

SZOLGÁLJ TISZTESSÉGGEL!

BECSÜLETTEL A HAZA SZOLGÁLATÁBAN.

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ PROJEKT

SZOLGÁLJ TISZTESSÉGGEL!
BECSÜLETTEL A HAZA SZOLGÁLATÁBAN.

ÍRTA:
DR. HORVÁTH JÓZSEF
ny. r. vezérőrnagy
PROF. DR. KOVÁCS GÁBOR
r. vezérőrnagy
DR. KOVÁCS ISTVÁN
r. őrnagy

SZERKESZTETTE:
DR. KOVÁCS ISTVÁN
r. őrnagy

SZAKMAI LEKTOR:
DR. JANZA FRIGYES
ny. r. vezérőrnagy

KIADÓ:
MAGYAR RENDÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSASÁG

ISBN: 978-615-6456-09-0

BUDAPEST
2022.

A mű a TKP2021-NVA-18 számú projekt keretében, a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs alapból biztosított támogatással, a Tématerületi Kiválósági Program 2021 pályázati program finanszírozásában valósult meg.

AJÁNLOM MAGAMAT

Megvettél! Megkaptál! Odaadtak Neked! Tehették, mert elkészültem! Megszültek! Még ma is hallom a szerző tollának hajnalig tartó sercegését, a számítógép halk zaját, a nyomtatott papír suhogását.

Készültem, betűből, szóból, papírból, némi cérnából, enyvből, meg mit tudom én. De ÉN vagyok! Ilyen vagyok! Ha a borítóm nem tetszik, a kiadó a felelős, ha a betűket rosszul kazlalta a szerző, Ő a hibás. Ugye érted? - Én nem tehetek semmiről. Én csak őrzöm a megformált gondolatokat és csak bízom abban, hogy nem leszek porfogó, vagy billegő ágy alatt alátét, netán papír nehezék. Alapvetően e szerepek is hálásak, mert Téged szolgálnak kedves Olvasó.

A szerző akart engem. Emlékszem, mennyit töprengett, hogyan alkosson meg. Így sikerült. Valami újat akart, valami mást. Nem oktatni, kioktatni, vagy fárasztani. Csak egyet kér, hogy forgass engem, gondolkodj el egy-egy bekezdésen, vitatkozz velem, írd jobbat, véleményeddel erősíts, tégy jobbá! Hogy most nincs kedved! Tanulnod kell? Vizsgára készülsz? Szolgálatba kell menned, szakdolgozatot kell írnod, el kell vinned a gyereket az oviba, szülői értekezletre vagy hivatalos, esetleg a barátok várnak egy sörre? Menj! Tedd, amit tenned kell. Én, megvárlak, itt leszek, türelmesen, késő este, délelőtt, amikor még nem jutottál ebédhez, délután, amikor már szeretnél leereszteni. Lehetek számodra alibi is! A többit Rád bízom!

Én, mint a Könyv, felajánlom Neked, kedves Olvasó a gondolataimat. Lapjaimat nyíltan, őszintén, jó szándékkal kitárom. Ha okod van rá, meríts belőlem, gyarapítsd ismereteidet.

És ha bekövetkezne a félve remélt megtiszteltetés, hogy tudtam újat mondani, és elfogadtál, ajánlj másnak is. Légy a menedzserem, s Én nem tartok másra igényt, csak a gondolatok kamatára.

A KÖNYV

A SZERZŐK ELŐSZAVA

Kedves Olvasó!

Mielőtt belevágsz vagy leteszed e betűk halmazát, tudnod kell, hogy nem vagyok író, nem vagyok költő, csak egy egyszerű, egyszer-használatos zsarú volnék. Jómagam kezdő vagyok e műfajban. Ezért kérek, nézd el botlásaimat, gondolj szándékom tisztességére! Ne várj remekbe szabott mondatokat, rímelő sorokat. E helyett fésületlen gondolatokat kapsz, csupán szerkezetkész megoldásokat, érzelem és néhol értelem alapú eszmefuttatásokat. Olvashatsz a több, mint negyven év alatt felgyülemlett szakmai tapasztalataimról át- és megélt élményeimről. Vitatkozhatasz tétova mondataimmal, melyek még mindig csak kérdő mondatok, s hol vannak még a válaszok, a helyes és jó válaszok?

Találkozni fogsz olyan mindennapi helyzetekkel, amikor a becsületes és a becstelen viselkedést elválasztó vonal elmosódik. Ezek olyan események, amelyeket még bonyolíthat a feladat végrehajtására való törekvés, az idő szorítása, saját normáid és értékrended, néha a hangulatod, amelyeknek együtt és külön-külön is ki kell állniuk a próbát, de a válaszok egy részét Neked és egyedül kell megadnod.

A válaszok másik részét az élet adja, vagy mutatja meg számodra. Ezek csak intézkedéseid, mindennapi cselekedeteid, teendőid, buktatóid, mentén válnak érthetővé, világossá, tehát követhetővé, vagy elvethetővé.

Nem vagy könnyű helyzetben. A döntések, az információk, az elvek és elképzelések, a választási lehetőségek között, a mindennapokról szóló hírek kavalkádjában a helyes ösvény megtalálása, és az azon való járás sok-sok nehézséget okoz. Ahhoz, hogy ez könnyebb legyen, kellenek a barátok, a bajtársak, és a szervezet, na és persze kell a tudás, az ismeret, és a szilárd jellem.

Ha elszánt, elkötelezett híve vagy esküdnek, akkor talán az alábbi gondolatokkal segíthetek, amelyek nem szólnak másról, mint arról, hogy szolgálni csak becsülettel, tisztességgel, értelemmel érdemes.

A Szerzők

NYÍLT LEVÉL A KEDVES OLVASÓHOZ

Sokat elidőztem azon gondolatommal, hogy megírom-e szolgálati tapasztalataimat az elmúlt évtizedekről, beleértve a vezetői munkámat is vagy sem. Amikor fésületlen gondolataimat betűkké, szavakká, mondatokká próbálom formálni még mindig kétségek között teszem. Nem vagyok tollnok, még kevésbé az írás művésze. Talán célom sem az, hogy az írás formai oldalával nyugózzem le a kedves olvasót. Beérem azzal, ha érthetően - lehetőleg olvasmányosan - felidézsem az elmúlt évtizedek történéseit. A Tisztelt Olvasó remélhetőleg erőt, hitet, merítet a leírtakból, s bízom abban, hogy lámpással szolgálhatok egy-egy nehéz élethelyzetben, embert próbáló feladatban való eligazodáshoz.

Elképzelésem szerint hozzájárulhatok a minket követő új és újabb rendőri - és vezetői - generációk felkészüléséhez, ha rögzítem azokat a kisebb-nagyobb észrevételeket, leülepedett gondolatokat, amelyek megismerése segíthet a gyakorlati életben a beosztotti vagy vezetői állományba kerülőknek.

Kétkedésem forrása az is, hogy az élet, az infrastruktúra, a feladatok rendje, a rendvédelmi munkával szembeni követelmények időközbeni változása nem teszik-e meghaladottá az általam leírtakat. E felvetéssel kapcsolatban arra jutottam, hogy amíg vannak beosztottak, vezetők, addig a vezetésnek mindvégig megmarad az ember-ember viszonyrendszere, amely szüntelen meg-megújulása ellenére számtalan hagyományos problémát őriz, melyek egy részére a megoldást a vezetői munka rögzös útjain begyűjtött ismeretek adhatnak. Nem csak szépet és jót kívánok közölni, hanem néhol igyekszem rávilágítani, azokra a nem kívánatos szituációkra, helyzetekre melyekkel véleményem szerint számolni lehet és kell. Több helyen is törekedtem arra, hogy egyensúlyba kerüljön a „szépség és a szörnyeteg”, bízva abban, hogy a szépségé a végső győzelem. Nem hiszem, hogy az olvasó nem látja a rózsaszínű köd mellett a sötét felhőket. Ezért nem tehetem meg, hogy ne vegyek tudomást a valóság egyes, igazán, nem örvendetes jelenségéről és

felvázolásáról. Együtt kell élnünk kényszerekkel, hibákkal, bűnökkel, s ehelyütt a strucc madár földbe dugott feje sem segít.

E hatalmas szervezet számtalan tradicionális írott és íratlan és rendre meg-megújuló szabály, érték, elv, követelmény, elvárás mentén cselekszik. Természetesen az idő múlása számtalan jogos és néha kevésbé indokolt változást generál, de a már meglévők egy része, amelyek bizonyos „ősi, a rendőri munka természetéhez tapadók” átívelnek a rendőri generációk és változó szervezeti formációk felett.

Inspirációim között tartozom egy vallomással. Mindig híve voltam a szervezeti tanulás erősítésének, a közös sikerre vivő megoldások fejlesztésének, a kudarchoz vezető folyamatok feltárásának és az abból történő helyes és a hasonló hibák elkerülését eredményező megoldások szüntelen keresésének. Hiszem, hogy a nagy szervezetek hatalmas tudás, tapasztalat birtokában számtalan előnyre tehetnének szert, ha ezen ismeretek szisztematikusan összegyűjtésre kerülnének és közkinccsé válnának. Ezzel elkerülhető lenne az a helyzet, hogy mindenki saját kárán vagy sikerén felbuzdulva tanulja a szakma egyes fogásait, elfeledve vagy éppen félredobva az elődök nemegyszer megélt tapasztalatát, a már sokszor kipróbált és sikerre vivő megoldásait. Ez a fajta visszatérő újratekintés lassítja a szervezetet, és annak minőségi munkáját, nem egyszer szinte az egyhelyben topogás látszatát keltve.

Úgy gondolom, hogy az elődök felelőssége a tudás átadása, közvetlenül vagy közvetve. Ennek egyik módja a felhalmozódott ismeretek rögzítése, közkinccsé tétele. Az utódok megkerülhetetlen feladata pedig az elődöket meghaladó tudásszint elérése, a szervezet és a vezetési munka éréneinek folytonos gyarapítása, ha kell a korábban szolgálók ismereteinek felhasználásával, korszerűsítésével.

Írásom célja, örökölni mindazt, amit, vagy aminek egy részét én is örököltem elődjeimtől, munkatársaimtól, vezetőimtől, vezető társaimtól és nem utolsó sorban az általam vezetett közvetlen kollégáimtól. Mindegyiküknek köszönettel és hálával tartozom, az őszinte szavakért, a korholó észrevételekért, és azért is, hogy utam során legtöbbet

azok segítettek, akik tükröt tartottak elém, melyben nemegyszer módom volt meglátni hibáimat.

A leírtak nem kőbe vésettek. A tapasztalatokat számtalan emberi, tárgyi, szellemi, érzelmi, időbeli tényező alakítja, befolyásolja. Ugyanazt a helyzetet megélt két vagy több személy más - más prioritás mentén ragadja meg az általa észlelteket, és később is eltérő lesz az ítélet, a következtetés. Ezért nem kell, hogy egyetérts, akkor is hasznos lehet valami, ha azt ismerjük fel, hogy nem így, hanem másképp kell valamit véghez vinni. Remélhetőleg senki és semmi nem akadályozza meg a kedves olvasót abban, hogy másképp és jobban csináljon valamit.

Gondolataimat és tollamat a jó szándék, a szemlélet formálás igénye, az óvás, a megbecsülés vezette. Hiszem, hogy e lapokat forgató, olvasó felkészült, jó rendőrré válik és az is marad, hiszem, hogy sikerei száma lényegesen meghaladja az esetleges kudarcokét. Hiszek a fiatalok akarásában, lendületében, felkészültségében, bízom abban, hogy jó soruk lesz e hatalmas szervezetben, remélem, hogy vezetőik kellően fognak gondoskodni róluk, és szervezeti, valamint egyéni életük, az egyeztethető érdekek mentén kölcsönösen elismert, háborítatlan és kiegyensúlyozott lesz.

Jelen írásban vélhetőleg erőteljesebben jelenik meg a személyes vélemény és tapasztalat, amely magában hordozza a tévedés lehetőségét, adott esetben a nem elég körültekintő megítélést is. Ezzel együtt bízom abban, hogy gondolataim, megfigyeléseim, következtetésem kellően gondolatébresztők. Remélem, hogy az olvasó már számtalan tapasztalatához valamelyest hozzájárulhatok, vagy netán vezetői életéhez tanácsokkal szolgálhatok.

Tisztelt Olvasó! Nem tankönyvet tartasz a kezvedben, nem foglak jogszabályi idézetek tömegével terhelni. Nem jogszabályok, törvények, szabályzatok garmadát kívánom felsorakoztatni, hanem az alkalmazásuk egyes szakmai, emberi, szellemi tapasztalatait szeretném az azt megélő és végrehajtó szemével eléd tárni.

Nem kívánhatom, hogy úgy cselekedjen bárki is, ahogy azt az én korosztályom tette, csupán lehetőséget szeretnék biztosítani azok egy részének megismerésére. Nem kell senkit követned, élheted a magad életét, hiszen Te vagy a felelős! Nem kell másolnod másokat, de lehet, hogy érdemes ilyen tapasztalatokra is szert tenned vagy legalábbis elgondolkodnod rajta. Csak azt kérem, hogy a leírtakat esetleg vedd fontolóra, ha összeveted a veled történetekkel. Nem elfoglalni akarlak, hanem kapukat nyitni közös beszélgetésünkhöz, ötleteket adni, kreativitásra, gondolkodásra, elmélyülésre serkenteni, megvédeni helytelen cselekedetektől, biztatást, erőt és hitet adni. Igyekszem segítséget nyújtani, eligazodni a nem egyszer bonyolult viszonyokban, törekszem szélesíteni szellemi horizontodat. Szeretnék hozzájárulni felkészülésedhez és helytállásodhoz. Igyekszem érveket találni az önismeret, az önfejlesztés, valamint a tudatos élés és cselekvés fontosságának bemutatásához.

Életem során begyűjtött ismeretekből azokat igyekeztem kiválogatni, amelyeknek esetleg hasznát veheted. Arra törekedtem, hogy a célok, feladatok, tevékenységek, szabályok belső indokait, láthatatlan érveit, belső összefüggéseit, hasznosságát, helyét, szerepét megvilágítsam. Igen jól gondolod, egy kicsit tanítani, egy kicsit meggyőzni akarlak és nem utolsó sorban sikerességedhez esetleg felhasználható tudással, információval szeretnék ellátni, felvértezni. Természetesen csak akkor, ha Te is akarod. Nem másra, mint arra biztatlak, hogy küzdj, állandóan fejleszd magad, gondolkodj elmélyülten, cselekedj helyesen és a magad erejéből keresd az érvényesülés lehetőségeit, úgy, hogy közben megtartod emberségedet.

Nem tudom, hogy helyesen teszem-e, de engedelmeddel a tegezést választottam, és szeretném előre bocsátani, hogy távol áll tőlem a tiszteletlenség. Úgy érzem, e forma közvetlenebb, jobban hozzájárul ahhoz a célhoz, amelyet szeretnék elérni. Hozzád akarok szólni – ha kérdezel – neked akarok válaszolni, ha tudok.

Egy beszélgetéshez legalább két ember kell és egy elfogadó, befogadó léghő és lelki állapot, amikor a partnerek egymásra és nem magukra figyelnek. Ezért sokszor

elképelem, amint egy csendes őszi délután egy kávéház teraszán, mint két régi jó barát kicseréljük véleményeinket és kérdéseinket. Ez a meghittség, ez a másik iránti kíváncsiság kell ahhoz, hogy tanuljunk egymástól, értsük a kérdést és legyünk képesek befogadni a válaszokat, vagy éppen mondjunk ellent, amely további finom motivációkat ad a beszélgetéshez.

E vállalkozás egy a sok közül. Remélhetőleg a jövőben tudatos, átgondolt, kutatásokon alapuló, tudományos igényű írások sora lesz elérhető. Jelen írás inkább az összegyűjtött tapasztalatok, normák egyfajta szintetizálása, ötletek, javaslatok, követendő magatartások, helyeselhető, vagy bevált megoldások egyvelege. A leírtakban számtalan kollégám, vezető társam és volt vezetőim megoldásai, jó rutinjai, kikristályosodott empíriája is helyet foglal. A leírtak nem örök érvényűek, csupán egy folyamatosan változó világ pillanat felvételei.

Pályám kezdetén nagy valószínűséggel, örömmel vettem volna, ha az élet, a szakma rejtelmeiben, a vezetés tapasztalataiban valaki iránytűt adott volna a kezembe. Lehet, hogy kudarcok és hibák sorától ment meg, s egyúttal növeli sikereim számát. Persze vannak, akik azt mondják az igazi és gyökeret verő tapasztalat az, amit saját magunk szerzünk. De hiába még a tapasztalás lehetősége is, ha valaki nem veszi a fáradságot és nem elemzi ki saját tetteit, sikereit és kudarcait, ha az oksági folyamatokat nem vizsgálja, és nem szűri le saját jövőbeni életét érintő következtetéseket.

Írásom talán a magam számára is elégtétel, egy számadás, egy mérleg, egy szolgálati összegzés. Talán túl személyes az az érzés, amit a múlt, az események felidézése jelent számomra. Egy magam teremtette időutazáson veszek részt, ami sokszor tölt el örömmel, és nemegyszer írás közben jövök rá, hogy van, amit másképp kellett volna csinálni. Lehet, hogyha újra csinálhatnám szégyenkezni is kellene és ezzel együtt bocsánatot kérni. Nem voltam tökéletes, most sem vagyok az, egy vagyok a sok–sok évet szolgáló rendőrök közül, aki igyekezett minden beosztásban eleget tenni az elvárásoknak, a határidőknek, a papírmunkának és sorolhatnám. Az utólagos változtathatlanság sem ment fel hibáim alól.

A visszaemlékezés ezért nemegyszer rosszérzések forrása is, de az idő és az élet – mint nagy rendezők – talán segítenek egyensúlyt találni, s a mérleg nyelve a kedvező irányba mutat.

Természetesen a már több éve dolgozó és számtalan ismeretre, tapasztalatra szertevőnek egyre kevésbé tudok új gondolatokkal szolgálni. Nem is igazán nekik szólnak a leírtak, hanem az utat választóknak, az út elején járóknak, a szervezettel, a feladattal, a környezettel ismerkedőknek, a családi fészket éppen elhagyóknak. Ők azok, akik arra szánták magukat, hogy szolgáljanak egy kisebb és egy nagyobb közösséget, hogy részt vegyenek a biztonság szolgáltatásában, a rend fenntartásában, hogy életük részévé tegyék a rendőri munkát, és vállalják az ehhez tartozó kötelezettségeket és a számukra biztosított jogok emberséges gyakorlását. Tudni kell, hogy a szolgálat nem szolgásgot jelent. A szolgálat megerősít, felvértez, naponta érlel és megtanít, dönteni, a problémát megoldani, hozzájárul az egyén belső rendezettségéhez, nemegyszer kellő egyensúlyainak nélkülözhetetlen meglétéhez.

Nem tudok és talán nem is lehetséges, minden élethelyzetre kiterjedő válaszokat adni. Csupán arra törekszem, hogy bepillantást nyújtsak nem csak a rendvédelem életébe, hanem a nagybetűs élet, a sors fátylaktól mentes létezésének egyes, és időnként sötétnek tűnő bugyraiba. Az élet színesebb és változatosabb minden másnál, a könyveknél, a tapasztalatoknál, az egyes ember által megélt élményeknél. Lehet, hogy az sem lenne jó, ha mindenre valaki más adná meg a választ. Hol lenne az izgalom, az adrenalin, az élmény, a kihívás, az önállóság, milyen élet lenne az, amit más irányít, hová tűnnének az új és újabb megoldások, a kihívás, az élet lényege. Légy nyugodt, hagyok számodra elég megoldandó kérdést és feladatot. Ezért ne várj tőlem mindenkorra és mindenre szóló megoldásokat, mert azok a körülmények, feltételek, helyzetek is változnak, amelyek befolyásolják, befolyásolhatják a döntésedet. Ha őszinte lehetek, vélhetőleg nem vagyok képes minden helyzetre alternatívát adni. A tapasztalatok e tárháza, a gondolatok, következtetések leírása

csupán egy fénycsóva, abban a rengetegben, amiben életünk zajlik, abban a számtalan megoldandó kérdésben, amit az élet, a szakma, a feladat dob fel számunkra.

A kezdedben tartott könyv első változata 2003-ban látott napvilágot. Az elmúlt több, mint 20 év azonban számtalan további gondolattal, tapasztalattal bővítette a mondanivalót. Ezért e módosított változatot egy szerző csoport alkotta. Tette mindezt annak érdekében, hogy az ifjú hallgatóknak, a rendvédelmi szervekhez jelentkezőknek adjon olyan elemi gondolatokat, megoldásokat, amelyek bátorításul, eligazodásul szolgálhatnak. Mindezek okán lehet, hogy egyes részek stílusban kissé elütnek egymástól, ezért előre is kérjük az olvasó megértését.

Egy könyv csak akkor kel életre, ha elolvassák, hasznosítják. Ehhez három dolog kell. Szükséges egy tollnok, aki megírja, nélkülözhetetlen a papiros, amely türelmes jószág (mindent elvisel még azt is, amit nem kellene, úgy, hogy nem szól vissza) és a legfontosabb az érdeklődő, a szerzőt megtisztelő olvasó, akinek célja ismereteit gyarapítani. Remélem, közéjük tartozol.

Végezetül kérem, hogy e könyvet olvasd lassan, figyelmesen, befogadásra készen, csendben, nyugalomban, részletekben. Hagyj magadnak időt a végig gondolásra, a mérlegelésre, az elfogadásra, az elutasításra egyaránt.

A

ARS POETICA

Az a jó rendőr, vagy az lesz jó rendőr, akinek munkája a hobbija és hobbija a munkája. Akinek életét befonja, személyét átjárja az a különös érzés, hogy e nélkül nem képes élni. Akit a munka éltet és felvidít, akit a munka inspirál és nem elfáraszt, akit az ügyek megoldása lobogással tölt el, és tettvágyát fokozza. Aki a munkát sportosan kezeli, aki megtanul nyerni és veszíteni, de ha vesz újra nyerni akar. Akinek énye feloldódik naponta és eggyé forr a tevékenységével, aki folyamatosan tanul saját és társai hibáiból. Aki személyes ügyként kezeli az egyes ügyeket, akit belső szakmai és emberi felelőssége lendít előre, aki nem csak az eszével, a testével, hanem a szívével is dolgozik. Aki nem a túlórákat írja és nem vár főnöki parancsra. Aki nem elégedetlenkedik, hanem minden körülmények között a megoldást keresi. Aki maga köré csapatot szervez és mozgat. Aki megtanul örülni más sikerének és osztozni tud kudarcában, aki ellesi az öregek tapasztalatát, aki előre tekint, és mindig előre megy.

Jó rendőr akkor vagy, ha munkád az ikertestvéred, az örömed és a bánatod, a levegőd, a sikered és a kudarcod, s az így benned élő árnyék és fény nélkülözhetetlen váltakozása éltet és hiányzik, ha nem tudod csinálni. Igen, akkor érzed majd azt a belső erőt, amely mozdít, lendületet ad és jól eső magabiztossággal tölt el, amelyet zsaruvéred hord szét ereidben. Ekkor érted majd meg, hogy nem egyszerűen dolgozol, hanem hivatásodból, elkötelezettségből szolgálsz.

A hivatás az, amikor lelked, szíved, személyiséged, szellemed felölti láthatatlan egyenruháját és viseli azt akkor is, amikor nem vagy szolgálatban. Ugye már érted, ha jó zsarú vagy, örökös szolgálatban vagy.

AZ ADMINISZTRÁCIÓRÓL

A szervezeti adminisztráció mindazon intézkedések, tevékenységek összessége, amelyek a szervezet valamennyi tevékenységével kapcsolatban eleget tesznek az ügyintézés menetének figyelemmel kísérésére, követésére, nyilvántartására, a keletkezett anyagok irattárba helyezésére, megőrzésére, selejtezésére, megsemmisítésére.

Az adminisztráció része a statisztikai adatszolgáltatás teljesítése, a szervezetek közötti jelentéstétel megvalósítása. E körbe tartoznak a működés egyéb dokumentumai, így például a munkatervek, az intézkedési és egyéb tervek, az éves összefoglaló anyagok, a működés során keletkezett írásos anyagok, vélemények, javaslatok, normák kezdeményezése, az állománnyal kapcsolatos személyi anyagok, nyilvántartások, a képzések, továbbképzések, tanfolyamok tervei, elkészült vázlati és egyéb anyagai, a külső szervekkel való együttműködési tervek és a végrehajtás során keletkezett anyagok. Ugyancsak e helyütt található az eligazítások, a kisebb nagyobb értekezletek forgatókönyvei, emlékeztetői, írásos anyagai.

E körbe tartozik az állampolgárokkal kapcsolatos levelezés, írásos kommunikáció, például közérdekű bejelentések, panaszok, telefonon és egyéb eszközzel megvalósított bejelentések, jelzések.

Az adminisztráció részét képezik az ellenőrzési tervek, megvalósulásuk megállapításait hordozó iratok, a feltárt és intézkedést igénylő feladatokról szóló intézkedési dokumentumok.

Az adminisztráció szerves része magára az adminisztrációs folyamatokra vonatkozó külső és belső szabályozók együttese, az ide vonatkozó nyomtatványok, nyilvántartási füzetek, stb.

Adminisztratív feladat a szolgálatba osztás, a vezénylés, a készenléti szolgálatba beosztottak kijelölése, feladataik meghatározása, az útiránytervek és egyéb szolgálati dokumentumok.

A rendvédelmi szervek végrehajtó részének munkáját segítő, a feltételeket biztosító egységek írásos anyagai ugyancsak e körben találhatóak, ilyenek a személyügyi szervek, gazdasági szervek, egészségügyi szervek, oktatással foglalkozó egységek iratállománya.

Mint látható, az adminisztráció nem más, mint egy tevékenység, amelyet egy papír vagy technikai alapú tevékenység kísér, és rögzíti a mozzanatokot, a feladatok végrehajtását, ezáltal lehetővé teszi és biztosítja a követhetőséget, a fellelhetőséget, az ellenőrizhetőséget, ha kell a felelősség megállapíthatóságát és egyéb feladatok ellátását.

Az adminisztráció legfőbb alapelvei: a pontosság, a naprakészség, a követhetőség, a sérthetlenség, a folyamatos és valós idejű rögzítés, a biztonságos működés, a különböző minőségű iratok védelme, az adat- és információvédelem, a diszkréció, a felhasználhatóság, az illetékes személyek általi megismerhetőségének biztosítása, a határidőhöz kötött tevékenységek időbeni teljesítése.

Az adminisztráció tágabb körébe tartozik a dokumentáció, amely az intézkedések, szabálysértések, bűncselekmények, akciók, műveletek során keletkezett iratokat tartalmazza. A dokumentáció kérdései külön pontban kerültek rögzítésre.

AZ ÁLLHATATOSSÁGRÓL

Légy kitartó, önbizalommal bíró, a nehézségeket elviselő, és abból kiutat kereső. Légy türelmes magaddal, ne akard átugrani a 180 centit, amikor csak a 120 centiméteres magasságra edzettél.

A tévedések gyakori oka, amikor önbizalmunk magas, a lehetőségeink mérsékeltek és a tehetségünk sem éri el a kívánt szintet. Érjen a lábad a földig. Ismerd meg magad, lásd

a lehetőségeket, vagy teremtsd meg őket. Ha ez az egyensúly nincs meg, vagy elsikkad, vedd észre. Ha átlépsz e felismerésen, előbb-utóbb kedvezőtlen helyzetbe kerülhetsz.

Céljaidban, cselekedeteidben légy következetes, lépésről lépésre haladó. Ne keverd az álmokat, a célokat és a lehetőségeket. Soha ne bízd el magad. Az alaptalan önbizalom számtalan rossz döntés forrása. Szokták mondani az optimisták, hogy majd felnő a feladathoz. Vagy így lesz, vagy nem.

Arra vállalkozz, amire minden szempontból készen állsz. E felkészülés jelenti a tudást, a gyakorlatot, a szellemi készültséget, a fizikai alkalmasságot, az új feladat iránti affinitást, a felelősség felvállalásának képességét, a mások befolyásolásának, adott esetben irányításának, vezetésének képességét. Szép a karrier lépcső, de minden fokán helyt kell állnod, becsülettel, egyenes gerinccel, és állandó szellemi gyarapodással.

Az élet tele van ilyen lépcsőkkel. Mindenki előtt ott tornyosul. A kérdés, hogy végig tudunk-e menni rajta vagy sem. Az is kérdés, hogy merre vezet, egyenesen, felfelé, netalán lefelé? Minden nap gyarapodj szellemiekben, gyakorlatban, tapasztalatban. Amit csinálsz, azt csináld jól, tiszteld és okozzon örömet. Ha nem szereted, ha nem fogadod el a munkádat, rossz helyen vagy. A feladat örömét a mindennapi szenvedés, belső lázadás, keserűség és tehetetlenség fogja kísérni. Megéri?

Ha hiszel magadban, a munkádban, ha képes vagy kiteljesedni benne, ha az adott helyen jól érzed magad a bőrdobban, akkor a munka terhét felváltja a siker, az értelmes tett öröme, a kreativitás lendülete, a munka kedvteléssé válása. Tudom, ez egy idealizált változat. Hidd el, hogy létezik, elérhető, megvalósítható. Nem tagadom, hogy kell hozzá a tudás, a helyes célok kitűzése és megvalósítása, az önfegyelem, az állandó fejlődés, képességekben, készségekben. Fontos és elengedhetetlen az állhatatosság, az önfeladás száműzése, a kudarcok kerülése, a minden irányú egyensúly fenntartása. Lehet, hogy ez az élet egyik titka? Találd meg a saját válaszodat a kellő időben.

B

A BAJTÁRSIASSÁGRÓL

Az úton, amelyen elindultál nem vagy egyedül, nem lehetsz egyedül. Társaid vannak, s rajtad múlik, hogy e társak bajtársak is legyenek.

A rendőri munka, csapatmunka. Légy aktív, kezdeményező, kreatív, önfeláldozó csapattag. Védd meg társaidat a bajtól, s tedd szóvá, ha hibáznak. Cserébe várd el és fogadd el, hogy veled szemben is hasonlóan cselekedjenek. Bajtársaidat tanítsd és tanulj tőlük, segíts megoldani problémáikat, támogasd őket helyes kezdeményezéseikben! Őszinte szóval, építő kritikával és eredményre vezető tettel munkálkodj a bajtársi szellem szüntelen erősítésén.

Munkatársaidat kötelességük teljesítése során mindenben támogasd. Az adott ügyben korábban eljáró rendőr munkáját az ügyfél előtt ne kifogásold, ne becsméreld! Alaptalanul megvádolt, megrágalmazott bajtársadat védd meg és segíts neki a helyzet tisztázásában, elvtelenül azonban a „csak a mundér becsülete” címén ne támogasd, és óvj más is, nehogy ebbe a hibába essék.

Légy szószólója az érdekeknek és cselekvő részese a munkát jobbá, hatékonyabbá tevő folyamatoknak!

Mindenkor törekedj munkatársaiddal emberi, kollegiális, szolidáris kapcsolatok kialakítására, egymás kölcsönös segítésére, udvarias, kulturált hangvételre, egymás személyiségének, emberi méltóságának, korának, beosztásának tiszteletére. Kerüld a személyeskedő konfliktusokat, tanúsíts megértést, önmérsékletet!

Akik önmagukat nem becsülik, nem várhatják el mások megbecsülését. Óvd társaid életét, egészségét! Oly módon légy mindenkor szolgálatra alkalmas, hogy társaidat,

másokat vagy magadat veszélybe ne sodord, az a szolgálat ellátását semmilyen módon ne korlátozza, és kritika tárgyává ne válhasson.

A BIZALOMRÓL

Csak magamban bízom, így nem csalatkozom. Szépen hangzik, de nem mindig elég. Az embert úgy szerkesztették, hogy élete során nem egyszer kerül olyan helyzetbe, hogy másban is bíznia kell, sőt nem egyszer sorsát is másra kell bíznia. Gondolj csak komolyabb műtétekre, az orvos beteg kapcsolatára. A rendőri szakma/hivatás bizalmi szakma. Bíznod kell bajtársaidban, akikkel együtt járőrözöl, bíznod kell parancsnokodban, aki megvéd a rosszindulatú feljelentésektől. Bíznod kell munkád során a veled együttműködőkben! S nem elég, hogy Te bízzál másban! Neked is megbízhatónak kell lenned. Hiszen az állampolgár rád bízta bánatát, keserűségét, sokszor személyes sérelmét, a sértett és nem egyszer még az bűnelkövető is tőled vár segítséget, megértést, a testület rád bízta nyilvánosságát nem tűrő információit, a bajtársad megosztja veled problémáit.

Szükséged van mások bizalmára, szükséged van arra, hogy benned is bízzanak. Az ehhez vezető út a szilárd erkölcsű, következetes emberi magatartáson, a tisztességen, a szavahihetőségen, a pontosságon, az ígéretek megtartásán, az őszinteségen, a segítőkészségen át vezet.

Ne feledd azt sem, hogy a bizalom kulcs, amellyel számtalan fiók nyitható. E fiók adatokat, információkat, bizonyítékokat, vallomásokat, ötleteket, számodra segítséget nyújtó tényeket is tartalmazhat. E fiókok mélyén lehet, hogy intelem, figyelmeztetés is lapul, amely téged kíván megóvni.

A bizalom nem jelent feltétlen és vak bizalmat. Szakmád a bizalom és a kételkedés szakmája egyszerre. Mi is lenne veled, ha mindent elhinnél ellenőrzés, kételkedés nélkül? Tudod jól, hogy tevékenységed egy jó része nem más, mint az adatok és a vallomások ellenőrzése. Napjaink valósága szerint oktalan, aki megalapozatlanul elhisz mindig

mindent. A rendőri munka a folytonos ellenőrzésről szól, hiszen Tőled megbízható, ellenőrzött, a valós tényekkel egyező információkat, adatokat várnak. Amikor a munkád emberi sorsokat érint, ott a tényeké, az adatoké a bizonyítékoké a szó.

Légy méltó a bizalomra, és soha ne élj vissza vele! A bizalmat megszerezni évek eredménye, elvesztése a pillanat műve. Ne engedj semmilyen csábításnak! Ha már senki bizalmára nem leszel méltó, az azt is jelenti, hogy kiközösített vagy! És akkor hol találsz társat? És akkor, hogy végzed el a munkádat? Ha már semmi sem működik gördülékenyen, a bizalomnak, mint az emberi kapcsolat legfontosabbjának akkor is működnie kell. E nélkül rendőri munka aligha képzelhető el.

Bízzál magadban! Bízzál abban, hogy a feladataidat el tudod látni, bízzál a tudásodban, a képességeidben, az akaratodban, a szakmai tapasztalataidban, bízzál abban, hogy egyre eredményesebb, sikeresebb és elismertebb rendőr leszel.

A barátság, a bizalom erkölcsi, emberi terhe. Minél nagyobb súlyú, annál nagyobb bűn az azzal való visszaélés. Sok mindent meg lehet – és talán meg is kell – bocsájtani, de az igazi, őszinte és mély bizalommal létező barátság íratlan szabályaival való visszaélést sohasem. E szabályt sértők nem csak az embert sértik, hanem az elengedhetetlen bizalom értékét is semmibe veszik.

A barátságban nemegyszer a felek pőrére vetkőznek érzelmileg, szellemileg egyaránt. Ez védtelenséget, kiszolgáltatottságot jelent, amit éppen a bizalom tart egyensúlyban. Ha a barát mindezzel visszaél, az a súlyos visszaélések egyike. Fordul velünk egyet a világ, és elveszítünk valamit, amiben eddig hittünk, a bizalmat. Erre mondják, akit a kígyó mart meg az a gyíktól is fél. Ez azt jelenti, hogy e belső sérülés sokszor évekre, vagy egy életre nyitott sebként él bennünk, és azzal a hatással jár, hogy bizalmatlanná válunk másokkal.

Ezen az úton eljutunk a kétségekhez, a bizalmatlansághoz, az érzelmi és szellemi pajzsok használatához. Az elveszett hit, a kiszolgáltatottság érzése megváltoztat bennünket.

A bizalmatlanság egy átláthatatlan fal, egy kerítés. Akarjuk, hogy elválasszon, miközben érezzük, hogy azzal mi is kevesebbek vagyunk, egy kedves ismerőssel, vagy barátal, sőt vélhetőleg nem kívánunk magunknak újabb csalódást.

A bizalom kimondatlan szavak, gondolatok sora, őszinteség, nyíltság, szeretet, elfogadás, biztosíték az ígéretekre, életünk egy cölöpje, amely lehetővé teszi sorsunk vitorlásának kikötését. E cölöpöt mindig ugyanott találjuk, de arra is készülnöd kell, hogy már sincs ott. A bizalom egyúttal sebezhetőség is.

A bizalmatlanság kétkedésekkel, félelmekkel, aggályokkal, fenntartásokkal szegélyezett út vagy kereszteződés, ahol embertársainkkal találkozunk. Fizikailag velük vagy, de érzelmek, elfogadás, azonosulás nélkül. Szellemi, érzelmi páncélod mögé bújssz. A kérdés, hogy a bizalmatlanság tűzében elégetett értékek, vagy az esetenkénti tévedések, részbeni kiszolgáltatottságok, rossz tapasztalatok okozta kár-e a nagyobb. Lehet-e egy életet bizalmatlanságban élni?

A mindennapi kérdések egyike, hogy lehet-e bízni az emberekben. Mintha a becsület, a tisztesség, az őszinteség, a megbízhatóság egyre nagyobb hiánycikk lenne emberségesség piacán. Az értékek forgásában, kavalkádjában, felülre került a hazugság, a pénz, a hatalom, a kapcsolati tőke, a félelem, a bizonytalanság, az erőszak, a bizalmatlanság, az egymás kihasználása, a modern kori túlélési ösztön alapú harc, a törtetés, a bűnbakok keresése, a társadalmi divergálás és még lehetne sorolni.

Az emberek egy része egyre távolodik az emberhez fűződő valódi értékektől. A virtuális világ, az információs zuhatag, a gyors változások örvényében az értékek súlya csökken, hópehelyé változik, rombolva, szétesésre ítélve mindazt, ami évszázadokig gyakorolta az, irányítást, a helyes út keresését az ember-ember viszonyában.

Az értékek részbeni helyre billenéséhez általában kisebb nagyobb katarzist kellett átélni az emberiségnek, vagy egy részének, ahhoz, hogy újra egyensúlyba kerüljenek bizonyos értékek. Talán nem megalapozatlan a remény, hogy előbb utóbb az emberi

természet maga lesz úrrá a hozzá nem illő magatartásokon, cselekvéseken és az egyes közösségek egyre nagyobb számban visszatérnek az értékek egyensúlyának birodalmába.

A föld lakói már jó párszor leckét kaptak az embertelenségből, a háborúkból, az éhínségekből, a járványokból, az időjárásviszontagságokból, a katasztrófákból, a természeti csapásokból. Mintha nem lenne elég e figyelmeztetések sora. A felejtés fonala a múltba vész, minden generáció csak akkor akar emlékezni, ha jómaga is átélte. Sokan úgy gondolják, volt, ami volt, elmúlt, mi dolgunk vele. Sajnos nem így van. A történelmi tapasztalatok, az emberiséget nevelő példák nem hullhatnak a múlt sötét árkába. Ha így teszünk, és nem tanulunk, hibáink tárházát bővítjük. És most a koronavírus idején ismét leckét kap az emberiség az odafigyelésből, a felelősségből és a felelőtlenégből egyaránt, az emberségességből, a szolidaritásból, a sérülékenységből, a tehetetlenségből, a dolgokra, folyamatokra való ráhatásra való felkészülés hiányaiból. Súlyos lesz az ár, melynek tanúi a temetők lesznek. És vajon a túlélők megszívlelik-e a leckét, tesznek-e azért, és eleget tesznek-e, hogy hasonló helyzet ne forduljon elő. A kérdést nem tudom megválaszolni, de kétségeim vannak, hogy a majdani győzelem mámore, nem írja-e felül a további tennivalók fontosságát. Csak remélem, hogy sokan lesznek – és főleg az ifjú korosztályok – akik felfogják e veszélyeket és megfelelő scenáriók mentén lesznek képesek cselekedni és megvédeni gyermekeiket, unokáikat és magukat a hasonló szomorú tragédiáktól.

A BE- ÉS ELFOGADÁS KÉPESSÉGÉRŐL

A fizikai létünk az idő egy szeletében foglal helyet. Az élet nem más, mint a születés és a halál közötti állapot. Sem számunkra, sem hozzátartozóink, főleg utódaink számára nem mindegy, hogy életünk mennyire tartalmas, mennyire előre mutató, mennyi ismeretet ölel fel, illetve mennyi és milyen szellemi örökséggel, morális és egyéb tapasztalattal szolgál. Elménk, szellemiségünk, fizikai valóságunk, viselkedésünk egyenlege

ilyen vagy olyan lenyomatot képez életünk során, melyeket rokonaink, barátaink, munkatársaink ítélnék meg, amelyet tevékenységünk hoz vagy hozott létre.

Sorsunk múltjáról, elejéről szüleink tartoznak számadással, annak jelenéért mi felelünk, a jövő pedig csak azt fogja megőrizni, ami abból hasznosítható, felhasználható, kiindulási alap, vagy példa, követni való magatartás. Ahhoz, hogy egyéni pályánk tartalommal, értékekkel legyen teljes és utódaink számára iránytűt jelenthessen, sokat, jót és jól kell cselekedni. Csak akkor tudunk szellemi és egyéb örökséget hátrahagyni, ha utunkon képesek vagyunk tanulni, tapasztalni, fejlődni, új és hasznos ötletekkel előállni. Ahhoz, hogy így legyen, képesnek kell lennünk befogadásra és elfogadásra egyaránt. Mindez nem azt jelenti, hogy mentesek vagyunk a hibáktól. A végelszámolásnál a mérleg nyelve hirdet ítéletet.

A befogadás tárgya, az ismeretek, a tudás, a szakma, az élet által írt könyv lapjainak forgatása, megértése. A befogadás az az érzelmi, szellemi állapot, amikor teljesen nyitottak vagyunk az ismeretek átvételére, belső feldolgozására, a számunkra szükségesek elfogadására, érzékelésére, értékelésére, továbbfejlesztésére, és hitelesek leszünk az átadásukra.

A megélt esetek, helyzetek, a megoldott és meg nem oldott problémák egyaránt a következtetések, tanulságok tárházává válnak számunkra. A befogadás egy szelektív azonosulás, hiszen adott esetben lehet, hogy az ismeret számunkra nem érték, ezért azt a továbbiakban nem is dolgozzuk fel.

A befogadás állapotának elérése egy olyan helyzetet igényel, amikor nincs zavaró, figyelmet elvonó, elterelő körülmény, amikor lelkünk, érzelmeink alapvetően egyensúlyban vannak, amikor elménk nyitott és tiszta, amikor kényszerektől, félelmektől mentesen vagyunk képesek figyelni, koncentrálni. A csend, a befelé fordulás, nemegyszer az egyedüllét, a pihenség, a belső egyensúly, a magunkkal való alapvető béke és elégedettség nagy segítséget nyújt a megfelelő időszak eléréséhez. Szükséges, hogy ne magunkkal legyünk elfoglalva, és ne foglalkoztasson más probléma minket egyidejűleg. Ez

az állapot a rácsodálkozás, a teljes szellemi és érzelmi érdeklődés irányultsága, és minden másnak e kereten kívül hagyása.

Aki átéli mások problémáit, beleéli magát mások élethelyzetébe, az többszörös életet él és tapasztal. Az iskolapadban, a következő randit tervezgetve, vajmi kevés marad meg a tanár előadásából. A szellemi, érzelmi kötöttségek gyakran olyan figyelemelvonó hatással járhatnak, ami számtalan baleset, tévedés, rossz döntés alapvető oka. Kevés az esélye a panaszkodónak, ha a válaszban jó tanács helyett, mi is csak panaszkodásra vagyunk képesek.

A gondok, az elménket „lázban tartó” kérdések, tennivalók gyakran akadályoznak bennünket az aktuálisan végrehajtandó feladatokban. Ezért igaz talán az, hogy egyszerre egy dolgot kell csinálni, de azt jól, mintsem több kérdéssel foglalkozni és mindegyikben közepes eredményt elérni.

Mindig arra koncentrálj, amit csinálsz. Ha dolgozol, dolgozzon az eszed, a kezed és minden porcikád. Ha szeretsz, találj tartalmas, szép és kedves szavakat, vigyél virágot vagy apró meglepetést, tégy úgy, hogy gondolataid, mondandód, tetteid egységbe forrjanak, s bízatsz abban, hogy elhiszik, elfogadják és viszonozzák. Ha harcolsz, vegyél pajzsot és kardot és az ellenségre figyelj. A szerelmes katona, a kard helyett virágot szorongató hadvezér szép és egyben különös látvány. Ha a gondolatok, a szavak, a tettek külön húrjain játszol, nem várat sokáig a kudarc. Ugyanakkor az igazi mélyből, a bensődből eredő gondolatok, szavak, a jó és helyes tettek harmóniája erősséged valódi mércéje, előrejutásod biztosítója, a tudatos tevékenység legfőbb alapja.

A befogadás sikerességét jelzi, hogy emlékezetünk képes minden apró információt rögzíteni, felidézni és kellő időben hasznosítani. Ez egy kicsit hasonlít az álmok világára, mégsem az, csupán egy mélyen tudatos és kellő felkészültséget igénylő állapot, amit maga a gondolkodó ember ural és irányít. Kialakulhatnak ilyen helyzetek spontán módon is, amikor fáradtságunkat kipihelve, felfrissülve, más, korábbi tennivalóktól eltérő, kellemes

élmények „átmossák” gondolatainkat, kitisztítják elménk bizonyos raktárjait és képessé válunk újra rácsodálkozni az előttünk álló kérdésekre.

Az azonosulás során könnyedén, teljes természetességgel, erőfeszítésektől mentesen vagyunk képesek ismereteket magunkévá tenni. Ez az a bizonyos flow élmény, ami olyan, mint egy magával ragadó film, egy letehetetlen könyv, egy képekben, vagy filmszerűen rögzülő eseménysor, amely kitörölhetetlenül bennünk marad, velünk él, úgy érezzük, hogy szereplők vagyunk, s ezzel gazdagít, erősebbé tesz, életünk részeként életpiramisunk építőkövévé válik.

Egy jó és magas piramishoz számtalan ilyen építőkö szűkséges. E kövek halmaza nem rendszertelen. A kohézió köztük maga az életünk, az idő múlása, a sorrendiség, a hitelesség, a megéltség, az elfogadottság, az egymáshoz tartozás, a logikai rendezettség, a stabilitás, a különböző hatásoknak való ellenálló képesség. Ez a belső érzelmi, szellemi, tapasztalati építkezés, a külső fizikai megjelenésében az előrejutás, a haladás, az életünk alapvető feltételei biztosításának könnyebbé válása, továbbblendít bennünket a helyes úton. Ha elszántak, következetesek, kitartóak vagyunk, ha hiszünk saját magunkban, ha világos a kitűzött cél, akkor igenis jó esélyünk van végigvinni elképzelésünket.

A befogadás rendszerét, célját sokak nem ismerik kellő alaposággal. E személyek életéből nem egyszer hiányzik a tudatosság, az előrelátás, a tervezés, az önmagukkal való törődés. Számukra kedvezőbb, ha az élet sodorja őket, ha van mindig valaki, aki megmondja, mit kell csinálni. A magukat elhagyók, önmagukkal nem törődő emberek nemegyszer észrevétlenül ássák saját árkuakat, gödreiket, csendesen készítik saját maguknak az élet csapdáit. Majd e csapdákból való kilábaláshoz kevés az erejük, és egyre távolabb kerülnek az elfogadható, fenntartható életvezetéstől.

Sajnos e lemaradt emberek száma nem kevés. Napjainkban elég egy-két rossz döntés, ami anyagilag, egzisztenciálisan megroppantja az egyént, oly annyira, hogy képtelenné válik a küzdelemre, az újrakezdelemre, a helyzet korrigálására. Többnek közülük még segíteni sem lehet, mert vagy nem hagyják, vagy nem akarják, ha pedig segítséget

kapnak, nem élnek vele megfelelően. Nincs számukra megfelelő segítség, teljesen hiányzik az önuralom, az önvezérlés képessége.

A BEILLESZKEDÉSRŐL

A beilleszkedések sora már ifjú korban, a bölcsődében, az óvodában kezdődik, majd folytatódik és elkísér egy életen át. Ahány közösséghez, intézményhez, munkahelyhez fogsz kötődni, mindegyikben szükség van a beilleszkedés ilyen vagy olyan mélységének eleget tenni. Legyen az bármilyen csoport, az abban való részvétel minőségét, a közös érdekek, cselekvések, elképzelések, és a feladatok együttes végrehajtása alakítja. E cselekvő közösség értékei, írott és íratlan szabályai olyan iránytű, olyan követendő megszgye, amelyet illik érteni, elfogadni, alkalmazni, betartani. E kohéziós erő milyensége, mélysége, hasznossága, értékei a tagok jellemzőiből áll össze.

Ilyen közösségek az iskolák, az egyetemek, a munkahelyek egyaránt. Az iskolából kilépve, a munkahelyen való megjelenés egy sor új elvárást, láthatatlan követelményt állít eléd. Tudom, hogy azonnal szeretnéd önálló lenni, sikeresen tevékenykedni, minden feladatot jól megoldani. Remélem, így lesz.

Az új körülmények, az új feladatok, az új közösség, az új szervezet, a számodra új vezető és még sok minden más arra kell, hogy sarkalljon, hogy rendületlenül figyelj, tanulj, illeszkedj be, alkalmazkodj, gyarapítsd tapasztalataidat. Talán már tudod, hogy az iskola életre való felkészítésének is vannak határai. Azokat a mindennapi ténykedés, a naponta gyarapodó ismeretek kiegészítik, bővítik, megalapozzák. Ezen az életszakaszon bizony elkél a szakmai mentor, aki lehet egyfajta példakép is.

Mi mindenre kell figyelni? Fontos a szervezet céljainak, feladatainak, belső rendjének megismerése, az ezzel kapcsolatos írt és íratlan szabályok betartása. Követni illik az öltözködési, magatartási, dokumentálási elvárásokat, melyek sokszor kötelező érvényűek. Jól jön, ha megfigyeled a munkamozzanatokat, a felmerült kérdések,

problémák megoldásának variációit, az intézkedésekre, a feladatokra való felkészülés mikéntjét, a kialakított stílust, az üdvözlés, a köszönés megszokott formáit.

Lényeges momentum hogy ellesd a munkaszervezési módszereket, az eljárás alá vontakkal szembeni biztonsági előírásokat, taktikai szabályok alkalmazását, a tilalmak rendjét. Ugyancsak fontos a magánéletben megfelelő példákat adó személyek viselkedésének, a veszélyek, kísértések elkerülésének vizsgálata.

Rendőrként fokozottan illik figyelni a közlekedési szabályok betartására, mikor mit lehet megtenni és mit nem. Ezek apró kérdések, de megsértésük már sokaknak okoztak kellemetlen órákat, napokat. Meg kell ismerned az alkoholfogyasztás, a közösségi rendezvények elvárásait, a másik nem irányába tanúsított magatartás határait, módjait. Igen, ezek a példák aprók az élet nagy kérdéseihöz képest, de fontosak, mert megsértésük, elronthatja a szép, messzire előretekintő álmokat. Áldozz ezek megfigyelésére időt, teret, hasznosítsd a jókat, s kerüld el a helytelent.

A rendvédelmi területen számos példakép található, kiemelkedő életutak, tudományos pályák, sikeres beosztottak és vezetők, akiknek emlékét őrzik az ügyek, az új gondolatok, jogszabályok, újítások, markáns változtatások. Sok helyütt jelen van e személyek érzelmi, szellemi, fizikai lenyomata, egy részük azonban az idő múlásával feledésbe merül.

Munkahelyeden találj kollegákat, akiktől megtanulhatsz, ellesheted a szakmai fogásokat. Lehet, hogy van, akitől az igazoltatást, van, akitől a kihallgatást, van, akitől a dokumentálást, a viselkedést, az élet kihívásaira adott válaszainak rejtjelmeit tanulhatsz meg.

Így formálódasz és leszel szakmailag, emberileg egyre gazdagabb. E példaképek nem a történelem nagyjai, de a mindennapi élet hősei és odaadó barátai, mindenkor segítséget nyújtó, önzetlen személyei. A segítséget nyújtó, a hibáktól megóvó, a kudarcok elkerülésére tanító mind-mind egy példakép, a például tekinthető magatartás, tevékenység,

emberi tudásátadás. Ez egy szakmai, emberi kincsesláda, amelyből Te is részesülhetsz, ha figyelsz, ha akarsz, ha hasznos tagja akarsz lenni a csapatnak.

A legkisebb jó példát is becsüld, őrizd, akár hiszed, akár nem, ez előnyödre fog szolgálni. Soha nem szégyen a tanulás. Hiúságod soha ne akadályozzon abban, hogy kérdezz, hogy okulj mások tudásából, tapasztalatából. Az élet nem más, mint szüntelen tanulás, ismeretszerzés, tapasztalás. A rossz, a kudarc, a haszontalan megismerése ugyancsak a tanulási folyamat része.

Egy-egy kollektívába a helyes értékek mentén való beilleszkedés sokat ér, és értékét nem forintban mérik. E helyütt az értékmérő, a szakmai, emberi barátság, az egymás támogatása, a közös célokra való munkálkodás, a fegyelem, a jó munkahelyi légkör, az összhang, az egymástól való tanulás és tanítás, a közös tisztelet és a megbecsülés.

A BELSŐ EGYENSÚLYRÓL

Önmagunk megismerése, körülményeink állapota arra sarkalljon bennünket hogy a kettő között egyensúlyt teremtsünk. Ennek első lépése, hogy tegyünk rendet magunkban. Tárjuk fel mindazokat a momentumokat, amelyek léte vagy hiánya számunkra egyensúlyvesztést okoz vagy okozhat. Ezek megismerésével nyílik lehetőség a hiány pótlására, kiegyenlítésére. A belső béke, a napi harmónia léte elengedhetetlen ahhoz, hogy a környezetünkkel is megfelelő viszonyokat tudjunk teremteni, fenntartani.

A belső békéhez hozzájárulhat egy magunk teremtette kis világ, ahol halljuk saját gondolatainkat, ahol olvashatunk, ahol kiélhetjük kreativitásunkat, ahol írhatunk, zenélhetünk, rajzolhatunk, szellemileg épülhetünk, sportolhatunk. A felsorolt ellensúlyok középen tartják a mérleg nyelvét és sikeresen segíthetnek a tágabb környezettel való együttműködésben. A belső békéhez járulhat hozzá bizonyos értékek elfogadása és képviselése, illetve bizonyos tevések elkerülése.

Ily módon célszerű messzire elkerülni: a könnyelműséget, a felelőtlenséget, a munkában a felületességet, a kapkodást, a kiszámíthatatlanságot, a bohémságot, a mának élés egyszerűségét, a kísértésekhez vezető utakat, a csapdákat, a megbánásra okot adó viselkedést és magatartásokat, a szabályok, a követelmények megsértését, a részletekben való bennragadást, a naivitást, stb.

Meg kell tanulni elfogadni: a találkozásokat és az elválásokat, az ismeretségeket; az embereket olyanak amilyenek; a változásokat, az élet rendíthetetlen sodrását, a kor előrehaladását; a hibákkal, erényekkel való együttélést; az ellenállásokat, a más véleményt hangoztatókat. El kell fogadni: a közösségek méltányolható értékeit; az emberekkel való együttműködés írott és íratlan szabályait; a vezetőkhöz való viszonyulás rendjét; a munkatársak, a barátok hibáit, gyengeségeit és erősségeit egyaránt.

Kérdés, hogy mit hívhatsz segítségül ahhoz, hogy megvalósítsd a kívánt belső és külső békét. E paletta ugyancsak széles lehet. Kiemelendő a türelem, a jó szándék, az empátia, a megértés, a nagyvonalúság, a napi kisebb, nagyobb jó cselekedetek, az udvariasság, az erőszakosság kerülése, az érdekérvényesítés finomra hangolása, a konfliktusok mellőzése, az időnyerés, a megfontoltság, a higgadtság tanúsítása. Nagy szerepe lehet a humornak, ami érzelmi, szellemi szelepként is szolgálhat. A jó humor jó tanítómester, gyakran bántás nélküli pallérozást tesz lehetővé. A humor a kommunikáció szelíd, szocializált, frappáns formája, a célzások, a kritikák árnyalt, finom lehetősége. Az önirónia, az önkritika is érzelmi, szellemi görcsöket oldó megoldás, amikor képesek vagyunk magunkat kívülről nézni, bírálni és kinevetni egyaránt.

A BŰNÜGYES NAPLÓJÁBÓL (A BŰNJELKAMRA)

A bűnjelkamra a leghitelesebb hely, s a legfőbb titkok tárháza. Jól elfér itt egymás mellett a valódi élet által írt színdarab fő és mellékszereplőinek végeláthatatlan kelléktára. Ha beszélni tudnának, reggelente köszöntené egymást az öngyilkos kötele, gyógyszeres

fiolája, az anyós életét kioltó balta, a gyermek halálát okozó nadrágszűj, a szomszédot halálosan megsebesítő nyílvevessző, a vendégvadász életét kioltó fegyver, a halált hozó lövedéket megtartó véres-lucskos dzseki. Köszöntené egymást a kábítószerfutár hasában érkező kapszula, a betörést segítő eszközök végtelen sora, a helyszínen talált leszakadt kabátgomb, kiöntött láblenyomat, a betöréskor megsérült ablakkeret, a közlekedési baleset helyszínén talált festék és üvegdarab, leszakadt alkatrész, ellopott és megkerült tárgy.

Ők, mint néma tanúk a Te segítőid. Vigyázz hát rájuk! Nélkülük adott esetben tehetetlen vagy a nyomozásban, sikertelen a bizonyításban. Legyen gondod rá, hogy begyűjtsd őket, hogy raktározd, vizsgáld, őrizd e dolgokat, betartva minden idevonatkozó szabályt.

E relikviák tudják az igazságot. Ha kellően figyelsz és éber vagy, el is árulják azt Neked. A kirakós játék legfontosabb elemei ők, ha megfelelő helyre rakod, biztos cölöpöt, kapaszkodót találsz a nyomozáshoz. Óvd e hallgatag bűnjeleket, dokumentáld a velük kapcsolatos eseményeket, hűen, pontosan, szakszerűen, kétségbevonhatatlanul.

A bűnjelkamra számodra a bizonyítékok temploma, ahol minden egyes bűnjel külön történet szereplője, elmondója és igazolója. Tiszteld és védj e tárgyakat, hisz számtalan esetben rajtuk múlik, hogy megmutassák, mi és hogyan, mikor, mivel, kivel miért történt adott helyen és időben. E tárgyak rejtett titkai a Te valóságos nyomozásod részeseivé csak így válhatnak, s csak őket kellően megbecsülve juthatsz hozzá a lelkiismeretet nem gyötrő, tényszerű igazsághoz.

A BŰNÜGYES NAPLÓJÁBÓL (EGY ÉLETES TÖPRENGÉSE)

Kalauzolnak és kalauz vagy a kezdet és a vég, a születés és a halál közötti földrészén. Talán már láttál tiszavirág-életű csecsemőt kihűlve, magára hagyva, olvastál egysoros és több oldalas búcsúlevelet, láttál fájdalomtól, gyötrelemtől elkínzott arcot, megbecstelenített emberi testet, hallgattál jajveszékelt, értesítettél hozzátartozót szerette

elhunyártáról. Talán láttál már embert, kinek keze reszket a jegyzőkönyv aláírásakor, de ugyanez a kéz biztosan fogta a kést és a fegyvert, vagy emelte fel a halált hozó kődarabot.

Így élnek benned az ügyek. Ezek lesznek az emlékeid. S ha álmodban meglepnek, látod az üveges tekinteteket, érzed az öngyilkossághoz használt gáz és a hullaszag el nem felejthető keverékét, hajadból ki nem mosható édeskés szagát.

Te így élsz. Saját emberi sorsod emlékeit e hosszú úton számtalan más emberi sors szomorú emléke akarattal sem feledhető módon kíséri. Ezért nem egy életet élsz. Akarva-akaratlanul átéled mások fájdalmas véget érő életét, bűnét és büntudatát. Átéled az élők visszatérő - a szeretett gyermek, férj, anya elvesztését el nem fogadó - fel-felbukkanó panaszát, szívet-lelket szaggató részek felidézését. Mindezzel együtt élsz és együtt kell élned. Segítségét számodra csak a részvét képessége és gyakorlása, a türelem és a becsületességed adhat. Ezért is két végén égeted a gyertyát hiszen éled saját életedet, és átéled sok más ember életét is.

Nem igaz, hogy képes vagy közömbös lenni, nem igaz, hogy az esetek erősítenek, nem igaz, hogy a boncaszalon fekvő, önakasztott, lelőtt, megkéselt, kútból kiemelt, megfojtott ember látványát, védtelenségét és kiszolgáltatottságát meg lehet szokni. Nem lehet. Viszont meg lehet tanulni eltűnni, lelkileg és fizikailag kezelni, de megszokni és közömbössé válni meggyőződésem, hogy nem lehet.

Sokszor hallgattam az orvosok szakszerű magyarázatát, megállapításait. Mindig az motoszkált bennem, hogy ennek így kellett történnie? Nem volt más megoldás? Ezt érdekelt ez az ember? Miért neki kellett épp így meghalnia? Hiszen élhetne, szerethetné gyermekeit, jövő tavasszal is elültethetné a kertben a palántákat. Halottak napján immár ki fog a szerettei sírjára virágot vinni?

Az élet ura, a halál sohasem tud oly köntösbe bújni, hogy szép legyen. Tudva ezt, mégis megdöbbenő a halott pucérsága, szótlansága, magára hagyatottsága. Néha azt várod, hogy felüljön és megszólaljon: „Uraim, ugye jó vicc volt?” Aztán, amikor végleg minden reményed elveszett, munkád okán vájkálnod kell az életében, amely ellen ő már

tiltakozni nem tud. Intó és megrovó, hideg pillantása kísér, amikor tudakozódsz életéről, múltjáról, szokásairól. Tened kell ezt nem egyszer gyermekei, szerettei, szerelme körében. Legyen hasznodra ilyenkor szemérmed, tapintatod, végtelen diszkréciód és megértésed.

Amikor a vizsgálatnak a végére érsz, átéltél egy másik életet. Rájössz, hogy a holtak némaságukban is tudnak igazságot szolgáltatni, panaszkodni, tiltakozni, üzeni, lázadni, vagy feladni egy haszontalan, köztük és az élők közötti kilátástalan küzdelmet. A holtak néma üzeneteikkel Téged tisztelnek meg. Tőled várják, hogy közvetíts. Tőled várják, hogy a mondat végére pontot, felkiáltójelet, vagy kérdőjelet tegyél. E kérésnek, néma parancsnak mindig tisztességgel tégy eleget. Mindezt már ő rajtad, számon nem kérheti, kérdőre csak saját lelkiismereted vonhat. S ha jó az idéző álmod, akkor tudsz majd nyugodtan a halott szemébe nézni, ha mindent megtettél. Ne hidd, hogy mulasztásod nyugton hagy! Nem. Lelkiismereted addig űz, míg nem jársz a dolgok végére.

Így vagyunk hát együtt, furcsa pár, és szomorú trió az élők, a holtak, s jómagunk viszonyában.

C-CS

A CSENDRŐL ÉS AZ EGYEDÜLLÉTRŐL

Vajon hol hallhatók még a természet rezdülései, hol láthatók a természet pillantásai. A városiasodás, a nem kellően végiggondolt településszerkezet, a centralizáció, nagy közösségekbe szippantotta az embereket. A falvak értelmetlenül magukra maradtak, a fiatalok odébb álltak, az idősebbek már csak lakják ódon házaikat, portáik műveléséhez már nincs erejük. A kertek csendjét alig-alig töri meg a focizó gyerekek sikongása, és egyre többször kondul meg a harang az elhunytakért.

A város, az élet zaja és morgása körbeöleli e helyiségeket, éjszakai zümmögése alig csitul. Emberek tömege kel, és hajtja álomra fejét, napközben ide-oda megy, vagy éppen rohan, miközben dudál, mutogat, integet, rokonságot emleget. A mindennapokban így léteznek emberek ezrei. A zaj, a tolongás, a közlekedési feszültségek, a korlátozások felérnek egy műszakkal. És ebben élünk. Sokan ezt szeretik. Azt hiszik, nincs más lehetőség, nincs más út. Sajnos sokuknak igazuk van. A munkahelyek is a nagyobb településekhez húzódtak, ezért odavonzották a munkaerőt is. A bejárás, idő- és pénzigényes, emiatt a városok lakossága is növekszik. Ma már azonban észlelhető egyes városokból az agglomerációba való kitelepülési trend. Ha van lehetőséged, keresd a nyugalom, a csend szigeteit.

Együtt élünk az emberi működés ipari méretű zajával. Alig vesszük észre. Talán csak akkor, ha elmegyünk az Őrségbe, ahol még lehet hallani a méhrajok zümmögését, ahol még észlelni lehet a levelek suhogó hullását is. Ekkor vesszük észre, hogy valami hiányzik. Időbe telik, míg rájövünk, hogy az állandó zaj, a morgás tűnt el észrevétlenül. Kevesen foglalkoznak vele, de a városi zaj egészségre való hatása nem elhanyagolható. Velünk van kiírthatatlanul.

A zajnak törvényei vannak. Mindig hallani kell. Mindenki túl akarja kiabálni, mindenki szid mindenki mást miatta. A zaj nem hagy aludni, egészségesen pihenni. E láthatatlan kártevő az emberi tevékenység műve, az önpusztítás egyik remeke.

A zaj otthonra lelt az egyes munkahelyeken is, ahol több fős irodákban, az emberi serénykedés apró szösszeneteiből áll össze az az alapzaj, amiben gondolkodni, írni, megbeszélést folytatni igazán kellő sikerességgel csak keveseknek adatik meg. Az ily módon összezárt emberek teljesítménye vélhetőleg elmarad attól, mint amit számukra kedvezőbb elhelyezési körülmények lehetővé tennének. A vírusoknak mindez kedvező, nem kell buszra ülniük ahhoz, hogy újabb áldozatra találjanak.

Ezért visszatérően keresd és találd meg a csendet. Ő a barátod, s cserébe nem kér semmit. Nem befolyásol, nem faggat, és nem hajt körbe-körbe a mókuserékben, csak önzetlen módon ad valamit a természetből, annak a csendjét és az illatát.

A fiatalsággal együtt jár a nyüzsi, a bandázás, a társalgás, nem egyszer a harsogás, a zaj eltűrése, a csapatban mozgás, a napi élmények hajszolása. Jól is van ez így. A kapcsolatok, a barátok, a bajtársak, az ismerősök, a szűkebb és tágabb rokonság érzelmi, szellemi, fizikai kényelmet jelentenek, védelmet, kiegyensúlyozottságot, harmóniát, békét, biztonságot nyújtanak. Ezekre az élet elején különösen nagy szükség van.

Az évek múlásával elérkezik annak az ideje, amikor vágyunk a csendre, a nyugalomra, az egyedüllétre. A csend és a nyugalom gyógyít, nyugtat, pihentet. Ez nem önzés, hanem lehetőség teremtése arra, hogy együtt legyünk magunkkal, hogy meghalljuk saját gondolatainkat, hogy feltett kérdéseinkre megtaláljuk a legjobb választ, hogy regenerálódjunk, rendezzük ötleteinket, terveinket, értékeinket, vizsgáljuk meg önmagunkat, tegyük mérlegre jó és helyteleníthető cselekedeteinket. A csend méltó alkalmat és helyet biztosíthat elhatározások meghozatalára, hibáink feltárására és kijavítási lehetőségek végiggondolására.

A belső beszélgetés lehet őszinte, zavarmentes, színadiasságot nélkülöző, amely segít az öntisztulásban, a háborgó érzéseink, indulataink kezelésében. Próbáld ki, válassz megfelelő helyet, ha kell, legyen nálad papír és ceruza, hátha érdemes lesz valamit leírni.

Ha teheted, válaszd a természetet. Térj vissza az ősi forráshoz. Keress egy erdei tisztást, egy tópartot, egy távolba meredő sziklát, olyan helyet, ahol sem személyed, sem a lelked, sem az elméd nem érzi a falakat, a korlátokat, a bezártságot. Itt a távolságok, a panoráma, a körülvevő környezet felszabadít, kienged, a napi gondolati, cselekvési, kommunikációs kalodából.

E helyeken jössz rá, hogy a természet része vagy, nemcsak a flaszteré. Ahol átjár a végtelenség, a szabadság, a külső és belső csend, ahol urává vagy képes válni önmagadnak. Ahol nincsenek határidők, feladatok, üzemi zajok, technika. Ismét légy a természet része, halld meg a méhek zümmögését, a lehulló levél zizegését, vedd észre a közel merészkedő mókust, a fészket építő gólyát vagy galambot, érezd a föld, az erdő, a víz illatát, a levegő szárnyalását. Ha ide elérsz, azon kapod magad, hogy más vagy, megnyugodtál, jól érzed magad, s azon csodálkozol, hogy nem tetted ezt meg korábban.

Légy visszatérő vendég a kiszemelt helyen, s rájössz, hogy e hely a Tiéd, a gondolataidé, a jó és kellemes érzéseké. Mindez meghittséget, békét teremt benned és erőt ad a továbbiakhoz.

A csend és az egyedüllét az a tó, amelyben megfürdetheted elmédet, gondolataidat, lelkedet, önmagad társaságában kinyithatod rejtett szellemi, érzelmi kazettáidat, elmerülhetsz emlékeidben, és elképzelheted, tervezheted jövődet. Ezek azok a pillanatok, amikor lemoshatod a lelkedet, szellemedet betakaró port vagy piszkot, amit a mindennapok forgása rád fröccsent.

Ne engedd, hogy szellemi, fizikai intimitásodat megzavarják a feladatok, a határidők, a tennivalók tornyosuló erdeje, hogy pihenésed csak arra legyen jó, hogy felébressze a lelkiismeretedet és újabb távolságra kerülj attól, amire régóta készültél.

Néha hagyd magad mögött a város, az élet szünni nem akaró zaját, forgatagát. Térj vissza az elemi erőkhöz, a tisztasághoz, a háborítatlan környezet méltóságához, oda, ahol évezredes rend van, ahol megpihenhetsz, ahol ellesheted a flóra és a fauna életét. Ez kicsit lírainak tűnik, de arra kérlek, próbáld ki. A próba minden reményem szerint engem igazol.

Ha teheted, teremts saját kuckót, otthon, egy tóparton, vagy bárhol, ahol hódolhatsz a csendnek, az egyedüllétnek, ahol csak Te vagy. Emlékezz, ez a gyermekkor fogalma és szeretett játéka. Napjainkban sokszor nem tudjuk mi is hiányzik valójában. Nehezen jövünk rá, hogy nem más, mint egy hely, ahol csak mi vagyunk, s ha akarunk egyedül, álmainkkal, gondolatainkkal, terveinkkel lehetünk. E felnőttojáék nem is olyan játék.

Életünk egy gyorsvonat sebességével rohog. Jönnek, mennek az emberek, a táj elsuhan, a sínek zakatolása betölti elménket. Nincs megálló, nincs megállás, száguldunk. Nincs pihenés, nincs megnyugvás, csak az egyre nehezedőbb fáradtság, tompaság, nincs csend, a zaj az úr.

A gondolkodást részben felváltotta az állandó cselekvési kényszer, az azonnali lépések irreális sürgőssége. Úgy tűnik, aki nem cselekszik, nem is él.

Az embert a gondolkodás teszi azzá, ami. Őseink gondolkodtak, aludtak egyet-kettőt a döntés előtt, majd megfontoltan, körültekintően cselekedtek. Kikérték egymás véleményét, megrágták még a gondolatokat is. Lassabban jártak és mégsem egy helyben topogtak.

Napjainkban hódít a sürgetettség, a kapkodás, az állandó tevési kötelezettség és kényszer. Ezzel párhuzamosan egyre kevesebb időt fordítunk a megállásra, a megfontolásra, a tervezésre, a modellezésre, az előnyök és hátrányok mérlegelésére. Mintha valami láthatatlan erővel vívnánk, versenyeznénk állandó jelleggel. Úgy tűnik, hogy az idővel akarunk versenyezni. Mintha robotokká válnánk mindennapjainkban. E gépiesség, válogatás nélkülség, és idő szülte kényszerképzetek mentén rohanunk, mindig valahonnan valahová, nem egyszer körbe-körbe, és sosincs megállás.

Az ember természetes igénye a gondolkodás. Ha az ember nem ura magának, a gondolatainak, egyes cselekedeteinek, akkor felmerül a kérdés: hogyan tovább? Hol lehet és kell egyensúlyokat keresni és találni, ahhoz, hogy egy megfontoltabb, átgondoltabb, emberibb magatartásforma honosodjék meg? Talán időt kell adni a gondolatoknak, azok érlelésére, kiforrására, szárba szökkenésére. A gondolat teremtő erejű, a gondolat döntően cselekvést generál. A gondolkodó ember lehet, hogy akadékoskodó, de mégis előrevisz, előrelendít.

E jelenség nemcsak a munkahelyeken tapasztalható, de áttérjed a családokra, egyes közösségekre is. A most és azonnal szemlélet egy része a reklámok sugallata, az üzleti reklámok fogása, mintha egy nappal később lemaradnánk valamiről. Reklámnak lehet, hogy jó, életvitelnek azonban több kárt okoz, mint hasznot. A „ne gondolkozz, nem kell megnézned, de vedd meg, aztán majd visszavesszük” mentalitás túl messzire vezet, szinte lassan kikerülve a kontrollt, számítva az emberi gyengeségekre, az érzelmi döntésekre.

Az idő mellett a másik feltétel az úgy nevezett kuckó. A kuckó mindazt a lehetőséget magában hordozza, ami egy olyan hely, helyiség, ahol az érintett egyedül lehet, ahol társa lehet a gondolkodás, a jó értelemben vett magány, a szellemi lassulás, pihenés és feltöltődés. Egy hely, ami csak az övé. Egy hely, ahol az ő kincsei, dolgai lelhetőek fel, ahol barkácsol, ahol tesz-vesz a maga kedvére.

A nyugalom, a béke és a meghittség szigetén csend van, védelmet nyújt, nemegyszer alkotásra sarkall. Legyen benned egy külön kis világ, aminek ajtajához csak neked van kulcsod. E némaság és béke lehetőséget adnak az elmélyülésre, segítenek a szellemi boglyád rendrakásában, ismeretek rendszerezésében, ötletek megfogalmazásában. Mód van az álmodozásra, ami a lélek fürdőzése, a szellem és a gondolatok utazására, szárnyalására. Mindez kicsit a gyermekkor idézője, felnőtt magatartással, de mint József Attila írja *Levegőt* című versében „játszani is engedd szép komoly fiadat”. Ez már a felnőttek felnőttes játéka, amit részben az élet diktál, de a megfeleléshez kell az idő és a lehetőség.

Remélem, sokunknak van ilyen „megállóhelye”, ahol csak a gondolatok zajonganak és nem a város dübörög, ahol az úr és a szolga egy személy, ahol béke és nyugalom lelhető fel. Ahol nem löknek fel minden lépcsőfokon, ahol ura vagy önmagadnak, ahol lehet, hogy képes vagy megálmodni, megtervezni egy szebb jövőt és a hozzá tartozó utadat, ahol képes vagy megújulni, érzelmekben, szellemiségben felvérteződni, hogy a holnap jobb legyen, mint amilyen a tegnap volt, és a tegnap elképzelését, a ma és a holnap tette kövesse.

Tanmese íze van a leírtaknak? Tudom. Azt is akartam. Amikor az élet sűrűjében éppen eltévedsz, akkor vedd elő e lámpást és megtalálod a tisztást, „a kuckót” ahol napfényhez, csendhez, nyugalomhoz érkezel. Ha leülsz és hagyod szíved dobogását lelassulni, meghallod a gondolataidat, felismered addig fel nem fedezett igényeidet és lehetőségeidet. A tanmesének itt vége.

CSAK ARRA VÁLLALKOZZ, AMIRE KÉPES IS VAGY.

Életed során egyre gyarapodsz, tanulsz, tapasztalatokat szerzel, megtanulod az egyes fogásokat, módszereket, taktikai elemeket. Beleásod magad egy vagy két munkakörbe, szakmai és egyéb barátságokra teszel szert. Minden nap előbbre lépsz. Aztán egyszer csak azon veszed észre magad, hogy felfigyeltek rád, és egy másik, újabb, netán vezetői beosztást ajánlanak fel. Ez az élet íratlan rendje. Ha tevésséggel, magatartásoddal kiérdemled ezt a figyelmet, akkor örülhetsz és megtiszteltetésnek veheted.

Az élet néha megelőzi önmagát és olyan lehetőséget, olyan új beosztást kínál fel, ami meglepetést okoz, és kinyitja hiúságod, nagyravágyásod hamis kapuit. Ki ne szeretne előrelépni, vezető lenni, más és jobb beosztásba kerülni. Pártolható módon szinte mindenki erre vágyik, ami érthető és megérthető.

Kérdezheted, akkor mi a gond? Elárulom, a gond a döntésben lehet, abban, hogy ismered-e magad eléggé, bírsz-e a megfelelő képességekkel, az adott és felajánlott

feladathoz kellő felkészültséggel rendelkez-e, képes vagy-e felvenni a fordulatot, el tudsz-e igazodni a soron következő feladatokban?

A felkészületlenül ért kihívás megítélésében és a válaszban legyen képes hiúságodat legyőzni érveid halmaza, önismereted mélysége, megfontoltságod ereje. Hidd el, szerénységed, megfontoltságod még a javadat fogja szolgálni. Az élet, mint nagy rendező, ad még újabb lehetőséget. Inkább légy türelmes, készülj egy magasabb beosztásra, de ne csak várj, ismételten kérlek, készülj. A vezetői beosztás varázsa addig tart, amíg rád nem csukódik a szobád ajtaja. Az ajtó mögött sokkal több a kötelezettség, a feladat, a tevékenységért, az emberekért való felelősség, a döntések hozatalának garmada, az adminisztráció, a népszerűtlen vezető feladatok végrehajtása és még sok minden más, mint elsőre gondolnád.

A jó, a megalapozott, az idő próbáját is kiálló döntéshez megfelelő önismerettel kell rendelkezned. Vizsgálnod kell, hogy tudásod, eddigi ismereteid, emberi jellemzőid képessé tesznek-e a feladatra vagy sem. Nem elég az újdonság varázsa, nem elég a beosztással járó jogok és javadalmazás kiemelése, nem elég a jelenlegi munka hátrányainak felnagyítása. Viszont szükség van a lehetőséghez konkrétan kapcsolódó képességek, készségek, tudás, ismeret, felelősségvállalás képessége, és a leendő feladat, gyakorlat éles szemű vizsgálatára.

A jó döntéshez érvek, tények, felkészültség, előzetes tájékozódás és még sok minden más szükséges. Legbelül érezned kell, hogy alkalmas vagy-e, hogy a szorgalmad, tenni akarásod, kreativitásod, kitartásod győzelemre visz-e vagy sem.

Lehet persze belevágni azzal a felkiáltással, hogy „majd lesz valahogy”, lehet csak a karriert nézni, a pénzre áhítózni, a hiúságodat jobban kielégítő és némi hatalommal is járó beosztást a kockázatokkal együtt vállalni. Számtalan variáció állhat előtted, némelyik sikerrel is kecsegtethet.

Ebben az állapotban sokan nem gondolják végig azt a lehetőséget, hogy mi van, ha nem sikerül, ha nem leszek képes helyt állni, megfelelni, ami előbb-utóbb bukáshoz vezet.

E negatív forgatókönyv sokak számára nem téma. E váratlan helyzetben sokan óriásnak, csalhatatlannak, mindent megoldónak képzelik magukat. Amikor témává válik, akkor pedig már be is következett. Elég csak gondolni a vezetői fluktuációra, az áthelyezett munkatársakra, a szervezetben csendesen továbbcsúszó kollégákra, akik vélhetőleg rosszul mérik fel erejüket és képességeiket, és visszatérően túlvállalják magukat. Ez azt is jelenti, hogy sok a megfelelő ember, csak éppen a nem megfelelő helyen vannak.

Az elvállalás sikertelensége sok álmatlan éjszakát, megszügyenülést jelenthet számodra, és az egyes kollégák cinikus mosolygása, beszólásai csak növelik rossz érzéseidet.

A kollégák mellett, természetesen a kinevező vezető sem érzi jól magát, hiszen egy beosztást érintően tett egy vargabetűt, és hozott egy utóbb nem megfelelőnek minősülő döntést. A Te kudarcod az Ő sikertelensége is. Így kitetted magad egy olyan történésnek, aminek látható vagy nem érzékelhető következményei elkísérnek az úton. Ha előre láttad volna, hogy ez lesz, bizonyára nem vállalod el a felajánlást.

A fentiek talán kellően és röviden érzékeltetik, hogy a lehetőség és a megfelelőség, a beosztással járó jogok és kötelezettségek, a kérdésekre általad adható szakmai, emberi válaszok és az igények összhangja nélkülözhetetlen a helyes és időtálló döntéshez. Meg kell értened – Neked is –, hogy az emberi tapasztalatnak és tudásnak vannak lépcsőfokai. Az egyes beosztásokhoz igenis tartoznak ilyen lépcsőfokok. Ezért légy türelmes, hagyj magadnak időt, hogy beérj, hogy minden szempontból kielégítő legyen a megfelelőség. Aztán ne hátrálj meg a kihívás előtt!

Tudom, azon aggódsz, mi lesz, ha nem vállalod el, többet semmit nem fognak felajánlani. Ha az ajánlat korán jött, jobb kikerülni és ésszerű magyarázatot adni a távolmaradásra, mintsem fél év múlva egy szervezet előtt lehajtott fejjel kimenni az ajtón. A kibúvásod, a beosztás nem vállalása nem szégyen, de a vezetői székéből való felállítás a további életed kővel rakott hátizsákja, amit mindenki megcsodál, és számtalanszor

megkérdik, mi történt? Ezek után már megfontoltabban dönthetsz majd az újabb ajánlatról. Választhatsz, dönthetsz, csak tudd, mikor mivel kell számolnod.

Meg kell, hogy erősítselek abban a hitben és gyakorlatban, hogy ha beérsz a vezetői munkára, vagy magasabb beosztásra, lesznek, akik megtalálnak és felkérnek. Ehhez persze tudnod kell bizonyítani a megfelelőségedet, és belül meg kell, hogy legyenek a szellemi, képességbeli alkalmasságod biztosító kapaszkodók.

Nem azt állítom, hogy nem megtiszteltetés a vezetői beosztás, azt sem hiszem, hogy e munkát nem lehet jól végezni, sőt azt gondolom, hogy nagy teret nyit az önmegvalósításra, a tanulásra, a szervezet alakítására, az innovációra, a kreativitásra, az emberekkel való empatikus foglalkozásra, a szervezet eredményeinek fokozására, a sikerek gyakoribbá tételére. Tudnod kell, hogy semmi sem csak fekete vagy fehér, e tevékenység sem az.

Hiúságodat legyezgető beosztást tehát csak akkor vállalj, ha minden ízében érzed azt a tudást, képességet, felvértezettséget, elszántságot, amivel a feladatot el fogod tudni végezni.

Van, amikor a szervezet megtalálja a számodra megfelelő beosztást. De nem elképzelhetetlen, hogy mégsem vagy az igazi helyeden, és az élet sodrása is kevés, hogy megtaláld. Ekkor jössz rá, hogy Neked is ki kell tudnod harcolni a helyedet az életben, a közösségben, a munkatársak, a szervezet, a feladatok körében.

A szakmai és magánéletedben sokszor fogod érezni, hogy nem vagy példaképe „a megfelelő embert a megfelelő helyre” követelménynek. Nem biztos, hogy erről Te tehetsz, de az elviselése rád tartozik. E helyzet kialakulásában számtalan ok játszhat közre. Ezek sorában lehet megemlíteni az átszervezést, a képzettséged növekedését, a tapasztalataid alapján más munkakör ellátására való alkalmassá válásodat, az adott feladatban, munkakörben való elfáradást, kiegészítést, az eredetileg nem a végzettségednek, képességeidnek megfelelő beosztásba helyezést, a szülőktől, családtól való szüntelen és kezelhetetlen távolságot, a vezetővel, a munkatársakkal való konfliktusokat, stb.

E helyzetek egy ideig fenntarthatók, de azzal a kényelmetlen érzéssel és feszültséggel járnak, hogy nem találsz a helyedre, nem szereted a feladatot, adott esetben érzed, hogy mást jobban, hatékonyabban tudnál csinálni és a szervezet nagyobb hasznára lehetnél. E vegyes érzelmi és fizikai állapot miatt a továbblépés elkerülhetetlen.

Ekkor kell az életed szekerét úgy irányítani, hogy lehetőleg sérelmek, bántások nélkül találj olyan új helyet, szervet, beosztást, amely számodra előnyökkel jár. Ennek alapfeltétele, hogy pontosan légy tisztában azzal, mit akarsz, képes vagy-e rá, fel tudod-e magad készíteni, van-e olyan hely, ami megfelel, milyen garanciákat tudsz adni a téged átvevőnek, hogyan tudsz segíteni a vezetődnél és a kollektívának a hátrahagyott helyedre a pótlásod érdekében. Latolgatnod kell a feltételek megváltozását, a javadalmazásod alakulását, az esetleges eltérő feladatra való tényleges készségeid meglétét.

A rendőri szervezet kívülről csupán egy a szervezetek közül. Ugyanakkor belülről és közelebbről már látható, hogy szerteágazó, színes feladatokban, tennivalókban és beosztásokban is, és ezáltal számtalan lehetőséget kínál. Mindezek kedvezőek ahhoz, hogy lehetőséged legyen, választani a nagy rendszerben szűkebb területet, ahol tudásod legjavát a legeredményesebben vagy képes hasznosítani, s ezáltal a legjobban hozzájárulni a szervezeti értékekhez és célokhoz. Tened kell tehát azért Neked is, hogy megtaláld azt a helyet, ahol Te leszel a megfelelő ember.

Küldetésed, életcélod a rendőrséghez vezetett. De azon belül szűkebb helyen kell megtalálnod a Neked jó, a Neked kedves, betölthető, az affinitásodnak leginkább megfelelő beosztást, ahol azt érzed, igen, ez Nekem való, ezt tudom jól csinálni, szeretem és akarom.

Ebben az optimális helyzetben a szervezeti haszon, a szervezeti érdek találkozik az egyén igényeivel, érdekeivel és lehetőségeivel, amely jó a közösségnek és kedvező az adott beosztást betöltőnek.

D

A DISZKRIMINÁCIÓRÓL

Talán emlékszel, talán nem, hogy gyermekkorodban társaid csúfoltak-e vagy sem, de nagy valószínűséggel benned van az az érzés, hogy a közösség célpontjává válni, a gúny fókuszába kerülni, a kiközösítettség meredek falú szigetére kerülni nem a legjobb emberi érzések egyike.

Lehet, hogy gyalogsként ki nem állhatod a száguldó, sarat ruhádra fröccsentő autóst, s járműben ülve kimutogatsz a zebrán ballagó gyalogosnak, rászólsz az utcán önfeledten kiabáló gyerekekre.

Szerepek ezek. Emberi reagálások. S mily érdekesek! Lényegük, hogy különbséget teszel magad és a többiek között. Ez kevésbé fáj. Az már jobban érint, ha mások tesznek különbséget méltatlanul veled.

A társadalmak története számtalan példát ad arra, hogy az erősebb államok, az erősebb népcsoportok, az adott országon belül élők többsége uralkodott, vagy uralkodni kívánt a gyengébben, a kisebbségben lévőkön. Napjaink alapvető kérdéseinek egyike, hogy az erősebb követelhet-e magának több jogot, s lehet-e a gyengébbeknek csak azért kevesebb a „jussa”, mert valamiben mások, mint a többiek?

A jogállamisággal, a tudatos emberi magatartással összeegyeztethetetlen mindaz a diszkrimináció, ami abban nyilvánul meg, hogy egyesek másokat megkülönböztetően kezelnek csak azért, mert más a nemük, színük, vallásuk, politikai meggyőződésük, stb. Civilizált társadalmakban a jogszabályoknak és az emberek magatartásának felül kell írniuk e helytelen és megalázó íratlan törvényeket, és mindenkinek biztosítaniuk kell az esély-, a cselekvési-, és a törvény előtti egyenlőséget.

A fentiek alapján és okán tehát Neked, mint jogalkalmazónak az a dolgod és megkerülhetetlen törvényi kötelezettséged, hogy intézkedésedet nemre, fajra, vallásra, színre, nyelvre, politikai vagy egyéb véleményre, nemzeti vagy társadalmi származásra, nemzeti kisebbséghez tartozásra, vagyoni helyzetre, születés szerinti vagy egyéb helyzetre tekintet és megkülönböztetés nélkül hajtsd végre. Sőt, adódhat olyan helyzet, hogy nem elég küzdeni a diszkrimináció ellen, hanem egyenesen pozitív diszkriminációt kell megvalósítani ahhoz, hogy a már kialakult sérelmeket orvosolni lehessen.

Feladatod, hogy a törvények keretei között - az emberi jogokat és szabadságokat betartva – a legjobban és a leghatásosabban szolgálj a szabadságot, a biztonságot és az igazságosságot. Igazságos és méltányos akkor leszel, ha a jó ügy szolgálatába szegődsz, ha harcolsz előítéleteid ellen, ha küzdesz azok ellen, akik előítéletekkel élnek, s minden tőled telhetőt megteszel annak érdekében, hogy a hátrányos megkülönböztetéssel érintett emberek esélyei és lehetőségei megegyezzenek mindenki más esélyeivel és lehetőségeivel.

A másság tehát nem jelent egyenlőtlenséget. Attól, hogy mások és mások vagyunk, egyenlők is vagyunk.

A DOKUMENTÁLÁSRÓL

A helyes, objektív, pontos és korrekt dokumentáció kellő alapul szolgál a rendőri intézkedés, tevés, cselekvés, valóságos lefolytatásának igazolására, és nem csak az eljárás alá vont cselekményét igazolja, de egyúttal védelmet is biztosít az eljáró rendőrnek. Ezért e körben aligha megengedhető a pontatlanság, a nagyvonalúság, a tények hevenyészett rögzítése. Ezen iratok szolgálnak bizonyítékkul a szakszerű, törvényes, indokolt beavatkozásra és az intézkedés lefolytatásának mikéntjére. Soha ne sajnáld az időt e feladat végrehajtására, mindez nem csak az eljárás alá vont, hanem a te érdekeidet is szolgálja.

Ahol a kimondott szónak elveszik az ereje és tartása, ott a papír az úr. Munkád sajátossága, hogy kevés az olyan tevékenység, amit nem kell, vagy nem szükséges írásban rögzíteni. A polgárok jogait és kötelezettségeit érintő ügyekben nélkülözhetetlen az intézkedések dokumentálása. Bármikor el kell tudnod számolnod, hol, mit, mikor, miért, hogyan és kivel szemben intéztedtél, milyen eszközöket vettél igénybe, és mi lett annak az eredménye. Mindezt számtalan norma előírja, de saját jól felfogott érdeked az, hogy tudd igazolni intézkedésed jog- és szakszerűségét, valamint arányosságát.

A megfelelő dokumentáció biztosítja a korrekt és pontos ellenőrizhetőségedet, elszámoltathatóságodat, megvéd az alaptalan támadásokkal szemben, segítségére van hosszabb távú munkák végzésénél a történetiség egyértelmű nyomon követésében. Fárasztó önvédelem ez, de mégsem cél nélküli. Az általad elkészített dokumentum minden alaki és tartalmi kelléknek feleljen meg, hisz bármelyik hibája maga után vonhatja a hitelesség, a szakszerűség megkérdőjelezését.

Ahhoz, hogy írásos és egyéb dokumentációid időtállóak legyenek, hogy a később felmerülő aggályokra, kétkedésekre a kellő válaszok kinyerhetőek legyenek, meg kell tanulnod a különböző, dokumentálást segítő eszközök használatát. Ezt a munkát és feladatot nem spórolhatod meg. Ilyen a videofelvétellel, vagy más hang- vagy képrögzítéssel végzett kihallgatás, a tömeggel szembeni fellépés, a helyszíni munka, stb. Vigyázz, ezen eszközök a Te hibáidat is rögzítik. Légy hát igényes és felkészült alkalmazásuk során.

A technika világában, az adott intézkedésedet, tevékenységedet más is rögzítheti. A technikai eszközök, az okos és egyéb telefonok, filmfelvevők és azok rejtetten is használható fajtái kontrollt gyakorolhatnak feletted. A szabályok, az előírások maradéktalan betartása nemcsak ezért, hanem az intézkedés alá vont jogainak biztosítása érdekében is elengedhetetlen.

A helyes, szakszerű és több módszerrel, eszközzel való intézkedés, valamint eseményrögzítés, pontosítja, erősíti, „tárgyasítja” a bizonyítékokat, s erőteljesen

hozzájárul ahhoz, hogy az eljárás menetében azok a legkevésbé se változzanak. A jó dokumentum híd a múlt története és a jövő bírósági ítélete között.

A rendőri munka eredményeinek rögzítése elengedhetetlen. Ezért írnod is kell! Lehet, hogy költő és író sosem leszel, de a papír és a toll viszonyát ismerned illik. Ez e szakma elengedhetetlen velejárója. Munkád természete ilyen. Ha nem teszed, vagy nem jól teszed ezt, sok bajod forrásává válhat. Természetesen e helyütt a szakmai követelmények teljesítése érdekében történő írásos tevékenység van fókuszban.

Meg kell értened, hogy ahol állampolgárok jogait és kötelezettségeit érinted, korlátozod, ahol jogsértésekre Te magad vagy a bizonyíték forrása, ha fegyvered használsz, ha feljelentést teszel, ha információt gyűjtesz, ha nyomozási cselekményt fogantatsz, tevésedet, annak mikéntjét, okát, lefolyását, eredményét – nem egyszer meghatározott módon és formai kellékek betartása mellett – dokumentálnod kell.

E dokumentáció hitelesen igazolja a megtörténteket, és biztonságot nyújt vagy nyújthat az intézkedés alá vontnak és az azt végrehajtónak egyaránt. Sok – később vitássá tehető – körülmény igazolására alkalmas a helyes, pontos, szakszerű dokumentáció. Fordíts rá kellő időt és energiát.

A jelentés nem más, mint a kötelező dokumentáció egyik formája. A jelentés olyan írásos alapegysége a rendőri adminisztrációnak, amely megkerülhetetlen.

Első körben fontos rögzíteni, hogy milyen alapvető követelményeket kell teljesítenie a jelentésnek. Ezek a pontos fogalmazás, a tények, adatok, megállapítások, körülmények objektív, tárgyilagos, hiteles megfogalmazása, bemutatása. A jelentés legyen logikusan szerkesztett, helyesen megírt, közérthető, aggály és ellentmondás mentes, aktuális, lehetőleg a tevékenységgel azonos időben készített.

A tények, adatok, információk, időpontok és forrásaik kerüljenek maradéktalanul megjelölésre, mégpedig ellenőrzött módon. A jelentés feleljen meg az előírt formai kellékeknek, a különböző okból írtak a vonatkozó tartalmi jellemzőknek. A jelentésekből egyértelműen legyen megállapítható az intézkedés oka, körülményei, a tett intézkedések és

végrehajtásuk mikéntje, sorrendje időpontja, időtartama. A készítő vagy készítőik valamennyien írják alá.

Megkerülhetetlen, hogy a jó jelentés ugyanazt jelentse az írónak, mint az azt olvasónak. Az egyéb jelentések legyenek érthetők, logikusak, pontosak, tömörök, a feladat, az utasítás valamennyi szempontjára választ adók. Tartalmazzák a feladatban meghatározottakat, az esetleges következtetéseket, javaslatokat, ötleteket, a készítésre vonatkozó adatokat, a mellékletek felsorolását – ha vannak.

Légy igényes írásos munkáddal szemben. Jelentéseidet, kihallgatási jegyzőkönyvedet lehet, hogy évekig forgatja majd a bíró, az ügyész, a védő, a gyanúsított, az Emberi Jogi Bíróság. Minden egyes aláírt iratod a Te bizonyítványod és a szervezetedet, főnökeidet is bemutató, reprezentáló dokumentum.

Ahol a szó becsülete fogy, ott nő a felesleges papíroknak kialakított irattárak négyzetmétere. Küzdj a célszerűtlen és haszontalan írást követelő tevékenység ellen, mert mindez a hasznosabb és eredményesebb munka elől veszi el az idődet és az energiádat.

A DERÉKHAD

Lehet, hogy te is nagy tettekre vágytál! Nagy ügyekre, az évszázad bűnügyére és annak megoldására. Ne tagadd, hogy ma is szeretnél valami nagyot véghez vinni, szeretnél ünnepeket lenni, a siker pompájába öltözni. De tudnod kell, hogy ez nem mindig és nem mindenkinek adatik meg. Az igazi állhatatosság, „hősiesség” nem csak az egyszeri tevés, hanem annál inkább a napi tisztesség. A kis eredmények, az élet és a munka apró rezdülései - eredményei és kudarcai naggyá tehetnek téged, igaz fárasztanak is. A Te nagy ügyed és küldetésed a sok „kis ügy” jó és emberi megoldása. Ha következetességed, állhatatosságod, kitartásod és tudásod lankadatlan, hidd el, a szerencse, a siker és a napsütés, a tavaszi virágzó rét részegítő illata téged is elér. S ha ekkor magadba nézel, tükör nélkül láthatod az út minden egyenként leküzdött lépcsőfokát, melyek elvezettek a

mai napig. Becsüld e lépcsőfokokat, és ne feledkezz meg róluk, mert ezek a Te igazi kapaszkodóid, életed mérföldkövei, sikered próbái. Becsüld meg a múltat, s a jövő helyet biztosít számodra.

Te vagy most középen, életed és szakmai utad delén. Te alkotod a szervezet szakmai, emberi, egzisztenciális gerincét. Már lehet, hogy vezető vagy, de előfordul, hogy a közeljövőben fognak rád bízni ilyen feladatot. Beértél. Megtanultál sok mindent. Láttál már elég bajt, bűnt, már főtiszt vagy, tovább tanultál, bírsz egy idegen nyelvet. Szóval minden együtt van ahhoz, hogy tovább lépj. A tanulóból tanító, a gyakornokból mester, a kezdőből haladó, a szabályt magolóból gondolkodó, kreatív, egyéni megoldásokra alkalmas rendőr lettél.

Közben családot alapítottál, talán esténként már egy kis örökös is vár reád. Lehet, hogy volt a cégnél már egy-két munkahelyed, s a dicsérek, jutalmak mellett becsúszott egy-egy rosszallás is. Ilyen vagy, Te vagy, ne szégyell!

A Te felelősséged immár más. Felelős vagy magadért, részben az elődökért; és rád vár, hogy foglalkozz a kezdőkkel. Rád vár, hogy egyensúlyt teremts öreg és fiatal, tapasztalt és belépő között. Rád vár, hogy egyszerre dolgozva tanulj, és taníts. Téged tekint mintának és példaképnek az újonnan érkező. Elkerülhetetlenül tiéd a munka dandárja, tőled várnak tanácsot, ötletet, megoldást. Az elődökhöz Te voltál közelebb, neked volt lehetőséged ellesni fogásaikat, átvenni tudásukat. Te vagy a megkerülhetetlen közvetítő a tradíciók, az elődök és a sorban utánad jövők között. Íratlan szereped, hogy erkölcsi, szakmai, egzisztenciális zsinórmértékül szolgálj, rád néznek fel, hozzád igazodnak. A Te tartásod, stílusod, odaadásod és példamutatásod a szervezet naponta meg-megújuló, összetartó ereje.

E AZ ELLENŐRZÉSRŐL

Az ellenőrzés a vezetői munka szerves része, egy olyan visszacsatolás, amely rávilágít arra, hogy hogyan, milyen mértékben érvényesülnek az előírások, a kötelezettek betartják-e a szabályokat vagy sem. Ha nem, mi az eltérés oka, illetve fennáll-e valaki felelőssége és milyen mértékben. Az ellenőrzés számodra is fontos. E módszerrel meg lehet győződni arról, hogy szakszerű, pontos, eredményes munkát végzel, s ha így teszel, vajon mi félni való van az ellenőrzéstől? Ha kivetnivalót találnak a munkádban, bizonyára lehetőséget kapsz, hogy javíts azon, amit eddig rosszul tettél. Élj vele, és legközelebb nem lesz mit szóvá tenni.

Az ellenőrzés tükör, amelyben meglátható, hogy az elvárással vagy a teljesítéssel kell-e a továbbiakban foglalkozni. Az ellenőrzésről lemondani, és a fennkölt öntudatra alapozni, a "virágozzék száz virág" elvét hagyni érvényesülni egy centrálisan szervezett, szigorú alá-fölérendeltségben működő, egyszemélyi felelősség elvét követő szervezetben nem lehet. Vagy lehet, de akkor számolni kell az öntörvényűség felülkerekedésével, az indokolatlan eltérések kialakulásával, a jogok és kötelezettségek egymásnak ellentmondó értelmezésével, az állampolgárokkal való viszonyrendszer egységének megbomlásával, a vezetés azonos követelménytámasztásával együtt járó előnyök elkopásával, visszajára fordulásával. Aki nem ellenőriz, az munkája egyik felét nem végzi el. Ha vezető vagy, és lemondasz az ellenőrzésről, vezetői erényeid csökkennek és szakmai, emberi csapdát teremtesz beosztottjaidnak és jómagadnak egyaránt.

Légy híve az ellenőrzésnek, és ne fogd fel bizalmatlanságnak, és ne sértse hiúságotat sem. Az ellenőrzés érted van, megmér, tetteidben megerősít, gyengeségeidet felvillantja. A korrekt, segítőkész, a hibák valódi okait kutató vizsgálat megóv Téged és a szervezetet egyaránt minden nem kívánt cselekvéstől, amelyek később bűnökké válhatnak.

Ha vezető vagy, tudnod kell, hogy e nélkül egy sor olyan információt vesztesz el, amelyek nélkül megalapozott döntést hozni nem áll módodban.

AZ EGÉSZSÉGES, TISZTA KÖRNYEZETRŐL

Óvd saját és mások egészségét egyaránt. A környezet tisztasága, rendje, fegyelmezettsége tanít és tartást ad. Arra kötelez, hogy ne szemetelj, hogy szolgálatod során ezt mástól se tórd el. Az emberiség jövőbeni nagy küzdelmeinek egyike éppen a maga által okozott környezet szennyezések megszüntetése lesz. Az emberi felelőtlenség e téren helyenként és időnként mérhetetlen. Ne gyarapítsd e sort!

Munkád új fókuszainak egyike a szűkebb és tágabb környezet egészségét romboló hatásainak kiküszöbölése lesz. Az öreg földgolyó nemcsak Téged akar kiszolgálni. Otthont kíván nyújtani fiadnak, unokádnak, dédunokádnak egyaránt. Ha feléled gyermekeid és unokád egészséges jövőjét, oktalanul és jogtalanul jársz el.

Légy mindig ápolat, jól öltözött, igényes a rendre és a tisztaságra. A rád bízott jármű legyen tiszta, karbantartott. Irodádban, munkakörnyezetekben legyen rend. Ne tórd a rendetlenséget. Ha dohányzol, azt csak a kijelölt helyen tedd. Szolgálati ruhádat állapotára légy különös figyelemmel. Az áporodott levegőjű, rendetlen irodában lehet, hogy a legjobban felépített kihallgatási taktika is hatástalan. Ugyanakkor a tiszta, a hivatali jelleget hűen tükröző helyiségek bizalmat és tiszteletet ébresztenek az oda látogatóban.

AZ EGYETEM FALAI KÖZÖTT

Elérted álmaid egyikét. Igen itt vagy a Nemzeti Közföldgolyó falai között. Elrepültek az alapkiképzés napjai. Vélhetőleg már tudod az alapvető szabályokat, ami a köszönést, a tiszteletadást, a viselkedést érintik.

Ahhoz, hogy az elvárásoknak megfelelő magatartást, cselekvést képes légy tanúsítani, fontos az ide vonatkozó belső normák, utasítások, mielőbbi tanulmányozása, megértése és alkalmazása. A beilleszkedés első lépcsője mindazon követelmények ismerete, amelyek támpontként szolgálhatnak a kezdeti időszakban és utat mutatnak a különböző helyzetekben tanúsítandó magatartásról.

A sok szabály, követelmény, elvárás nem ellened, hanem érted van. Amikor megismered a mérteket, a hogyanokat, a szabályok alapjául szolgáló tapasztalatokat, megfontolásokat, rájössz, hogy e normák és az íratlan társaik még sokszor és jó szolgálatot nyújtanak majd számodra.

Nem csak lakhelyet váltottál, nem csak egy eddig számodra ismeretlen közösség tagja vagy, hanem körülvesznek más évfolyamok hallgatói, az osztálytársaid, a tanárok és az egyetem dolgozói egyaránt. Lassan észlelni fogod, a civil és a rendvédelmi élet eltérő sajátosságait, annak szükségességét. Te ez utóbbit választottad. Lehet, hogy a választáskor és a döntéskor még nem voltál minden jövőbeni követelménnyel tisztában. Most eljött az idő, amikor igazodnod kell, addig nem ismert elvekhez, igényekhez.

Minden nap tanulsz valamit, minden nap érnek újabb hatások, kis és nagyobb meglepetések, kihívások. A tanulás több rétegű. Tanulsz a kiképzőktől, egymástól, ismereteket szereztek a tanároktól, a könyvekből az előadásokból. A világ kinyílik, ömlik Rád az információ, E kavalkádban azonban el kell igazodnod. Döntened és választanod kell, helyes és helytelen, előrevivő és hátráltató, a hasznos és a kárt okozó, az érdekeidet szolgáló és az az ellen ható magatartások, cselekvések között.

Eljön az idő, amikor formálódnak belső értékeid, el kezded érezni a „rendvédelmi lét” izgalmait, előnyeit, esetleges hátrányait, amikor az egyes szabályok már nem szabályok, hanem szentírás számodra.

Az egyetem jó lehetőség arra, hogy felkészülj e hivatásra, hogy összegyűjtsd mindazt a tudást, tapasztalatot, megoldási sémát, amelyek felvérteznek, és részeivé válnak erkölcsi, szellemi páncélnak.

Ebben az életkorban még a személyiséged is érzékeny, még képlékeny és vágyik arra, hogy napról napra jobb, határozottabb, céltudatosabb legyél. Az iskola egyike az első beilleszkedési próbáknak, a helyállásnak, az akarat gyakorlásának, a szorgalom bizonyításának. A diákévek szépek, amely számtalan élmény gyűjtő helye, ugyanakkor már egyben a felnőtt élet első felvonása is. Vigyázz, amit teszel azért Te vállalod a felelősséget, tehát tanulj és tudj viselkedni. Légy birtokában mindazoknak a megismerhető információknak, melyek utad során a következő lépések megtételét segíthetik. Ne várd, hogy kérdéseidre, problémáidra az idő, vagy valaki, valami más adja meg a választ. Mérlegelj, válassz, dönts és cselekedj. Ne feledd a rossz döntés is döntés. S ha rosszul döntöttél, hozz újabb lehetőleg jobb döntést, és tapasztalj a korábbiakból. Légy képes vezérelni önmagad.

AZ EGYÜTTMŰKÖDÉSRŐL

A társadalom számára szolgáltatott biztonság, részben az adott szervezetek kötelezettsége, részben az állampolgárok, az érintettek felelőssége is. A két fél tartós eredményre, csak kölcsönös kommunikációval, párbeszéddel, írásban rögzített vagy egyéb módon megvalósított együttműködéssel képes eleget tenni. A biztonság szolgáltatásában részvevő rendvédelmi szerveket normák is kötelezik az állandó vagy eseti közös tevékenységre.

A rendőr és a rendőri szervezet a számára kijelölt feladatot csak úgy tudja az állampolgárok és közösségeik, az állam és a társadalom igényeinek megfelelően folyamatosan teljesíteni, ha építő jellegű, korrekt, közvetlen, partneri viszonyban együttműködik mindazon személyekkel, szervezetekkel, akik a köz érdekében tenni hajlandók. A Rendőrség csak ezen együttműködők segítségével képes biztosítani a bűnözés korlátozását, az életminőség javítását, a bűncselekmények által okozott károk enyhítését, s a jogaiban és érdekeiben veszélyeztetett vagy megsértett személyek védelmét.

A köz biztonsága, a közösség komfortérzete tehát nemcsak a Rendőrségen múlik. Sok múlik a leendő sértettek vagy áldozatok önmaguk teremtette védtelenségén, vagy a védekezés elemi formáinak, eszközeinek és módszereinek ismeretén. Számptalan lehetőséget és alkalmat a későbbi sértettek és áldozatok biztosítanak az elkövetőnek, akik azt felismerve tudják elkövetni bűncselekményeiket. A társadalom önvédelmi képességének fokozása tehát csak közösen, együtt lehetséges.

Segítségül kell hívni tehát mindazokat, akik a felismert érzékeny okán kisebb vagy nagyobb mértékben és különböző formában hajlandók segíteni a rendőri tevékenységet. Lehet ez bárki, aki segít abban, hogy ő vagy mások elkerülhessék a sértetté, áldozattá válást, vagy megszegyenülést. Segíthet bárki, aki hozzájárulhat ahhoz, hogy csökkenjenek a bűnalkalmak, hogy a sértettnek könnyebb legyen elviselni az őt ért károkat. Élni kell mindazon felajánlott támogatással, amely hozzájárul a körözött személy elfogásához, a tettes felderítéséhez vagy a bűnös bűnösségének bizonyításához.

A bűnüldözés szövetségesekkel hatékonyabban végezhető. Kérj és várj segítséget mindazoktól, akik felnéznek rád, akik ismerve téged és bízva benned, őszintén és tisztességgel támogathatják munkádat. A segítséget és a támogatást mindig köszönd meg. A segítők sokszor nem is várnak mást, csak egy kézszorítást, egy elismerő szót, jobb esetben vezetőd köszönetét. Ha bármilyen elismerésre nyílik lehetőség, róluk sohase feledkezz meg.

AZ ELSZÁMOLTATHATÓSÁGRÓL

Az elszámoltathatóság egyszerre bír szervezeti és egyéni tartalommal. Neked is elszámoltathatónak és ellenőrizhetőnek kell lenned. Az ellenőrzés olyan iránytű, amely segít a hibát kijavítani, a munka súlypontjait, prioritásait újra és újra meghatározni, az eredményeket elismerni, a tevékenység jog- és célszerűségét és a ráfordított pénzeszközök szükségességét igazolni.

A Rendőrség költségvetésből finanszírozott, a jogalkotó által egyedi jogokkal felruházott és kötelezettségekkel terhelt, sajátos eszközöket és módszereket alkalmazó, speciálisan képzett személyzetet működtető szervezet. E szervezet a működése során meghatározott okok és feltételek megléte esetén az ember alapjogait is korlátozhatja.

E felhatalmazottság azonban nem lehet korlátlan és ellenőrizhetetlen. Éppen ezért a szervezetet olyan módon kell kialakítani, működtetni, a reá vonatkozó szabályzókat megismerhetővé, a gazdálkodás követhetőségét lehetővé, az intézkedések törvényességét és szakszerűségét vizsgálhatóvá tenni, hogy érvényesülhessen a jogalkotói, az állampolgári, a törvényesség felügyelet körébe tartozó ellenőrzés és elszámoltathatóság.

Az elszámoltathatóság elvi lehetősége és megvalósíthatósága elengedhetetlen a társadalmi bizalom fenntartásához, a munkavégzés módjának, eredményének megismeréséhez, az ok- és célszerű, hatékony gazdálkodás figyelemmel kíséréséhez.

A pénz értékmérő funkciója utoléri a rendőri munkát is. Egyre inkább számon kell tartani, hogy mi mennyi. Mennyi pénzből, milyen technikával, hány fővel milyen feladatot lehet szakszerűen ellátni? E szakmai matematika a XXI. század realitása, azonban rögtön mellé rendelendő, hogy az igazság felderítése és a bizonyítás nem lehet csupán pénz kérdése.

Az elszámoltathatóság, mint civil tükör, szakmailag is nélkülözhetetlen. A helyes és társadalmilag elfogadható rendőri cselekvés akkor kellően kitapintható, ha a nyitottsággal, az ellenőrizhetőséggel mi magunk is hozzájárulunk munkánk, magatartásunk átvilágíthatóságához.

Vajon mi félnivalónk van, ha eleget teszünk azoknak az elvárásoknak és igényeknek, amelyeket a jogszabályok, az állampolgárok és a szakma támaszt velünk szemben, s a ránk bízott anyagi javakkal tisztességesen gazdálkodunk?

AZ EMBERSÉGRŐL

A természet furcsa, megismételhetetlen (legalábbis eddig) anyagából, emberből vagy. Közted és a többi ember között a különbség oly csekély, csupán az, hogy Neked van egyenruhád. Van még fegyvered, gumibotod és igazolványod. Szép dolgok ezek, főleg ha tiszták és fényesek. Mit gondolsz, mitől lesz egyenruhád tiszta és megbecsült? Ne hidd, hogy a mosoda oldja meg ezt a problémát. Mit gondolsz mitől lesz az igazolványod rendeltetészerűen működő? A válasz egyszerű, és mindennapi. Emberségesnek kell lenned, embernek kell maradnod embertársaiddal szemben. Ugye milyen könnyű a válasz? Mikor vagy tehát emberséges? Lehetséges-e, hogy mindig az maradj?

Embernek lenni annyi, mint szeretni, tisztelni és szolgálni az embereket. Ugye erre vállalkoztál, ezért lettél rendőr? Ugye szolgálni akarsz, és nem kiszolgáltatni magad? Ugye élni akarsz jogosítványaiddal, és nem visszaélni? Ugye a több jogod csak eszköz a kezvedben, hogy másokkal jót tehess, és nem azért kell, hogy hatalmaskodj? Talán így gondoltad, amikor egyenruhába bújtál, talán nem. Ha igen, helyesen cselekszel. Ha nem, gondold, át újra, mit tehetsz, hogy így legyen!

Emberségesnek lenni mindannyiunk kötelessége. Jelent ez empátiát, a részvét képességét, segítségnyújtást, támogatást, védelmet a rászorulóknak. Jelenti ez a törvényes és arányos erőszak alkalmazását. Jelenti ez a jogaiban, érdekeiben megsértett ember sérelmének minél teljesebb csökkentését, jó hírvének, becsületének, emberi jogainak biztosítását, s számára elviselhető életfeltételek garantálását.

Ha túlléped a jogaid szabta határokat, magadat is a törvénytíprók táborában találod. Soha ne tégy olyat másokkal, amit - vagy amelyet - Te sem lennél képes elviselni, vagy olyat, ami számodra is panaszra adna okot.

AZ ERŐSZAKRÓL

Az élet sajnálatos velejárója az erőszak. Az erőszak magvai gyors sarjadásra képesek. Benned is élnek e magvak?

Tudod-e, hogy az erőszak pártjára is álltal, amikor rendőrnek szegődtél? Van-e erőszak és erőszak között különbség? Igen van és nem is kevés! Ha betartod az erőhatalom bármilyen formájára, módjára, alkalmazására írt szabályt és azok kereteit nem léped túl, kímélettel veszed igénybe az erre rendelt eszközöket, akkor és csak akkor, helyesen cselekszel.

Bármely előírás, elvárás, előírt határ megsértése azonban azzal járhat és jár, hogy Te sem vagy különb a más ilyen jellegű bűncselekményt elkövetőknél. Ne lépd át a határt! A kényszerítés csak addig tartson, ameddig nélküle a törvényes cél nem érhető el, hiányában pedig mások érdekei és jogai súlyosan csorbulnának.

Ne feledd, az erőszak csak lehetőség, alkalmazása nem kötelező! Ne feledd, hogy csak végső és elkerülhetetlen helyzetben alkalmazhatod! A kényszerítő eszközök igénybevétele az indokoltnál nagyobb fájdalmat nem okozhat, alkalmazásuk módja nem lehet embertelen, megalázó, s nem valósíthat meg kínzást sem. Ne feledd, mielőtt alkalmazásuk oka megszűnt, egészségügyi ellátásban kell részesíteni az azt elszenvedőt! Soha ne okozz nagyobb sérelmet, mint amelynek az elhárítására törekszel!

Kerüld az erőszakot! Hívd segítségül a türelmet, a toleranciát, a másság elviselését, a felvilágosítást, a meggyőző szót. Keresd mindig annak lehetőségét, hogy a megtévedt, ideges, fáradt, elkeseredett, netán bódult, vagy sajnálatosan zavart elméjű embert, hogyan tudod jobb belátásra bírni, vagy egyéb módon és eszközökkel nem kívánatos szándékától eltéríteni! Meglásd, hálás lesz érte, ha „józan” pillanatában belátja mitől is menttetted meg. Az élet fonáksága, hogy sok-sok embert a saját butaságától, érdekeivel ellentétes cselekedeteitől kell leggyakrabban megvédeni. Ilyenkor légy inkább egy kicsit orvos, kicsit

pszichológus, aztán rendőr. Tudnod kell, az erőszak erőszakot szül! Hiúságodat ne zavarja, ha hátrálnod kell, és ezzel könnyebben érsz célt.

Az indulat, a jog, a fegyver az oldaladon lehet rossz tanácsadó is. Lakjon benned együtt a bárány és a farkas. A köztük levő kerítés épüljön tudásodból, leleményességedből, ha kell ravaszságodból, tapasztalataidból, és rajta drótfonatként feszüljön a bölcsesség, a humanizmus, az empátia, az emberség.

Akadályozd meg minden lehetséges módon és eszközzel, hogy intézkedés közben sérelmedre kövessenek el erőszakos cselekményt. Ne légy áldozat!

Ezért kell készülni a készülhetetlenre is! Soha ne légy könnyelmű! Az intézkedés alá vont lehet ügyfél, lehet ellenfél és bizony nemegyszer ellenség is, nem utolsó sorban szándékos támadó. A tét az életed, vagy mások élete. Ezt a kockázatot mindig minimalizálni kell. Ehhez kell a gondos, előrelátó a legdurvább kimenetellel járó következményekre való felkészülés, és annak megakadályozása. Alapvető szempont és követelmény az intézkedés uralom alatt tartása minden körülmények között. Az ellenfél lebecsülése óvatlanságról, saját tudásunkban és erőnkben való hit túlzásba viteléről, s ezzel párhuzamosan a „játzsma” nyeresi esélyeinek mérséklődéséről is szólhat.

AZ ÉRTÉKEKRŐL

A kérdések talán legnagyobbika, hogy melyek azok az értékek, amelyek követése, szem előtt tartása egy életen át szükséges, célra vezető és emberhez méltó. Nagy bajba keverem magam, hiszen a válasz korántsem egyszerű. A hagyományos és az új értékek állandóan változnak, alakulnak. Az élet egyes területein mások a követendő értékek.

A gazdaságban a sikeresség, a minél nagyobb piac, befolyás, profit.

Az emberi kapcsolatokban az őszinteség, tisztesség, emberségesség, becsületesség, szolidaritás, egymás támogatása, segítése, az erényesség.

Az oktatásban a kiművelt emberfő, a tudás útján való folyamatos haladás, a tudás minél nagyobb részének az emberek szolgálatába állítása.

A munkában a lojalitás, a fegyelmezettség, az önállóság, a szakmai felkészültség, az elkötelezettség, a feladat, a tevékenység tisztelete és szeretete, az eredményesség.

A házasságban a hűség, a család egyben tartása, a megélhetési biztonság elérése, a gyermekek szeretete, felkészítése az életre, egymás mindenben való támogatása.

A felsorolást lehetne folytatni, de talán elég arra, hogy bemutassa az értékek, követelmények, elvárt magatartások sokszínűségét. Ezen belül még különbséget tehetünk egyénenként is abban, hogy kinek mit jelent az érték? Ki és milyen mértékben igazodik a közösségi értékekhez, milyen értékeket képvisel, milyen értékek mentén cselekszik.

Ahhoz, hogy a kisebb és nagyobb közösségek értékei érvényesülhessenek, kell a folyamatosság, megbízhatóság, hitelesség, az elfogadhatóság, az értékeket betartók és a mentén cselekvők elismerése, tisztelete. Szükség van egy érték harmóniára, egyensúlyra, tömeges követésre, és az értékek mentén élők biztonságára, előrejutására.

Sajnos életünk kavalkádja nem egyszer félretesz bizonyos értékeket, elfelejt régi, de igaz és megvalósítandó követelményeket. Amikor az értékek ütköznek a napi érdekekkel, a kívánatos magatartások helyét átveszi az érdekek egyre élesedő küzdelme. Emiatt előbb-utóbb megbomlik az értékek szövete, rések, lyukak, hézagok keletkeznek, melyeket egyre inkább az ügyeskedők, az értékeket kevésbé tisztelők a saját javukra akarnak fordítani, visszaélve mások helyzetével, kiszolgáltatottságával.

A társadalmi értéknélküliség egy szinten túl káoszt, egyensúlyvesztést, ridegséget, mások rendszeres kihasználását okozza. Az addig egyensúlyokat biztosító igényeket felváltják a farkastörvények, a hazugság, mások megtevesztése. Sokan a másik vállán akarnak előre jutni, a versengésből állandó verseny, az ellenfélből ellenség válik, a küzdelem szellemi eszközeit felváltják a nemtelen cselekedetek, a fegyverek, az igazságtalan, emberségtelen gyakorlatok.

A fentiek elkerülése érdekében kell őrködnünk egyes régi, kipróbált és évszázadokon át bevált vezérlő elvek fennmaradásán. Nyilvánvaló, hogy az új és újabb értékek az élet velejárói, mindaddig, amíg az embert, az embereket, az emberségességet szolgálják, az emberi együttműködést segítik, hozzájárulnak ahhoz, hogy az élet mindenki számára elviselhető, fenntartható, élhető maradjon, és legyen értelme a jövőbe tekinteni, és a helyes célok érdekében tenni, cselekedni.

Egyedül a világot megváltoztatni hiú elképzelés. Ugyanakkor talán a változtatások iránti igények, az értékek mentén való életvitel jobban megvalósítható kisebb csoportokban, munkahelyen, egyéb közösségekben. Talán az már nem lehetetlen, hogy e kis közösségek tömege képessé váljak alakítani a nagyobb közösséget is.

Az együttélés évszázados értékei kellő támaszul szolgáltak az emberek közötti viszonyokban. Ezek mellőzése, figyelmen kívül hagyása azzal a veszéllyel járhat – főleg ha nincsenek új és stabilabb elvek, értékek –, hogy felbomlik az a közösségi kohéziós erő, amely az egyénnek számtalan esetben utat, irányt, célt mutatott, biztonságot nyújtott, hitet, tartást adott. E nélkül az egyén szinte elveszik a tömegben, sorsa nem más, mint sodródás, kallódás, kitérőkre kényszerülése, erőinek felmorzsolódása, céltévesztés, vegetálás.

És ez milyen élet? Olyan állapot, amikor az életet nem éljük, hanem csak elviseljük, vegetálunk, megadjuk magunkat a sorsnak. Ezért kell a tudatosság, a célképzés, a felkészülés, és felkészültség, hogy legyen jogunk, módunk, lehetőségünk beleszólni életünk irányításába, formálni jövőnket, részesei lehessünk utunkat meghatározó döntéseknek, vagy éppen meghozhassuk azokat.

A leírtak csupán felvillantják azokat a kérdéseket, amelyek mindig is foglalkoztatták az embereket, amelyek érvényesülését vagy mellőzését saját korszakuk, életük példázta.

Az értékek következetes képviselését nem egy esetben az élet, a sors, a tömegek sodródása megtöri, eltéríti és alkalmi, időleges megoldások taktikáit erőlteti ránk. Az alkalmazkodás az emberi természet nélkülözhetetlen része. E körben az életösztön nem

egyszer felülről is képes az elveket, az értékeket. Az élni akarás ösztöne pedig minden mást képes háttérbe szorítani, még akkor is, ha szégyellni fogjuk később tetteinket.

Az értékek képviselője, hangoztatása, az azok szerinti lét jegyében, számtalan mártír mutatott példát. E nemes tettek példamutatók, igazak, büntudatot ébresztők. Az emberi tökéletlenség, a megélhetési kényszer, a család eltartása, a mindennapi kenyér előteremtésének kötelezettsége és felelőssége az a pont, ahol bizony az értékek, az elvek csak küzdenek méltó helyükért, de őket legyőzi az alkalmazkodás, a túlélés nélkülözhetetlensége. Ezért az élet élése előidézője és tanúja a számtalan viselkedési formának, még olyanoknak is, amelyek hamis értékeket hoznak létre és éltetnek. Ez az egyik legnagyobb csapda, amelyből való szabadulás nem egyszerű, sikere és erényei kétesek.

Számtalan könyv, vers, életút, példaképnek tekinthető magatartásminta mind kevés, hogy képesek legyünk előre megtanulni, majd pedig betartani az általunk helyesnek tartott utat. Az élet, a sors kiszámíthatatlan változásai szinte pillanatonként állítanak bennünket súlyos döntések elé, melyekre utólag nem biztos, hogy büszkék vagyunk. Sajnos az emberi kiszolgáltatottság eseteinek száma végtelen. Napjaink konkrét tapasztalata, hogy a jobb élet reményében hazájukból menekülő szállításában résztvevők – mint embercsempészek – súlyos pénzekért vállalják az utaztatást, s nem egy embert visznek szó szerint a halálba. Hol vannak itt az értékek, ha vannak? Nincs olyan kár, amiből valaki vagy valakik ne tudnának hasznot húzni. E szomorú igazság is része az emberi cselekedetnek.

A leírt emberi és nemes tartalmú értékek így öltönek más-más arcot, s nemegyszer már idegenek az embertől is, mégis előfordulnak, léteznek, szedik áldozataikat. Ekkor fordul meg az értékek rendje és az érdekek létezése, és minden más figyelmen kívül hagyása.

Ha olvasás közben azt érzed, hogy egymásnak ellentmondó követelményekről, elvekről, értékekről olvasol, jól érzed. A sors keze kiszámíthatatlan, változatossága kiismerhetetlen, mindig képes új csapdákat állítani, és bizony az érintettek helyes

döntéseiket számtalan esetben a kényszerek, a félelmek, másokat figyelembe nem vevő érdekek mentén hozzák meg.

A választás és a döntés e helyzetekben nem egyszerű. Vedd alapul a család és a saját értékeidet, igyekezz képviselni érdekeiket, tégy mérlegre minden várható eredményt, és ha nincs más út a túlélésre, áldozatot kell hoznod, tedd meg az utódok érdekében. A jellemtelen, nemtelen viselkedési kavalkádban is igyekezz ember maradni.

AZ ÉRTÉKEK FELÁLDOZHATÓSÁGÁRÓL

Sokszor és sok gondolkodó szólt már a teljes életről, annak önvezérléséről. A teljes élet azonban sokak számára úgy valósul meg, hogy feláldoznak valamit, valamiért. Rendre egyensúly hiányában léteznek, de ez számukra mégis a békét, a nyugalmat, az értelmes, tartalmas életet jelenti.

Vannak, akik a munka, a karrier, az egzisztencia oltárán részben vagy egészben feláldozhatónak tekintik a családi életet, vannak, akik a kocsmapult, a játékgép könyöklőjén elherdálják a keresetüket, ellehetetlenítik a jövőjüket, kockára teszik egészségüket, vannak, akik életüket egy hobbinak szentelik és az azon túli világ beszűkül számukra.

És vannak, akik elősködnek másokon, állandóan mások segítségére várnak, azt várják, hogy más oldja meg a problémáikat, eljuttassák az elesettet, a rászorulót, a gyámolítást igénylőt, miközben önmagukért önállóan szinte nem tesznek semmit, s azokkal a lehetőségekkel sem élnek, amit az élet eléjük tár.

Gondoljunk bele, hányan élnek-halnak a munkájukért, hányan mondanak le a családi élet teljességéről a karrier, az egzisztencia oltárán. Hány kutató élete zajlik laborokban, a mérések, vizsgálódások sokaságában. Nem állítom, hogy e személyek nem élnek, nem élhetnek teljes életet. De azt is látom, hogy a munka, a hivatás, az adott tevékenység kihívásai teljesen lekötik az azzal foglalkozót. A munka örömmel tölti el,

vágyik, és szomjúhozza a sikert, az eredményt. Számára ez az adrenalin, ezt tekinti magára nézve értelmes, tartalmas, igényeit leginkább kielégítő cselekvésnek. Az már csak külön szerencse, ha olyan családi háttérrel tudhat magáénak, amelyik ezt feltétel nélkül támogatja, elviseli, megérti.

És persze nem csak a munka oltárán vannak áldozatok. Van, aki a kocsmapulton áldozza fel tanulását, munkahelyét, egzisztenciáját, van, akinek fontosabb a drog, mint a munkahelyi együttes kávézás, van, aki pénzét, vagyonát áldozza fel annak érdekében, hogy hódolhasson játékszenvedélyének, van, aki szó szerint a mának él és nem törődik a holnappal. Majd pedig, negyven-ötven évesen rádöbbenve tartalmatlan életére, további folytatásának ellehetetlenülésére, munka és fedél nélküli lét marad számára.

Vannak, akik hobbijuk oltárán minden mást feláldoznak, vannak, akik megszállottjai a hegymászásnak, a sportnak, és sok minden másnak. Számukra így kerek a világ. S lehet, hogy ez így is van jól.

Amire talán figyelni kell, életünkben soha ne ártsunk magunknak és másoknak. Az áldozatunk és az arra alapított öröm, elégedettség, mámor valaminek a kiélése, mégis mutasson valamilyen egyensúlyt. Adjunk lehetőséget magunknak arra, hogy holnap ne kelljen szégyenkezni a tegnapi tanúsított magatartásunk miatt.

Lehet persze léha, nemtörődöm magatartással és viselkedéssel tölteni az időt, tengetni az életet, mások nyakán élősködni, kihasználni mások jó szándékát, emberségét. Ez az életmód – hacsak nem rajtunk kívül álló okból következett be – nem méltó az emberhez. Tudom, az ilyen helyzetből nehéz felállni, és mint azt a példák sora mutatja, sokaknak nem is sikerül, vagy egy idő után lemondanak önmagukról.

Ezért kell tudni, mit miért áldozunk fel, és amit ma képzelünk, az valójában holnap megvalósítható lesz-e vagy sem. Ezért kell tartalékolni, ezért kell számolni a holnappal és a holnaputáni nappal is, ezért kell a tudatosság, a mérlegelés, a következmények figyelembevétele. Soha ne kerülj ilyen vagy hasonló élethelyzetbe. Ennek érdekében

folyamatosan tenned kell. Vigyáznod, gyarapítanod kell időbeli, érzelmi, szellemi, erkölcsi, anyagi javaidat. Ne herdálj, mert több a nap, mint a lehetőség.

AZ ÉLET CÉLJÁRÓL

Az életcél meghatározása az embert leginkább próba elé állító feladat, amelyet nem egyszer akkor kellene eldönteni, meghatározni, amikor még aligha van azoknak az információknak a birtokában, amelyek elégségesek lennének. A nagy kérdés, hogy az élet alapvető ismerete nélkül hogyan lehet valaki képes arra, hogy az életét valamire feltegye. Elég ellentmondásosnak tűnik a helyzet. Az ifjúkori életcélok többsége vágyak, álmok, könyvek, filmek, családtagok, barátok, tanulmányokból eredő utánzásra készítő magatartások, képzetek. A sikeres életutak a legmeggyőzőbbek a választásnál, de ez sem igaz teljesen.

Az életút elágazásaiban gyakran nem találjuk a helyes ösvényt. Számtalan esetben inkább azzal vagyunk tisztában, hogy mit nem akarunk. A cél nemcsak akarást, valaminek az elérését jelenti, hanem más területek kizárását is tartalmazza.

Az életünk folyamán elénk táruló példák között nem kevés a rossz útválasztás, a semmibe vesző akarat, a felmorzsolts idegrendszer, a belerokkanás, az anyagi csőd szélére sodródás, a gyógyíthatatlan betegségek leküzdésének reménytelensége, az öregkor minden bajának közvetlen észlelése, látása.

Az ilyen és hasonló példák sarkallhatnak bennünket annak felismerésére, hogy mi az, amit jobban tudunk, vagy ráérzünk, hogy mi az, amit nem akarunk csinálni, mi az, amit el szeretnénk, vagy el akarunk kerülni. A különböző életutakat a kizárások száma csökkenti. Egyre jobban megfogalmazódik azon ismervek tartalma, amelyek szükségesek számunkra a jó vagy a jobb választásához. Ilyenek lehetnek a biztonság, az anyagiak előteremtése, a tanulás, az adott munka, a feladat szeretete, az egzisztenciális grádicson való előrehaladás reménye, a békés, harmonikus életvitel, és még sok minden más.

E körben kifejezetten szükséges az önismeret, az affinitási képesség irányultsága, a képességek, a készségek ismerete. A cél vagy célok megjelölése indokolja a realitást, az ahhoz vezető út képzetét, a tennivalók számbavételét.

Az életcél ne álom, vágy, alapokat nélkülöző elképzelés, hanem a megválasztott eszközökkel, módszerekkel, feladatok végrehajtásával elérhető állomás legyen.

Nem kerülheted el, hogy feltedd és megválaszold magadnak azokat a kérdéseket, amelyek nemegyszer látnoki képességet igényelnek. Kérdezd meg, hogy hová akarok elérni 5 év múlva, hol szeretnék lenni 10 év múlva, mi az életem végső célja és leendő tartalma?

A leírt folyamat nem egyedi. Sok szülő szeretne volna meghatározni gyermeke sorsát. Sok szülő akart példaképpé válni gyermeke szemében. És sok szülő érezte, hogy fiának, leányának más úton kell járnia, mert az övé bizony nem sikerült a legjobban. Vannak töretlen családi hagyományok, foglalkozások, hivatások, amelyek örökítése szinte természetes, magától értetődő. Az elmúlt közel száz évben e kötődések ereje azonban lazul.

A fiatalok egyre inkább az új, az önállóságot biztosító, az adrenalint növelő megoldások és célok, a lázadás, és a mást akarás hívei. Az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a lehetőségek, a jövő kihívásai, az új szakmák, az új társadalmi feladatok megjelenése és igénye az ifjabb korosztályokat más irányokba tereli. A jeles és álmokká váló, követendő életminták száma is sokasodó. Ezek eredménye gyakran elvakítja a bámulót, s nem látja mögötte a küzdelmet, a szorgalmat, a tevést, az akaratot, csak csodálja a most látottakat. E képek szépek, csak nem látható a mögöttes munka, a sok lemondás, áldozat vállalás, az érték, a mérték, a módszer.

A nagy álmok mit sem érnek az apró tettek mellett. A vágyakat a realitás, a mindennapi valóság nemegyszer felülírja. Az oly vágyott és rózsaszínű ködbe burkolódzó célt van, hogy belepi a napi akadályok, lehetőségek, teljesítmények finoman szálló szürke pora.

Ne építs légvárakat, ne ringasd magad illúziókban, ne várj a sült galambra, ne bízz csak a szerencsében. Ismert és láthatatlan erők, véletlenek is gardíroznak, néha úgy, hogy észre sem veszed.

Mondhatná bárki, hogy a leírtak a sodródás mellett szólnak. Talán mégsem így van. Ez a keresés, a választás, a kijelölés gyötrelmes, de tudatos útja, és annak biztos meghatározása, hogy mit nem akarunk. E magatartás figyelmes szemlélése az életnek, és kutatása az általa nyújtott és számunkra megfelelő lehetőségnek.

Van, aki élete delén, vagy azon túl ér élete igazi kikötőjébe. A célhozérés – bármikor is történjen – mindig örömmel, boldogsággal, harmóniával töltheti el az embert, amelynek a végén elmondhatja magának és szeretteinek, hogy érdemes volt.

Ne hagyd figyelmen kívül azt a változatot sem, hogy az élet sodrásának lehet, hogy jobb a szele, nagyobb vitorlája, mint a Te csónakodnak. Ez azt jelenti, hogy az élet nagyobb varázsló, mint amilyen tervező és végrehajtó Te magad vagy. Nyilván azt is tudod, hogy a szerencse sokszor azt találja meg, aki egyben keresi is. Ritka a véletlenek ilyen egybeesése, de fogadd el, használd ki becsülettel, ha kell, érdemeld ki.

Ha elhatároztad, hogy merre indulsz, hogy milyen tevékenységet, feladatot, hol és meddig akarsz végezni, akkor érkezett a döntés és a megvalósítás szakasza. A döntésedben számolj mindazokkal a jogokkal, melyek megilletnek, de ne hagyd figyelmen kívül azokat a kötelezettségeket, korlátokat, kötelezően végigjárandó utakat, amelyek előtted állnak. Ha valamit elkezdted, csináld, teljesíts, legjobb tudásod és értékrended szerint. Ha kötelezettséget vállaltál és nem teljesíted, vagy nem a kívánalmaknak megfelelően cselekszel, számolj a következményekkel, azokkal a hátrányokkal, amelyek alapja éppen a vázolt magatartásod.

Soha ne feledd, a kötelezettségvállalás, a döntés, a másnak, másoknak, a szervezetnek adott szavad, ígéreted, saját felelősséged alapjait képezi. E kötelezettségek megszegése, hanyagolása károdra lehet, s nem kizárt, hogy hatása egész további életedet befolyásolja.

Nem irigyellek. Nekem sikerült jól választani. Neked is sikerülni fog. Ha nem elsőre, másodsorra. És ha a harmadik nekifutásra is szükség van, ne feledd, három a magyar igazság.

AZ ELENGEDÉSRŐL

Életünk egy hullámvasút. Hol fent, hol lent. A mélységek nemegyszer a komor, fájó történetek völgye, a bántások, a tragédiák megbúvó helye. Sorsunkban sajnos elkerülhetetlenek azok a kisebb-nagyobb és szomorú események, melyek égetik a lelket, az elmét, minden nap feltámadnak, sajognak, múlhatatlanul velünk maradnak.

A naponta viszkető, sajtó szellemi, érzelmi sebek felemésztenek, borús, rossz gondolatok, majd cselekedetek bölcsőivé válnak. Nem lehet és nem szabad egy életet úgy folytatni, hogy e negatív élmények rabul ejtsenek, állandóan kísértsenek, és lehetlenné tegyék az újrakezdést, a megújulást, a váltást. Bizonyára vannak kitörölhetetlen események, melyek emléke lassan halványul.

Az idő részben segít a felejtésben. Emellett érdemes végiggondolni, hogy számtalan esemény sokunkat elkísér, azokkal nem vagyunk egyedül, s van, akinek sikerül elengedni e sérüléseket. Az elengedés fél gyógyulás, a továbbélés, a továbblépés első lépcsőfoka. Ami megtörtént, az már aligha változtatható meg. A részünkről megváltozhatatlan körülményekkel, eseményekkel nem tudunk mit tenni, az idő kereke csak előre forog. S hogy mit tehetünk? Gyászolunk, emlékezünk, kerüljük a hasonló, nemkívánatos eredményre vezető cselekedeteket, magatartásokat.

Az események egy része az élethez tartozó szomorú esemény, s aligha tudunk tenni ellene. Másik része embertársaink produktuma, s bizony a harmadik részért mi magunk vagyunk felelősek, részben vagy egészben. Vannak események, amelyekkel nem szabad tartósan együtt élni, mert elvonják a figyelmünket, mert csökkentik aktivitásunkat,

lendületünket, kreativitásunkat, ugyanakkor hozzájárulhatnak újabb hibáinkhoz, és megakadályozzák életünk normális mederbe terelését.

Az elengedés egy kicsit eltemetése az élménynek, parancs az emlékezetnek, serkentés az új és más dolgokkal való foglalkozásnak. Szinte ki kell lépünk a múlt mókuskerekéből, és nem hátra, hanem előre kell tekintenünk. Meg kell találni a jövő nyújtotta lehetőségeket, a mást, adott esetben a jobbat, hasznosabbat. Meg kell szabadulni a múlt béklyóitól, s ha hibáztunk, okulni illik belőle.

Az elengedés, bizonyos kérdések, feladatok, konfliktusok, célkitűzések kiiktatása a gondolatainkból, cselekvéseinkből. Az ember nem egyszer túlvállalja magát céljaiban, tennivalóiban. Egy idő után érzékelhető, hogy a prioritási rendben e kérdések egyre hátrább sorolódnak. Ennek oka az új és fontosabb feladatok színre lépése, megoldási kényszere, amelyek felülírják a korábbi elképzeléseinket. Ekkor lehetőség van időben újra rendezni a sorrendet, távoli időpontot keresni a végrehajtásra, vagy az aktualitását, célját vesztett ügyek teljes mellőzésére a továbbiakban.

Az elengedés fizikai, szellemi, tevékenységi könnyebbség, amelynek során a felszabaduló idő és energia a fontosabb és időszerűbb kérdések megoldására fordítható. Vannak dolgok, amelyek elengedése, a róluk való lemondás korábbi álmaink, vágyaink cserben hagyása. Az erről szóló döntés nem könnyű, de az ember életébe nem fér bele minden.

A sok feladat, célkitűzés szétdarabolja az egyén energiáit, idejét. Az egy kérdésre jutó fajlagos idő rövidebbé azzal a veszéllyel jár, hogy a végrehajtás szétszórt, nem kellő minőségű, elveszi a végrehajtás örömét. Ilyenkor a válogatás, a szelekció, a fontossági sorrend felállítása célszerű. Olyan ez, mint a selejtezés, csak az egyik a múlt emlékeit szanalja, a másik a tervezett jövő egy részéről mond le. Sajnos e fájó mozzanatokon úrrá kell lenni. A dolgok, a tárgyak, az emlékek és jövő tennivalóinak egy részét el kell tudnunk engedni. A jövő egyes célképzeteinek elengedése azért is célszerű, mert elérésük nehézségei állandó frusztrációt generálnak, elégedetlenségi érzést keltenek. Ennek egyenes

következménye, hogy a jelenlegi boldogság alulértékelődik, és a ma örömét felváltja a holnap vágyakozása.

A múlt, a jelen és a jövő emlékei, feladatai ugyanabba a hátizsákba kerülnek, amely nem más, mint az életünk zsákja. E zsák elég strapabíró, de a benne lévő teher egyre nehezebb. Sokszor hajlamosak vagyunk többet vállalni, mint amit végre tudunk hajtani. Az önmagunk előtti szégyenkezés elkerülése miatt küzdünk gondolataink, terveink megvalósításáért, de erőnk, időnk véges.

Sorsunk során gyakran el kell engedni mindazt, ami felesleges, eltávolodni attól, ami elvonja a figyelmünket, amit nem tudunk visszacsinálni. Ez olyan, mint a teknősök páncélpikkelyei, amiket levedlenek, mert már nincs rá szükség. Az új pikkelyek erősek, védelmet nyújtanak, értelmet nyernek.

Valahogy ehhez hasonlóan kell elengedni, elhagyni életünk felesleges kísérőit. Egyrészt nem fér a hátizsákba, másfelől már nem érdemel figyelmet, és meg sem változtatható. Így kell magára hagyni a haragot, a sérelmeket, a küzdés nehézségeit, a viták keserű utóízét, embertársaink piszkálódásait, vezetőid rossz és lehet, hogy igazságtalan döntéseit. Ha csak a keserű, kellemetlen élmények foglya vagy, mikor élsz? Ha így teszel, csak ülsz és vergődsz a haszontalan emlékek szúnyogokkal teli mocsarában. Nyisd ki a szíved, a lelked, az ablakot, és meglátod a Nap korongját, a fű zöldjét, meghallod a madarak énekét, a kócos kutya csaholását.

Az elengedést megkönnyíti az idő, a változatosság, új elfoglaltságok keresése és űzése, lelkünk átrendezése, a befogadási kapuink nyitva tartása, esetleg új barátok találása, hobbik folytatása, kirándulás, utazás, a belső béke megtalálása. Gyakran át kell lépni a múlton és a mai napon ahhoz, hogy elérkezzünk a holnaphoz, a jövőhöz.

AZ EMBERSÉGESSÉG PARANCSAIRÓL

Az életünk feltételei, követelményei, szabályai rengetegében nemegyszer elveszünk. Sokszor szinte alig látható a lényeg, a részletek, az apróságok akadályainak halmaza betakarja azt, amit igazán látni kellene és a szerint cselekedni.

A törvények betűi sok mindent tartalmaznak, előírnak, tiltanak, meghatároznak. Ha belegondolunk, hogy hányan és milyen szabályokat sértenek meg, látjuk, hogy azoknak se szeri, se száma. Amíg van jog, addig van jogsértés is. A jog jó esetben csak a korlátozásra, a fenyegetésre és a tanításra alkalmas. Mindennapi tapasztalat, hogy a következmények sem riasztják el az azt megsértőt a helytelennek tartott cselekedetektől. Elég csak gondolni az adócsalásokra, a közlekedési balesetekre, a korrupcióra, az építkezési fegyelemre, a hamisításokra, stb.

Hol kell keresni azokat az alapvető és döntő többségében íratlan szabályokat, amelyek az élet mélyebb értelmét, lényegét, a másokhoz és magunkhoz való viszony gyökereit mutatják meg? Azt gondolom, hogy jó részük az emberségesség leírhatatlan parancsa tartalmában keresendő. Ilyenek a tisztességesség, a becsületesség, a felelősség, az odaadás, a segítségnyújtás, a szolidaritás, a józan ész, az együttélés egymásra tekintettel gyakorlása, a sérelmek okozásának kerülése, az erény. E gondolatok, fogalmak tartalmi meghatározását a törvények betűivel csak megközelíteni lehet.

A jelzett és fontos alapértékek az emberben rejtőznek, annak személyiségében, megsértőinek jellemében, és vagy uralják cselekvését és szellemiségét, vagy nem. Ha nem uralják, akkor a törvények lépnek a helyükre, már amennyire ez lehetséges. Azzal, hogy betartjuk a törvények betűit, még nem biztos, hogy ez elég az élet értelmes és nemes tartalmának eléréséhez. Csupán azt jelenti, hogy az adott időszakban nem voltunk törvényt sértők, nem léptük át a jog határát. De vajon betartottuk-e az emberségesség íratlan törvényeit?

Segítettünk-e akkor és ott, ahol kellett volna, meghallgattuk-e a panaszost, aki másnak nem tudja elmondani, hogy mi fáj, felelősen cselekedtünk-e a ránk bízott vagyonnal, emberekkel, titkokkal, érzelmekkel, betartottuk-e ígéreteinket, úgy viselkedtünk-e másokkal, ahogy az elvárható volt, támogattuk-e a rászorulókat? Vannak-e kéretlen nemes cselekedeteink, tudunk-e elvárt dicséretnek nélkül helyesen cselekedni, tudunk-e csendben, ismeretlenül segíteni, jót tenni? Tesszük-e dolgainkat, feladatainkat, akkor is, ha nem ellenőriznek, ha nem fenyegetnek, ha nem kérnek számon bennünket? Kérdések, kérdések, kérdések! A válaszok bennünk vannak, ott léteznek, gondolatainkban, szándékainkban, céljainkban, szellemiségünkben, érzelmeinkben, megnyilvánulásainkban, cselekvéseinkben, és azok elmulasztásában egyaránt.

Az életünk, létünk egyre szövevényesebb, egyre több valós és kevésbé ismert érdekek mentén alakul. Az egyes ember egyre nehezebben tud eleget tenni bizonyos követelményeknek. Az élet ritmusa, a változási, változtatási kényszerek nemegyszer mesterséges gerjesztése, a technika uralomra törése, a globális és szűkebb környezeti problémák közötti lavírozás sokszor meghaladják korunk emberének alkalmazkodóképességét.

Az anyagi, szellemi, társadalmi rétegződés, az atomizáció, a kapcsolatok gyengülése, az egyéni karrier túlhajszolása, a mások kárán való elősködés egyre markánsabb képet mutat. Az új és értéként kezelt elvárások, követelmények, szabályok érzékelhetően egyre követendőbbek, s nem kicsi azok tábora, akik mindezzel kevésbé tudnak lépést tartani. E személyek számára a mindennapi létfeltételek biztosítása már önmagában olyan teher, amely mellett sok minden másra sem erő, sem idő nem marad. A család és az önfenntartás törvénye sok mindent felülír, nemegyszer az élet nemesebb tartalmát is csorbítva.

E gondolatok célja nem az, hogy lehangoljalak, kedvedet szegjem, és csüggedésre adjak okot. Sőt éppen azért szóltam róla, mert sajnós e problémák fel-felbukkannak, és a válaszok, a megoldások rendre elmaradnak. Talán belátod, hogy a társadalmi olló egyre jobban nyílik. Sokan lemaradnak, kisodródnak az élet peremére. Életünkben felüti fejét a

reménytelenség, a segítség hiánya, a megélhetés veszélybe kerülése, és úrrá lesz rajtuk a tehetetlenség.

Te, mint a köz szolgálója naponta találkozhatasz ilyen helyzetekkel, eseményekkel, emberekkel. Céloom nem más, mint a figyelem felhívása, a tetteid, szándékaid, gondolkodásod érzékenyítése, empátiád felébresztése, és az arra való biztatás, hogy lehetőségeidnek, eszközeidnek, jogaidnak birtokában tégy meg minden tőled telhetőt. Ez a köz szolgálatban állók egyik és nem utolsó emberi feladata. Légy segítő, reményt adó, helyzetkezelő vagy megoldó, vagy tegyél javaslatokat ilyen cselekvésre.

AZ ÉRETTSÉGED JELEI

Az emberi érettségnek, a felnőttiségnek sok jelét észreveheted saját magadon, ha megfigyeled tevéseidet, gondolkodásodat, elemzed cselekvéseidet. Az érettségi letétele még nem tesz éretté. Az egyetem látogatása még önmagában ugyancsak nem tesz felnőtté. Mindezek azt jelzik, hogy elvégeztél egy iskolát ilyen vagy olyan eredménnyel. Információt adnak rólad, hogy miben, milyen tudásra, ismeretre tettél szert, és a jegyek reprezentálják aktivitásod, vizsgáid színvonalát.

Mi hát az érettség? Az érettség egy állapot, egy kikristályosodott személyiség jellemzője, amely képes a különböző helyzetekben a legadekvátabb válaszokat megadni. Az érettség jelenti az önuralmat, az önállóságot, a felelősség vállalását, a megfontoltságot, a 10-ig számolás képességét, a higgadságot, a szellemi felkészültséget, az érzelmi stabilitást, az élet önvezérlésének képességét, belső és kifelé megnyilvánuló – és a szűkebb vagy tágabb környezet által elismert, helyeselt – értékeid, cselekvéseid halmazát.

E körbe tartozik a döntési kultúrád megléte, a lehetőségek felismerése, a jövő tudatos alakítása, a fegyelmezettség, a szorgalom, a megbízhatóság, a mások iránti elemi tisztelet tanúsítása, a be- és elfogadási képesség, a mértékletesség, a végzett feladat

szabályainak betartása, az együttműködési képesség, a szolidaritás, a körülvevő elvek, követelmények ismerete és az azokhoz való igazodás.

Az érettséggel együtt jár az állandó fejlődés, az élet leckéi által szintetizált tapasztalat, a kéznél lévő megoldások tárháza, az utódok ellátása, fejlesztése, fizikai, szellemi pallérozása, az emberi viszonyok mély ismerete, a leselkedő kudarcok elkerülése, vagy azok hatékony legyőzése, a talpon maradás fortélyainak, követelményeinek alkalmazása. E helyütt kell, hogy jellemző legyen a mások segítségének képessége és megtétele, a környezetben élők előrevivő befolyásolása, a példamutatás, a munkatársakkal való helyes bánásmód, az emberhez tartozó jogok és kötelezettségek ismerete, tisztelete.

Az érettség nem zárja ki a bennünk egy életen át szunnyadó gyermeket, a játékosságát, az őszinte, szívből jövő kacagást, a viccelődést. E könnyű pillanatok száma egyre csökken, de ne feledd, az érettségedet, a felnőttiségedet mindig elkíséri gyermeked, unokád, dédunokád zsvajja, ifjúkori baráti kapcsolataid ápolása, öröme, az együtt szerzett emlékek teremtette jó érzések, élmények vidámsága.

A tartalmi elemek sora folytatható, hiszen azok körét, mélységét a foglalkozás, az élethelyzetek, a kihívások, a véletlen és váratlan tényezők, jelenségek újabb és újabb követelménye állandóan kiegészíti.

AZ EMLÉKEK TÁNCA

A sorsod pillanatai, eseményei, sikerei és kudarcai ott lapulnak benned, a múltat idéző könyvtárban. A könyvtáros Te vagy.

Az emlékeket az idő egyrészt megédesíti, másrészt lehet, hogy keserűvé teszi. Az emlékezés az elme tánca és játéka veled, a múlttal, a megtörténtekekkel, az álmaiddal és a vágyaiddal, melyek vagy teljesültek, vagy csak részben valósultak meg.

Vannak olyan élmények, melyek velünk lélegeznek. Ezen emlékek lapjai mindig olvashatóak. Lehetnek ezek örömök, események és számunkra kedvezőtlen pillanatok egyaránt. Az emlékezés biológiailag tervezett műszaki hibája a felejtés, amely elsüllyeszti az idő mocsarában a kevésbé fontos részleteket. És vannak bennünket mélyen érintő képek, érzések, amelyek felejtése szinte lehetetlen. Ezek körében helyet foglalnak a sikerek és a kudarcok egyaránt. A sikerek szárnyakat adnak még évek múlva is, a sértések, a kudarcok, a ballépések pedig még sok-sok ideig elevenen élhetnek bennünk.

Nem biztos, hogy az emlékezés könyvét mindig lapozni kell. Ami megtörtént, az már aligha változtatható. A múltban elszenvedett kudarcokat el lehet siratni, de jobb, ha tanulunk belőlük. Élhetünk a múlt sikereiből, de ma és itt, újabb sikereket, eredményeket kell elérni, mert a 6:3-as győzelem emlékéből nem lehet olimpiát vagy világbajnokságot nyerni. A tegnap eredménye nem biztosítéka a holnap sikerének. Létünk értelmét, tartalmát, céljaink megvalósítását naponta kell szolgálni, az nem lehet tiszavirág-életű.

Az emlékezés hitet, erőt ad, utat mutathat, kitartásra ösztönözhet, felébreszt bennünket és sarkall a jobb, eredményesebb tevékenységre. Az emlékezés oly emberi, annyira az ember sajátja, hogy élni kell e könyvtárosi lehetőséggel. Amire vigyázni kell, hogy ne legyünk rabjai se a siránkozásnak, se az egészségtelen öndicsőítésnek. A megmérettetés mindennapi. A követelmények nőnek, a feladatok sokasodnak, a múltban való vájkálás sokszor képes elrabolni az időt és az energiát. Ezért az emlékek sorát nem lehet lezárni a már megtörténtekkel, hanem naponta kell újabb emlékekké váló magatartással kiegészíteni. Törekedj arra, hogy ismételd meg sikereidet, érd el, hogy a jelenben is legyenek olyan élményeid, amelyek méltó helyet kapnak a könyvtárban.

Egyes emlékeket engedj el. Hagyd, hogy az idő szálló pora befedje. Ha az nem visz előre, ne engedd, hogy hátra húzzon, és rossz emlékekkel traktáljon. Az idő úgyis megszépíti az emlékeket. Engedd meg magadnak ezt a luxust. Ha sikerül, harmóniában, egyensúlyban töltheted napjaidat. A múlt terhei könnyebbé válnak, a ma feladatai serényebben elvégezhetőek.

Ne feledd, mint könyvtárosnak tudnod kell mesélni gyermekeidnek, unokáidnak. Ha lesznek erre méltó és hasznosítható emlékeid, meséld, mondd el. Ezek az emlékek utódaidnak példákat adhatnak, közös élményt kovácsolhatnak, nagy lehetőséget teremtenek a sorsok szinte láthatatlan összekapcsolásához. Legyen mit mesélned, legyen mit átadnod, légy híd a nemzedékek között.

F

A FELELŐSSÉGRŐL

Ne félj a felelősségtől! A felelősségtudat megfontolásra, bölcsességre, empátiára, toleranciára int és tanít. A felelősség éberen tart és kormányozni képes a jogszabályok és feladatok erdeiben. A felelősség erősíti emberi tartásodat, segít a lehető legjobb megoldást megtalálni.

A felelősséged kiterjed, alapvetően önmagadra, döntéseidre, cselekedeteidre, mulasztásaidra, magatartásod tanúsítására. E felelősség csak a sajátod, ne keress máshol bűnbakot. Ez a legalapvetőbb, egyedüli, Rád kiterjedő, állandó, és visszavonhatatlan.

Az előbbtől elkülöníthető a felelősség vállalása, amikor valakiért, valamiért való felelősségedről van szó. Ez magába foglalja, a családodért, utódaiért való fizikai, morális, egészségügyi, szellemi felelősséget egyaránt. E felelősség alapja lehet továbbá, az írásos megállapodás, a munkatársi, bajtársi, vezetői - beosztotti viszony egyaránt. A munkahelyen felelősséget, kell vállalni a rád bízott tárgyakért, eszközökért, fegyverzetért, stb.

Ha nem érzel felelősséget a munkádért, a magatartásodért, embertársaidért akkor csinálj mást! Akkor foglalkozz fával, vassal, kővel, de emberrel ne! Ha nem vállalsz felelősséget, vagy nem azért vállalsz felelősséget, amiért kellene, vélhetőleg rossz helyen vagy a szervezetben. Ha a felelősséget elhárítod, vagy félsz, döntést nem hozol, vagy közömbös vagy, nem biztos, hogy e szervezet a megfelelő munkahely számodra.

Mindig tudd, hogy amit teszel, vagy amit elmulasztasz, azzal mások életét alakíthatod, és teheted ezt jól vagy rosszul. A közös benne, hogy a magatartásodért felelősséggel tartozol. Felelősséged emberi, szakmai, jogi, erkölcsi egyaránt.

Felelősséged felemel, tudatossá tesz, építi lelkedet és akaratodat, kordában tartja érzelmeidet, tartalmassá teszi minden cselekedetedet. A felelősséget, a felelősségedet elsősorban ne a jogszabályok bátyái mögül vizsgálod, mert lehet, hogy az felment és

védelmet nyújt. Emelt fővel akkor járhatsz, ha a belső lelkiismereted is feloldoz, és azt súgja, hogy helyesen cselekedtél.

A felelősséged kérdésében lelkiismereted és a jog együttes vizsgálata adja meg a hiteles és a korrekt választ. Felelősséged tükrözi az a szempár, amely intézkedés közben rád szegeződött. Ha rosszat cselekedtél, tanulj belőle és ne kövesd el újra. Egyúttal légy képes jóvátenni a jóvátetheetőt. Ha jót tettél, legyen köszöneted a szépen végzett munka, és erősítsen abban, hogy máskor is légy képes így tenni.

Felelős vagy az intézkedéseidért, az állampolgárért. Mindig döntened kell jogos és jogtalan, helyes és helytelen között. Nem várhatsz másra. E felelősség súlya nem csekély és mással nem is osztható meg.

A felelősségnek vannak emberi, erkölcsi, jogi, szakmai területei. A szakmai felelősség megállapítása esetén általában fegyelmi eljárásra kerül sor, amelynek célja a fegyelemsértés kivizsgálása és javaslattétel a fenyítés mértékére. A szakmai felelősség súlya azonban adott esetben a közösséget is sújtja, hiszen lehet, hogy az eredménytelen tevékenység oka éppen az egyén munkájának hibája miatt hiúsult meg. Ekkor egy közösség előtt is felmerül a felelősség vállalása. Súlyosabb esetekben külön jogi útra terelhető a kivizsgálás, amennyiben annak mértéke már más eljárásban kellő eréllyel nem vizsgálható.

A FELELŐSSÉG TARTALMÁRÓL

A felelősség tevékenységünk velejárója. A felelősség minden kimondott szóban, leírt betűben, cselekvésünkben megjelenik. A felelős keresésére általában akkor kerül sor, ha valami olyan eseményt idézünk elő, amely valaki másnak a jogos érdekét, jogát kellő indok nélkül megsérti, hátrányt okoz, vagy egyéb módon veszélyezteti szellemi, anyagi, és egyéb javait. Hasonlóan vizsgálat tárgyát képezi a felelősség, ha elveket, előírásokat, követelményeket, normák előírásait hagyjuk figyelmen kívül. A felelősség

megállapításának fontos eleme az oksági összefüggések vizsgálata, a tévedés, a jóhiszeműség, a gondatlanság, a szándékon túli eredmények bekövetkezésének elemzése, értékelése.

A felelősség általában azt a személyt terheli, aki közvetlen előidézője a sérelmes eredménynek. Előfordul azonban az is, hogy nem csak a közvetlen szereplő, hanem más személy felelőssége is vizsgálendő az adott ügyben. Ilyen lehet az intézkedésben részt vevő más személy, az ellenőrzésért felelős illető és adott esetben a végrehajtást elrendelő vezető is.

A felelősség szintjei között meg kell említeni az etikai, a szabálysértési, a fegyelmi eljárásban vizsgáltakat, továbbá a szervezeten kívüli szintet, a büntető eljárást, vétség vagy büntett megvalósítása esetén.

A FELELŐSSÉG VÁLLALÁSÁRÓL

A felelősség vállalása nem más, mint a hibát elkövető személy beismerése, őszinte feltárása önmaga és más előtt. A helyeselhető magatartás a kellő következtetések levonása, a tapasztalatok rögzítése annak érdekében, hogy a jövőben hasonló mulasztásra ne kerüljön sor.

A felelősség megállapításának esetleges elmaradása, és a lelkiismeret-furdalás hiánya sajnos nem egyszer azzal jár, hogy az „elkövető” nem vonja le azokat a tapasztalatokat, amelyek garanciát jelenthetnének a jövőbeni változtatásra.

Talán a tapasztaltabbak tudják, hogy az írásban átadott fegyelmi határozat nem mindig éri el azt a hatást, amit a vezető ezzel megcélzott. Egyre jó, a vezető e papír védelmébe elvonul, és mossa kezeit. A ma állománya másról álmodik, például türelemre, óvásra, intésre, megértésre, kellő felvilágosításra, tanításra, példamutatásra, nem egyszer rejtett elnéző mosolyra. Ezek az igazi pedagógiai módszerek és egyben talán hatásosabbak minden másnál.

Különbséget kell tenni a kötelezettségek teljesítése érdekében felébresztett lelkiismeret és a vezető érdekeit és szigorúságát védő fegyelmi határozatok között. Ha mindenkit a legkisebb szabályok megsértéséért is felelősségre vonnánk, nem lenne elég a havi papírrendelés.

Kerülheted a felelősséget. Találhatsz kibúvót. Mint eljárás alá vontnak vannak jogaid. Hazudhatsz is akár. Meg is úszhatod a felelősségre vonást. Kérdés, hogy ez-e a leghelyesebb út, vagy a hivatáshoz hozzátartozik az őszinteség, a becsületesség, a nyíltság, a vezető számonkérésének megértése, és a mulasztás miatti következmények vállalása. Ha alaptalanul, aljas okból vádolnak, igenis védekezz, mert ez a jog megilletted. Ha mulasztottál, helyesebb annak belátása és vállalása. Ez is egy emberi, egy szakmai próba, amiben helyt kell állnod.

A FELELŐSSÉG HATÁRAIRÓL

A felelősség függ a hiba természetétől, a következményektől, a cselekmény minőségétől. A külvilágban érzékelhető és megvalósított magatartás minősülhet etikai vétségnek, fegyelemsértésnek, szabálysértésnek, bűncselekménynek, valamint képezheti polgári jogi követelés alapját.

A felsorolt ügy kategóriákhoz rendelt eljárási és anyagi szabályok rögzítik a felelősség határait, a felelősségre vonás rendjét, korlátait. A felelősség általában függ az előreláthatóság lehetőségétől, a magatartás szándékosságától, vagy gondatlanságától, az ok-okozati összefüggés meglététől és a felelősségre vonhatóságtól.

A feladatok során elkövetett hibák egy része nem éri el azt a súlyt, amely további intézkedést igényelne. E hibákat esetenként a sikerek árnyékba szorítják, ezért a számonkérés nem mindig egyenes következménye a mulasztásnak. Ezek azok a kisebb mulasztások, amelyek részben korrigálhatók, részben kivédhetők, és a végső eredményt nem befolyásolták. A felelősség még ettől létezik, de megléte nem jár együtt a következményeket is taglaló vizsgálatokkal.

A felelősség megmarad szakmai körökben, az adott közösség rosszallását kiváltva. Lehet, hogy ez a rosszallás több és hatásosabb, mint a fegyelmi eljárás és a felelősségre vonás.

FELELŐSSÉG A DÖNTÉSEIDÉRT

Munkatársként, vezetőként egyaránt rendszeresen kell döntéseket hoznod. Ezek érinthetik az életedet, szakmai munkádat, a jövődet, és érinthetnek másokat, mások viszonyait, értékeit, érdekeit. E helyütt csupán egy-két szempontra szeretnék utalni, hiszen a döntésről annyi az irodalom, hogy azzal nem kívánok konkurálni.

A döntéseknek rendre léteznek emberi, jogi, érdekbeli, szakmai, érzelmi, értékbeli oldalai, szempontjai.

Egy-egy döntés szinte beláthatatlan cselekmény, cselekvéssor előidézője lehet, néha olyan, mint a pillangóhatás. Ezek között sok szinte előre láthatatlan, elképzelhetetlen, és adott esetben messze túlmutat a döntés eredeti célján, körülményein.

Minden döntés sok elemet tartalmaz. Mindegyiknek van emberi vonatkozása, lehet jogi természete, erkölcsi jellege, szakmai konzekvenciája. A kérdés az, hogy a döntés e belső elemei mikor és milyen arányban vannak jelen magában a döntésben.

A jogszabályba ütköző magatartások megítélése a jogszabályok alapján kerül végrehajtásra. De vajon kell-e döntés, kizárt-e, hogy a jogi döntés helyett az emberi oldalt helyezzük előtérbe és adjunk újabb fehér lapot. A papírra vetett döntés sokszor súlyosabb, mint azt gondolnánk, és nemegyszer az egyén jövőjét teheti tönkre, holott a cselekedet súlya lehet, hogy nincs arányban a döntéssel, annak súlyával.

A döntést hozó vajon fel meri-e vállalni a nem döntést, főleg akkor, ha ennek elmulasztásáért még adott esetben ő is felelősségre vonható. Hol a határ a bizalmat szavazó emberi tartalmú cselekedet és a jog rideg útvesztőinek megnyitása között.

Hol és meddig lehet valakiért vezetőként bizalmi alapon felelősséget vállalni, amikor behunyjuk egyik szemünket, és úgy gondoljuk, hogy ez csupán egy megtévedés, és egy alkalomra szóló bónusz.

Vajon milyen korábbi tapasztalatok, ismeretek, megbecsülés, eredmények kellenek ahhoz, hogy inkább éljünk a megbocsátás, a türelem, a bizalom lehetőségével, mintsem lépjünk a szabályok rácsai mögé. A lónak négy lába van, mégis megbotlik, szokták mondani. Így vagyunk mi is magunkkal, a gyermekeinkkel, a munkatársakkal, nemegyszer vezetőinkkel is. Az élet esély. Az esély felismerése sokszor a buktatókon keresztül tisztul és világosodik meg.

Ezért a döntést hozó, az ítélkező, az értéket követő és követelő nincs könnyű helyzetben, ha mindezeket – és a még nem is említetteket is – figyelembe akarja venni és alkalmazni. A döntésnek, amely az emberről, illetve a cselekedetéről szól, mindig emberinek, segítőnek, bizalmat adónak és türelmet gyakorlónak kell lennie. A döntés ne bélyegezzon meg, ne teremtsen olyan helyzetet, hogy az érintett jövőjét károsan és véglegesen befolyásolja, ha azt nem érdemli.

A döntés nem születhet abból a célból, hogy tönkre tegyünk valakit, mert veszélyt jelenthet, mert érdemi vetélytárs lehet, vagy éppen a széket kell tőle féltetni. Az ilyen döntésnek kivételesnek és többszörösen megalapozottnak kell lennie. A tévedések, a hibák, a helytelen cselekedetek a szakma, az élet tanulási folyamatának részei, ezért ezeket ekként is kell kezelni.

A FEGYELMEZETTSÉGRŐL

A fegyelmezettség eredete már a gyermekkorra visszavezethető. Hiszen az óvodába, iskolába járás már önmagában hordozza a fegyelmezettség elemeit, a tevések, a szokások rendjét, a napi programok teljesítését, a tanulást, az otthoni készülést. Ez a kezdeti szoktatás az alapja a felnőttkori fegyelmezettség egy részének.

A fegyelmezetség alapkövei közé tartozik a követelmények, az elvárások ismerete és alkalmazása.

Mindez felnőtt korban kiegészül, bővül, terebélyesedik, egyre több szempont figyelembevétele válik szükségessé. A rendőri munka számos előírás betartását feltételezi, amely rendet, a szabályok követését, pontosságot, közös nevezővel fegyelmezettséget igényel. E fegyelmezetség kiterjed a munkahelyre, a magánéletre, az élet egyéb területeire. A fegyelmezetség nem csak az egyént terhelő kötelezettségek halmaza. A rendvédelmi szervezet sem képes jól és hatékonyan működni, ha nem szervezetten, eredményesen és fegyelmezetten képes tevékenységét megszervezni és végrehajtani, illetve végrehajtatni.

Az egyes – szervezetben dolgozó – személy szervezetben maradásának alapvető feltétele a fegyelmezetség, az engedelmesség, a parancsok, utasítások végrehajtása, a tevékenységére előírt szabályok betartása. A fegyelmezetség nem célszerűtlen, felesleges fogalom és kívánt gyakorlat, hanem a működésbiztonság és az eredményesség, valamint a biztonságszolgáltatás alapeleme. E nélkül nincs szervezeti fegyelem, nincs társadalmi elismertség. A szakszerűtlen, a kései, az eredménytelen intézkedések garmada a szervezeti és egyéni fegyelmezetlenség bizonyítéka. Könnyen belátható, hogy az előírásoktól, elvektől, követelményektől, jogszabályban foglalt rendtől eltérő gyakorlat önmagában teszi lehetetlenné az eredményes rendőri munkát, a sikert, a társadalmi elismerést.

Valamennyi szervezet – gazdaság, pénzügyi, stb. – működésének sikere a belső és a külső kivitelezésben rejlik. Fegyelem nélkül, pontos és minőségi tevékenység nélkül egyik szervezet sem életképes. A rendőri szervezetre ezen túl számos norma, elvárás, igény teljesítése hárul, amely ugyancsak feltételezi a fegyelmezettséget. Intézkedés időbeli megkezdésének elmulasztásával vajon hogyan lehet életet menteni, helyszínen tettést elfogni, égő házból gyerekeket kihozni? A válasz egyértelmű: csak gyors, szakszerű és fegyelmezett végrehajtással.

A fegyelmezetség sok mindent foglal magába. A teljes felsorolást mellőzve kiemelendő a pontosság, az adminisztráció hiteles teljesítése, az öltözködési,

fegyverviselési és használati szabályok betartása, a vezetői útmutatások követése, a bajtársiasság teljesítése, az önfeláldozás vállalása, az esküben foglaltak betartása, a családi viszonyok rendezettsége, a magánéletre vonatkozó előírások követése, stb.

Sokak számára a fegyelmezettség nem evidencia. Vannak, akik alapvetően bírnak ezzel a tulajdonsággal, de vannak, akik egy életen át próbálnak ennek eleget tenni. Mindezt akkor fogod igazán érzékelni, amikor vezető lesz belőled és lesznek beosztottjaid. Igazából ekkor érzi azt az ember, hogy plusz energiákat köt le a személyek gardírozása, és mástól veszik el az értékes időt. Ne légy időrabló, meg egyébként sincs jogod hozzá. Ne feledd, a fegyelmezetlenség kifejezhet tiszteletlenséget, ellenszegülést. Ne légy gyerek, aki botlásaival, rosszaságaival akarja magára irányítani anyja figyelmét.

A FŐNÖKRŐL

Van vezető, parancsnok, előjáró, felettes és főnök. Vélhetőleg szolgálatod során mindegyikkel találkozol. A vezetőt, előjárót, a felettet, a parancsnokot megkapod, nem választhatsz, és nem dönthetsz. A Főnök viszont belső éned szülötte.

Van vezető, és van olyan vezető, aki egyúttal Főnök is. A főnök az, akit szakmailag, emberileg, érzelmileg egyaránt elfogadsz. Van főnök, aki lelkesít, s bizalma, elismerése a helyes úton tart. Van vezető, aki csak szeretne főnök lenni, de távol marad tőled (s néha a munkától is), s Te nem gondolsz rá másként csak, mint felettesre. Van, akit tisztelsz és tanácsait, intelmeit megszívleled, van, akit csak elviselsz. Van, akinek a véleményére kíváncsi vagy, van, akit illemből meghallgatsz. Van, aki szakmailag tud segíteni, s van, aki csupán a szakmai felelősség pillérének tekint. Van, aki munkatársnak tekint, van, aki csak végrehajtónak. Van, akitől örömmel veszed át a jutalmat és őszinte mosolyt láatsz az arcán, van, akinek gratuláló kézfogása nem jelent sokat számodra. Van, aki a szemedbe néz és veled beszél, van, aki elnéz a fejed felett, vagy mellette és másoknak ad példabeszédet. Van, aki ítéletnapig vezetőd, de sohasem lesz a „Főnök”.

A Főnök egy láthatatlan cím, melynek adományozója a beosztott. Jelenti a munkatárs odaadó, őszinte és feltétlen tiszteletét, a vezető erősségeinek és esetleges gyengeségeinek elfogadását egyaránt. A cím birtokosa kimondva vagy kimondatlanul a vezető Vezetője. Ha ezt elérted, sok mindent elértél, de ne feledd az intelmet, nem biztos, hogy az tisztel igazán, aki e fogalmat gyakran használja.

Egy idő után egy egészen más főnök jelentkezik munkára Nálad. Ez nem más, mint a saját szakmai, emberi lelkiismereted, az előre vivő tettvágyad. Amikor már nem kell, hogy megmondják, mit tegyél, és mit ne tegyél, amikor már nem kell szakmai pólyába csomagolni, amikor már cselekvési és szellemi szobatiszta vagy, amikor önállóságod, tapasztalatod, felkészültséged már önjáróan igazgat és vezet. Ebben a főnökben nem csatlakozol.

A FELSZERELÉSED VÉDELMEÉRŐL

A Rendőrségnek költségvetési szervként előre meghatározott összeg áll rendelkezésre. Mennyiségben és minőségben meghatározottak azok az eszközök, felszerelések, tárgyak, amelyek a Rendőrség egészének, a Rendőrség valamely részének, vagy személy szerint Neked állnak rendelkezésedre.

A technika fejlődésével ezen eszközök és felszerelések értéke egyre nagyobb, egyes kényszerítő eszközök alkalmazása egyre veszélyesebb, ezért nem állnak rendelkezésre számolatlanul, s herdálásuk, rongálásuk, pótlásuk komoly teherterelt jelentenek. Mint ezen eszközök birtokosa és használója, bánj mindegyikkel a jó gazda gondosságával. A rád bízott eszközöket és felszereléseket úgy használd, és úgy vedd igénybe, mintha azok a szó fizikai értelmében a sajátjaid lennének. Gondolnod kell arra, ha nem ügyelsz gépkocsidra, a ma gépkocsizó járőréből holnap könnyen posztos rendőr válik.

Valamennyi eszközödet és annak működését ismerd meg, gyakorold be, és minden esetben rendeltetésszerűen és szakszerűen használd és vedd igénybe. Az eszközeid és a

felszerelésed a Te feladataidat segítik – némelyek egyedi azonosítóval ellátott – ezért azt másnak át nem adhatod, rendelkezésére nem bocsájthatod. Őrzésükről, karbantartásukról folyamatosan gondoskodj, működőképességüket, használhatóságukat rendszeres időközönként vagy szolgálatba lépéskor ellenőrizd. Az eszközök használata során ne tanúsíts könnyelmű magatartást, ne játszd például fegyverrel, ne okozz senkinek sérülést és semmiben kárt.

Eszközeid egy része saját életedet vagy mások életét mentheti meg, ezért ezeket mindig magadnál kell tartanod. Ne kockáztasd saját életedet sem, vedd igénybe mindazon felszereléseket, amelyek életed megóvását szolgálják. Az igénybe vett eszközeid egy része sérülést, károsodást okozhat, ezért gondoskodj ezek hatásának kiküszöböléséről, ha indokolt az érintett egészségügyi ellátásáról.

A rád bízott egyéb tárgyakkal, eszközökkel bánj rendeltetésszerűen, takarékosan. Lépj fel az azt rongálókkal szemben. Szüntelenül keresd a takarékoságot, a célszerű és költségkímélő gazdálkodást segítő megoldásokat, az ilyen irányú innovációt. Az egységellátottsága, anyagi, pénzügyi helyzete legyen folyamatosan áttekinthető.

Mindig pontosan és reálisan tervezz, elfogadható érvekkel támaszd alá igényedet, légy gondosan előrettekintő és mindig addig nyújtózkodj, ameddig a takaród ér.

G-GY

A GONDOLATOKRÓL

Van, aki sokat beszél, és keveset mond, és van, aki cselekszik, s helyette tettei beszélnek. Rendőrként inkább az utóbbiak táborába tartozz. A gondolatok aprópénze a tett. Mindig addig szólj és írd – én is – amíg van mondandód.

A gondolat, a beszéd és a tett mindig legyenek szinkronban. Ezek közül önállóan csak a tett él meg. A gondolatok, a beszédek tettek nélkül lehet, hogy jól hangzanak, csak keveset érnek. Sokakat lehet, hogy lenyűgöznek és elfoglálnak, éppen a tettek fordítható idő alatt. Vannak, akik már saját hangjuk hallatásával, mások pedig ezek meghallgatásával azt hiszik, hogy cselekedtek, holott csak a cselekvés kapujáig jutottak. S akkor hol vannak még a tettek?

Ahol felüti fejét a tevésnek látszó szellemi iszapbirkózás, ott nem egyszer félnek a döntéstől, a cselekvéstől és a felelősségtől. A tettet, a döntést, a felelősséget nem lehet a szavak mögé rejtett kusza, sehová nem vezető gondolatokkal helyettesíteni és pótolni.

Vannak, akik azt hiszik, hogy azzal már teljesítettek, hogy jót beszéltek. Óvakodj attól, ki sok időt tölt beszéddel, sztorizással arról, hogy valahol, valamikor mennyi mindent tett és végzett. Kár, hogy e tevések rendre az idő homályában maradnak.

Ha kérded, kellenek-e a gondolatok, a válaszom: igen. Kellenek azok, amelyek előre visznek, segítenek, megoldást adnak, a jövő vagy a közvetlen előtted álló problémákra, amelyek tapasztalatokat összegeznek, értékelnek, elemeznek, építő észrevételeket tartalmaznak, amelyek gazdagítanak, építik szellemedet, erősítik tartásodat, gyarapítják tudásodat.

A gondolat nem önmagában jó vagy rossz. Azok a gondolatok azonban, amelyek megvalósítása lehetetlen, vagy amelyek megvalósíthatósága a jövő homályába vész, a ma emberének, jelen feladatainak megoldásához nem sok segítséget nyújtanak.

A gondolatod ezért legyen mindig világos, logikus, elfogadható, reális, legyen követhető és fejleszthető, legyen csatlakozási pontja, legyen megvalósítható, legyen a tettet közvetlenül segítő. Azok a gondolatok, amelyeknek a lába nem ér le a földre, lehet, hogy szépek, de kevésbé hasznosak.

Gondolataid, szavaid és tetteid akkor alkotnak egységet, ha köztük mindenkor, bárki által követhető kapcsolat, azonosság, egymásra épültség fedezhető fel. Ezért élj a gondolatok, a szavak és a tettek egységében.

H

A HATALOMMAL VALÓ VISSZAÉLÉSRŐL

A hivatali hatalommal való felruházottság nem más, mint a társadalom bizalma meghatározott szervezet irányába valamely feladat ellátása érdekében. E szervezetnek és tagjainak a jogalkotó szinte patikamérlegesen méri ki jogait és kötelezettségeit, egyensúlyt és kontrollt teremtve. E harmónia megbomlása vagy megbontása olyan kiskapuk kitérését eredményezheti, melynek egyik legsúlyosabb megnyilvánulási formája a hatalommal való visszaélés.

A hatalommal való visszaélés tehát nem más, mint a kitűzött célokhoz rendelt erők, eszközök és módszerek, az alapcéloktól szándékosan eltérő célok érdekében történő alkalmazása vagy alkalmazásuk elmulasztása.

A hatalommal való visszaélést a szervezet tagjaként Te is elkövetheted. Az előírt tevékenység szabályainak, korlátjainak, határainak nem ismerete, figyelmen kívül hagyása, vagy tudatos megszegése a bizalommal, a hatalommal való visszaélés megannyi formáját hozhatja magával.

A pénz, a hatalom, a vezetői szék, a beosztás, a rang, a befolyásolási képesség és lehetőség a földkerekség legjobb pszichológusai. Úgy változtatnak meg egyeseket, hogy még kezelésre sem kell járniuk. Az élet e láthatatlan vermei, mind-mind veszélyt jelenthetnek számodra rendőrként, beosztottként, vezetőként egyaránt.

Ha állampolgárból rendőr leszel, sok minden megváltozik körülötted. Jogaid, kötelezettségeid köre bővül, s ez benned azt a látszatot, vagy érzületet keltheti, hogy több vagy, mint a többi állampolgár. Azt hiheted, hogy olyan viselkedésekre, döntésekre és intézkedésekre is felhatalmazást nyertél, amelyek jogszabályokban nem találhatók. Nem így van. Felhatalmazottságod mindegyike csak jogszabályon alapulhat, s csak annak keretei között érvényesítheted. Intézkedéseidből számúznod kell a kivételezést, a túlkapásokat, az

alap nélküli zaklató jellegű ténykedést, az ellenszolgáltatásért való cselekvést, vagy mulasztást. Számodra tiltott az is, hogy intézkedéssel vagy annak eredményével, továbbá szándékos elmulasztásával „fizess” bárkinek, bármiért.

Ha vezető vagy, ne tévesszen meg a sok bókoló, igeneket harsogó, kegyeidet kereső és kedvedben járó. Ők csak arra alkalmasak, hogy hibáid továbbélését segítsék és csapdába csaljanak. Tudd, mikor kell másnak hinni, és mikor kell e kérdésekben belső énedre hagyatkozni.

Azzal, hogy új helyre kerülsz, azzal, hogy vezető leszel, azzal, hogy nagyobb szék karfáját markolászod, nem szabad, hogy együtt járjon jó tulajdonságaid sorvadása. E helyzeted nem jogosít fel arra sem, hogy új lehetőségedet és több jogodat mások kárára, másoknak indokolatlan előny biztosítására vagy netán a magad hasznára fordíts. Ne feledd új beosztásoddal elsősorban több bizalmat, több kötelezettséget kapsz. Ezeknek kell maradéktalanul megfelelned.

Nem jelent hatalommal való visszaélést a törvények és szakmai szabályok keretei közt megvalósított differenciált intézkedés, az arányosság elvének követése és betartása, az adott cselekmény súlyát és a különböző egyéb körülményeket is egyaránt figyelembe vevő gyakorlat.

Az embert, a törvényeket és a törvényes érdekeket szolgálj! Ha így teszel, elkerül az álnokság, s nem illetnek úton-útfélen hamis vagy hamissá vált érdekek becstelen szolgálatának vádjával! Élj a hatalommal, de ne élj vissza vele!

A HALLGATÓI KÖZÖSSÉG

Az egyetem hallgatóinak családfáját, most így hirtelen nem tudom lerajzolni Neked, és mégis egy nagycsaládra emlékeztet majd az itt töltött néhány év. Tagja vagy az egész hallgatói közösségnek, az évfolyamnak, az egy karra járó fiataloknak, a szakasznak, amelyben közvetlenül éled diákéveidet.

A sors, a közös cél, a közös akarat, egy álom megvalósítása összerendelt benneteket és most tiszta szívű diákként, a világot magatokhoz öelve együtt fogjátok vagy legalábbis kísérletet tesztek annak megváltoztatására.

Ne hidd, hogy a mi korosztályunknak nem voltak ilyen vérmes elképzelései. Igen voltak. És lehet, hogy megleplek, sok mindent sikerült tenni azért, hogy jobb helyé váljon a világ, vagy a szűkebb környezetünk. Fémjelzi ezt a rendvédelmi szervek fejlődése, alakulása, az elfogadottságot kiérdemlő munka minősége, a jogszabályok szinte reformnak nevezhető megújítása. Nem kevés, amit tettünk, de tudjuk, hogy ez még nem elég. Előttetek a cél, hogy igyekezzetek haladni azon az úton amely, tovább egyengeti a rendvédelmi munkát, és elhárítja az azt akadályozó körülményeket. Remélem, hogy hosszú szolgálati éveitek teljesítménye jelentősen hozzájárul a további fejlődéshez.

Egy ilyen közösség tele van erővel, akarattal, elképzeléssel. Köztetek ülnek a majdani vezetők, a szellemi munka nagyjai, az embertársaink fáradhatatlan segítői, a jogállam érdemi előremozdítói. Bízom abban, hogy Te is közéjük tartozol egy életen át, és soha nem fog megfordulni a fejedben, hogy félbe hagyd a szolgálatot. S majdan az út végén, végül azt mondd majd, „igen megérte”.

Ahhoz, hogy ez az út könnyebb legyen, itt van a lehetőség e szellemi műhelyben az egyetemen, hogy jó és gyümölcsöző közösséggé váljatok, leljetek igaz barátokra, találjatok helyet az életben, készüljetek az egyre nagyobb feladatokra. Építsetek ki a szervezeteken átívelő kapcsolatrendszert, hiszen a közös érdek nem a szervek egyediségében, hanem éppen harmonikus együttműködésben teljesítheti ki, igazi, emberi és társadalmi küldetését.

Légy egy ilyen közösség hasznos tagja. Légy segítő és kapj segítséget, ha rászorulsz. Ezek az évek, az ifjúság, az élmények, a különböző események, szerelmek több évtizedre kiható kavalkádja, amit akkor fogsz igazán becsülni, amikor megpihensz, és elmédben visszatérően feltörnek az emlékek, szolgálva az erőmerítés lehetőségét is.

Légy hatással a környezetedre, adj a közösségi értékekhez, támaszkodj a barátokra és nyújts segítséget Te is. Igyekezz otthon érezni magad, persze egy másik kivitelen,

meglátod, megéri. Szüntelenül gyarapodj, hódítsd meg az ismeretek hegycsúcsait. Kerülj birtokába az igaz emberi természet rejtelseinek, a nemes tartalmú emberi elköteleződéseknek.

A HÁZIREND

Egy bűvös szó, amely egy kötetnyi szabályt takar. Első hallásra az ember fiát kirázza a hideg, sőt még a lányát is. Nem elég, hogy sikerült otthonról eljönni, mert anya állandóan macerált, hogy hogyan viselkedjek, mit csináljak, ne szórjam le a zoknikat, tartsak rendet a gardróbban is, most meg a felkelés is időponthoz kötött, és úgy kell járnom, mintha egy skatulyából húztak volna ki, stb. Nem vitatkozom veled. Igazad van, vagy mégsem?

Nem féltetek, előbb utóbb magadtól belátod, hogy egy ilyen nagy közösség, harmonikus, eredményes együttműködéséhez bizony szükség van olyan szabályokra, amelyek segítenek elkerülni a konfliktusokat, a fegyelmezetlenségeket, az ostobaságot, a negatív következményekkel járó magatartásokat.

Az egyetem egy olyan oktatási intézmény, amelyet nem lehet összekeverni a zsbivásárral, a magánéletben rendre eltúrt kilengésekkel, a mindenki másképp csinálja filozófiával.

Az egyetemen megszerzett tudás csak akkor hasznosul, ha az itt végzettek a tudás mellett különleges értékekkel bírnak, szilárd jellemmel rendelkeznek, fegyelmezettséget tanúsítanak, képesek fejlődni, tudnak helyes társadalmi példát mutatni, és alkalmasak az emberek, a társadalom, és a jog szolgálatára.

E folyamat eléréséhez a házirenden kívül még számtalan norma elsajátítása tartozik. A házirend mindazokat a helyzeteket, követelményeket rendezi betűkbe és sorokba, amelyek az intézmény tevékenységét, működését elősegítik, a tanulás az ismeretszerzés, a fegyelem, és a viselkedés kultúrájával vannak összefüggésben. Igen, és ha figyelmesen

tanulmányozod, látni fogod, hogy mi az, amit megtehetsz, mi az, amit nem, mi az, amit el kell viselned, mi az, amihez igazodnod, alkalmazkodnod kell.

Nehogy azt hidd, hogy az életben nincsenek ilyen szabályok. Vannak csak nincsenek ilyen pontosan leírva és rögzítve. Ezért az élet csendesen, pofonokkal nevel, kudarcokkal ébreszt, kitaszítottság érzésébe kerget, hagyja, hogy a magad ura légy. Sajnos nem kevés azoknak a száma, akik nem képesek önmagukat helyesen vezérelni. E személyek útja sikamlós, veszélyes, nem egyszer gödörből gödörbe tartanak, és létrát sem visznek magukkal.

A szabályok csak egy határig béklyóznak és szorítanak. Egy idő után beláthatók és követendőek, követhetőek. Az intézményi rend tudomásul vétele, elfogadása, betartása igazolása annak, hogy létezésük fontos és elengedhetetlen, az egyetemi működés fenntartása érdekében, az életre való nevelésben, valamint a hivatásra történő felkészítésben egyaránt. A helyes és emberséges szabályok hagynak élni, támaszt jelentenek, iránytűt adnak a kezzedbe, segítenek abban a mezsgyében élni, amit jellemez a törvényesség, a tolerancia, a mérsékletesség.

Talán elég érvet sikerült felsorolnom, hogy érthetővé váljanak e szabályok és alkalmazásuk ne teher legyen, hanem egy közösséget vezérlő irányvonal bemutatása. Az életben még számtalan alkalommal leszel hálás azért, hogy mindezeket megtanultad, magadévá tetted. E normák egy életforma, egy hivatás szabályai. Ettől lesz az emberek csoportjaiból közösség, ettől lesznek közös értékek, egyenlő mércék, és eredményes munkavégzés.

A HALLGATÓI FEGYELEM

Bizonyára tudod, hogy semmit sem adnak ingyen, még a tudást sem. Mint minden érdemért, így a tudásért is meg kell küzdened, ha kell, éveken keresztül. A megszerzett tudás és ismeret a társaddá, kísérrőddé válik egész szolgálatod során. Ne fukarkodj a

megszerzéshez szükséges energiákkal. Sokszorosan fog még kamatozni, és nem egy-két százalékot.

Az ismeretszerzés egy rendszerezett, fegyelmezett, céltudatos, módszeres, kíváncsisággal teli magatartás és cselekvés. Az ismeretszerzés nemegyszer rétegekre, lépcsőkre osztható. A létrán csak minden fokot érintve lehet és célszerű felmenni. E körben a kihagyott lépcsőfokok a közbenső tudás hiányát, réseit jelzik. A tudás igazi piramisát csak az építheti fel, aki nem sérti meg az egyes szellemi morzsák felhalmozásának íratlan szabályait.

A rendszerszerű ismeretek, átfogó, mély, összefüggéseket megismerő elsajátítása belső fegyelmet, kitartást, szorgalmat, módszerességet, vissza-visszatérést jelent és feltételez. Az újabb és újabb ismeretek fényében javasolt vizsgálni a korábban tanultakat, köztük feltárni az összefüggéseket. Az ismeretek erősítik, ellenőrzik, felnagyítják, a helyére teszik az egyes részleteket, s így válik kerek egészszé a tanulás eredménye.

A hallgatói figyelem, türelem, az előadások odaadó meghallgatása, jegyzetelése, pontosítása alapvető feladat. A fegyelmezett órai viselkedés megtisztelése az előadónak, a témának, a hallgatótársaknak, s nem utolsó sorban önmagadnak. Hisz miért is ülsz e padokban, ha nem azért, hogy felvérted magad a szükséges ismeretekkel. A foglalkozásokról történő engedély nélküli távollét, a nem figyelés, mások zavarása, netán az előadás akadályozása már nem illik hozzád, hiszen felnőttél és képes vagy akként is viselkedni.

Tudom, hogy a tanulói, hallgatói/tisztjelölti lét sok mindenre feljogosít, de arra aligha, hogy legfőbb kötelezettségednek ne tégy eleget. Mondhatod erre, hogy a kettes vagy hármas diploma is diploma. Te sem szívesen bíznád rá magad egy gyenge felkészültségű szakemberre! Ne feledd, lehet, hogy megszerzed, e surranó pályán a minimálisan szükséges érdemjegyeket, és büszkén állsz a sorba a diplomaosztáskor, de az igazi és állandó vizsgának az életben kell megfelelni. Gyenge felkészültséggel elegendő

lesz-e majd a tudásod? Ezek nem nagy szavak és bölcseségek, hanem realitás, és előtted álló kihívás.

A megbocsátó, jóindulatú tanárokat az életben felváltják a közösségi és vezetői értékítéletek, esetleg a mellőzés, a hibák elkövetése okán pedig a fegyelmi határozatok. Nem hiszem, hogy ez a célod, hiszen vélhetőleg előre akarsz jutni és mindennap jobb lenni, nem pedig az ablakon kidobni az eltöltött éveket. Ne herdáld el az időt, a lehetőséget. Most vagy abban a korban, amikor a szellemi befogadóképességed a csúcson van. Legfontosabb feladatod most a tanulás! Amit ma elveszítesz, aligha lesz módod pótolni.

Arra biztatlak, hogy légy évfolyam első, legyél a legjobbak között, vegyél részt minden olyan rendezvényen, eseményen, amelyen tanulhatsz. Ez az első nagy „csatád” az életben, nyerd meg. Egy jeles vagy kitüntetéses diploma lépés önmagad büszkeségi létráján, belépő egy jobb beosztásra, példa az utánad jövőknek, mesére lesz alkalmas az unokádnak. Ha ezekre is gondolsz, és számba veszed az előnyöket, nagy bizonyossággal jól döntesz, és a szerint cseleksz.

A HALLGATÓI MAGÁNÉLET

Nem irigyellek, csak ezért az egyért. Igen, voltam hallgató, igaz, csak három évig a Rendőrtiszti főiskolán, és kitüntetéses oklevéllel végeztünk jó páran. Tudom, más korszak volt, tudom, hogy rég volt, tudom, hogy öreg vagyok. De ha hiszed, ha nem, amikor írom e sorokat, látom régi magunkat ott és akkor, fenn a hegyen, látom a sorakozókat, az ebédre várásokat, az éjszakai tanulásokat, az egészséges versengéseket, a városba kószálásokat. Minden együtt volt. A jókedv, a tanulás és a tudás csendesen érő íze, a bohémság, a viccelődés, a tanárok bölcs türelme, apai intelmei, a jó és megértő szavak garmada.

Most Te vagy az élet első porondján. Szerepelj jól, légy harácsoló, önző és érdekember, már ami a tudás megszerzését illeti. Ne várj semmire, senkire, haladj az ösvényen, legyen macheta a kezében, és vágj utat magadnak a tudás rengetegében. Nem marad el a jutalmad, ami nem lesz más, mint az, hogy egyéniséged beérik, a tudásod magabiztossá válik, jellemed, értékeid kiforriják magukat.

Már megérted azt a kort, hogy megillessen a magánélet joga. Már talán sem anyunak, sem apunak, sem a szomszédnak nem kellene bőséges tanácsokat adniuk, ami nem biztos, hogy egészen igaz, de olyan jól hangzik.

Már felelős vagy magadért. Sőt, felelős vagy egy intézményért, az egyetemért, a hallgatótársaidért is. Magánéleted láthatatlan korlátait is ismerned kell. Ezek figyelmen kívül hagyása előbb-utóbb nem fog a javadra válni. E körben fontos az emberi tiszteletet megadni mindenkinek, segíteni a rászorulóknak, megóvni magad és társaidat a nemkívánatos következményekkel járó cselekedetektől. Ne áldozd fel a jövődet és másokét egy görbe éjszaka miatt, még akkor se, ha virágos kedved kerekedett. Na, jó, lehet, hogy nappal is lehetséges butaságot csinálni.

Legyen vezérlő elved a mértékletesség, a körültekintés, a következményekkel való számvetés. Ne hozd magad olyan helyzetbe, hogy áldozat légy, vagy olyan bódult állapotba kerülj, hogy ne legyél ura cselekedeteidnek. Ezek ugyan sokszor szép éjszakák, csak éppen furcsa és büntudattal teli reggelek követik. A másnaposság meg néha még fáj is.

Ne hazardírozz, ne fogadj ésszerűtlen és kockázatos dolgokban. Ne vagánykodj a közlekedésben, ne fitogtasd az erődet. Ne akard állandóan bizonyítani azt, hogy Te külön vagy. Ha megteszed, akkor a tudás pástján bizonyíts. Mindig tudd, hogy a szolgálati igazolványod nem menlevél semmire.

Legyenek barátaid, akik óvnak, ha kell, segítenek, vigyáznak rád. Légy becsületes, vezéreljen a jó szándék. Tartsd szem előtt, hogy elkötelezted magad egy szervezet mellett,

és így be kell tartanod azokat a szabályokat és követelményeket, amelyek figyelmen kívül hagyásával megsértheted e szervezet jó hírnevét, megbecsültségét.

Kapcsolataidat jellemezze a partnerség. Magánéletedben tartsd be az etikai követelményeket. Tiszteld a másik nemet, baráti és egyéb viszonyaidban légy odaadó, tisztességes. Tartózkodj attól, hogy másnak sérelmet, fájdalmat okozz. Egy kapcsolat végén tégy meg minden tőled telhetőt, hogy a másik fél minél kisebb sérelemmel tudjon tovább lépni. Tudd, hogy búcsúzni csak szépen szabad. Ne szállj virágról virágra, mert elfogy a méz, és már nem is tudod, mitől néznek rád oly sandán.

Tudom sok a tilalom, de csak azért, mert sok a kísértés is. A normák óvni akarnak, és ha figyelsz, nem esel el a küszöbben.

A fentiek nem zárják ki a jókedvet, a meghitt baráti és egyéb találkozókat, a vicceket, a tréfákat, a kisebb-nagyobb diákcsínyeket sem. A sok szabály igazi ellenszere a szellemesség, a humor, a pozitív hozzáállás, az összefogás, egymás támogatása, a megoldás és nem a nyafogás.

A HIVATALI HATALOMRÓL

Más vagy, mint a többi állampolgár. Más vagy, mert van egyenruhád, van fegyvered, van rendőrigazolványod, van rendfokozatod, és vannak másokat nem illető jogosítványaid, de nem kevés kötelezettség is terhel.

Ahhoz, hogy ne csak más, hanem több is légy, nem külsőségek kellene, hanem olyan belső tartás, olyan elhivatottság, olyan szakma- és jogtisztelet, az emberi jogok betartása, stb., amely alkalmassá tesz arra, hogy tagja légy egy olyan testületnek, amelynek meghatározott helyen, időben, feltételek és okok megléte esetén joga van mások jogait, jogos érdekeit korlátozni. E többletjogosítvány hatalom, a hivatallal együtt járó többletjog és természetesen többlet-kötelezettség is.

A hivatali hatalom gyakorlása az állam vagy a többség jogos elvárásainak betartatása, az azt megszegőkkel szemben. Addig tart, míg a megbomlott rend helyre nem áll, vagy az érdekek sérelmének veszélye el nem múlik. A hivatali hatalom tehát csak ott és addig - meghatározott feltételekhez kötötten, külön megjelölt eszközökkel és módszerekkel - gyakorolható, ahol és ameddig arra feltétlenül szükség van. A hivatali hatalom szervezeti hatalom. Az egyén, mint a szervezet képviselője a hivatali hatalom végrehajtója.

A hivatali szervezet képviselőjének nincs önálló hatalma még akkor sem, ha a látszat alapján erre lehet következtetni. A hatalom, a jog betartatásához szükséges, és nem a szervezet tagja egyéni érdekeinek érvényesítéséhez.

A hivatali hatalom - mint az állami irányítás, a társadalmi együttélés szervezéséhez szükséges, részben szociális, részben igazgatási, valamint bűnüldözési funkció érvényesítése - tehát közérdekű feladat és felruházottság.

A hivatali hatalom jogok, kötelezettségek egysége, mely mögött jellegének megfelelő szervezet, feltételrendszer és kiképzett állomány áll.

A Rendőrség - mint a hivatali hatalom kiemelkedő megtestesítője - a legérzékenyebb és legvédettebb emberi jogok korlátozására is felhatalmazott szervezet. Következésképpen elengedhetetlen szabályozni e jogosítványok gyakorlásának módját, mikéntjét és feltételeit, továbbá biztosítani kell ellenőrizhetőségét, átláthatóságát.

A hivatali hatalommal való felruházottság nem cél, hanem eszköz. Olyan társadalmilag elismert eszköz és módszerrendszer, amely meghatározott esetekben cselekvőképességével járul hozzá a megbomlott jogrend helyreállításához.

Te, mint rendőr, ilyen szervezet tagjaként cselekszel, döntesz és hajtasz végre különböző feladatokat. A hivatali hatalommal együtt járó jogok elfogadható ok nélküli megsértése hivatali hatalommal való visszaélést jelentenek, s úgy erkölcsileg, mint jogilag helytelenítendő magatartások.

A szervezet hivatali hatalma nem a Te hatalmad. Te csak képviselője vagy e hatalomnak. Mint egyén, nem élhetsz vissza e jogokkal, s mint a szervezet tagja felelősséged fokozott, nemcsak az állampolgárok, hanem a szervezet felé egyaránt.

A HIÚSÁG PRÓBÁJA

A hiúság az emberek nagy részének olyan tulajdonsága és jellemzője, amely kapu a személyiség, az ember belső énjének hozzáféréséhez. A hiúság másik ember általi kihasználása már sok-sok csalódást, sérelmet, kárt okozott magának a hiú embernek. Akik ismerik e „gyengeséget” és annak irányultságát, azok bizony, - főleg ha érdekük érvényesítése, céljaik elérése szükségessé teszi – tudatosan, előre kitervelten, alattomosan, szinte észrevétlenül képesek azt ki- és felhasználni a maguk javára.

E megközelítés sokféle lehet. Lehet ajándék, szívesség, tevés, vagy nem tevés, előnyhöz juttatás, a lekötelezés ezer megoldásainak bármelyike.

Ne is mondd! Ajándékot kapni öröm, szívet melengető érzés. Igen az! De csak akkor az, ha sem érdek, sem számítás nem kíséri, ha az ajándékot adót csak az őszinte figyelmesség, kedvesség vezérli, s tevése minden hátsó szándékot nélkülöz.

Az ajándék elfogadása nem egyszer a hiúság próbája. Az ajándék lehet hízélgés, lehet őszinte hála, lehet előrehozott köszönet, lehet pontosan kiszámított és emberi figyelmességnek álcázott lekötelezés első mozzanata, lehet a hiú és önbizalommal teli ember megtévesztése, lehet erkölcsi, egzisztenciális csapda, lehet egészségtelen és tisztességtelen kötelemre, kapcsolatra irányuló kísérlet.

Tudd hát, kitől, mikor, milyen körülmények között, milyen értékű ajándékot, miért, milyen előzmények, vagy milyen várható következményekkel számolva fogadsz el. Ha jól és körültekintően akarsz eljárni, e kérdéseket kell megválaszolni úgy, hogy semmilyen aggály ne maradjon.

Az ajándéknak sok-sok arca van. Lehet, hogy egy üveg ital, lehet, hogy egy ingyenes belépő, lehet, hogy egy vacsora általad ki nem fizetett számlája, lehet valamely – csak Neked – leárazott műszaki termék, lehet egy kedvezményes külföldi út, de lehet számodra első pillanatra csak emberi gesztus, hisz oly apró és elhanyagolható, hogy nem vehető észre mögötte a hátsó szándék. Talán csak akkor fogod fel teljes valóságában, amikor a számlát benyújtják, amikor cserébe hálaként olyan „szívességet” kérnek, ami nem lesz összeegyeztethető sem a munkád előírásaival, sem esküddel, sem egyéni értékítéletteddel. E morális csapdahelyzet megoldása nagy teherterhelés lehet számodra, és nem biztos, hogy a jó megoldás kéznél lesz.

Ismerd be, hogy nehezen utasítasz vissza ajándékot. Ne hidd, hogy egyedül vagy! Félsz, hogy a visszautasítással megbántasz valakit, azt pedig nem akarod. E nehéz erkölcsi, hiúsági, emberi szituációban azonban döntened és választanod kell.

Ha nem tudsz kitérni kisebb ajándékok elől, azt a lehető legelső alkalommal viszonzod. Ha a korábban említett kérdésekre adott válaszok után kétkedsz, udvariasan és határozottan tudj nemet mondani. A „nem” szó lehet, hogy kiközösítést is jelent, lehet, hogy „barátok” elvesztésével jár, lehet, hogy kecségtető előnyöktől esel el. Ugyanakkor megnyered önmagad, odaállhatsz a tükör elé bármikor, bárhol és bárkinek képes leszel a szemébe nézni. Emellett lehet, hogy új barátok, s rendőrként a megbecsülés, a tisztelet, az elfogulatlanság és a megértés szálaiból font háló vesz körül. E háló mindennél erősebb és maradandóbb értékévé válik számodra. S ha elkísér utadon, az út végén nem kell sem szégyenkezned, sem hajlott gerinccel visszatekintened.

HAGYJ SZELLEMI ÖRÖKSÉGET AZ UTÓDOKRA

Egy hivatás, egy sok-sok éven át végzett munka utolsó örömeinek egyike, az utódokra hagyott tudás, egyes régi emlékek, eszközök, relikviák átadása. Ugyancsak büszkeséggel tölthetnek el azok a tanítványok, akik kikerültek a kezed alól, akiknek

mentora voltál, akiket fiadként gyámolítottál, akiket kineveltél vezetőnek, akik túlnőttek rajtad. Hiszen nyilván tudod, az igazi tanítvány meghaladja mesterét. Kell ennél több?

Ez a legszebb, legnemesebb emberi, szakmai cselekedet, ami örömet okoz neked, a szervezetnek, s nem utolsó sorban a tudást átvevőnek. Ez megelégedettséget teremt, példát mutat, harmóniát hoz létre a generációk között, ami mindenkit gazdagít, felemel, és gyakran értelmet ad utólag az eltöltött éveknek. Ha életed tarisznyájában ennyi volt, az már felér a csiszolt gyémántokkal.

Az a szervezet, amely ekként képes lehetővé tenni, vagy biztosítani az állomány változásait, már önmagában hordozza a szervezeti tudást, tanulást, a folyamatosságot, a belső, előrevivő értékek őrzését, gyarapítását. Éld meg az ismeretek elsajátítását, a szervezeti megbecsülést, a sikereket, a tudásod átadásának önzetlenségét, és a koronát az általad segített utód révbe érése jelentse.

A szellemi örökségedbe tartoznak azok a cikkek, tanulmányok, kutatások, javaslatok, normák, új és jobb módszerek, amelyek szülője voltál, vagy részt vettél azok létrehozásában. Tudom, hogy korban még messze vagy attól, hogy emlékeiden ábrándozz, de igazolhatom, hogy egy-egy írott anyag őrzi gondolataidat, Téged igazol és erősít. Felhatalmaz a jó érzésekre, az eltöltött évekre való emlékezés örömére. Ekkor fogod kimondani vagy gondolni: Megérte, ha újra kezdeném, ugyanígy csinálnám. E gondolat az, ami, ha a szolgálatod végén átsuhan fejedben, mindennél fontosabb. Ettől fogod hasznosnak érezni magad, ebből fogod tudni, hogy sok-sok évvel ezelőtt jól döntöttél. Talán nagy szavaknak tűnik, de ekkor érzed azt, hogy értelmes életet éltél, semmi nem volt haszontalan. Ha a család igényei is megvalósításra kerültek, igazán boldogsággal tölthet el a teljesség érzése.

A HATÁRIDŐRŐL

A határidőt nem a te sanyargatásodra találták ki. Régóta létezik, s talán nem is haszontalanul. Képzeld el, hol tartanánk, ha a feladatnak, a kitűzött cél elérésének nem lennének időpontjai, határidői? Szerinted ez hová vezetne, vagy hol tartanánk, ha ez a munkaszervezési eszköz nem került volna bevezetésre? A kezdetekben a természet adta e határidőket. A természet diktálta az állatok ellátását, tisztítását, ellését, az éghajlat jelölte a vetés, a kapálás, a termés betakarítás időpontját, időtartamát. Az élet rendje igazodott az évszakokhoz, a napjáráshoz, az emberi természet sajátosságaihoz, a körülmények által kijelölt, és azt lehetővé tevő megoldásaihoz. Ezek is valóságos időpontok, időszakok voltak, mégpedig a megélhetés, az életfenntartás elengedhetetlen napjai, hetei.

A modern társadalmak, az ipari termelés, a mennyiség, a minőség, a profit biztosítása és még számtalan körülmény csak fokozta az időpontokhoz kötött cselekvést. A határidő munkaszervezési eszközzé és megkerülhetetlenné vált. A munkaszervezés az adott tevékenységben részvevő emberek, technikák közös és egymásra ható, egymást feltételező és a kölcsönösségre való utalás rendje. Százak munkája válhat eredménytelenné egy-két mulasztó okán. Ez lehetetlenné teszi, teheti az egész szervezet teljesítményét. Mindez magát a szervezetet is minősíti. A következetes működésbiztonság alapeleme a fegyelmezett munka, melynek egyik alkotóeleme a határidők helyes, pontos kijelölése és betartása.

A több ember által végrehajtandó feladat, csak úgy szervezhető meg, ha az kellően és gördülékenyen egymásra épül, térben, időben összehangolt és alkalmas arra, hogy a megkezdett intézkedés végrehajtásra kerüljön.

A rendőrség, mint az állampolgárok életébe beavatkozni jogosult szerv, számtalan okból kötelezett a pontos, időszerű adminisztrációra. Ezek a hitelesség, törvényesség, aktualizáltság, a jogok és kötelezettségek érvényesítésének, érvényesülésének bemutatása,

igazolása. Az eljárási „fair play” nem tűri, nem tűrheti el az idővel való játszadozást, a polgárok kiszolgáltatottságát. Erre vonatkoznak az eljárási, teljesítési, cselekvési határidők, melyek a jogállami működés és a törvényesség fontos jellemzői.

Lényeges azonban a határidők helyes, teljesíthető, megvalósítható kijelölése. A határidőnek függenie kell a feladat jellegétől, súlyától, minőségétől, a feltételek rendelkezésre állásától, az abban résztvevők számától, felkészültségétől, a körülményektől, az aktualitástól és még egyéb dolgoktól. A korai vagy a túl lazára vett határidő egyaránt rejt magában veszélyeket. Az előbbi a teljesíthetlenséget idézi elő, a másik a feladatvégrehajtás szétesését okozhatja.

A határidőknek lehet taktikai jelentősége, például egy műveletben, egy többlépcsős intézkedési hullámban. A határidő jelölhet konspirációs, titokvédelmi időpontot, időtartamot egyaránt. Ezek betartása elengedhetetlen, megsértésük súlyos következményekkel járhat.

A határidők lehetnek egyediek egy-egy feladatot érintően, de lehetnek csoportosan kijelöltek, egy intézkedési tervben, egy munkatervben, egy akció végrehajtásában, stb. A határidők arra is alkalmasak, hogy figyelemmel kísérésük esetén hosszabb időszakban figyelmeztethetnek a feladatainkra, főleg, ha készítünk elő-határidőket. Ennek értelme a visszatérő feladatok kellő időpontban való elvégzését segítik, mintegy figyelmeztetve azok végrehajtására. Ilyenek az ellenőrzések, a ruha- és gépjármű szemlék, a rovacscok, a szabályzatokban foglalt időpontok, a tervekben rögzített részhatáridők.

A HUMORRÓL

Lehetsz bármilyen komor, magas, szédülést okozó, szabályokkal körbevett beosztásban, lehet akármilyen allergiás főnököd, ne feledd a humor gyógyszer a szorongásra, az ostobaságra, menekülő pálya, a szellem frissítésére, a kényszerek könnyebb elviselésére.

A humor veled van, benned van, cselekedeteid nem egyszer adnak lehetőséget, hogy önmagaddal, önmagadról viccelődj. Ha bírsz ezzel a képességgel, nem vagy elveszve.

A humor hiánya olyan, mint a savanyú uborka, még az üvegből is kiugrik. A humor kedvesség, felszabadultság, játékosság, a gyermekkor gondtalanságának idézője, s nem egyszer az igazság, az őszinte vélemény el- és befogadható közlése. A humor igazsága lehet a tisztelet, a törődés, a pallérozás eszköze, vedd észre, ha rólad szól.

A humor olyan semmibe nem kerülő szellemi virtuozitás, amely az emberi kapcsolatok ápolásának, közléseinek formája is egyben, amely nem sért, hanem józanít, amely nem megaláz, hanem felemel, amely nem megsemmisít, hanem segíthet a fejlődésben.

Ne féltsd a munkádat a humortól. A kettő kifejezetten jól elfér egymás mellett, persze ha arányuk megfelelő, segíti a feladatokkal járó el- és befogadást, megértést, a végrehajtást. A humorral fűszerezett munkavégzés serkenti a gondolkodást, leleményessé teszi a végrehajtást, habosítja a merevnek tűnő szabályokat úgy, hogy nem okoz sérelmet azok érvényesítésében. Az egészséges, helyhez, időhöz, személyekhez, feladathoz illő humor megkönnyíti a munkát, tiszteletet nem sértő módon erősíti a munkatársak egymás és a vezető közötti kapcsolatokat egyaránt.

A humornak van gúnyolódó válfaja, amikor már a célpont nem egy gyámolítandó személy, hanem ellenfél, netán ellenség, aki nem érdemel kegyelmet a szavak szintjén sem. A maró gúny, a rosszindulatú kifigurázás, már a bántás kifejezett eszköze, és módszere. Gyermekkorban gyakori a zabolátlan gúnyolása egyes osztálytársaknak, ezt példázza a csúfnevek ragasztása.

Felnőttkorban is létezik e jelenség, talán megfontoltabban és stílusosabban. A humornak tűnő cselekvés nem egyszer csak az azzal élőknek humor, az elviselőnek súlyos szenvedés és lehet, hogy igaztalan ítélet.

A humornak kell, hogy legyen kimért etikája. Nem lehet célpontja a fogyatékosággal élő, az embert emberi jogaiban sértő, a gyászoló, a beteg, az egyébként

sérülékeny személy. E személyek érzékenysége fokozott, és azt tiszteletben kell tartani. Tévedés ne essék ők is értik a humort, de ha személyükben érintettek, lehet, hogy könnyen félreérthetik a mondottakat, még akkor is, amikor az, szeretettel, jókedvvel, törődéssel van tele.

Az igazi és jó szándékú humor nyertese mindkét fél, az is, aki humorizál, kinevet és az is, akit kinevetnek. A humor mögötti valóság, igazság, megtörtént esemény összeköti a feleket és nem elválasztja, s a humorizálás tanulság forrása, nem pedig a másik fél elítélése.

Ezért lásd meg az élet fricskáit, élj a tisztességes humor eszközeivel, de légy képes elviselni, ha Te válsz a humor központi alakjává.

A humor a bölcs és tapasztalt emberek kifinomult verbális fegyvere. Ehhez kell az a képesség, hogy az életet, az eseményeket legyünk képesek a fonákjáról is szemlélni és megítélni.

E görbe tükör nemegyszer fricska az életnek, az oly szigorú szabályok, feladatok és határidők kijelölésének, amelyek mérhetetlen mennyisége már adott esetben inkább nevelés, semmint betartható és elvégezhető.

Az élet óvjon a sótlan, szálkatestű, komor emberektől, akik képtelenek észrevenni, hogy nem robotok, hanem emberek, és nem az üllőnek és a kalapácsnak adnak utasításokat, hanem embertársaiknak.

A méla gúny, a mosolytalan végrehajtás, a szótlan magatartás, a humor hiánya, a legnagyobb néma ítélet, amely azt jelzi, hogy a kollégák még válaszra sem méltatják a történeteket. Vannak, akik persze ettől érzik magukat mindenhatónak. Nem azok, csak most éppen megtehetik. E cím vége nem éppen humoros, de igaz.

A humor része a viccelődés. A viccek, a szellemes történetek mesélése feldob, megnevettet, részben vagy egészben bearanyozza a napot, jó kedvre derít, könnyebbé teszi a feladatot, a munkát, segíti a kommunikációt, ápolja az emberi kapcsolatokat.

Légy részese a humornak, a viccmesélésnek, a tréfálkozásnak. A humor segít átlendülni a mindennapok feszültségein, a felesleges korlátokon, egyes nehézségeken. A

humor csökkenti a szorongást, a fenyegetettséget, a „lógó orral” járást, az elégedetlenséget. A humor komoly akadályozója lehet, a depresszióknak, a kiégésnek, az élet-és munkakedv csökkenésének. A humor táptalaja a terhek kiegyenlítésének, a közösség teherviselő képessége növelésének, a jobb munkahelyi légkörnek, az együvé tartozás erősítésének, s lehet csendes, halk szavú pedagógiai módszer is.

I

AZ ISMERETSZERZÉS /TUDÁSSZERZÉS/ RÖGÖS ÚTJA

Az ismeretek újdonsága, megkerülhetetlensége, változásai, gyarapodása és egyes részeinek elhalása egy körforgás, aminek életed során soha nincs vége. Az ismeretek éltetnek, magabiztosságot, önbizalmat adnak. Az ismeretek átalakítanak, érlelnek, értékeket közvetítenek. A szervezetek fejlődése, erőssége az általuk beszerzett, feldolgozott ismeretek halmazától és minőségétől függ. A szervezet belső erőssége, egyenszilárdsága pedig függ az egyéni tudás szintjétől. Lehet, hogy Te nem keresed az ismereteket, de azok megtalálják Téged és felkarolnak.

Szüleink szüleinek nem kis része falun töltötte életét, autót nem látott, a legnagyobb falubeli közlekedési esemény a tehéncorda esti hazaérkezése volt. Minden gazda várta haza a család élelmezését szolgáló állatot, a kaput kinyitva szólította, nemegyszer név szerint. Szüleink kis része már megtanult vezetni, vett autót. Szükség volt rá a munkahely megközelítése miatt, a gyerekek iskolába vitelére és kisebb részben szolgálta csak a szórakozást. A falu apraja nagyja csodálta a minden vasárnap tisztába tett autót, amikor az végiggurult a főutcán.

A gyerekek odavoltak a kerékpárért, majd a motorokért. Nagy megtiszteltetésnek számított, ha a mezőn vagy az erdőn dolgozó idősebb korosztály megengedte a gyerekeknek, hogy felüljenek a traktorra, egyéb gépekre. Aztán az autók terjedése vált robbanásszerűvé. Ma a tizenévesek ujjaikkal jobban bánnak az okostelefonnal, mint Antonio Stradivari a hegedűvel. A számítógép térhódítása szinte forradalmi volt. Napjainkban már 70-80 évesek is tanulnak és tudnak számítógépet kezelni, e-mailt küldeni, a földgolyó másik felén élő gyermekeikkel, unokáikkal kapcsolatot tartani chaten, Skype-n. S mit látunk, az életünk irányítását hova tovább átveszik az okostelefonok, a számítógépek és egyéb eszközök. Szinte rabjaivá váltunk a technikának. Nem lehet sokat tenni ellene.

Aki nem ért hozzá, aki nem akarja megtanulni, aki legyint a fejlődésre, az szinte csendben kizárja magát az élet megújuló körforgásából. Azért megható figyelni, ahogy az unokák tanítják a nagymamát és a nagypapát, hogy göcsörtös ujaikkal hogyan kezeljék a telefont, hogy kapcsolják be a laptopot, miként láthatják őket távollétükben.

E rövid „történelem” nem más, mint annak igazolása, hogy a fejlődés, a változás, az új és még újabb ismeretek utat törnek, uralkodnak, befolyásolnak, lépést diktálnak. Amíg a korábbi évtizedekben megvolt a tanulás időszaka, időszakai, mint az általános iskola, a gimnázium, a főiskola vagy az egyetem, addig napjainkban ezek mellé felsorakozik az az igény, amely az élethosszig tartó tanulást, ismeretszerzést generálja.

A fejlődés az élet velejárója. A tudás, az ismeretszerzés állandósulása az a lehetőség, ami elvezet azokhoz az információkhoz, amelyek segítenek megkapaszkodni a változások peremében és belépőt adnak az „új világba”. Mindebből talán érzékelhető, hogy a tanulás, az ismeretszerzés ma már nem egyszeri alkalom, hanem a mindennapi élet nélkülözhetetlen feltétele. Kihálnak szakmák, eltűnnek foglalkozások, helyükbe újak lépnek. Az informatikai tudás nélkül szinte féllábúak, félkezűek vagyunk. Az információk kezelése, továbbítási megoldásai már napjainkban is tömegeket zár ki részben vagy egészben bizonyos társadalmi cselekvésekből.

A jövő rendőrének nem lesz elég egy rendvédelmi technikum, egy egyetem. A technikai fejlődés, a jogalkotás ritmusa, az emberiség és a kisebb-nagyobb közösségek életében megjelenő feszültségek, ellentmondások, az értékek átrendeződése, a megélhetésért egyre élesedőbb ütközőpontok jelzik, hogy megfelelő tudás, felkészülés híján alkalmatlanná válhatunk azok kezelésére.

A rendőri szolgálatot egyre gyarapodó, nemegyszer társadalmi méretű igény is formálja. Ehhez nemcsak a rendőri tudás hagyományos tartalmainak fejlesztésére van szükség, hanem igény keletkezik az összefüggések mélyebb megismerésére, a változások okainak kutatására, az ok-okozati láncolatok áttekintésére. A tisztánlátás, a cselekvés helyes irányainak kijelölése, a közszolgáltatás gépezeteinek arányos reagálása érdekében

megkerülhetetlen a szükséges ismeretek begyűjtése, feldolgozása, felhasználása és visszacsatolása.

A tudás- és ismeretbővítés egyes elemei önszorgalommal is bővíthetők, ugyanakkor szükség van állandó és szervezett továbbképzésre, az ismeret-felújítására.

Sokszor nem tudni, mit hoz a jövő. Talán nemegyszer még az sem ismert, hogy mi lesz az a tevékenység, ami igazán tetszeni fog, amihez lesz kellő affinitás. Ezt az élet is alakítja szándékainktól függetlenül. Lehet, hogy valaki tudja, hogy rendőr akar lenni, de az még nem körvonalazódott, hogy azon belül mely szakterület számára az igazi. Ehhez benne kell élni a szervezetben, látni kell a feladatokat, érzékelni a napi valóságot, s mindezt össze kell vetni a képességeinkkel, készségeinkkel, felkészültségünkkel, a kiszemelt feladatra való alkalmasságunkkal. E folyamat lehet, hogy csak több lépcsőben lesz megvalósítható.

A szakma konkrét gyakorlása, a mindennapi munkavégzés mellett a szabadidő hasznos kitöltése lehet pihenésképp az olvasás, az írás, a kutatás. Nem áttalok azzal, hogy ez könnyű, azt is tudom, hogy nem mindenkinek egyetlen vágya a felsoroltak végzése. Csupán figyelmedbe ajánlom e lehetőségeket, amelyek csiszolnak, palléroznak, választási lehetőséget teremtenek. Ha van erőd, indíttatásod és alkalmad e tevékenységekre, élj velük.

Olvass sokat, mélyedj el a betűk rengetegében, becsüld a tudást közvetítő könyveket, végy részt forgatásukban, lapozásukban. A könyvtár az olvasás palotája. Ha beülsz, megérint a csend, a rend, a kedves segítség, a rendszerezettség, a könyvek illata, az olvasók, a jegyzetelők elmélyülése. Mindez együtt az ismeretszerzés, a befogadás kapuja.

Sokan úgy vélik, a könyvkorszak az internet világában a végét járja. Ez talán részben igaz. Személyesen remélem: a könyv, a könyvtár, az olvasás még jó ideig elkíséri az ifjabb korosztályokat, és az írott szellemi termékek temetésének napja még odébb van. Lehet, hogy sok minden elérhető már más módon, kötetlen időben és térben, de bízom abban, hogy az ismeretgyűjtésnek e módja még sok örömet okoz az érdeklődőknek.

A kommunikáció központú világ lehenget, maga alá gyűr, ha nem vigyázol. Az információk tömege óhatatlanul termel, létrehoz szellemi szemetet is. Ne légy kukás! Meg kell tanulnod választani, szelektálni. Ahhoz, hogy ennek eleget tudj tenni, birtokában kell lenned azoknak az ismereteknek, melyek az életedet, életcéljaidat, szakmai elképzeléseidet érintik. Ha ezekkel rendelkezelsz, akkor már könnyebbé válik az információk kezelése. Nyilván tudod, aki sokat markol, keveset fog. A sok információ lehet, hogy tágítja szellemi horizontodat, de csökkentheti annak tudásbeli mélységét, erősítheti a felszínességet, rabolja az idődet, leköti energiáidat, csapkodóvá tehet, eltántoríthat a lényeges kérdésektől. Vigyázz, nem a tájékozatlanság mellett szólok, hanem a lényeglátásról, a Téged építő, úton tartó, szellemekben és egyebekben gazdagító információk használatáról.

A szűkebb sávú tudáshalmazban jobban el lehet mélyedni, sokszor ez az út vezet a professzionalizmushoz. A mélységi tudás adott területen fegyelmet, önbizalmat ad, felvértez, tapasztalatokat generál, megbecsülté tehet, segít jó döntéseket hozni. Előbb-utóbb kénytelen vagy egy megfelelő egyensúlyt, arányt kialakítani a Téged elérő információkat tekintve.

Az olvasás gazdagít, levegőt ad, ismeretet nyújt, adott esetben elvárásol. Tudom, ehhez időre, nyugalomra, helyre, érdeklődésre, befogadóképességre van szükség. Teremtsd meg e feltételeket. Olvass célzottan, válaszd ki a témát, témákat.

Olvasd a történelem formálóivá váltak könyveit, meglátásait, rögzített tapasztalataikat. Életrajzuk sok-sok élménnyel szolgál. Lehet, hogy követni való gondolatokat, magatartásokat, életfilozófiákat sajátíthatsz el. Tájékozódj az ókori bölcsek tudásáról, megállapításaikról. Hívd őket segítségül, ha életed folyamán higgadt, kiérlelt, tiszta, érdek nélküli útmutatóra lenne szükséged. Gazdagodj általuk!

Olvass verseket! Egy más világba csöppensz. A vers tömörség, a szellemiség rózsája, igazgyöngy a szavak tengerében. Ne hagyd ki! Megismerésük, végiggondolásuk, keletkezésük körülményeinek fürkészése egy időutazás. Majd meglátod és átérzed, hogy a vers lehet a lelkiismeret sikolya, a gondolat igazsága, a szerelem dicsérete, a jövő látomása,

a múlt szenvedésének bemutatása. Számodra szolgálhat tanáccsal, óvhat soraival, felnyithatja a szemed, örömet okozhat és megtalálhatod bennük a Téged foglalkoztató érzéseket és gondolatokat egyaránt, amit lehet, hogy addig meg sem tudtál fogalmazni. Az olvasás a szellem ápolása, fürdetése, a test pihenése, az idő legtermékenyebb kihasználása.

Olvass szakirodalmat. Ismerd a szűkebb munkádra, a szervezetre vonatkozó, azt átfogó jogszabályokat, belső normákat. Légy tájékozott a szervezet életéről, a feladatok összefüggéseiről. Forgasd a szakmai lapokat, ha teheted, olvass idegen nyelvű szakirodalmat is. A munkádhoz tartozó és arra érdemes anyagokról készíts tartalomjegyzéket, vagy kivonatokat, hogy ha kell, ismét legyen lehetőség tanulmányozni.

Olvass a világ dolgairól szóló anyagokat, írásokat. Légy tájékozott szűkebb és tágabb környezeted életéről. Az olvasás nem más, mint a szerző és a közted lévő kommunikáció egyik formája. Kérlek, gyakorold!

Írj! Ismerd meg a papír és a toll viszonyát. Próbáld ki! Rögzítsd, ami foglalkoztat, amiről véleményed van, amit felfedezel, ami tanulságul, új ismeretként szolgálhat téged, vagy másokat. Az írás nagy előnye, hogy dokumentálsz valamit, amit lehet, hogy később elfelejtenél. A gondolatok kalodái a szavak, a szavaké a leírt betűk, mondatok.

Mily kereknek tűnő mondat. Egyszerűnek látszik, de mégsem az. A gondolatok, a szavak, az írás és a tettek nem biztos, hogy ugyanarra a szándéokra kerültek felfűzésre. A gondolat és a szándék nem jelent azonosságot a szavakkal, s a szavak tartalma sem mindig egyeznek a tettekkel.

Egyes ötletek, elképzelések, javaslatok születése vélhetőleg nem véletlen, ezért ne hagyd cserben gondolataid gyermekét. Ápold, fejleszd, újra és újra gondold át, gazdagítsd. Érezkeldni fogod, hogy az írásod fejlődik, gondolataid egyre szerteágazóbbak, egyre érettebbek, kiforrottabbak. Rád tör a szellemi éhség és kutatod a témát, keresed azokat az előzményeket, melyek túlhaladására készülsz.

Ne félj az írástól. Festők, írók, költők hada rendre átírták, újra festették műveiket. Volt türelmük, törekedtek a legjobbra, addig változtattak, amíg a belső ítésszük meg nem elégedett a látottakkal. Kevés dolgot lehet elsőre tökéletesen megoldani.

Az írás segít önmagad megismerésében. A leírt szavak, mondatok, megállapítások, ötletek ismételt kézbe vétele és továbbfejlesztése épít, erősíti gondolkodásodat, kreativitásodat. Az írás, az érzelmek, a hangulatok, a benyomások rögzítésének eszköze. Az idő múlásával, később tükörként mutatja a régi énedet, és jelzi a változást, a fejlődésed útját. Eldönthetővé válik, hogy a korábban leírtakat igazolta-e az élet vagy sem, mi lett veled, merre tovább?

Az írás koncentrálja a tudást, a figyelmet. Az írás szólhat önmagadnak is. Nem biztos, hogy a nyilvánosság az egyetlen cél. Amikor a leírtakat elolvasod és érzed a jó munka belső értékét, elégedett leszel magaddal, büszke lehetsz arra, hogy nem hátráltál meg, hogy van merszed, kitartásod, és gyarapodnak a leírt gondolatok. Gyarapodnak gondolatban, megoldásban, tennivalókban, a kiválasztott célokban, a tetterre buzdító érvekben, egyre magabiztosabban válnak építő köveivé a tettnek, a cselekedetnek, mindezt a jövő hasznára. Tudd, hogy nincs olyan tudás, tapasztalat, ami végleges, fejleszthetetlen, örök. Mindentől van újabb, jobb, egyszerűbb vagy bonyolultabb, sikeresebb, eredményesebb tevékenység, feladat, technika, megoldás. Légy ezek forrása, szerzője, mentora, a megvalósítás mestere.

Az írás egy külön világ, szinte egy másik dimenzió. Megnyilatkozás, a kimondott, leírt szó béklyója. Megnyugtat, csökkenti a feszültséget, újabb és újabb gondolatokat ébreszt. Alkalmasságod szintjének rögzítésére és vizsgálatára, tükör saját számodra. Írhatsz verset, ötperceseket, szakmai anyagokat és még sok minden mást. Az írásról e helyütt tágabb összefüggésben akként esik szó, hogy az a munkakörön, feladatvégrehajtáson túli írást is taglalja.

Először nem lesz könnyű, de íze van, sikert, örömet okozhat, szabályt állít, fegyvelmez, inspirál, lehetőséget teremt, hogy csiszold, érleld a leírtakat. Nemegyszer

szerencsés leírni egyes ötleteket, gondolatokat, tapasztalatokat, javaslatokat. Ezeket táplálni, érlelni, ellenőrizni kell. A memória egy idő után megcsalhat. Az emlékek tompulhatnak, a pillanatnyi érzések, következtetések, az apró történések az idő folyamán tova sodródnak.

Az írás a gondolatok kontrollja. Majd érzékeled, hogy mily gondossággal kell fogalmazni ahhoz, hogy az olvasó közel ugyanazt értse a leírtakból, mint amit Te akartál rögzíteni és közölni. Az írás hozzájárul ahhoz is, hogy kommunikációd csiszoltta, pontossá, félreérthetőséget lehetőleg kizáró legyen. Az írás fegyelme erősíti szókincsedet, hozzájárul a beszéd megfontoltságához. Olyan világban élsz, ahol a kommunikáció kenyered egyik fele. A jó kommunikáció munkádban elengedhetetlen, intézkedésben taktikai elemmé válhat, az együttműködésben megkerülhetetlen. A jó kommunikáció fél siker. Így van ez a vizsgán, a mindennapi életben egyaránt.

Ha az írás a szakmát, a feladatot érinti, a bizonyítékokról szól, a helyszínt, emberek vétkességét rögzíti, felelősség megállapítását dokumentálja, nem lehet elírás, nem lehet pontatlanság, nem lehet slendrián, elnagyolt, félreérthető, aggályokat keltő.

Lehet, hogy elsőre legyintesz e gondolatokra, hiszen tudod, hogy a szóbeliség túlsúlyban van. Emellett tisztában kell lenned azzal, hogy az írásbeliség súlya, szerepe, hitelessége, aláírásoddal szentesített formája a tartalomért is felelőssé tesz. Hibás jelentés, rosszul rögzített szemle, pontatlan adminisztráció már sok esetben okozott később kellemetlen perceket a készítőnek. Ha teheted, előzd meg e problémákat.

Ismereteid, tudásod gyarapodása – ha Te is akarod – alkalmassá tesz publikációk írására is. Ezek szólhatnak elméleti kérdésekről, gyakorlati tapasztalatokról, problémák áttekintéséről, javasolt megoldásokról, kisebb-nagyobb kutatásokról egyaránt. Az írásaid ismertté tesznek, ha jó gondolatokat teszel közzé, felfigyelhetnek Rád. Az írás elősegíti, hogy szakmai vagy egyéb irányultságod kiderüljön, konkrét célt jelentsen számodra. Amennyiben később a szellemi gyarapodást helyezed előtérbe és a további tanulást

választod, vagy az élet sodorja eléd az iskola kapuját, a már megírt cikkek előnyt jelenthetnek.

A kutatások a haladás sarokkövei, amelyek képesek feltárni a valóságos helyzetet, amelyek képesek utat mutatni a megoldandó kérdésekben. Légy nyitott a kutatásokra, vizsgálatokra, felmérésekre. Ha módod van és időd, és a vezetőd engedi, vegyél részt a különböző értékelésekben, helyzetfeltárásokban. Egy-egy ilyen csapatmunka lehetővé teszi kapcsolataid bővítését, új szakmai vagy egyéb területek megismerését, a téma megközelítés módszertanának elsajátítását. Megtanít fókuszálni, a lényegest a lényegteltől elválasztani, ráébreszt a nagyobb lélegzetű anyagok előkészítésének, az információk, adatok feldolgozásának, értékelésének szempontjaira. Beletekinthetsz a rendészeti tudományos gyakorlatba, a rendészettudomány világába, a megoldandó egyéb szakmai kérdésekbe. Mindezek számtalan ötlet, gondolat forrásává válhatnak számodra. E tevékenység erőteljesen hozzájárul szellemi gyarapodásodhoz, áttekintő képességed fejlődéséhez, szakmai horizontod bővüléséhez.

Ha teheted, készíts önálló kutatást. Pályázz, mérd fel erőidet, képességeidet, derítsd fel a segítő személyeket, a kutatás területéhez tartozó legmegfelelőbb információ forrásokat. Eközben megtanulsz információt gyűjteni, ellenőrizni, értékelni, elemezni, együttműködni, szervezni, tervezni, cselekedni. Csatlakozz tudományos társaságokhoz, és ha eléggé elkötelezett vagy, tudományos fokozatot is szerezhetsz.

Nem állítom, hogy sétagalopp, de szorgalommal, akarattal, leleményességgel, kitartással, önfegyelemmel végig mehetsz az úton. Hidd el, a jól végzett tevékenységedet öröm, tapasztalat, előrelépés, elismerés koronázza. Én bízom benned!

AZ INTERNET

Az előttünk tornyosuló évszázad olyan új korosztályok korszaka, akik számítógéppel, okostelefonnal a kézben, Skype közvetítéssel kísérve érkeznek, születnek. Ők a jövő gyermekei, a digitális világ használói, teremtői, és egy idő után elviselői. A digitális világ egy új, bámulatba ejtő világot jelent, sok újdonsággal, megoldással, lehetőséggel tarkítottan. Együtt növekednek a gyermekeink, unokáink és a technika. Két életünk lett, egy valóságos és egy virtuális. Kár, hogy néha nem tudjuk, melyik a hasznosabb. Naponta utazunk e két világ között – még útlevelel sem kell –, nemegyszer céltalanul, eredmény nélkül, egyetlen végtermékkel, az idő fogyásával.

Az internet minden előnye mellett, sajnos bír azokkal a hátrányokkal, amelyek erre is ráarakódtak, amelyekkel az emberek nem csak pozitív, hanem negatív irányba is befolyásolják a tartalmakat. Számptalan nem emberhez méltó anyag jelenik meg névtelenül, becsmélve a védekezni nem tudót, terjesztve pletykákat, közzétéve hamis adatokat, elferdített tényeket, tudományosnak látszó megállapításokat. Nem egy esetben cél a félretájékoztatás, a tények meghamisítása, a hisztéria keltés, a becsapás, a félrevezetés, stb.

Sajnos az előbbieket következményeként e fejlett eszközt feltöltötték szellemi szeméttel is. Ezek ellenőrzése szinte lehetetlen, nem állnak rendelkezésre ellenőrzési pontok, hiteles források, megbízható helyek, amelyek mentén lehetőség lenne meggyőződni azok valóságtartalmáról, igazáról, a valósággal való egyezőségéről. Így sokszor egy szellemi zűrzavarból kell kifogni a jó, hasznos, előrevivő tényeket, információkat. Félő, hogy a most zajló folyamat megszüntetése, okos korlátozása nélkül több lesz a kár, mint a haszon, a gép felülkerekedik az emberen, és képes lesz tovább rombolni az egyetemes emberi értékeket.

Ahhoz, hogy valódi és megbízható adatokhoz jussunk, további időt kell szakítanunk a vizsgálódásra. Felhasználáskor kellemetlen helyzetbe kerülhetünk idézés,

hivatkozás esetén. A széles körű tájékozódás mellett, a szellemi szemét kiszűrése, a szelektálás, a kontrollálás erőteljesen időigényes. Ezért fontos a célzott keresés, a megfelelő szűrők használata, és a hiteles források igénybevétele.

Az internet lehetőséget biztosít arra is, hogy számtalan ember, eddig megoldhatatlan igényét is kielégítse, amire a magányosan élőknek, a társak nélkül létezőknek, a szétesett családok tagjai közötti információkra vágyóknak és még sokaknak szükségük van.

Az internet mellett számos olyan időöltési forma, amely sokkal, nagyobb haszonnal, bővülő ismeretekkel járnak, háttérbe szorultak. Így a könyvek olvasása, a könyvtárba járás, az önfejlesztés, önképzés sajátos formái elavultnak tűnnek. Komoly kritika, hogy az ismeretek sekélyessé válnak, nemegyszer hibásak, tartalom nélküliek. Az információk mennyisége a minőséget is kikezdi.

A technikai kapcsolat prioritása háttérbe szorítja az emberek közvetlen verbális kapcsolati lehetőségeit, megsemmisítő csapást mér az írás mint kommunikációs tevékenység gyakorlására, számtalan esetben együtt jár egyszerű etikettel kapcsolatos elvárások figyelmen kívül hagyásával. A névtelenség lehetősége kaput nyitott a felelőtlenségnek, a szavakért, az obszcén kijelentésekért, a tettekért. A rejtőzködés felszabadítja a stílust, nem kötelez udvariasságra, elhagyhatóvá válik a tényszerűség, a lényeg, hogy olvassák, terjesszék, kritika nélkül továbbítsák, stb. És sajnos ez sokaknak örömforrás.

Az eszközök használata egyeseknél függőséget, beszűkülést, másoktól való fizikai távolságtartást, a beszéd minőségének romlását, az összefüggő mondatfűzés, a kommunikáció sekélyesedését okozza. A párkapcsolatok minőségét jól érzékelteti a gyakran látott kép, amikor az ifjak ülnek egymás mellett a ligeti padon és mindketten külön utakon járnak a világban, használva az internet adottságait. Valamikor e pillanatokat a kedvesség, az udvarlás, az őszinte beszélgetés és vallomások töltötték ki, s a leány gyakran szorongatott egy szál virágot, amit a találkozáskor kapott. Lehet, hogy elmúltak

ezek az idők és a mai korosztályok már másképp udvarolnak, de az is lehet, hogy egymással e-maileznek a padon?

Talán érzékelhető az internet Janus-arcúsága, érdemei és veszélyei, előnyei és hátrányai. A használat kommunikációs csapdái: az információk azonnali globálissá válása; az események és az arról szóló tudósítások egyidejűsége és visszavonhatatlansága; a pszichés függőség kialakítása és fenntartása; a mások napi életének filmként történő kezelése; a kijelentésekhez, állításokhoz kapcsolódó felelősség erodálódása; sok információ szellemi kábítószerre válása. Állandó használata súlyos figyelemelvonással párosul, szellemi koncentrációs zavarok forrásává válhat, sokakat képes elszakítani a valóságtól, a napi élet tennivalóitól. Napjainkban is zajló ez irányú kutatások vélhetőleg további részletekre és következményekre is fényt derít.

AZ ISKOLA MINT A RENDŐRSÉG KAPUJA

Amikor felvettek és beléptél az iskola, az egyetem kapuján, egy új szervezetbe is beléptél. Az iskola a rendvédelem előcsarnoka. Ebben az előcsarnokban kell elkezdened mindazt elsajátítani, ami végig kísérhet rendőri utadon. Itt kell megismerni a belső rendet, a fegyelmet, az alapul szolgáló szabályokat és azok miéértjét.

A felsoroltak nem önmagukért vannak, hanem a szervezet működésének elengedhetetlen feltételei. E szokások, szabályok, a szervezeti kultúra, a fejlődés, a tapasztalat és az eleink által kimunkált létezési, tevékenységi környezet, jogszabályokkal körülírt feladat-végrehajtás, magatartás és a normák betartatásának forgatókönyve.

Mindezt meg kell ismerni, meg kell érteni, belső lényegét be kell fogadni, és a mindennapok gyakorlatában elfogadva, be kell tartani. A szervezetbe való beilleszkedés, az igazodás már az iskolában indokolt és szükséges. Az iskola még egy lazább, de körvonalaiiban a végrehajtó szervezetek világát előrejelző rendszer, amely fokozatosan,

kíméletesen, napról-napra bővebb ismeretanyaggal igyekeznek alakítani, formálni annak hallgatóját, Téged.

A szervezet nagyban különbözik más szervezetektől, és vannak területek, ahol a rendőri szerv is csak egy szerv a többi között. A szervezeti sajátosságokat, a szokásokat, tanúsítandó magatartások összességét közös fogalommal, a szervezeti kultúrával szoktuk jellemezni. E szervezeti kultúra számos jellemzővel, tényezővel bír, amelyek megismerése egyre közelebb vihet a beilleszkedés megvalósításához, a szervezetben számodra biztosított hely elfoglalásához.

Ezért ismerd meg a szervezetet, a feladatait, a céljait, a működés jellemzőit, az elfogadott magatartás kritériumait, a Rád vonatkozó előírásokat, a szokásokat, az egyes kultúra elemeket, a beilleszkedés lépcsőit, tennivalóit. Figyeld meg a helyes és követendő magatartások, tevékenységek, feladat-végrehajtások elvárt és eredményes teljesítéséhez szükséges cselekvéseket, tennivalókat. Alkalmazd ezeket. Ha valamiben bizonytalan vagy, netán számodra érhetetlennek, indokolatlannak tűnik valamilyen tennivaló, magatartás, akkor kérdezz, kérj felvilágosítást, magyarázatot, el- és befogadható válaszokat.

AZ INFORMÁCIÓRÓL

Az információ a rendőri munka mozgatórugója és motorja. A rendőrség alapvetően egy információt befogadó, begyűjtő, feldolgozó, arra reagáló, majd azokat rendezett formában magából kibocsátó szervezet.

Az információ tehát alapvetően a szervezeté, és nem a Tied! Te csak azért rendelkezél vele, hogy munkádat el tudd látni. Nem azért rendelkezél vele, hogy illetéktelennek átadd, sem szervezetén kívül, sem azon belül. Az információ munkád célja vagy tárgya. Ezek között a minősített információk külön védelmet igényelnek. Az információk kezelésére vonatkozó szabályok megszegése büntetendő cselekmény. Az információt őrizned kell, ki nem adhatod, még azokat sem, amelyek nem minősítettek.

Erre a bizalmi elv és „fair-play” kötelez. Egyébként is a rendőrséghez rendőrnek, és nem postásnak jöttél.

Ha ebből Te jogosulatlanul másoknak átadsz, nehezen kerülheted el az „áruló” jelzőt, annak minden következményével együtt. Ehhez nincs jogod! Az ilyen magatartással adott esetben mások hosszú évekig tartó munkáját teheted tönkre, vagy egyszerűen visszaélsz emberek, állampolgárok és a bajtársak bizalmával.

Az információt becsülnöd és tisztelned kell. Ezért, és ebből élsz, mint rendőr. E szervezet igazi nagyságát és erejét nem a gumibotok száma, hanem a begyűjtött és feldolgozott információk mennyisége és minősége adja. Ehhez járulj hozzá, legjobb tudásod szerint!

Az információ érték, és egyúttal érzékeny áru. Bánj vele úgy, hogy munkád legyen eredményes. Soha ne legyél jól értesült, ne kutakodj mások titkai iránt főleg, ha azok nem tartoznak rád. A sok információ nagy felelősség, nagy kísértés, de nagy kockázat is. Minél kevesebb információval rendelkezel, annál védettebb vagy, annál kisebb az esélye annak, hogy a vonatkozó szabályokat megszeged.

Van olyan információ, amelynek éppen az a természete és küldetése, hogy átadd. Sőt, ha nem teszed, akkor jársz el szabálytalanul. Az intézkedés vagy eljárás alá vont személlyel közölni kell, hogy vele szemben mikor, miért, milyen eljárás indult, vagy milyen eljárásban érintett, és ebbeli szerepében melyek a jogai és kötelezettségei.

Nem tagadhatod meg mindazon információk közlését sem, amelyek adott esetben a Te beazonosításodhoz szükségesek.

AZ INFORMÁCIÓ SZERVEZETEN BELÜLI ÁRAMOLTATÁSA, AZ AZZAL VALÓ ELLÁTOTTSÁG, „GAZDÁLKODÁS”

A szervezet működésének egyik alapja a szervezettel, a működéssel, a célokkal, a vezetéssel, az állományt érdeklő kérdésekkel foglalkozó adatok, információk megosztása, közlése valamennyi érintettel. Az információk kellő rendje és áramoltatása a szervezeti bölcsőre emlékeztet. E bölcsőben mindenki kellően informált, különösen a személyét, a munkáját érintő közléseket érintően. A kommunikáció teljeskörűsége összeköt, míg azok indokolatlan szelektálása szétválaszt, árkokat teremt, nemegyszer a kiközösítettség, a partnerség megkerülését jelentheti.

A kommunikáció egyenlőtlensége alulinformáltságot, az érintettek magára hagyását, a vezető ez irányú kötelezettségének elhanyagolását, rosszabb esetben szándékos megosztottság teremtését is jelentheti. E helyzet elvezethet a bizalmatlansághoz, kételyek, aggályok kialakulásához, a vezetésbe, a vezetőbe vetett hit megingásához, a munkatársak közötti viszonyok kedvezőtlen alakulásához.

A XXI. század motorja az adatok, a tudás, az ismeretek megosztása, az új tapasztalatok transzferálása, az információ, mint hatalom közös értéké emelése. Ezzel a munkatársak érezhetik a partnerséget, az egyenrangúságot, a szervezethez való tartozás szükségességét, tevékenységük fontosságát, részvételüket a szervezet és egyéni életük formálásában.

A szervezet egyik legnagyobb erénye és értéke, valamint hajtóereje a munkatársak minél teljesebb, komplexebb bevonása a szervezeti életbe, a döntésekbe, vagy azok előkészítésébe. Csak így érezheti minél több munkatárs, hogy része, gazdagítója, fontos eleme a szervezetnek, és ezáltal azonosul leginkább magával a szervezettel. Ez az azonosulás önmagában teremt rendet, fegyelmet, elkötelezettséget, odaadást, tiszteletet, pontos végrehajtást és elvárt magatartást.

Az információk megosztása arról szól, hogy érintettek kellő időben, kellő mélységben hozzájutnak a munkájukat, a feladataikat, esetleg a magánéletüket érintő információkhoz. Azok teljes körűek, hitelesek, pontosak és kellő időben elérhetőek.

A rendvédelmi szervek többségénél és e szervek között is óhatatlanul kialakul egy belső információ áramlási megosztottság. Mindez egyes szerveken belül is érvényes. Ez még nem jelent elzárkózottságot, hanem érvényesíti a szervezeten belüli diszkréciót, a belső és indokolt biztonsági, konspirációs szabályokat. Ez szolgálja a műveleti biztonságot, a feladat konspiráltságát, az állomány védelmét, a szervezet egészének működését.

Az információ hatalom. Az információ védelmi és támadási eszköz. Az információ egy veszélyzóna, egy támadási felület. Óvását, védelmét nem lehet Luca-napi székeken ülőkre bízni.

AZ INTÉZKEDÉSRŐL

E tárgyban már nem akarlak tanítani. Azt hiszem, mindent megtanultál az évek során. Vagy mégsem? Mindig jól intézkedtél? Mindent tudsz az intézkedő és az intézkedés alá vont lélektanáról? Voltál már nyúl is, vagy csak a vadász szerepét csípted ki? Volt álmatlan éjszakád egy rossz és általad igazságtalannak tartott intézkedés miatt? Ha volt, már van remény. Akkor már elgondolkodtál teteden, elgondolkodtál szakmaiságodon, elgondolkodtál emberségeden. Maradj is ilyen.

Az intézkedésről tudnod kell, hogy az az intézkedés alá vont lelkében egyfajta kiszolgáltatottsági helyzetet teremt. Kezdd hát tisztelettel és emberséggel intézkedésedet. Világosan közöld ténykedésed célját, okát. Kérd az állampolgár türelmét. Mindig ügyelj a hangvételre, a hangszínre. Ne teremts további konfliktus-helyzetet, hiszen az intézkedés már önmagában az.

Kerüld az erőszakot! Próbáld higgadtságra és önmérsékletre bírni az intézkedés alá vontat. Intézkedésed harmadik személy szemében is legyen kulturált, korrekt, tény- és

tárgyszerű, elfogultságtól mentes és messzemenőig diszkrét. A gépkocsi vezetőjét, aki általában a családfő, lehetőleg ne oktasd ki kiskorú gyermekei előtt. Tudnod kell, hogy ők az apjukat látják benne, tisztelik és szeretik. A Te fellépésed a gyermekek szemében egy életre szóló negatív meghatározó élménnyé válhat.

Mindig legyen időd fölvilágosítanod az intézkedés alá vontat jogairól és kötelezettségeiről. Ne tegeződj, mert mások félreérthetik, az intézkedés alá vont pedig a kellő tisztelet hiányának foghatja fel.

Az érintett személlyel érthetően, világosan, egyértelműen közöld kilétedet, beosztásodat, adott esetben beazonosításodat lehetővé tevő adatodat. Intézkedésed csak addig tartson, ameddig az feltétlenül szükséges és indokolt.

Intézkedésed legyen határozottságot, következetességet, igazságosságot és tárgyyszerűséget sugárzó. Kerüld harmadik személyek jogainak korlátozását. Közlekedők ellenőrzése során, olyan helyen állítsd meg az adott gépjárművet, amely nem akadályozza a forgalmat, és nem teremt indokolatlan veszélyhelyzetet.

Intézkedésedben legyen érezhető az állampolgár és a törvény tisztelete, legyen benne felfedezhető a segítő, szolgáltató magatartás, s lehetőleg érdd el, hogy az állampolgár értse meg és fogadja el azon döntéseidet, amelyeket ott és akkor meg kell hoznod.

Intézkedj higgadtan, udvariasan, határozottan, kulturáltan és emberséggel. Soha ne hatalmaskodj, és ne basáskodj! Mindenkor légy ura a helyzetnek, legfőképpen önmagadnak. Intézkedésed legyen mentes minden indulattól, érzelemtől, és előítélettől. Az előítélet intézkedéseid láthatatlan béklyójaként megakadályoz abban, hogy elfogulatlan légy, és az esetet önmagában vizsgálj.

Intézkedéseidben légy méltányos. Az emberek jó része büntetendő cselekvését vagy mulasztását nem szándékosan, hanem tudatlanságból, tájékozatlanságból, tapasztalatlanságból, vagy valamilyen ostoba virtus okán követi el. Sokan – látva az eredményt – azonnal jóvátennék hibáikat, ha lenne rá módjuk.

Kerüld intézkedésed zaklató jellegét. Ha a helyzet és körülmények megkívánják, gondoskodj intézkedésed megfelelő dokumentálásáról.

Társad minden esetben kellően biztosítsa a tevékenységedet, vagy fordítva. Napjaink bűnözési valósága számtalan szomorú példát ad arra, hogy az óvatlan és előrettekintés hiányával bíró intézkedés sérüléssel, balesettel járhat vagy tragédiába fulladhat. Vigyázz a társadra! Vigyázz magadra! Légy éber!

Intézkedéseid halmazából szűrd le azokat a tanulságokat, amelyek arra intenek, hogy számolnod kell ellenállással, támadással, provokációval, szökéssel, stb. Figyelmedet tapasztalataid elemeivel működő villódzó kislámpa hívja fel, amely intuíció és jó helyzetfelismerés formájában megvédhet Téged, a kollégádat, az intézkedésed szakmaiságát, s megakadályozza azt, hogy rosszul dönts, vagy előrelátás nélkül cselekedj.

Az intézkedésekhez nem elég a jó szándék, nem elég a szakma tudása, és sokszor nem elég a törvények ismerete sem. A jó intézkedéshez nagy szükség van a tapasztalatra, az élethelyzetek felismerésére, a leleményre, az eljárás alá vont vélhető lelki állapotának megismerésére, környezetében lévők hangulatának kitapintására, a nagy valószínűséggel bekövetkező konfliktus felmérésére, a saját erőd és lehetőségeid pontos ismeretére, az adott esetben az intézkedés eredménye, kihatása következményeinek valószínűsítésére.

Ha olyan intézkedést vezetsz, amelyben nincs elég gyakorlatod, fokozottan készülj fel! Ne szégyellj kérdezni! Ne légy rest mások tapasztalatát megismerni! Legyen időd, energiád az intézkedés várható variációinak végiggondolására, s az ellenintézkedések konkrét megtervezésére.

Soha ne becsüld le az intézkedés alá vontat, csak azért mert öreg, mert fiatal, mert adott esetben részeg, mert hajléktalan, mert egyébként is kiszolgáltatott. Ne feledd! Nem biztos, hogy velük szemben kell a rendőri hatalom eszköztárát felsorakoztatni, lehet, hogy a szép szó is elég.

AZ ITALOZÁSRÓL

A sok-sok pohár emelgetése együtt is könnyebb, mint írni az alkoholról, az alkoholfogyasztásról, a kulturált ivási szokásról, és elfogadható recepteket adni az alkoholfogyasztáshoz. Az alkoholizmus népbetegség. Sok százezer ember életének megrontója, családok rombolója, s nemegyszer az ifjúság délibábos menedékháza. Az alkoholizmus útját számtalan halál, betegség, baleset szegélyezi.

Az alkoholfogyasztás szinte nélkülözhetetlen része a társas kapcsolatoknak, összejöveteleknek, társadalmi érintkezéseknek. Rád is leselkedik e veszély. Munkád során nemegyszer szakmai és lelki traumát kell megélned, melynek során felgyülemlik benned a feszültség. A feszültség oldásának, a probléma kibeszélésének egyik formája a poharazgatás és a nehéz esetek megbeszélése. Ok lehet az alkoholfogyasztásra egy-egy sikeres ügy, névnap, születésnap és sok-sok más rendezvény.

Számtalan esetben, a szolgálatban is nehezen kerülheted el a kínálást, s adott esetben még udvariatlanságnak is veszik a visszautasítást. Légy hát mértékletes, visszafogott és következetes! Szolgálatban az alkoholfogyasztás nem megengedett. Egyenruhában ittas állapotba kerülve az egyik lehető legrosszabb bizonyítványt állítod ki magadról, fegyelmezettségedről és a testületről egyaránt. De nem engedheted meg azt sem szűkebb környezeted előtt – akik rendőrként ismernek –, hogy állandó látogatója légy azon helyeknek, ahol a fő jellemző az alkoholfogyasztás. Meg kell tehát találnod azt a közéleti, amely kulturálttá, elfogadhatóvá teszi alkoholfogyasztásod.

Adott esetben nehéz olyan helyen vagy azokkal szemben intézkedni, ahol, és akikkel előzőleg közösen a pohár fenekére néztetek. Ezt sem a Te önbecsülésed, sem a szervezet tekintélye nem engedheti meg. Tudod jól, hogy szolgálaton kívül is rendőr vagy, s az alkohol sohasem a tekintélyed építője, csak rombolója lehet. Ittas állapotban könnyebben elragadtathatod magad, s kerülhetsz olyan intézkedési helyzetbe, amely nem

fogja javadat szolgálni. Alkoholos állapotban önkontrollod gyengül, s feltörhetnek benned a jól értesültség, a fecsegés kényszerei.

Ne engedj a csábításnak! Lehet, hogy adott baráti kör, „jóakaróid” ugratni vagy heccelni akarnak, vagy éppen azon fáradoznak, hogy lejárássanak, kompromittáljanak. Ne hidd, hogy nem lehetsz célpontja valakinek vagy valakiknek, akik a te helytelen magatartásodból próbálnak a maguk számára kapcsolati vagy egyéb tőkét kovácsolni, s amely adott esetben még zsarolás ízű is lehet.

Ha ittas vagy, könnyebben bólintasz bármire, nőre, ajándékra, további italra, fizetés nélküli vacsorára s bármi egyébbre, amit lehet vagy biztos, hogy józanul nem tennél. Ne engedd hát meg magadnak, hogy ilyen helyzetbe kerülj! Legyen tartásod, tudd magadról, hogy mi az az alkoholeménység, amelynek elfogyasztása nem teremt számodra később megbánható és kellemetlen helyzetet.

Sok-sok éven át épített szakmai karrieredet, példaként élt életedet teheted tönkre egy görbe éjszakával, s követhetsz el egy soha el nem felejthető mulasztást, szégyenkezésed állandó tárgyát képező magatartást.

Az alkoholfogyasztásod lehet, hogy kulturált és magányos. Lehet, hogy nem lát senki, lehet, hogy nem tud róla senki, de ne hidd, hogy ez nem észrevehető. Ne gondold, hogy előbb-utóbb nem fogja kikezdeni egészségedet, szellemi teljesítményedet. E folyamat lassú és nehezen észrevehető. Talán először munkatársaid cinkos pillantásaival találkozol másnaposságaid reggelén. Aztán észreveszed, hogy a cinkosságból rosszallás, a néma pillantásokból pletyka keveredik, s lassan körbefon egy közösségi ítélet, mely „a” betűvel kezdődik és „a” betűvel végződik.

A kollegák ítélete és véleménye nehezen és hosszú idő múlva írható felül, hiszen teljesítményed csökkenni fog, megbízhatóságodhoz kétség fér, leplező kényszereid magatartásodat torzítják, s akaratlanul elindulsz a kiközösítettek, megvetettek útján. Már nem számítanak rád, csak eltűnnek. Már lehet, hogy nem szignálnak rád fontos aktát és nem adnak közeli határidőt. Már csak vagy. S lehet, hogy már csak arra vár valaki, hogy

elkövesd azt a végső hibát, ami megkönnyíti a döntést, s érzéketlenné teszi az elválást. Ha a közösség elhagy, az utolsó emberi kontroll is elkerülhet. Fizikailag elfogyva, reszkető kezekkel éled életed, s józan pillanataidban keresi lelked és szellemed a kapaszkodókat, melyeket el kívánsz érní, de sajnos már nem tudsz megtartani. Az alkohol fogyasztás koreográfiája részben vagy egészben azonos, a drogok, a tudatmódosító egyéb szerek használatával, de lehet, hogy annál súlyosabb helyzeteket is teremthet.

AZ ISKOLÁBAN

Lehetőséget kaptál. Felvettek. Beiskoláztak. Bizonyára megérdemelted és alkalmas vagy a majdani feladatok ellátására. Szándékaidat az út eddigi állomásai igazolják. De ne feledd, ez csak az első lépcső, egy lépés a rendőrré válás folyamatában. Az iskola számtalan lehetőséget biztosít, a szervezett tanulás és az önképzés formájában egyaránt, használd ki ezeket. Ne lustálkodj. Tanulj, olvass, gyarapodj, keresd önmagad további lépéseit, azért vagy itt! Figyeld meg, mely ismeretanyagok vonzanak leginkább, merre orientálnak ösztöneid, kíváncsiságod, személyiséged, empátikus képességed, merre, hogyan tovább.

Az iskolán tanultak elkísérnek talán egy életen át. Az idő, a lehetőség azért adatott meg neked, hogy élj vele, lehetőleg a legteljesebben. Az idő nemcsak a barátod, hanem az ellenfeled is. E téren gazdag vagy órákban, percekben, de tudnod kell, hogy nem lesz végtelen. Tudom, hogy lehetetlen, de az ember képes saját kárára is lopni, mégpedig az időt. Ne lopd el magadtól az időt, még akkor se, ha azt hiszed számolatlanul áll a rendelkezésedre. A tudás, amit az iskolában megszerezhetsz, a majdani gyakorlati tapasztalataiddal fűszerezve adják szakmai, emberi alapjaidat. A későbbiekben számtalanszor bebizonyosodhat, hogy mennyire szilárd az a talapzat, vagy éppen annak az ellenkezője.

Attól, hogy megvan a kedvenc tárgyad vagy tárgyaid, ne válogass a tantárgyak között szeretem-nem szeretem alapon. Ne a tanár szeretete és tisztelete határozza meg, hogy mely tantárgyat szereted. Nyilvánvaló, hogy ez is befolyásol az adott anyaghoz való hozzáállásban, de döntened abból kiindulva kell, hogy az életben mi mindenre kell számítanod. Előre sohasem tudhatod, hogy minek mikor veszed hasznát. A piramis sem épülhet fel úgy, hogy egy kő, egy szünet. Minden kőre szükség van a teljes építmény szilárdsága érdekében. Légy mindenre vevő a szellemieket illetően. Ennek egyszerű indoka nem más, mint az, hogy szakmai életutad során előre még nem tudhatod, hogy a szervezet mely szegmensében kell helyt állnod, és akkor jól fog jönni, ha ismereteidben lesz mihez nyúlnod, lesz mire támaszkodnod, lesz mit felfrissítened. Természetes, hogy bizonyos perifériára szorult – nem alkalmazott, nem használt – ismeretek avulnak, változnak, a régiek helyébe újak kerülnek. Még ebben a helyzetben is legalább lesz elképzelésed az alapokról.

Másik érv arra, hogy komplex látásmóddal tanulj, hogy a tantárgyak, a kurzusok, a témák egymásra épülnek, együtt adnak teljes körű ismeretet a szakmához. Ha tudásod hézagos, lyukacsos lesz, aligha tudod időben pótolni, s akkor már állandóan kérdezni sem biztos, hogy lesz kitől. Az iskolában tanult ismeretek mellett elengedhetetlen a tudás fokozatain való áthaladás, az összefüggések felismerése, rögzítése érdekében. Az anyagok általában egymást erősítik, egyik a másikat alapozza meg, vagy éppen kibontja. Mindig mélyedj el a tanulásban, ne csak a vizsgára készülj, hanem a „nagybetűs életre”.

A leendő munkahelyeden kész embert várnak. Kész embert, aki önálló, kreatív, hozza az új tudást és azonnal képes alkalmazni. Ez persze már a múltban sem volt így. Az iskolában döntően és alapvetően hangsúlyosabbak az elvi megközelítések, a rendszerszerű ismeretek elsajátítása, a szakma tágabb összefüggéseinek taglalása, míg a munkahelyen a gyakorlati érvényesítésen és alkalmazáson van a hangsúly. Te magad vagy az, akinek e kettőt össze kell kapcsolnia, és az elvi, szellemi vázlat felöltöztetni a gyakorlat egyre választékosabb ruházatába. E hídon és folyamaton mindenki átmegy, ki több, ki kevesebb

sikerrel. Ha tudatosan tanulsz, előre készülsz a mindennapi munkában való helytállásra, akkor csak siker kísérheti utadat.

Az iskolán tanultak és a gyakorlat szinkronja óhatatlanul is kívánnivalót hagy maga után. Hol a gyakorlat jár előrébb a szintetizált elvi megállapításoknál, hol az elmélet ad támpontot, eligazítást a gyakorlat számára. Mindez annak is függvénye, hogy az oktatók, a tanárok és gyakorlati munkát irányítók hogyan, milyen gyakran, és milyen mélységben tekintik át egymás valóságát annak érdekében, hogy a szükséges harmonizációt elvégezzék, és milyen konkrét intézkedéseket tesznek a rések kitöltésére.

Napjaink lexikális ismereteit lekicsinylő kifogások között nem egyszer hallani, hogy nem kell azt kívülről fűjni, elég, ha tudjuk, hol találjuk, ha szükség van rá. Csak emlékeztetőül, a rendvédelmi technikumok és a Nemzeti Közzolgálati Egyetem, valamint az egyéb szervezett oktatások célja a felkészült rendvédelmi szakemberek kibocsátása.

A rendőrnek, a jövőben intézkedőknek sem adatik meg az a lehetőség, hogy az intézkedés helyszínére törvények, szabályzatok, módszertani útmutatók garmadával érkezzenek azért, hogy abból majd kiolvassák a helyes tennivalókat. A szilárd elméleti alapok ismerete elkerülhetetlen. A helyszínen az intézkedőknek pillanatai, jobb esetben percek vannak, hogy döntsön a legkeményebb intézkedések fogantatása mellett vagy azok mellőzéséről.

Másik érv a lexikális tudás szükségességének megkérdőjelezésével szemben, hogy az intézkedés váratlansága, ritmusa, azonnalisága másképp ritkán kezelhető, ha az intézkedő készség szintjéig nincs felkészülve a tevékenységre. E tudás hiánya alapvető okává válik, vagy válhat a pontatlan, szakszerűtlen, jogokat sértő intézkedéseknek vagy mulasztásoknak. Így aztán van két „áldozatunk”: egy állampolgár, akinek adott esetben sérültek a jogai, és egy rendőr, aki felelős a hibás intézkedésért. Lehet, hogy mégis a tudást, a gyakoroltatást, a készséggé fejlesztést kell előtérbe helyezni. Döntened minden esetben felelősséggel és jól kell, de ehhez felkészültnek kell lenned.

Mindez nem jelenti azt, hogy minden munkavállalónak mindig, mindent tudnia kell, de az biztos állítható, hogy a lexikális tudásnak, módszerbeli ismereteknek van egy olyan – és nem is kis – szelete, aminek birtoklása nélkül önálló intézkedést felelősséggel végezni kétséges.

Tévedés ne essék, vannak olyan beosztások, ahol részben igaz, hogy mindent nem kell tudni, elég, ha tudjuk, hol keressük. De ez egy szűk réteg, általában hivatali munkarendben, részben vagy egészben jogi, személyügyi, nyilvántartói, gazdálkodási, stb. munkával foglalkozókat jelenti, vagy azokat, akiknek feladatuk a gyakorlati munka ellenőrzése, vezetése, irányítása.

Az ELTE Neveléstudományi Intézet egykori igazgatója – Lénárd Sándor – egy vele készített interjúban érvei mentén kifejtette, hogy a könyv ízű szellemi muníció, a gyakorlat által közvetített valóság nélkül olyan, mint a „látványpékség”. Véleménye szerint az elméleti felkészültség mellett, ezzel párhuzamosan a tanár és a diák diskurzusába nap mint nap be kell építeni az adott kor aktuális problémáit. Ez az út vezet az iskola és gyakorlat közötti „híd” rövidüléséhez.

Seymour Papert (LEGO-robotok feltalálója is) az új tudás paradigmában élésről szólva rögzítette: „Az elmúlt századok lassan változó világában a siker kulcsa az volt, hogy jól csináljuk, amit megtanultunk az iskolában. A gyorsan változó világban azt kell jól csinálnunk, amit nem tanultunk.” Az élet rezdüléseire, kérdéseire szintetizált, formált válaszok megadásával kell reagálni, amelynek alappillérei a problémafelismerő és- megoldó képesség, az analízis, a kritikai gondolkodás, a kreativitás, az innováció, az együttműködés és az egyensúly keresés.

Sajnos ma már egyre kevésbé lehetsz a szó nemes értelmében polihisztor. Már akkor is sokra viszed, ha a tudás és a bővülő információs tengeren a csónakodban egyedül evezni és haladni képes vagy. Mindenben nem lehetsz profi, de egy-egy területen igen, az lehetsz. Egy valamiben lehetsz a legjobb, a legműveltebb, a példakép, a szakmai bölcs, az új vagy megújult tudásforrás. Rajtad áll, melyik utat választod.

Kit tekinthetünk tudósnak, kik kaptak Nobel-díjat? Azok, akik egy téma feldolgozásának szentelték akaratukat, szorgalmukat, életüket. És lám, életművüket dicsfény övezi. E személyek döntő többsége nem esett szét az információk hullámtörőin, hanem fókuszáltak és prioritások, célok, feltevések, hipotézisek mentén és azok érdekében cselekedtek, töretlen hittel és elmélyültséggel. Előtted az élet minden lehetősége, tartozz köztük.

A jövő kicsit másról szól, kell hogy szóljon. Azokat a személyeket kell favorizálni, akik elmélyülten, az anyagot megértve, gondolkodva tanulnak, cselekszenek, akiknek az érdeklődési köre kiforrott, a szerzett tapasztalataik életszagúak, akik kiválóan kommunikálnak, külső kényszerek nélkül is motiváltak, s nap mint nap többek akarnak lenni, mint tegnap voltak. A ma diákja a holnap felnőttje, a holnapután vezetője. Tartózkodj a tudásszerzés egyszerű és sehová nem vezető formáitól. Ne a vizsgára tanulj, mert az vélhetőleg nem válik tartóssá, s utána csak homályos úr marad. Magadnak és magadért, a jövődért tanulj, hogy helyt tudj állni a szakmában, majd vezetőként pedig szakmai és emberi alapokra támaszkodva felelősséggel légy képes vezetőni és jobbra tenni a rád bízott közösség életét.

1997-ben 52, az intelligenciát kutató szakértő konferenciáján került megfogalmazásra az intelligencia tartalma, mely szerint: „Az intelligencia igen általános képesség, amelybe beletartozik az érvelésre, a tervezésre, a problémamegoldásra, az elvont következtetésre, a bonyolult gondolatok megértésére és a tapasztalatból való tanulásra való alkalmasság.” *Forrás: Szürkeül a szürke állomány? tudomany.blog.hu/2014/07/10/szurkul_a_szurkeallomany*

A fentiek talán kellően reprezentálják a jövő elvárásait, igazolják a múlt történéseit, s Rád bízzák a választás, a döntés és cselekvés mikéntjét, amelyet vélhetőleg előbb-utóbb nem kerülhetsz el.

Ezért már az iskolában légy állandóan befogadó és nyitott az új ismeretekre. Valószínűleg nagy felkészültségű és nyilvánvalóan gyakorlati ismeretekben bővelkedő, élet- és munkatapasztalattal bíró tanáraid minden kérdésedre tudják a választ.

Ne szégyenkezz kérdezni. Az érdeklődés a Te javadat szolgálja. A válaszok segítenek feldolgozni az anyagot, gyakorlati példákkal kiegészítve pedig jelentősen hozzájárulhatnak az emlékezetbe véséshez. A kérdés téged is minősít. Igyekezz jó és okos kérdéseket feltenni. Olyan kérdést, amelyre a választ az anyagban, a jogszabályokban egy kis kereséssel megtalálhatod, kerüld el. A jó és lényegre törő, gondolkodásra serkentő kérdésben sok-sok rejtett segítség is megjelenhet. A kérdés feltevése előtt számolj 10-ig. Ne gondolkodási restséged alapozza kíváncsiságodat, és ne a dolgozatírás elől akard elvenni az időt, hanem a dolgok mélyebb és alaposabb összefüggéseinek megismerése inspiráljon.

Ha már dolgozol, inkább kérdezz, mint hibázz. A hiba jobban rögzül, sokáig néma követőd lehet, és nehezebb kijavítani. A kérdés előrevisz, a gondolkodásod terméke, a jó kérdés pedig tudásod tükré is egyben. Az aggályokat jelző, a kételkedést ébresztő, a mértéket kereső, a hogyan tovább kérdések újra és újra górcső alá kényszerítik azt, ami már megszokott, amit már mindenki rutinból csinál, és fel sem tűnik, hogy a cél, a szabályok már adott esetben egész más típusú végrehajtást igényelnének. A megszokásba süppedés, az „így szoktuk csinálni”, a „nincs jobb”, „eddig mindig bevált, sohasem volt baj” válaszok jelzik a szokás, a kényelmesség, az egyszerűsítés hatalmát, az újra gondolás, a kontroll esetleges hiányosságait, a jobb és a hatékonyabb megoldások kereséséről való lemondást, vagy annak fel nem ismerését.

Úgy éld diákéveidet, hogy mindig lebegjen szemed előtt az életcélod, a víziód, a jövő feladatai, az önmegvalósítás következő, iskola utáni szakasza. Légy boldog, kiegyensúlyozott diák, éld át mindazt, ami ezzel a korrallal, helyzettel, életszakasszal együtt jár. Nem a diákévek szépségeitől, örömeitől akarlak megfosztani, csak azt jelzem, hogy ez is része annak a felkészülésnek, amire bármikor nagy szükséged lehet.

Az egyetem számodra több kell, hogy legyen, mint egy intézmény. Az egyetem számodra a rendőrré válás bölcsője. Egyszerre vagy diák és részben rendőr, hiszen esküt tettél. A szakma vagy hivatás egész embert kíván, egészséges, tetterre kész, nyelveket beszélő, azonnal munkába állítható és feladatok ellátására alkalmas személyeket. Nem kellemes a gyakorlati életben a kollégák előtt azzal szembesülni, hogy hiányos az a tudásod, amit már el kellett volna sajátítanod. Ha életstratégiád e szolgálat, akkor erre koncentrálj, szüntelenül kutasd az ehhez tartozó ismereteket, szakirodalmat, esettanulmányokat. Senki nem tiltja, hogy olyan ismereteket is elsajátíts, amelyek éppen nincsenek a tematikában. Az előírt dolgozatok címeit, egymásra épültségét előre gondold végig, időben kezd el a felkészülést megírásukra. Gyűjts anyagot, ha kell példákat, statisztikát, szakmai irodalmat, beszélj az adott téma szakértőivel, rakd össze gondolataidat, fogalmazd meg kérdéseidet, konzultálj, elemezz és értékelj. Vonj le tanulságokat, alakítsd ki következtetéseidet, tégy javaslatokat, indokolt esetben légy kritikus, adj ötleteket.

Ne plagizálj, ne ollózz, ne „koppints”, hanem saját vagy a szintetizált ismerethalmazból alkoss egy új szellemi anyagot. Légy igényes úgy formailag, mint tartalmilag, a témától függően juss el a gyakorlati problémáig. Előny, ha leendő – már ismert – munkahelyeden segítséget tudsz kérni, beszélgetést, konzultációt tudsz kezdeményezni.

Kutasd azokat a munkatársakat, azokat a leendő barátokat, akiktől tanulhatsz, akik tapasztaltak, akik szívesen beavatnak bizonyos „szakmai és íratlan titkokba”, akik önzetlenül támogatnak, érdek nélkül óvnak, segítenek, figyelnek Rád.

Rendszerezd ismereteidet. A tudás saktábláján minden ismeretrész kerüljön a helyére. A vizsgákra, a diplomamunka megvédésére legyen letisztult a tudásod. Előadásod legyen logikus, rendszerezett, készíts vázlatot és az adott témát helyezd el tágabb összefüggésben is. A felelet, a válasz rendszerszerű megközelítése fél siker. A vizsgáztató látja és érzékeli, hogy birtokában vagy a tanultaknak, és ez már számodra helyzeti előnyt is jelent.

Tanulj nyelveket, sajátítsd el az előadástartás fortélyait, tégy szert kiforrott íráskultúrára. Tudd kifejezni magad, hiszen jövőbeni lételemed a kommunikáció lesz. Ha a beszéd, az írás pontatlan és sok-sok szlenggel, értelmetlen rövidítésekkel és ki tudja, mivel párosul, számtalan félrehallás, félreértés forrásává válhat és nehezítheti a mindennapi érintkezést. Mindig legyél igényes önmagaddal szemben szellemiségben, tudásban, kommunikációban, és legyél tájékozott a világ dolgairól.

AZ IGAZSÁGRÓL

Az igazság olyan, mint a vulkán. Szunnyadása sokakat megtéveszt, igazi léte kitörésében mutatkozik meg.

Higgy az igazságban! Higgy abban, hogy létezik és kideríthető, még ha olykor számtalan fátyol is takarja! Tudnod kell, hogy nem egyszer és nem is kevesen tesznek azért, hogy a valóság árnyékban maradjon. Légy türelmes és következetes, ha feltárásán fáradozol!

Számítanod kell arra, hogy az őszinte igazság lehet kellemetlen, sőt kegyetlen is, hisz pőrére vetkőztet szellemet, embert, érzelmet, eseményt. S lehet, hogy a szégyen érzete erősebb az igazság akarásánál? Ezért az igazságnak olykor nélkülözhetetlen rokona a diszkréció, a nyilvánosság kizárása. Vannak olyan eszközök, melyeket arra találtak ki, hogy a teljes és leplezetlen igazság tudása csak kevesek kiváltsága lehessen. Az igazság nem lesz nagyobb a nyilvánosságra hozattal, csak többen értesülnek róla. S a nyilvánosság sem jelent minden esetben teljes igazságot. A nyilvánosság adott esetben csak az igazság látszatát növeli. Az igazság akkor is igazság marad, ha nem harsogják, ha nem ismétlik szüntelen. Vannak egyszemélyes igazságok, s vannak, amelyek érvényesítése csak a nyilvánosság erejével lehetséges.

Amikor rendőr lettél, döntöttél a bűn, az igazság és a közömbösség között. Az igazság szolgálatába szegődtél, ami nem más, mint az emberek szolgálata, védelem nyújtása a védtelennek, s a büntetés lehetőségének biztosítása a vétkesnek. Az igazságot önzetlenül kell szolgálnod, s nem teheted függővé jó szótól, ellenszolgáltatástól, a fizetésed és jövedelmed mértékétől, mert az forintban nem mérhető. E szolgálat legyen önkéntes és egyéni érdekeidtől mentes. Egyetlen érdeket képviselhetsz, az igazság érdekét.

Az igazságot érezni, tudni, megélni és bizonyítani különböző dolog. Igyekezz, és azon fáradozz, hogy az igazság tudása párosuljon – ha indokolt – annak kétség nélküli bizonyításával. Ha az embertől mindent elvesznek vagy elveszít, de az igazságát és az abban való hitét meghagyják vagy megmarad, mindent újra kezdhet.

AZ ÍGÉRGETÉSRŐL

A szavak és a csábító tettek nemegyszer csupán pillérei egy rejtett szándékkal épített híd elemeinek. Olykor a szavak csak ígérgetések, szépen hangzó, szívet, lelket melegítő mondatok, melyek célja időleges, átmeneti jellegű, és valamilyen részben vagy egészben titkolt cél megvalósítását szolgálják. Ebből eredően a szavak nemes tartalma üressé válik, odavész a bizalom, a hit.

A tettek – melyeknek adott esetben oly sok tanúja van – ugyancsak szolgálhatnak hamis, nemtelen célokat. Ezért légy szüntelenül éber, keresd a gondolatok, szavak, tettek egységét, igazát, őszinteségét, valódiságát. Ne ringasd magad a rózsaszínű felhő szélén, lábad érjen a földre, figyelmed óvjon e helyzetekben.

Aki ígérget, hitet ad neked, eközben időt nyer magának, eltompít, eltéríthet, majd a „bocs, tévedtem, elnézést” szavakkal odébb áll és mossa kezeit. Az ígérgetések nemegyszer a túlélési stratégia részét képezik. Ezért nem lehetsz sem figyelmetlen, sem naiv. A gondolat lehet csapongó, a szó mézédés, a tett hősie, az ígélet szép jövőt jósló, s mindez elvérezhet a valóság tényein, a bekövetkezett események hullámtörőin.

AZ IDŐRŐL

Az idő végtelen, az emberi idő véges. Az idő az életünkben egy ideig ismeretlen dimenzió, amit talán nem is érzékelünk. Lehet, hogy a randira várás, a vizsga előtti felkészülési idő, egy betegségből való lábadozás, a karantén, egy értelem és tartalom nélkül múltó nap, vagy hét, egy hosszúra nyúlt utazás ébreszt rá az idő tartalmára, mibenlétére, lassú vagy gyors múlására.

Az idő nem előtted halad, hanem születésedtől fogva fogy a talpad alatt, ugyanakkor életed igazi lehetőségeinek szülője és gyámja. Az idő általában táplálja a szellemet, erősíti a tapasztalatokat, teret nyit a bölcsességnek, de ezzel párhuzamosan öregíti a testet, őszít, szemüvegre kötelez, megismerteti veled a házi- orvosodat és ne így legyen, de lehet, hogy egy-két kórház címét is meg kell jegyezned miatta. Ez az élet idő diktálta rendje. Lehet tiltakozni, egészségesen élni. Az idő fogyását megakadályozni nem vagy képes, de lehetőséged van a jobb, gazdagabb, értelmesebb kihasználására, ami részben egyenértékű is lehet annak képzeletbeli meghosszabbításával.

Az idő nem bővíthető, nem vehető meg, az elmulasztott idő nem termelhető újra. Azzal, hogy más idejét lefoglalod a tiéd nem lesz több, csak mindkettőtöknek kevesebb.

Az idő veled van, akkor is, amikor dolgozol, akkor is, amikor pihensz, ha horgászol, vagy éppen neveled az utódodat. Kísér, mint láthatatlan őrangyal, mint aki meg akar tanítani a mértékletességre, a beosztásra, arra, hogy életedet tedd széppé, okoz másoknak örömet, hogy végezz értelmes és önépítő munkát, hogy találd meg célodat és légy nemes lelkű embertársaiddal szemben.

Az idő emberi létre, értékteremtésre lehetővé biztosító dimenzió, amely nem ismétlődő.

A számodra rendelkezésre álló idő a Tied, te gazdálkodsz vele, te döntöd el, mire fordítod, hogyan használod fel. Ebben nincs más bűnbak, ne keress más felelőst, Te vagy a cél, a feladat, az utasítást adó és a végrehajtó egy személyben. Élj vele, és ne herdáld el.

Az idő számodra akkor lesz értékes, amikor felfogod, hogy kevesebb van belőle, mint ami mögötted van. Ekkor sem késő sok mindent pótolni, de vélhetőleg mindenre már nem lesz elég. Az idő a természet adománya, egy kincsesláda melynek a kezdetekkor nem látod az alját, ezért könnyen eshetsz abba a hitbe, hogy az szinte végtelen és meghatározhatatlan. Sajnos nem így van. Mindezt gyermekként, ifjú emberként nehéz felfogni.

E korban pontosan még nem átláthatók azok a folyamatok, amelyek várhatóak, amelyek előttünk vannak, nem érzékeljük a korlátokat, akadályokat, nem tudjuk sok esetben megalapozottan latolgatni a lehetőségeket. De ettől gondtalan az ifjúság, ami talán jól is van elrendezve.

De eljön a pillanat, a ráébredés, a felismerés, az eszmélés, az élet kisebb nagyobb kérdéseire adandó válaszok kora. Ez az a korszak, amikor az ember már önmagáért, tevékenységéért, cselekedeteiért felel, felelőssé tehető, mások és önmaga előtt. A tükröd az addigi életed, de a láthatatlan fele még előtted áll. Ezt kell előre vizionálni, ha kell megsejteni, tervezni, értelmes cselekedetekkel, gondolatokkal kibélelni. Az ösztönös cselekvésről a tudatos életre, a felelősség vállalására, és az idő kegyessége folytán egy lélekben, szellemiekben, tevésben gazdagabb időszakra kell áttérni és berendezkedni.

E javak persze nem csak téged szolgálnak, hanem jut belőle gyermekeidnek, unokáidnak, társadnak, munkatársaidnak, környezetednek és mindazoknak, akiket megtisztatsz azzal, hogy gyarapítod az ő életüket, tudásukat, tapasztalataikat is.

Az idő lehetőséget, gyógyírt adhat, betemethet, és ha nem veszed észre múlását, elherdálhatod. Ha érzed, értékeled és kihasználod, tevékenységeddel egyre inkább gazdagíthatod.

Az idő a természet kéretlen, önzetlen adománya. Csak a Tiéd, mert mindenkinek sajátos a tartalma, a hossza, az élményekben, sikerekben való gazdagsága, a keserűségekben, bánatokban, való osztozás gyakorisága, azok megélésének mikéntje. Mindez a Te idődben történik, veled. Az élet hátizsákja soha nem ürül ki, csak gyarapodik, egyre nehezebbé válik vagy válhat, a múlt tégláit nem tudod kidobni belőle. Az emlékezet, a visszatekintés és felidézés sokszor segít abban, hogy levond a megfelelő következtetéseket, hogy ráébredj mit tettél jól, vagy rosszul, mit kell másképp csinálnod az út hátra lévő részén.

A kicsit érzelmi húrokat pengető stílus ne tévesszen meg, attól még fontold meg és gondold át a leírtakat.

AZ IDŐ KIHASZNÁLÁSÁRÓL

A munkaidő kihasználása, kitöltése, az aznapra eső feladatok elvégzése hozzájárul a belső békéhez, megelégedettséghez. Ez akkor is így van, ha nem végeztél minden feladattal. Ha a napi munkaidőbe annyi fért bele és mindent megtettél, akkor nem lehet lelkiismeret-furdalásod.

Vannak napok, amikor kevesebb a feladat, amikor van lélegzétvételre lehetőség. Ezen időszakokat fel kell használni a további feladatok felmérésére, megtervezésére, ellenőrzésére, saját magunk építésére, az új információk, szabályok feldolgozására, megismerésére.

Fontos, hogy naponta elvégzésre kerüljön mindazon feladat, amely aznap teljesíthető és szükséges. A munkaidőben a tényleges munkától elvonó körülményeket csökkenteni kell. Az el nem végzett feladat gyarapítja a holnap feladatait, a holnapi feladatok teljesítése áttevéődik holnaputánra és így tovább. Az idő, a tevékenység, a feladat és a határidők egyensúlyának megbomlása időzavarhoz, a feladatokra jutó idő csökkenéséhez és a minőség visszaeséséhez vezethet.

Kísérőjelensége az idegeskedés, a kapkodás, a szétszórtság, a kisebb fegyelmetlenségek megjelenése, a kifogások gyártása, újabb határidők kérése, a türelmetlenség, a betegségbe menekülés és még sok minden más. Eredményeként megjelenik a túlhajszoltság, az elfáradás, a kiégés, a stressz, a mások bűnbaknak képzelése, a vezető okolása.

Nem kerülhető meg a vezetői munka idevágó feladatainak felvetése sem. A vezetőnek figyelnie kell ezekre a jelekre. Gondoskodni kell az egyenlő, a teljesíthető, a végrehajtható terhelésről. Nem lehet állandóan a jobban, a megbízhatóbban teljesítőt még tovább feladatokkal „megszórni”. Észlelnie kell az egyes személyeknél jelentkező és az

egyensúly megbomlását igazoló momentumokat. Vizsgálnia kell, hogy a feszültség minek a következménye. Ha túlterheltségé, akkor vezetői intézkedést igényel.

Amennyiben a munkatárs lazasága, nemtörődömsége, hanyagsága, mással való foglalkozása a valódi kiváltó ok, akkor ennek megszüntetésére kell a megfelelő lépéseket megtenni. Óvakodni kell attól, hogy az utóbbi esetek fennállása esetén más kapja meg az el nem végzett feladatokat. Meg kell követelni, hogy azt az eredeti felelős hajtsa végre. Ez esetben esetleg új határidők szabásával lehet könnyíteni a végrehajtást. Emellett indokolt lehet az adott személynél munkaidő elemzést készíteni, annak érdekében, hogy tanulja meg a munkaidővel való gazdálkodás reá eső részének megfelelő hasznosítását.

Az időt nem csak a munkahelyen, hanem az élet más területein is ki kell használni, meg kell tanulni jól hasznosítani. Tenni kell azért, hogy az élet okozzon örömet, biztosítsa a pihenést, a kikapcsolódást. A jó időgazdálkodás lehetőséget ad a fejlődésre, a családi életre, a gyermekekkel való foglalkozásra, a baráti viszonyok ápolására, és mindarra, amely életedet tartalmassá, gazdaggá teszi vagy teheti. Az időt, mint megismételhetetlent ne áldozd fel a léhaság, a tunyaság, a semmittevés, az önsajnálkozás oltárán.

J A JÓ RENDŐR

Tartsd be esküd minden betűjét és szellemét, ha ezt teszed, magadat is tiszteld. Ettől lesz küldetésednek értelme, és ha ezt felvállaltad, e szerint cselekedj.

Ha igazán jó rendőr akarsz lenni, semmilyen bűn látványától ne riadj meg. Dolgod a bűn és bűnhődés káoszában egyensúlyt teremteni vagy ahhoz hozzájárulni tényekkel, információkkal és bizonyítékokkal. Tisztességed, emberséged, szakmaiságod legyen lámpás a bűnök és bűnelkövetők árnyakat teremtő erdejében. Lámpásod fénye adjon esélyt az eltévedettnek, karolja fel a botladozót, világítsa meg a valódi bűnöshöz vezető utat. Tarts hát magadban rendet, hogy esélyed legyen mások ügyeiben kibogozni azt, ami kibogozható, s harmóniát teremteni ott, hol az éppen hiányzik.

Engedelmeskedj, de ne rendfokozatot és beosztást szolgálj. Ezek csak eszközök, s egyik sem állandó. Ha csak ezeket szolgálod és követed, vagy erre törekszel, utad rossz felé vezet. Ugyanakkor tiszteld vezetődet, becsüld szakmai és emberi tulajdonságaiért, ezekből erőt és tapasztalatot meríthetsz.

A jövő egyébként is az érvekről és gondolatokról, a tettekről, és nem a szónoklatokról szól. A rendfokozat és a rang, a cím és a beosztás ott kap lábra, ahol elfogy az érv, az ötlet, a tettet szolgáló gondolat és nincs a tettnek tisztessége. Ezért hát a tetre, a cselekvésre, az előre vivő gondolatra bíz magad. Ne engedd, hogy hamis értékek megakadályozzanak a valódi és tisztességes cselekvésben, s jól hangzó mentsvárat adjanak az arra érdemtelennek.

Te nem az állampolgárok közül egy vagy. Te nem lehetsz passzív polgár, Neked aktív, tenni akaró és a jog által kijelölt mezsgyén haladó személynek kell lenned. Te nem nézheted tétlenül a jogsértést, mert ha ezt teszed, Te is bűnt követsz el. Nemcsak indokolatlan tevésed, túlkapásod, hanem mulasztásod is felelősséggként terhel.

Küldetésed az emberek szolgálata, a jogszabályok betartása és betartatása. Ezt soha ne téveszd szem elől! Ha az ítéshöz méltóan öltöd fel, intézkedéseid előbb-utóbb előítéleteid rabjaivá válnak, s célt tévesztenek.

A jó nyomozó igazi jellemzője a felderítésben az optimizmus, az értékelő-elemző munkában az aprólékosság, következetesség, a bizonyításban a tényszerűség, az objektivitás, a sértetlenség, a tanúval, a gyanúsítottal való foglalkozásban a bűnüldözői humanizmus.

Jónak születni könnyű. Többé-kevésbé mindannyian jóként jövünk a világra. De mily nehéz ezt halálunkig megőrizni! Azért Te csak szüntelenül próbálkozz! Légy megértő, segítőkész, különösen gyerekekkel, öregekkel, elesettekkel szemben. Ne rágja lelkedet, ha mindez balul üt ki, s az abban érdekesített visszaél vele. Lehet, hogy jó oka van rá. Ha jószágodat nem jótett kíséri, ez ne sarkalljon olyan fogadalomra, hogy máskor és többet nem leszel megértő. Szelídséged és tisztességed előbb-utóbb pironkodásra bírja az azzal visszaélőt. Lehet, hogy Te már ennek nem leszel tanúja, de bízz abban, hogy a jószág, a tisztesség és a becsületesség minden magja nem hullhat terméketlen földbe.

A JÓ VEZETŐ

A jó vezető talán kevés szóval és sok tettel tanít és vezet, teret ad a munkatársak önszerveződésének, s nem tesz mást, mint figyel a törvényesség határait, közösséget teremt, de azt nem kívánja birtokolni, bízik a munkatársak egymás iránti tiszteletében és erejében, s nem kíván mindenáron vezetni.

A vezető alapvető feladata a cél tisztánlátása és láttatása, az eredmények szerény bemutatása, a hibák higgadt, türelmes megszüntetése, az ellentmondások kiküszöbölése és az érdekek harmonizálása, valamint a munka személyi, tárgyi és egyéb feltételeinek biztosítása.

A jó vezető oldja a feszültséget és nem okoz újakat. A jó vezető a rendfokozat és a beosztás tekintélyét a napi gyakorlatban az érvek, az ötletek, a kreativitás, az eredményesség, a szakszerűség tekintélyével cseréli fel.

Mint vezető ne törd el és ne engedd meg a szervilizmus mögé bújó tenni nem akarást, a bizalmatlanság légkörét, az intrikát, a sugdolódzást, az alulinformáltságot, a jól értesültség látszatát keltő értelmetlen, időt rabló pletykálkodást.

Ha jó vezető akarsz lenni, szervezésben, a munka körülményeinek biztosításában, a feladat-meghatározásban, a végrehajtás ellenőrzésében légy profi. A jó vezető jól felkészült embereket gyűjt maga köré és hagyja őket kibontakozni.

A jó vezető nem magát helyezi előtérbe, hanem társait és tevékenységüket dicséri, nyilatkozatait nem az „én” szóval kezdi, hanem a többes szám első személyt használva kezdi beszédét. Kudarccal és eredménytelenséggel nem feladja, hanem újabb és újabb inspirációkkal lelkesíti az állományát. Optimizmusával erőt ad az elfáradtnak, nem kétségbe esik egy-egy holtpontra jutott nyomozásnál és nem beletörődik abba, hanem ötleteivel, gondolataival újabb lendületet ad a munkának. A vétkező rendőr első számú védője mindaddig, míg a tények, bizonyítékok mást nem igazolnak. Tiszteletet és megbecsülést vár el mindenkitől mindenkiel szemben. Közös cselekvésre ösztönzi az öregeket és a fiatalokat, a tapasztaltabbakat és a kezdőket. Szerény, visszafogott, erősíti a kedvező folyamatokat, akadályozza a hibás gyakorlat és tett burjánzását. Az elismerésekről nem a hozzá való viszony alapján, hanem a munkatárs munkához való hozzáállása alapján dönt. Társait, beosztottjait nem használja fel egyéni céljaira.

Ha jó vezető vagy, tudod, hogy Te is a munkatársak egyike vagy, csak éppen több a felelősséged.

K A KOLLÉGIUM

A kollégium a magánszféra része. E helyütt azonban – mint ahogy máshol is – vannak írott és íratlan szabályok, a közösség által elfogadott vagy elutasított követelmények. Talán már nem is kellene erről beszélgetni, de mégis legyen néhány útravaló gondolat a tarsolyodban. A kollégisták a Rendvédelmi Tagozat részei, tehát szervezett csapat. Adott esetben bevethető belügyi tartalék erő. Ez a jellemzője lényeges elemében különbözteti meg minden más kollégiumtól.

A kollégium nem a mamahotel egyik szobája, hanem egy intézmény szálláshelye. Ezért tarts mindig rendet magad körül, óvd egészségedet, tartsd tisztán a szobádat, a felszerelésedet. A leesett gombot varrd fel, a gyűrött ruhát vasald ki, a cipődet ne bízd a zöld fűre, hogy letörölje róla a port. Kellő időben készülj a holnapi napra, felszerelésben, ruházatban, a tanuláshoz szükséges eszközök karbantartásával egyaránt. Óvd a berendezést, a részedre biztosított és használt eszközöket.

Légy csendes, ne zavarj másokat pihenésükben, tanulásukban. Ne lépd át a belső rendre, az eltávozásra és a visszaérkezésre megjelölt időpontokat. Segíts másoknak, ha rászorulnak. A telefonálásodra nem biztos, hogy a fél kollégium kíváncsi. Tiszteld a magánélet valamennyi részletét, és várd el – ha kell, követeld meg –, hogy a Tiédet is tiszteljék.

Ha biológiai órád lusta, és nem kelt fel, használj ébresztő technikát vagy barátot. Ne késs el, egyrészt nem illik, másrészt ez a fegyelem része is. Ne késs el a barátaiddal megbeszélte találkozókra sem, sőt a randevú csak akkor igazi, ha annak a fiúnak vagy leánynak nem kell csonttá fagynia a kőszobor előtt. A pontosság a tisztelet, az önfegyelem és a megbecsülés jele, legyen erényed, és e tulajdonsággal is nemesítsd jellemed.

KÖTELESSÉGTUDAT

Életünk, mozgásterünk, cselekvési szabadságunk döntő részét teszik ki a kötelezettségeinket és a jogainkat szabályozó normák. E körben foglalnak helyet az íratlan követelmények, elvárások, az erkölcsi igények, a lelkiismeret parancsai. Az írott és íratlan parancsok behálózzák mindennapjainkat. Ismeretük sok bajtól megóvhat, figyelmen kívül hagyásuk számtalan kellemetlenséget okozhat.

Az adott munkaviszonnyal összefüggő szabályok tovább gyarapítják és szövik ezt a hálót. E háló egy keret, egy elvárt viselkedési, mozgási és feladat végrehajtási mező, ahol ha betartjuk az elvárásokat, eleget teszünk feladatainknak, megbecsült tagjai lehetünk az adott közösségnek.

A kötelességek teljesítését, „behajtását”, „kikényszerítését” szankciók kilátásba helyezése, figyelmeztetések, adott esetben fenyegetés, parancsba adás teszi nyomatékossabbá, egyértelművé. Ha a végrehajtásra csak ezek hatására kerül sor, akkor alapvetően egy kényszerről beszélhetünk.

A kötelességtudat kívánt formája és tartalma, az az állapot, amikor tudjuk a minket terhelő és irányító elvárásokat és aszerint cselekszünk, minden külső és további kényszerítő elem nélkül. A kötelesség igazi benső, emberi lényege abban rejtezik, hogy azt akkor is teljesítjük, ha nincs senki, aki számon kérné, ha nincs senki, aki ellenőrizné és akkor is, ha nem látja senki. Így válik a kötelesség ismerete egy tudati, cselekvési állapottá, amikor önállóan, függetlenül, saját mérlegelés és döntés mentén tesszük, amit tennünk kell.

A kötelesség teljesítése különös jelentőséggel bír olyan munkakörökben, ahol a középpontban az ember vagy jogai, egészsége, élete, mások sorsának a kezelése, a haza érdekeinek védelme áll. Ilyen feladatok teljesítésére hivatott az egészségügyi személyzet, a rendvédelmi szervezet tagjai, a katonaság, az igazságszolgáltató szervek, a közszolgálatában állók tábora.

De a kötelességtudat ezeken túl is fellelhető a mindennapokban, amikor nem mehetünk el sérült ember mellett segítség nélkül, amikor a megfelelő szervezeteket kell értesíteni, tűz, öngyilkossági kísérlet miatt, amikor súlyosabb következményekkel fenyegető cselekvést, folyamatot kell vagy lehet megállítani, megakadályozni. E kötelességek a természet rendjének követéséből, az emberségességből, az egymásra utaltságból, a szolidaritás igényéből fakadnak.

A kötelességtudat nem egyszer jár bizonyos önfeladással, önfeláldozással, javaink megosztásával, egészségünk, netán életünk kockáztatásával. Ettől ember az ember, ez teszi érzelmileg, szellemileg naggyá, közösségi lénné.

A KOMMUNIKÁCIÓRÓL

A kommunikáció együttélésünk kovásza. A beszédünk legyen elegáns, érthető, szabatos, társuljon vele a türelem és a befogadás képessége. A retorika fogásait vegyük igénybe annak érdekében, hogy a partnereket, a hallgatóságot megnyerjük, és mondandónk célba érjen.

Számtalan eset adódik, amikor hangot kell adnunk véleményünknek, például a körülmények okán előadást kell tartani, vagy éppen meg kell védenünk álláspontunkat. E helyzetekben nem kerülhetjük meg a verbális vagy a technikai eszközök igénybevételével megvalósított kommunikációt. E kommunikációnak számtalan írott és íratlan szabálya létezik, amelyek egy részének ismerete megkönnyíti feladatunkat.

Amennyiben előre van lehetőségünk készülni, úgy célszerű az előadást leírni, vagy bő vázlatot készíteni, de lehetséges, hogy gondolatban készülünk fel. Ennek megválasztása függ a témától, a jelenlévőktől, a beszéd hosszúságától. Van, akinek ahhoz, hogy pontos, rövid, tárgyyszerű legyen, kell egy írásos emlékeztető, ami keretet és határt szab mondandójának. A vázlat segít elkerülni azt, hogy menetközben elkalandozzunk,

hogy adott esetben elveszítsük a beszéd fonalát, hogy kiessünk a szerepünkéből, főleg, ha közben kérdések feltevésére is van lehetőség.

A jelenlévők általában díazzák, ha nem felolvassuk, hanem kötetlenül, szabadon mondjuk el, amit akarunk. Az írásos előkészítő munka ugyanakkor magabiztosságot ad, biztosítja a rendezettséget, a következetességet, a strukturáltságot, az érthetőséget. Ügyeljünk arra, hogy az adott témát átfogóan és tágabban értelmezzük, hiszen a jelenlévők a téma holdudvarába tartozó kérdéseket is megfogalmazhatnak, vagy ilyen jellegű észrevételeket tehetnek. Az erre való felkészülés fontos, annak érdekében, hogy az előadó ne jöjjön zavarba, hogy képes legyen adekvát választ adni, és ne kelljen elnézést kérni azért, hogy a választ majd később adja meg.

A beszéd legyen lépésről-lépésre követhető, érthető, befogadható. Kerüljük az idegen szavakat, a bonyolult megfogalmazásokat, a hivatkozásokat – hacsak nem elengedhetetlen. Beszédünk legyen hallható, tiszta, nagyobb létszám esetén a tőlünk távolabb lévők is hallják. Ügyeljünk a hanghordozásra. Ha mikrofonba beszélünk, előzetesen tisztázzuk próbával a megfelelő hangerőt. Igyekezzünk ébren tartani az érdeklődést. Lehetőleg keveset gesztikuláljunk. Ne ismételjük magunkat, kivéve, ha valaminek a kiemelése csak ismétléssel érhető el. Ne kiabáljunk, ügyeljünk hangszínünkre, ne az orrunk alatt mormogjunk.

A mondandónknak legyen eleje, tartalmi része és befejezése. A beszéd elején röviden vázolni kell a beszéd/előadás célját, ha hosszabb, annak főbb pontjait. Ha lehetőségünk van, állva beszéljünk. Ezt indokolhatja a hallgatóság áttekinthetősége, a hangosabb beszéd, a szemkontaktus teremtése, valamint több esély nyílik a válaszreakciók megfigyelésére, érzékelésre, az érdeklődés vagy annak csökkenésére utaló jelek megfigyelésére. Az előadás elején igyekezzünk magunk iránt szimpátiát, érdeklődést teremteni, lehetőség szerint érzékeltessük mondandónk fontosságát, egyediségét. Hívjuk segítségül a humort, lehet, hogy egy rövid vicc felkelti az érdeklődést, főleg, ha előttünk már többen szóltak. Hasonlóan segít egy, a témához illő példa és annak felhasználása.

A beszéd tartalmi részében fejtjük ki mindazt, amit a hallgatósággal közölni szeretnénk. Ha a lehetőség adott, az előadást támogassuk technikailag, képi, írásos megjelenítésekkel. A nehezebb összefüggéseket ábrákkal segítsünk megértetni. A lényegét vázlatzerűen is bemutathatjuk. Amit bemutatunk, azt ne mondjuk el, azt mindenki képes elolvasni. A vetítettekkel kapcsolatosan fűzzünk kiegészítést, megjegyzést, magyarázatot. Vigyázzunk arra, hogy a beszéd és a képi megjelenítés szinkronban legyen, az követhető maradjon. Fontos az időgazdálkodás, az időkeret betartása egyben a hallgatóság tiszteletét is kifejezi, és nem kelti a türelemmel való visszaélés érzését.

A helyzethez mérten a hallgatóságnak lehetőséget kell adni a kérdezésre, esetleges észrevételek tételére. Mindezt egyébként az előadás közben is megengedhetjük. Az előadás párbeszéddé alakítása általában jót tesz a téma megértésének, feldolgozásának. A kétirányú kommunikáció ébren tartja a figyelmet, erősíti a téma befogadását, lehetővé teszi a hallgatóság aktivitásának kibontakoztatását, s nem utolsósorban az előadó is gazdagodhat a kérdések, hozzászólások révén.

Számtalan esetben beleesünk abba a hibába, hogy többet akarunk elmondani, mint amennyi az időkeretbe befér. Ezért nem szégyen, ha az előadás előtt próbát tartunk és mérjük az időt. Ennek elmulasztása azzal járhat, hogy nem érünk az előadás végére, az utolsó percekben hadarunk, részeket vagyunk kénytelenek kihagyni, átugrani, és kurtán, furcsán befejezni. Ezekben az esetekben nincs lehetőség a befejezéshez indokolt kitételeknek eleget tenni. Nem marad idő az anyag eszenciájának összegzésére, a következtetések levonására.

A befejezés során célszerű megköszönni a figyelmet és a türelmet. Amennyiben a témát érintően javaslataink, megoldásaink vannak, azokat közöljük. A téma, a hallgatóság függvényében szerencsés, ha a köszönő szavak mellett biztatjuk a jelenlévőket, elmondjuk, hogy bízunk abban, hogy előadásunk gyarapította ismereteiket, reméljük, hogy az hozzájárult egy-két kérdés tisztázásához, a helyzet jobb megismeréséhez, a tájékozottság növeléséhez.

A véleménynyilvánítás során – értekezlet, eligazítás, munkamegbeszélés, feladat meghatározása, stb. – legyünk összeszedettek, szabatosak, aktuális tényekre alapozók, lényegre törők, tömörek, kulturáltak, és kellően tájékozottak az adott kérdésben. Fontos, hogy okfejtésünk érthető, logikus és következetes legyen. Beszédünkben ne kalandozzunk el, ne hordjunk össze hetet-havat, ne hadarjunk. A vélemény, az észrevétel lehet azonosuló, megértő, elfogadó, megerősítő és szajkózó. Ugyanakkor a vélemény, az észrevétel lehet, hogy eltér, kiegészít, vagy ellentmond az anyagokban, vagy előadásban, feladat megbeszélésben érintett kérdésekkel kapcsolatban. Ekkor érveinket, annak okait logikusan, az összefüggések és az ellentmondások esetleges rendszerét áttekinthetően fogalmazzuk meg. Tegyük javaslatot az általunk helyesnek tartott feladatok végrehajtására. Mondandónk tartalmazza a javasolt feladatok esetleges vagy lehetséges következményeit. Vannak feladatok, ahol a közös gondolkodás elengedhetetlen az eredményes végrehajtás érdekében. Véleményünk lehet, hogy több információra támaszkodik, mint az előterjesztőé. Emiatt senkinek nincs oka sértődésre.

A vita és javaslat csak előre mozdíthat, erősítheti a hibák elkerülésének valószínűségét, növelheti a sikeres végrehajtás esélyeit, rámutathat a felelősség mibenlétére, segítheti a vezető és a munkatársak közös céljainak elérését. A viták lehetőleg ne az emberek érzelmi alapú nézeteltérését szolgálják, hanem állítsák csatasorba az okokat, a feltételeket, az indokokat, az érveket, a lehetőségeket. A vitázóknak legyen erejük, mértékletességük, bölcsességük a küzdő szempontok egyeztetéséhez, és az azokról való tényszerű, a legkisebb érdeksérellemmel járó döntések meghozatalához. Fontos, hogy a felek ténylegesen legyenek képesek átgondolni és befogadni a másik fél gondolatait, javaslatait. A meghallgatás és befogadás hiánya bölcsője az értetlenkedésnek, a félreértésnek, a nem akarásnak, végül az esetleges hatalmi szóval történő döntésnek.

A kommunikációnk legyen kulturált, tényeken alapuló, időtálló megállapításokat tartalmazó, segítő jellegű. Ugyanakkor ne legyen sértő, ne legyen hivalkodó, ne legyen

bántó és ne alapuljon előítéleteken, fél információkon, ellenőrizetlen vagy ellenőrizhetetlen adatokon.

Ha vezető vagy, légy befogadó a javaslatokra, fontold meg azokat. Ha azok nem megfelelőek, akkor legyenek érveid a mellőzésre, légy képes igazolni, hogy a kidolgozott kérdés figyelembe vesz minden lehetőséget. E kérdések tisztázására nem szabad sajnálni az időt. Az erre szánt idő adott esetben többszörösen kamatozik a jó és egységes végrehajtásban. A nézeteltérések, véleménykülönbségek tisztázása közelebb hozza az abban résztvevőket, természetesen csak akkor, ha mindenki kellő mérsékletet, megértést és elfogadó készséget gyakorol a másikkal szemben. A csapatmunka e nélkül aligha képzelhető el. A bólogatók „rendje” a vezetőt lehet, hogy erősíti, ugyanakkor csapdát is jelenthet a döntést, a feladat meghatározást érintően. A vezető ilyenkor ne a hiúságára legyen tekintettel, hanem a feladat minél sikeresebb megoldását tartsa szem előtt.

A kommunikációs készség napjaink egyre fontosabb követelménye. Nem egy esetben lehet valaki jó szakember, kutató, tanult ember, ha tudásának átadásához nem rendelkezik megfelelő kommunikációs készségekkel. Beszéde, előadása széteső, következetlen, követhetetlen, ezáltal érthetetlen, befogadásra kevésbé alkalmas.

Ugyanakkor egy jó kommunikációs készséggel megáldott személy szerényebb tudással, mégis nagyobb sikerrel végzi ugyanazt a feladatot. Egyre fontosabb a kommunikáció céljának, tartalmának, módjának a befogadó közönséghez való igazítása. Sokan esnek abba a hibába, hogy önmaguk hangját szeretik hallani, ezért aztán nemegyszer a maguk meggyőzésére és önigazolására tartanak előadást. A hallgatóság csak díszlet. Az igazi kommunikátor képes a tudományt olyan hétköznapi nyelven és szabatosan közvetíteni, hogy az érthetővé és befogadhatóvá válik a hallgatóság körében. Tudományoskodni tudósok között inkább elfogadott, de lehet, hogy annak mértéke már e helyütt is túlzásnak, nagyizolásnak, netán ripacskodásnak tűnik.

KIHÍVÁSOK A XXI. SZÁZADBAN

A XXI. század nem szól másról, mint az emberiség előtt tornyosuló, egyre nehezebben megoldható globális problémák egymásutániságáról, a generációk cseréjéről, az ifjabb generációkról, az internet világáról, a klímavédelemről, a vírusok támadásairól stb. A fejlődés, ha egy idő után nem jár a megújulással, átrendeződéssel, nem teremt új és eligazodást biztosító emberi értékeket, akkor olyan rendezetlenségi háló alakulhat ki, amely ismét az emberek szolgálatába való állítása szinte megoldhatatlan feladatok elé állít minden halandót. A fejlődésnek, amely fontos és sok előremutató elemet tartalmaz, vannak láthatatlan határai.

A fejlődés nem járhat együtt az embertelenséggel. A technika nem jelentheti az ember lebecsülését, hiszen csak akkor tölti be lényegi ismervét, amíg az embert, a békét, a haladást, az együttélést segíti.

A kevesek kezében összpontosuló hatalom, gazdagság, információ és technika, valamint a fejlődés legújabb vívmányai sajátos és nagyon veszélyes kapukat nyitnak vagy nyithatnak meg az önkényeskedéshez, az erőszak alkalmazásához, földrészek lekezeléséhez, népek magára hagyásához, korcsoportok alábecsüléséhez, a természeti környezet további károsításához.

Már napjainkban is kellően érzékelhető, hogy túlléptünk azon a határon, amit az emberiség számára láthatatlanul a természet kijelölt. Úgy teszünk, mintha nekünk lenne igazunk. Úgy teszünk, mintha képesek lennénk uralni a Föld természetének mibenlétét. Úgy teszünk, mintha meg tudnánk védeni magunkat minden esetben és minden fenyegetés ellen. Úgy teszünk, mintha jogunk lenne mindenki felett és mindig dönteni. Nem kezeljük helyükön az intő, a figyelmeztető jeleket. Sajátos, kicsinyes, lokális érdekek, a profit, a pénz, a hatalom hajhászása elvakítja a döntéshozókat.

Egyes esetekben tapasztalható a mások megsemmisítésének igénye, a háborúk szítása, a fegyverekkel való sokkoló fenyegetések fenntartása, népek, nemzetek magára hagyása, az energiaforrások diktálta befolyás fenntartása.

Ez a fejlődés, a hatalom mámorától téves képzet már sok csapdát teremtett. E csapdák nemegyszer emberi temetővé váltak, sivataggá változtak, elolvadt vízzé silányult jéghegyek kísérik, s egyre kisebb élhető területen akar egyre több ember, életet teremteni magának. A legrosszabb még hátra van, ha így folytatjuk. Ez pedig annak tétlen szemlélése, hogy emberek tömegei pusztulnak el embertelen körülmények között segítség, beavatkozás, megoldás hiányában.

Lassan oda jutunk, hogy harcolni fogunk az életet jelentő vízért, földért, energiáért, jó levegőért, a szennyezések megállításáért, az egészséges táplálékokért. Mindez két alapvető, globális jellegű életfilozófiát hozhat magával. Az egyik az összefogás, a másik az elszigetelődés fogalmával reprezentálható.

Nem elképzelhetetlen, hogy érzelmi, szellemi, fizikai, technikai védvonalakkal vesszük körül magunkat. Mindezt táplálhatja a félelem, a társadalmak túlélési ösztöne, a fertőzések állandósuló veszélyei, az elért eredmények és életszínvonal megtartása. Úgy fogunk tekinteni az országok területére, hogy az a mi tulajdonunk és ahhoz másoknak semmi köze. Jön vagy jöhet a bezárkózás korszaka, az önfenntartás kiteljesítése, a független életvitel, a digitális korszak és munkavállalás.

A nagy kérdés, hogy a globalizáció eddigi eredményei és előnyei adnak-e erre lehetőséget, vagy sem. A félelmek legyőzik-e a nyitottságot, az aggályok lesznek-e erősebbek vagy az emberiség láthatatlan parancsa, a glóbusz népei képesek-e összefogni, vagy az elszigeteltséget fogják előnyben részesíteni.

A fejlődésben, az életszínvonalban lemaradt régiók vélhetőleg összefogást akarnak, segítséget várnak, támogatást szeretnének nem kis árat fizetve érte, míg a fejlett és önellátásra részben berendezkedett régiók inkább az izolációra szavaznak. Vajon hogy lesz ebből közös, tartós, kölcsönös előnyökön nyugvó, megoldást adó döntés, elhatározás és

végrehajtás? Ha sokáig élsz, megtudod a választ. Igyekezz, hogy a változtatáshoz képes légy hozzájárulni, szűkebb és tágabb környezetedre hatást tudj gyakorolni.

Nem akarom esetleg rossz napodat tovább rontani, de az alcím megkerülhetetlen, tartalma mindenki számára látható, érzékelhető. Nem látni, nem hallani, nem érzékelni lehetetlen. A nagyobb baj, hogy Te vélhetőleg megelője, tapasztalója vagy, ezért szereped megkerülhetetlen. Ha a változtatásban részt tudsz venni, ne halogasd. Minden ember apró tette is jelentheti a változást, vállalj Te is szerepet a planéta és az azon élő emberek megmentésében, meggyőzésében. Vigyázz magadra!

A KARRIERRŐL

Ha hiszed, ha nem, ilyen is létezik. És ahhoz, hogy ennek értelme, célja, belső tartalma és külső elismertsége legyen, mindannyiunk munkája, tisztessége szükséges. Persze sok minden kell ahhoz, hogy karriert csinálj, leginkább Te magad. Rajtad és főleg Rajtad múlik mikor, meddig és hová jutsz. Tény, hogy egyre nehezebb kitűnni, kiemelkedni egy nagy tömegeből, de nem lehetetlen. Hogy mi kell ehhez? Kapcsolatok? Jó rokonság? Szerencse? A vén kaszás aktivitása? Tudás, szorgalom, kitartás, munkaszeretet? Azt hiszem, mindegyikre van példa.

Először is önmagaddal légy tisztában! Mit akarsz? A rendőrséget átmeneti szállásnak, egzisztenciális lépcsőfoknak, menedékkotthonnak, ha ló nincs, számár is jó elv alapján működő intézménynek fogod fel, vagy úgy érzed, hogy Te jó és sikeres rendőr akarsz lenni, és e mellé teszed le voksodat.

Azt hiszem, hogy a világos korrekt cél mellé kell egy olyan személyiség, egy olyan megszállottság és tartás, amely biztosítja, hogy végső célod fényét a napi kudarc ne árnyékolja be, ne fedje el. Ha minden szabályt betartasz, ha etikus és eredményes vagy, biztos, hogy előrejutsz. Ma már semmi nem zárja ki, hogy a ma járőréből a holnap főkapitánya legyen, persze sok-sok tanulással, tapasztalattal a hátad mögött.

Hogy ez egy álom? Nem az! Veled is megtörténhet. Próbáld ki! Persze ez sem elég. Közben tanulnod kell, meg kell ismerned a kor bűnüldöző technikáját, korszerű taktikáját, s azzal a tudattal kell álomba merülnöd, hogy holnap több akarsz lenni, mint ma voltál.

A KÉPZÉSRŐL

A jó pap is holtig tanul, szokták mondani. E mondás már akkor igaz volt, amikor még nem alkották meg a sokadik generációs számítógépet, amikor még az utakon több volt a szekér, mint az autó, amikor még nem lépett ember a Holdra, amikor a televízió még csak vízió volt, s amikor az emberek többsége egzisztenciájának netovábbját még alapvetően a biztos megélhetéshez szükséges nyolc osztály elvégzése jelentette.

Ehhez képest napjainkat a harmadik évezredben koptatjuk. Túl vagyunk több, egész glóbuszt érintő válságon, túl vagyunk több információs robbanáson. Előttünk pedig egy új közösséghez és annak értékeihez igazodó mérce, a hazai és a nemzetközi bűnözés, a jogszabályok szövevényes hálózata; és környezetünk megóvásának nem kis feladatai, az emberi jogok mind szélesebb körű betartásának követelményei tornyosulnak.

A képzés tehát, és a rendőrök képzése főként, nem más, mint egy folyamatos, a konfliktusokat felismerő, megértő, feloldásukat, vagy megoldásukat segítő ismeretanyag elsajátítása és alkalmazása.

A tudás, a szakismeret, a rendőr láthatatlan, de biztos fegyvere, melyet csak folyamatos képzés, önképzés keretében tud naprakészen tartani. A jogszabályok útvesztőiben az eligazodást folyamatos parancsnoki munkával is biztosítani kell. Ha vezető vagy, csapatod magabiztos tevékenységéről akkor lehetsz nyugodt, ha naponta gondot fordítasz az ügyekben, feladatokban megjelenő új ismeretek átadására, a kapcsolódó normák közzétételére és rendszeresen meggyőződsz azok elsajátításáról. Ne sajnáld hát az időt a beosztottjaidtól a különböző tanfolyamokon való részvételre, hanem azt támogasd, és lehetőleg győződj meg annak szükségességéről, hasznosságáról és

hasznosulásáról. Gondoskodj arról, hogy a kollektíva egy-egy tagjának ilyen oktatásban történő részvétele után legyen lehetősége az oktatásban nem részesült kollegák tájékoztatására, ismereteinek továbbadására.

Ha beosztott vagy, elemi érdeked, hogy a munkaköri leírásodban foglalt feladatok ellátása érdekében karban tartsd tevékenységedre vonatkozó külső és belső normákat egyaránt. Napi munkád során nem mindig lehetnek hónod alatt a törvények, jogszabályok, ezért elengedhetetlen, hogy mindazokat a – különösen az emberi jogok betartását előíró – normákat, amelyeket bármelyik pillanatban alkalmaznod kell, segédeszközök nélkül is ismerd.

A képzés persze nemcsak a jogszabályok és más normák ismeretét jelenti, hanem jelenti az önvédelmi készség, a lövészeti készség, a gépjárművezetői készség, stb. folyamatos fejlesztését. Képzettséged elengedhetetlen része más nyelvek ismerete és alkalmazása. Mint rendőrnek konfliktus helyzetben is tudnod kell intézkedni. Ezért egyre fontosabb mindazon ismeretek összegzése és elsajátítása, amelyek a konfliktusok felismerésének, kezelésének technikáit és metodikáit adják meg számodra.

A képzésben, az ismeretek szerzésében ma már megállni nem lehet. Aki megáll, az tulajdonképpen hátrafelé megy. Az idő és az információözön minden képzettséget gyorsan elavulttá tehet. Ezért a jó rendőr is holtig tanul.

A KEZDŐKRŐL

A Te korod a legszebb, a Te gondolatod a legszárnyalóbb, becsvágyad egészséges és előrevivő, optimizmusod töretlen, szakmai lelked tiszta, várankozásokkal teli, álmaid a jó és sikeres zsaruról szólnak, magadénak kívánod az évszázad bűnyűjét, szunyókáló álmodban hős vagy, aki életet ment, és bűnözőt fog el.

Ha én is újrakezdhetném! Vágyaid, álmaid, akaratod a Tiéd! Élj velük együtt harmóniában. Szakmai rutinnak, emberismeretnek, mindennapi apró tudásnak azonban

híján vagy. Még kevésbé ismered ezt a nagy szervezetet, a munkát, a munkatársakat, a szervezet értékeit, a belső íratlan szabályokat. Még nem tapasztaltad az ittas, garázda ember indokolatlanul rád zúduló mocskolódását. Még nem biztosítottál helyszínt, ahol a halott letakarva, némán várja további – általa már nem irányítható – „sorsát”. Még nem nevetett ki az emberölés gyanúsítottja a kihallgatáson, még nem fújt át a jeges szél a kereszteződésben, amint a forgalmat irányítod. Még nem köszönte meg állampolgár a segítségedet, még nem adta vissza főnököd jelentésedet harmadszor is helyesírási hibák miatt.

Biztos lehetsz benne, mindez megtörténik Veled is! Miért lennél Te kivétel? Megtörténik Veled sok-sok jó is. Elismerik munkádat, előléptetnek, névnapodon megköszöntenek, a betörő csak Neked hajlandó beismerni tettét, mert Te vagy szimpatikus számára, az autósok illedelmesen megköszönik, hogy most az egyszer csak figyelmeztetted őket, a főnököd jó példaként említi szemlejegyzőkönyvedet, a rejtekhelyéről elővadászott körözött személy elismerően szól leleményességedről. E végeleáthatatlan sor erőt ad, így újabb és újabb eredményes cselekedetekre ösztönöz.

Hogy idáig eljuss, tanulnod, tapasztalnod, alkalmazkodnod kell. El kell sajátítani az idősebbektől, a szakmai fogásokat, annak rejtett mindig más-más arcát mutató megoldásait és részt kell vened egy közösség életében. Szégyenkezés és kisebbségi érzés nélkül szerezz ismereteket másoktól, kísérd figyelemmel munkamódszereiket, az általuk igénybevett eszközöket. Folyamatosan kell gyarapodnod ahhoz, hogy majdan Te is taníthasd az utánad érkezőket.

Meg kell ismerned az egyes eljárások taktikai ajánlásait, az emberi viselkedési módokat a különböző, számodra szakmai szituációkat jelentő esetekben. El kell sajátítani az intézkedés közbeni ajánlott, vagy elvárt emberi és szakmai viselkedés minden részletét.

Kezelned kell a kudarokat, a bántásokat, a meg nem értés megnyilvánulásait. Tűrnöd kell az állampolgárok időnkénti és helyenkénti engedetlenségeit.

A KISEBBSÉGEKRŐL

Mindenki egyenlőnek születik, de másnap már nem az többé. Így van ez! Másnap már lehet, hogy más a pólya színe, kevesebben, vagy többen jönnek megcsodálni, egyesekről videofilm készül, kettésekhez csak a nagymama csoszog be, hogy csontos ujjával megfogja a kisdéd párnás kezét. Egyeseket luxusautóban virágeső közepette visznek haza, kettéseknek a hideg szobában keresnek meleg sarkot. Lehetőségeink, esélyeink, tradícióink, kulturális örökségünk nem egyforma.

Az emberiség története részben a népvándorlások története, mely napjainkban is folytatódik, s a számtalan felemelő példa mellett nem kevés tragédia szegélyezi az utat.

Ahogy Te keresed a helyed a világban, a családban, az állampolgári, a baráti, a rokoni, a munkatársi közegben, úgy keresik nemzetek, népek boldogulásukat e földön. Vándorlásuk nem egyszer gazdasági, megélhetési, érzelmi, szellemi vagy politikai indíttatású. Világunkban egyre gyakrabban állítják ki máshol a születési, és máshol a halotti anyakönyvi kivonatot.

A kisebbségek kialakulásához hozzájárultak a történelem szereplőinek döntései, a békekötések, a megegyezések. Az okok eredményeként számtalan ember kényszerül szülőföldjétől távol egy másik országban élni, letelepedni, családot alapítani, s a választott ország értékrendje szerint létezni. Ez történelmi helyzet és XXI. századi realitás. A kérdés megkerülhetetlen! Megoldás csak egy lehet! Az emberek együttélése békében, kölcsönös tiszteletben, a szükséges kompromisszumok gyakorlása útján.

Ne feledd! A kisebbség pillanatnyi arány és halmazállapot. A ma kisebbsége lehet, hogy a holnap többsége. A többség és a kisebbség serpenyője között a mérleg nyelve a demokrácia és a jogállamiság, az emberi jogok és szabadságok mindenáron történő biztosítása és tisztelete.

Te, mint rendőr, helyesen akkor cselekszel, ha nem a többség vagy a kisebbség pártján, hanem a törvényesség, a szakszerűség oldalán állsz. Akkor cselekszel helyesen, ha nincsenek előítéleteid, akkor jársz el jól, ha intézkedéseid mentesek az előítéleteidtől, és semmilyen magatartással nem adsz okot arra, hogy ezt bárki kétségbe vonhassa.

Tudnod és érezned kell, hogy akik e hazában kisebbségben élnek, lehet, hogy nem tehetnek arról, hogy a történelem viharai ide sodorták őket. Lehetőségük, esélyük és gazdasági erejük nem tette számukra lehetővé az óhazába történő visszatérést. Ezért ők itt és most akarnak tisztességesen élni, másokkal egyenlő jogokat élvezni, és másokkal egyenlő kötelezettségeket teljesíteni. Érezned kell, hogy ez számukra részben külön teher, s napi realitásként kell foglalkozniuk a többséggel történő harmonikusabb együttélés gondjaival. Beilleszkedésük során tisztelned kell tradíciójukat, kultúrájukat, jogi normát nem sértő szokásaikat. E személyekkel szembeni intézkedéseid során még fokozottabban kell látnod a törvény száraz paragrafusa mögött az Embert, a motívumait és a szándékait. A lehetőségek határain belül légy toleráns. Ahogy Te elvárod, hogy a szakmád, hivatásod és intézkedéseid iránt tiszteletet tanúsítsanak, úgy tedd Te is ezt másokkal, főleg a kisebbségben lévőkkel szemben.

Bizonyára tudod, hogy számtalan korábbi honfitársunk ma sok-sok más országban és kisebbségben él. Országunk joggal akkor várhatja el e honfitársaink más országok általi megbecsülését és tiszteletét, ha mi magunk is biztosítjuk a más országokból nálunk élő kisebbségek jogait. Így vagyunk hát egymásra utalva, s így köt bennünket össze az országhatárokat átívelő egyetemes érdek, az Ember tisztelete.

A jogalkalmazás hőmpölygő folyóján, mint jogalkalmazó, légy híd. E szerepedben mindent tégy meg azért, hogy a híd két oldalán lakók békésen megközelíthessék egymást, a törvények betartásával és egymás tiszteletével éljék az életüket.

A KÜLDETÉSRŐL

A küldetés lehet életcél, de egyben, el is térhet attól. A küldetés érzése olyan szellemi, fizikai, érzelmi elköteleződés valami iránt, ami betölti személyiséged minden szegletét. A küldetés megvalósítása döntően nemes, emberi tartalommal teli szándékot, cselekedet takar. Gyakran közös ismérveket kap a szolgálat, az elhivatottság, a munkába vetett hit és a küldetés. A küldetés általában egy életre szól, és a döntés alapja nem a pénz, a biztonság, a karrier, hanem a hittel teli cselekedet. Ugyanakkor a szolgálat lehet csupán egy szelete az életnek. A munkába vetett hit lehet időszakos és állandó.

A szolgálathoz kell egy célképzet, egy hit, egy bizalom abban, hogy helyesen cselekszünk. Ezt lehet pénzért is csinálnod. Ha csak pénzért csinálod, akkor egy feladatot elvégző munkás vagy, aki hamar elfárad és minden nap egy örökkévalóság. Ha szereted, amit csinálsz, ha munkádban megtalálod a sikert, a kreativitás, a gondolkodás örömét, szárnyakat kapsz és belső nyugalma könnyűvé tesz minden feladatot.

A küldetés képze, és mint cél nem egyszer már akkor gyökeret ver az ember gondolataiban, mielőtt még alkalmas lenne annak megvalósítására. Ennek rögzülése esetén az adott személy minden percét, gondolatát, cselekvését átfonja a teljesítéshez szükséges felkészülés, és annak megléte után a megvalósítás. Egy teljes tudatossággal a célnak alárendelt magatartás rendszer rajzolódik ki és kerül érvényesítésre élete folyamán. Az érintett teljes önmegvalósításának a részese, munkája, gondolatai, cselekvése azonos hullámhosszon találhatóak. Nincs semmi, ami éket verne tettei, gondolatai, vállalásai közé, nincs, ami eltántoríthatná eredeti szándékaitól, s céljai megvalósításáért az életét is felteszi.

Számára így kerek a világ, e módon tartja magát egyensúlyban, belső békében, nehézségei, szenvedései csupán kisebb áldozatok, melyet a megvalósítás próbáinak és nem akadályainak tekint.

E személyek erősségét a hitük adja. Hisznek a másban, a holnapban, az emberi cselekvés igazságában és őszinteségében, a bizalom, a segítség létezésében, a támogatók megtalálásában, az általuk gyámolítottak hálájában, a követők táborában.

A küldetés, az életcél, a hit, az erő, a tett, a kitartás, az állhatatosság mindent felülmúló szövetsége, a cselekvés, a gondolkodás iránytűje, az áldozatvállalás, a bátorság motorja, az élet és a cselekvés mindent átjáró érzelmi hálója.

Képviselőik nemegyszer vallásos személyek, orvosok, kutatók, feltalálók, misszionáriusok, katonák, rendőrök és az élet további szereplői. Közös bennük az elhivatottság, a tenni akarás, a tudatosság, az áldozatvállalás képessége, a másért, másokért való küzdés, az elesettek szolgálata, támogatása, az önkéntes példamutatás, az igazságosság, az emberek emberként való életéhez való hozzájárulás, annak szolgálata. Vajon van-e ettől nemesebb emberi tett? A választ bizonyára tudod.

A KONFLIKTUSRÓL

Kerülgetni lehet, de egy életen át elkerülni szinte lehetetlen a konfliktusokat. Kerülhetsz konfliktusba magaddal és mindazon személyekkel, akikkel érintkezel. Nyilvánvaló, hogy magánemberként ezeket messze el is kerülheted, és nem kell felvállalnod, ha pedig vállalod, a szabályok többsége íratlan ezek kezelésében.

Rendőrként azonban a konfliktusok jórészt el nem kerülheted, azok kezelésére számtalan írott és íratlan szabály vonatkozik. E konfliktusokban Neked a törvény, a jog és az emberiség oldalán kell állnod. Ahhoz, hogy az ilyen helyzeteket – amelyek akár egy egyszerű igazoltatás, házkutatás stb. során keletkezhetnek - kellően tudd kezelni, számtalan ismerettel és tulajdonsággal kell rendelkezned. Nem elég a jog figyelembevétele. Figyelembe kell venni az intézkedés alá vont körülményeit, felkészültségét. Ilyen helyzetekben legyen fegyvered a türelem, a jogokról, kötelezettségekről való pontos és érthető felvilágosítás, a humánus intézkedés. Kerüld a megalázás minden formáját! Ha

indokolt és lehetséges, zárd ki a nyilvánosságot. A közhangulatot állítsd magad mellé. Ha kell, hívj segítségül állampolgárt.

Ha biztos tudod, hogy adott intézkedés előreláthatóan problémamentesen nem kezelhető, gondold át, hogy az eredményes intézkedés végig viteléhez milyen erőkre, eszközökre, taktikára van szükség. Lehetőleg ezek megléte után kezdj az intézkedésbe. Nem épületes látvány, ha az előrelátás hiánya miatt a rendőrnek hátrálnia kell a szó szellemi és fizikai értelmében egyaránt.

A konfliktus feloldása nem csak erőszakkal lehetséges. Ha csak ilyen megoldásokra törekszel, hibát követhetsz el. A meggyőző szó, az udvariasság, adott esetben a kivárás, a tisztelet magadása, a tolerancia, a higgadtság mind-mind eszköztárad darabjai, ne feledkezz meg róluk!

Te ne teremts konfliktust, ne provokálj! Ne sodord az állampolgárt nagyobb bajba, mint amit esetleg már magának okozott. Feladatod az alaphelyzet megoldása és nem új ellentét szítása. Intézkedésed során ügyelj arra, hogy ne bíraskodj, ne a szívedre és a benyomásaidra, hanem a tényekre és a pontos információkra hagyatkozz. Az állampolgári támadások egy részét ne fogd fel személyed ellen irányulónak. Ezek döntő része nem ellened, hanem az ellen irányul, amit Te képviselsz, és nem más, mint alapvetően a jog iránti tiszteletlenség, a másik ember jogainak, érdekeinek felelőtlen vagy szándékos sértése, ami ellen Neked viszont kötelességed fellépni.

Ügyelj arra, hogy a szabálysértés miatt megállított emberből az intézkedés végére ne váljon hivatalos személy elleni erőszak elkövetőjévé. Az erősen ittas, gyógyszer, drog hatása alatt álló, vagy éppen rosszulétével küzdő ember, egyéb okból éppen érzelmileg instabil személy nem biztos, hogy első látásra érti, felfogja, hogy mi történik vele. Légy e helyzetekben nagyon körültekintő, mert lehet, hogy nem rendőrré, hanem orvosra, pszichológusra van szüksége.

Elkelnek az óvó intelmek arra az esetre is, ha egy intézkedés túldimenzionált, és az intézkedési hiúság nem engedi az ésszerű hátrálást. Hazánkban szerencsére alig-alig

történik ilyen esemény, ugyanakkor külföldön a lakosság nem tetszése, a rendőri intézkedés brutalitásától már nem egyszer szinte a lázadásig is eljutott. Ilyenkor válik kérdéssé, mi a szerencsésebb, a jobb és bölcsőbb megoldás, az esetleges csendes meghátrálás a helyszínen vagy ország világ előtt megmagyarázni, a megmagyarázhatatlant. A rendőrnek intézkedni és nem ítélni kell. Az arányosság elvét kell segítségül hívni, ami azt jelenti, hogy az intézkedés sem az intézkedés alá vontnak, se másnak nem okozhat nagyobb kárt, és sérelmet, mint aminek elhárítása érdekében az intézkedés bevezetésre került.

Légy állandóan kimért, tárgyyszerű, s lehetőleg tarts egyenlő távolságot az ellenfelek között, és mindig adj lehetőséget valamennyi érintettnek a védekezésre.

A KONSPIRÁCIÓRÓL

A rendőri munka egyik elengedhetetlen ismérve és feltétele, hogy nem minden mozzanata tartozik a nyilvánosságra. Az abban résztvevők információikat nem oszthatják meg bárkivel. Ez védelmi, biztonsági, műveleti eredményességi garanciát, belső bizalmi hálót, önvédelmet jelent.

A munkánkról szóló tájékoztatás ugyanakkor közérdek is. A lakosságnak, a közvéleménynek joga van tájékozódni az őt érintő, érdeklő körülményekről. De tudod jól, hogy az informálás nem csak tájékoztatás, hanem adott esetben a bűnelkövetőt segítő, számára hasznosítható adatok, következtetések alapjául szolgáló tények közlése is. Azt pedig könnyen beláthatod, hogy a bűnelkövetők, vagy ilyen cselekedetre készülők felderítése, elfogása ugyancsak közérdek.

A két magatartás mezsgyéjén eresztettek gyökeret a titok, a titkosság, a konspiráció, a titokvédelem, adatvédelem fogalmak. E fogalmak és a mögöttük lévő szabályanyag és elvárásrendszer a rendőri magatartásban szükségszerűen nélkülözhetetlenek és feltétlenül betartandók. A feladatokat eredményesen végrehajtani adott esetben nem is lehetséges

másként, mint csendben konspiráltan, a tényeket elhallgatva, vagy további magatartásokkal, leplezett információkkal aktív védelmet biztosítva.

Mindenkire annyi információ tartozik, amennyi munkája elvégzéséhez szükséges és elégséges. Erről szól a szervezeten belüli konspiráció. Attól, hogy rendőr vagy, nem vagy jogosult mindenféle adatot, információt megismerni. Azon túl, hogy ez nem szükséges, nem is célszerű, hiszen amiről nem tudsz, azt nem árulhatod el, arról nem beszélhetsz sem véletlenül, sem jól-értesültséged fitogtatva, sem szándékosan. Ismered a mondást, az a legbiztosabb szó, amit ki sem mondanak.

A konspiráció a védelem, a biztonság, a siker biztosítója, a rendőri munka egyes fázisainak megkerülhetetlen velejárója, feltétele. A konspiráció veled szemben sem bizalmatlanság. A konspiráció olyan védelmi háló, amelynek célja emberek, ügyek, történések tudatos feledése, feledtetése és a megismerhetőség kizárása. A konspiráció hosszú évekre nyúló ténykedés és tudatos magatartás, melynek módszereit és eszközeit szüntelenül fejleszteni indokolt. A konspiráció Téged is véd, hisz bármikor kaphatsz olyan feladatot, amikor ténykedésed eredményessége, netán életed függ attól, hogy mások ismerik-e a szabályokat és betartják-e azokat. Munkád és viselkedésed egyik alapeleméről van szó. Ezért e kérdésekben soha ne légy könnyelmű vagy megfontolatlan.

A KORRUPCIÓRÓL

A rendőri szolgálat a szó nemes és visszavonhatatlan értelmében a jog és az emberek tiszta, elfogultság és előítéletektől mentes szolgálatát, az előírások betartását és betartatását jelenti. Ha személyedhez, intézkedésedhez annak tisztaságához, a rendőri tartásodhoz aggályok férnek, intrikák tapadnak, akkor tevékenységed már nem lehet teljes értékű.

A korrupció megnyilvánulásai és a még annak jogi értelemben nem nevezhető emberi magatartások száma végtelen. Nyitott szemmel és füllel járva tudnod kell, hogy e

tekintetben Te is potenciális veszélyben vagy. Ezért fel kell tudnod ismerni mindazokat a közeledéseket, amelyek közelebbi vagy távolabbi célja személyed befolyásolása és adott esetben a hamis érdekek szolgálatába állítása vagy annak megkísérlése.

A támadhatatlan rendőr független, elfogultságmentes, sem személyéhez, sem családjához, sem szolgálatához soha semmilyen jellegű kétség sem fér.

Az erényes és előrelátó rendőr kerüli mindazokat az élethelyzeteket is, amelyek ilyen híresztelésekre, pletykákra alapot adhatnak. Ezért nem fogadhatsz el semmilyen olyan előnyt, szívességet, ajándékot, ígéretet, szolgáltatást, felajánlott barátságot, nem alakíthatsz vagy tarthatsz fenn olyan kapcsolatokat, amelyek ily híresztelések vagy tények alapjául szolgálhatnak.

Az emberek tudatosan teszik dolgukat, cél nélküli emberi cselekvés alig létezik. A ma elfogadott vacsora, névnapi különleges ajándék, vadászatra való meghívás, felajánlott ingyenes vagy kedvezményes áru szolgáltatás, reklámáron megvehető tárgy, holnap számodra kellemetlen emlékezetű cselekvéssé silányul. Amikor rájössz vagy rádöbbenek, hogy most cserébe valaki, valami olyat kér, aminek általad való végrehajtása jogellenes, szakszerűtlen vagy etikátlan, csapdába kerültél.

Ilyenkor kiszolgáltatottá válsz, sarokba szorulsz, félelmeid megnőnek, tevékenységed magabiztossága elenyészik, védekező, konspirációs magatartást alakítasz ki. Ha rosszul döntesz, elkezdesz játszani a saját becsületeddel, a szolgálat tisztességével, bajtársaid eredményének elismertségével és sikerével, rombolod a szervezet és a köz szolgálatának hírnevét, vergódsz önbecsülésed és félelmeid között, s elindulsz egy olyan úton, amely esküddel ellentétes. Ne tedd!

A pillanatnyi előnyök nem egy életre szólnak, de egy élet szorgalmát, kitartását, hitét tehetik tönkre. Szétzúzzák családot, gyermekeid jövőjét. Nem kereshetsz mentséget és érveket annak hangoztatásával, hogy másnak is jár hálapénz, meg borraivaló és egyébként is így működik a világ. A világnak még ezenkívül is sok hibája van, de ez nem

azt jelenti, hogy a köz szolgálatában álló ezt megengedheti magának. Ne gondold azt sem, hogy ez menlevelet adhat számodra.

Az állampolgárok nem ezt várják tőled, mint rendőrtől! Az állampolgár fel akar nézni Rád, az állampolgár meg akar bízni Benned, az állampolgár segítséget és egyenlő elbírálást vár el Tőled. Minden más követelmény hamis értéket közvetít, ezért ne engedj a kísértésnek!

Ha tisztán és becsületesen élsz, önmagad maradsz, ha mások kénye kedvének teszed ki magad, becstelenségbe süllyedhetsz.

A KÖVETKEZETESSÉGRŐL

Az idő ólomkereke megállíthatatlanul megy előre. A jogszabályok módosulnak, Te magad is változol, s az egyetlen biztos dolog maga a szüntelen változás.

A ma jogszabálya és paragrafusa a holnap levéltárát telíti. Esőerdők sírnak és nem értik, hogy mit keresnek dohos pincékben. Átalakulnak a Veled szemben támasztott igények, változnak a társadalmi, gazdasági körülmények, az egyre korosodó társadalmaknak újabb és újabb kihívásokra kell választ adnia. Változnak a munkafeltételeid, s szolgálati éveid és tapasztalataid sokasodó évgyűrűi okán Te is a változás fókuszában állsz.

Mi végből akkor tehát a következetességről való gondolkodás? A változó és rohanó világ mellett és ellenére fellelhetők azok a munkaelemek és tevékenységi sávok, ahol a következetességről, mint értékről, mint mérőpontról, mint zsinórmértékről, mint igazodási pontról kell szólni. Állandó vagy a jogalkalmazó szerepedben. Hiszen e szereped a jogszabályok és az emberi magatartások között ugyanaz, igaz, ennek tartalma időről-időre módosul. Munkád állandó eleme kell, hogy legyen a minőség, a folyamatosan javuló teljesítmény. Állandó elemként kell, hogy maradjon az emberi jogok és esküd betartása. Mindez még sok mással együtt a következetesség.

De a következetességnek van egy hétköznapiabb értelme és gyakorlata. A következetesség a mindennapok valóságában számodra azt kell, hogy jelentse, hogy minden állampolgárral, minden törvénysértővel, minden helyzetben kellően fellépsz, részrehajlástól és elfogultságtól mentesen.

A következetes rendőri magatartás társadalmi, pedagógiai hatása ugyan nehezen mérhető, de igenis létezik. Az állampolgárok jogkövető magatartásának egyik biztosítója éppen a következetes rendőri mentalitás.

Az e fajta következetesség átível a különböző szolgálati ágak feladatai között, kezdve az iskolákban tartott ismeretterjesztő óráktól a D.A.D.A foglalkozásokon át, a Rendőrség szervezésében tartott szabadegyetemekig. A következetesség egymásra épülést, egymásra tekintettel megvalósuló működést, egymás eredményeinek a figyelembevételét is jelenti.

A következetesség a rendőri munka alapeleme. Csak következetességgel lehet pontos elemzést és értékelést elvégezni, csak a következetesség segíthet a múlt, a jelen és a jövő hathatósabb megismerésében, csak az ilyen rendőri magatartás vezethet a bűnelkövetők hatékonyabb korlátozásához, a többszörösen büntetett előéletűek beilleszkedésének segítéséhez és csak e magatartás lehet az alapja a korrekt, az adat- és titokvédelmi törvényeknek megfelelő nyilvántartások kialakításának és működtetésének. Következetesség nélkül a rendőri munka széthullik, morzsái elenyésznek, összetartó ereje erodálódik, s a bűn lábra kap.

A következetes rendőri munka egyfajta társadalmi zsinórmértékként kell, hogy szolgáljon. A rendőri munka következetessége és tisztességessége fénycsóva lehet a nem kívánt értékek kavalkádjának sötét erdejében. A lámpást nem mindig könnyű vinni, de a társadalom akkor is ezt várja el, ha ő maga nem mindig tart a lámpa vivővel. Éppen ez a fajta magatartás válhat kiváló értékkel, és teremthet számunkra megbecsülést, ha azt látják, hogy az országnak olyan rendőrsége van, amelyik nem ingatag, nem csapkodó,

döntéseiben nem improvizál, magatartásában érzelmeknek, szeszélyeknek, kívánalmaknak nem kiszolgáltatott.

Ugye, hogy van mit írni és érdemes gondolkodni a következetességről? A lista még nem is teljes. Rád bízom tovább gondolását!

A KOCKÁZATRÓL

A bűnüldözés, a rendőri munka, általában a függő változó, ha a bűnözést független változóként fogjuk fel. Ez nem beismerése annak, hogy a bűnözésre nincs hatással a bűnüldözés, de az egyes bűncselekményekre mégis csak az az igaz - legalábbis döntő többségükben -, hogy azt követően nyomozunk, miután valaki elkövette a jogsértést. A bűn és üldözése egy állandó verseny, versengés, egy befejezetlen háború, amelyben a bűnös állandóan túl akar járni a bűnüldöző eszén. Az elkövető térben, időben, módszerben egyaránt előnnyel indul. Emiatt a bűncselekmény felderítése számtalan esetben hátrányból indul. Kérdés, hogy azok a jogi, szervezeti, technikai stb. eszközök és módszerek elégségesek-e a hátrány leküzdésére, melyek rendelkezésre állnak. A kérdésre sokan igennel, megint sokan - főleg bűnüldözők - nemmel válaszolnak. Tény, hogy az eszköztár egyre fejlettebb, sokrétűbb, ugyanakkor e tekintetben az elkövetők sem ülnek babérjaikon.

A harc nem nélkülöz taktikai és egyéb elemeket sem. E körbe tartozik a bűnüldözői kockázat, amikor a múlt eseményeinek még nem minden elemét ismerjük, vagy nem mindegyikre rendelkezünk cáfolhatatlan bizonyítékokkal, és mégis hozunk egy döntést, ami állampolgárokat, elkövetőt érint. A döntést nem egyszer akkor is meg kell hozni, amikor vannak nyitott kérdések. Erre pedig az a magyarázat, hogy vannak bűnüldözési pillanathelyzetek, amelyeket elszalasztani nem lehet, mert többé nem állnak

egybe, vagy többé nem lehet létrehozni hasonlóan kedvező reális eredménnyel kecsegtető helyzetet.

A bűnüldözés tehát időcsapdában, kényszerpályán mozogva, olyan megismételhetetlen döntési helyzetbe kerül, melynek felvállalása kockázatokkal is jár.

E kockázatokat a bűnüldöző azzal vállalja, hogy bízik logikájában, intuícióiban, ügyességében, a szituáció okozta váratlansági tényező számára kedvező eredményű kihasználásában, az elkövető hibáiban és gyengeségeiben, és van, amikor még randevúra várja a bűnüldözői szerencsét is.

A kérdések kérdése, mekkora lehet ez a kockázat. Ennek mértéke ügyenként, szituációnként eltérő. A kockázatnak észszerűnek kell lennie. Olyan kockázatokat lehet és kell felvállalni, ahol a bűnüldözési lépések külső szemlélő számára is okszerűek, s tényszerűek, jogilag megalapozottak, igazolhatók és minden más döntés ésszerűtlen, illogikus, a végső tisztázást elodázó vagy ellehetetlenítő. E körben is felmerül az arányosság, az érdekek súlyának mérlegre tévése, a további károk elkerülésének kiemelt jelentősége, a művelet biztonsági határainak megteremtése, és még egy sor tényező, az ügytől, a helyzettől, függően.

A kockázatot - vállalását követően - minimalizálni kell. Azonnal tisztázni kell mindazon kérdéseket, amelyek miatt a döntést felvállaltad. Tudod jól, az ilyen döntésben benne van a tévedés lehetősége is. Tévedésed azonban mások jogainak sérelmét is jelentheti, ezért kell haladéktalanul ellenőrizni minden olyan tény, körülményt, feltételt, információt, állítást és tagadást, amely alapján újabb végleges, vagy annak tűnő - és kevesebb kockázati elemet tartalmazó - döntést hozhatsz. Ez a Te felelősséged! E felelősség szakmai, jogi, erkölcsi egyaránt. Érezd kötelességednek a jogaiban esetleg korlátozott ember jogaiba való visszahelyezését, a reparációt, a bocsánatkérést, és mindazt, ami feledtetni képes a kellemetlenségeket, s visszaadhatja az érintett bizalmát. Ha kell és indokolt, magyarázd meg döntésed okát, alapját.

Hogy elkerüld e számodra is nehéz és kényes pillanatokat, ne feledd, az információ, a bizonyíték hármasság természetét. Lehet, hogy amit tudsz, az igaz, de nincs rá bizonyíték, lehet, hogy van bizonyíték, de nem elég, lehet, hogy a számodra elégségesnek tűnő információ és bizonyíték mellett, általad nem tudottan, más - az előbbieket kioltó - körülmények is vannak. Ezért egy információ, egy adat, egy tény helyzete jelentősen változhat a büntetőeljárás egyes szakaszaiban, s bizonyítékká csak akkor válik, ha arra a bíróság ítéletet alapoz.

A bűnüldöző munkában a kockázat viselése elengedhetetlen. Ezért nem nélkülözhető az ésszerű kockázat vállalásáról bővebben szólni.

A kockázat, mint elem minden választásunkban, döntésünkben nyíltan, vagy rejtve benne van. Lehet, hogy nem is érezzük annak jelenlétét, vagy ha igen, attól még az összes váratlansági tényezőre nem tudunk felkészülni. Ha a teljes biztonságra és bizonyosságra vágyunk, sohasem elég az információk halmaza, hiszen visszatérően új és újabb körülmények merülhetnek fel.

A változások folyamatában aligha van olyan pillanat, amikor optimális lehet a döntés. Sok esetben a döntés sem halogatható, ezért hordoz magában minden döntés kockázatot. Az már más kérdés, hogy ennek mértéke ésszerű- e vagy sem, védhető-e vagy sem, kell-e vállalni azt vagy sem, mennyire minimalizálható és mennyire nem.

Minden élethelyzet, minden munkafázis, munka mozzanat tartalmazhat kisebb nagyobb kockázatot. A felismert kockázat esetén döntésünk, választásunk figyelemmel kell, hogy legyen erre az elemre is. Van, amikor lételemünk a kockázat. Ilyenek a kártyajátékok, a fogadások, a hazardírozások, az előnyök és a hátrányok helytelenül megállapított aránya. A kockázat fokozott bizalom és remény az előnyökben, és a hátrányok, veszélyek le – vagy alul becsülése, vagy éppen figyelmen kívül hagyása.

A munka és az életünk során számtalanszor kerülhetünk abba a helyzetbe, hogy döntésünkkel egyúttal a kockázatot is vállalnunk kell. Ha tudjuk a kockázat tartalmát, ha képesek vagyunk saját tevékenységünkkel helyt állni önmagunkért, és módunk van a

kockázatot befolyásolni, vagy mérsékelni, akkor vállalnunk kell a döntést. Lehet ez egy új vagy vezetői beosztás elvállalása, egy képzésben való eredményes részvétel, egy kényes feladat végrehajtása, és mindaz, ami nem csak rajtunk múlik, hanem az események véletlenszerű játékán, avagy más személyek kiszámíthatatlan viselkedésén. E körben bízunk leleményességünkben, bátorságunkban, a szerencse vendégségében, és arról álmodunk, hogy valaki, vagy valakik hibája, mulasztása növeli esélyeinket.

Sokan vannak, akik irtóznak a kockázattól, hisznek a biztonságban, semmit nem kívánnak bizonytalanságba sodorni, soha nem tudnak, és nem is akarnak veszíteni. Sajnos az élet, a kockázat és a veszteség és nyereség négyese néha együtt jár kéz a kézben, arról már nem is szólva, hogy az élet a maga önállóságában is kockázat.

Van, amikor nem lehet sem kikerülni, sem átugrani, a kockázat vállalását. Lehet, hogy csupán egy lehetőség adódik a megoldásra és annak kihasználására, de mindez kockázatokat is jelent egyben. Ha ekkor elmulasztjuk a cselekvést és az adott helyzetet kihasználását, utóbb nem lesz módunk azt megismételni. Ilyen lehet a körözött személy elfogása, a súlyos bűncselekmény elkövetőjének kézre kerítése.

Lehet óvatoskodni, biztonságra játszani, a stabilitást minden elé helyezni, a veszteségek, a károk kizárására törekedni, a kérdés az, hogy ez sikerülhet-e minden helyzetben. Azt gondolom, hogy e dinamikusan változó világban, az információs örvények kavalkádjában, aligha van esélyünk mindezt folyamatosan kizárni.

Ahhoz, hogy a kényszerű kockázatvállalásban a lehető legjobb döntést hozzuk, fel kell készülni. Meg kell teremteni a választási alternatívák kidolgozásának, a kockázat minimalizálásának, az elemző munka módszereinek fogásait, módszereit. Vizsgálni kell, hogy a döntés meghozatalát milyen lépéseknek kell megelőzniük. Természetesen ez függ a döntés tárgyától, a rendelkezésre álló időtől és sok minden mástól. Egyes szakmák, hivatások természetüknél fogva magukban hordozzák a kockázati elemeket. E területeken általában hamar kialakulnak az észszerű illetve az észszerűtlen kockázatvállalás keretei, mechanizmusai.

Az észszerűtlen kockázat jellemzői közül kiemelendő, hogy a döntés meghozatalakor is látható, hogy kevés az információ, vagy azok ellenőrizetlenek, vagy ellenőrizhetetlenek, ha a megteendő lépés eleve számtalan és olyan feltétel függvénye melyekre semmilyen ráhatásunk nincs. Észszerűtlen a kockázat, ha vállalásának esetlegesen nemkívánatos következményei lényegesen meghaladják az elérni kívánt eredményt. És az sem kizárható, hogy az aránytalanság ellenére beszállunk a ringbe. Ismerjük a blöffölést, a passzív provokációt, amivel nemegyszer sikerül eredményt elérni, de a kivételek sikere még nem igazolt biztosíték a további intézkedések törvényszerű eredményességére. Az észszerűtlen kockázatvállalás adott esetben a szabályok megsértését is jelentheti.

A KUDARCRÓL

Nem lehetünk mindenkor mindenben tökéletesek, sikeresek, csupán azért, mert emberek vagyunk. Igen, tévedünk, tévedhetünk, hibázhatunk, követhetünk el etikailag vagy jogilag is kifogás tárgyát képező cselekedeteket. Minősít bennünket tetteink halmaza, a körülvevő közösség. De igazán az adja életünk valódi és minőségi tükkrét, ha képesek vagyunk tanulni hibáinkból, kudarcainkból.

A kudarc a legjobb és láthatatlan tanítómester. Egyértelmű, karizmatikus, józanságra intő. Többet érhet mások véleményénél, ötletet adó gondolatainál. Az ember fia és leánya igazán abból tanul, amit maga is átél. Mások példái esetenként távoliak, kellően nem ismertek, sommázottak, rejtve maradnak fontos részletek.

A kudarc nem önálló, nem véletlen, nem javasasszonyok ígérete. A kudarc egy oksági folyamat része, több körülmény, tény, folyamat együttes eredménye, amelyben nemegyszer aktív része éppen az azt elviselőnek van.

A sok kudarc, az újra és újra próbálkozás a siker legbiztosabb alapja. A kudarc nevel, óvatossá, körültekintővé tesz, int, feltárja a helyesebb és eredményesebb lehetőséget.

A kudarcok, a bukások sokasága olyan fizikai, szellemi, szervezési, tervezési ismeret csomagot alkotnak, amely közvetlenül vezet a kudarc sikerré válásában.

A kudarc a cselekvés, a cél, a feladat megoldatlansága, megghiúsulása, véghezvitelének teljes elakadása. A kudarc okai között szerepel a végrehajtó tehetetlensége, az előkészítés elnagyoltsága, a kockázat vállalástól való félelem és tartózkodás, a rossz ötlet megvalósíthatatlansága, valamely külső tényező elháríthatatlan akadállyá válása, a cselekvés, a végrehajtást segítő feltételek biztosításának hiánya.

A sikertelenség kevesebb a kudarcnál, annak előcsarnoka. A sikertelenség ugyancsak eredménytelenség, a várt siker és a befektetett erő, munka megtérülésének hiánya. A sikertelenség visszavezethető a cél, az eszközök, a módszerek nem kielégítő meghatározására, kellő akarat és önbizalom hiányára, a tanult ismeretek nem kielégítő alkalmazására, esetlegesen nem megfelelő környezeti hatásokra.

A KÜZDÉSRŐL ÉS A TALPRA ÁLLÁSRÓL

A sorsod lehet, hogy gondtalan, sima, problémamentes lesz. Napjaid csendesen csorognak, hol kisebb, hol nagyobb sikerekkel vagy kudarcokkal, de végül is a különböző dolgok kiegyenlítik egymást.

Van, akinek ez nem adatott meg. Számukra marad a küzdelem, a harc. Az élet, a sors harmóniáját sok minden megbonthatja. Lehet az iskolai bukás, évisméltés, szerelmi csalódás, életbeli holtpon, közeli hozzátartozó ideje korán való elvesztése, szakmai kudarc sorozat, adósság, más beosztásba helyezés, vezetői megbízás alóli felmentés és még sok minden más.

Az út lehet hosszú, göröngyös, árkokkal szegélyezett, áltáthatatlan ködbe burkolódzó, gödrökkel telített. Ezek leküzdése, az akadályok elhárítása nemegyszer embert próbáló feladat. Kerülhetünk e helyzetekbe saját hibánkból, mások döntései, „jó akarása” okán, és lehet ez rajtunk és másokon kívüli egyaránt, ún. vis major.

E helyzetek okai között megtalálhatóak a saját hibáinkra visszavezethetők is. Szó lehet a rossz időbeosztásról, a stresszről, adósságba keveredésről, a fegyelemsértésekről, a szakmai feladatok elhanyagolásáról, az emberi kapcsolatok nem megfelelő megválasztásáról, a szabályok figyelmen kívül hagyásáról, stb. A sikertelenség, a visszalépés, a kudarc egyaránt traumát okoznak, krízist teremtenek.

Emberi nagyságod, energiáid hasznosítása, a helyes út keresése, a küzdés, a talpra állás elérése rajtad múlik, Téged minősít. A hibák kijavítása nehezebb, mint a negatív élethelyzetek előidézése. A következmények elhárítása, a hibák ismétlésének elkerülése, a sérelmek orvosolása, a kellő következtetések levonása, és a megfelelő magatartás megtanulása a Te feladatod.

Ha feladod, önbizalmadat is csorbítod. A gyávaság aligha alternatíva. Ha az első lécc alatt elszaladsz, ez jellemezhet máskor is. Ha küzdesz, nemesedsz. Ha harcolsz magadért, az élet és a lehetőségek megjutalmaznak. Neked is jár a második esély. Élj vele, ha kell!

Tudnod kell, hogy a kudarcok nem egyszer kinyitják a siker, az eredmény kapuit, azokat neked kell észrevenni és élni az újabb lehetőséggel. E talpra állások erősítenek, visszaadják önbizalmadat, újra éled hited magaddal szemben, előbb-utóbb bátran szemébe tudsz nézni bárkinek. A hiba, az okozott helyzet tisztázása, a hibák megszüntetése egyúttal erkölcsi kötelességed és a magaddal való korrekt elszámolás alapja is egyben. A folyamat néha keserves, lassú, érzelmi hullámvasúttal jár. Végig kell csinálni.

A sorsod e buktatói azok a tanulópénzek, amelyek sokszor elkerülhetetlenek. A saját hibából való tanulás stabil, egy életre szól, belülről megérint, beég a tudat chipjébe és tanulságul szolgál a jövőt érintően. Meg kell tanulnod küzdeni, talpra állni, folytatni azt, amit elkezdted.

Igazi biztosíték a jövőre vonatkozóan a hiba feltárása, beismerése, a felelősség felébredése, a kijavítás, a kárelhárítás végrehajtása, adott esetben a bocsánatkérés, s legfontosabb a tanulságok feldolgozása, és a hasonló esetek kikerülési képességének honosítása. Fontos, hogy légy képes arra, hogy önállóan vagy segítséggel újra felállj, újra

találd meg életed helyes ösvényét, nyerj bölcsességet, légy képes előre látni és felismerni mindazokat a helyzeteket, amelyek elkerülése biztosít arról, hogy nem kerülsz hasonlóan vesztes szituációba.

A talpra állás sokféleképpen lehetséges. Van, aki megrázza magát, és keres lazán másik megoldást, van, aki e helyzetekre rendelkezik olyan barátokkal, akik a hóna alá nyúlnak. Ismét vannak mások, akik egyszerűen bekalkulálják e „veszteséget” és vígan élik a munkahelyi vagy szakmai szervezetben a vándorló turisták szerepét. E magatartás egyre gyakoribb, sokan már a próbaidő alatt helyet változtatnak, főleg a civil szférában.

De sajnos vannak az életnek nagyobb buktatói, akadályai és gödrei egyaránt. Ezekből is ki kell jönni. Ehhez kell az újrakezdés igénylése, az önmagunkba vetett hit a cselekvéshez, az erőhöz, az akaráshoz, a kitartáshoz.

Nagyobb kérdéseket vet fel az, amikor valaki egy életpályát képzelt el. Éveket tölt tanulással, tapasztalatszerzéssel, egy-két beosztás betöltésével és reményeit felborítva olyan helyzetbe kerül, vagy olyat tesz, ami kibillentí e pályáról. Ha elkötelezettje volt tanult szakmájának vagy hivatásának, bizony nem könnyű sem újra kezdeni, sem elválni, és hátat fordítva otthagyni azt, amit tanult, amihez már talán értett, és ahol a barátai, munkatársai is sajnálattal nézik távozását. Ezért kell nagy gondot fordítani a szabályok betartására, a munka fegyelmére, a tisztességes, becsületes viselkedésre, a mértékletességre.

Remélhetőleg józanságod, ítélőképességed, a határok és a lehetőségek ismerete, az önfegyelméd, a benned kialakuló önkontroll, a mértékletesség, az óvatosság elég védőhálót teremtenek körülötted. Ha teheted, szódd ezt a hálót és tartsd kéznél.

L

A LELKIISMERETRŐL ÉS A BELSŐ HANGRÓL

A lelkiismeret velünk született. Kinek nagyobb, kinek kisebb. Van, aki használja, van, aki nem. Van, aki hallgat rá, van, aki fittyet hány rá. Léteznek, akik tudják, hogy cselekedetük helytelen, mégis megteszik azt, amit nem kellene. Vannak, akik cselekvésüket követően rájönnek a hibára és korrigálnak, kiköszörülnek a csorbát, jóváteszik a hibát.

A rendőr egyik belső kontrollja kell, hogy legyen a lelkiismerete. E belső világ veled van, figyel rád, emlékezeted segítségével felidézi a történeteket, és véleményt alkot.

A lelkiismeret a Te társad, aki vigyázni akar rád, aki int, figyelmeztet, megró. Amikor életed, cselekedeteid tükrebe nézel és figyelmesen vizsgálod magatartásodat, észreveszed a megszólaló belső hangot, meglepődsz, hogy ilyen is van. A döbbenettel határos e hang igazsága, korholása, helyeslése, vagy helytelenítése. A jó lelkiismeret tiszta, mosás nélkül is. És milyen a Tiéd? Tiszta, mert alig használod? Megteheted ezt is.

Cselekedhetsz jót és rosszat függetlenül attól, hogy azt mások érzékelik-e, tudják-e, ítélik-e felette vagy sem. A belső éned mindenről tud. Nemegyszer összefog az emlékezet és a lelkiismeret és meglátogat. Az őszinte pillanataidban nem kerülheted el a velük való találkozást, amely sokszor jót tesz. Ilyenkor megnyugodhatsz, hogy helyes úton jársz, rájöhetsz egyes hibáidra és kijavíthatod őket. Mosógép nélkül is tisztába teheted lelkiismeretedet.

S hogy mi kell ehhez? Egy befelé nézés. A tények tiszta látásmódja. A túldimenzionált érzelmek, gondolatok, érdekek, önzések, tévhitek lehántása a történetekről, a cselekvésekről. Ekkor kerül felszínre a tények, tettek, összefüggések olyan sorrendje, amely addig lehet, hogy láthatatlan volt számodra. A lelkiismeret segít a dolgok helyesebb értékelésében. Persze lehet, hogy megtévesztettek, félrevezettek és dolgokat eltitkoltak, másképp mutatták be a tényeket, körülményeket. Mindez Téged is tévútra vezetett.

Az idő sok sebet begyógyít, sok sebet nem enged beformni, sok sérülést időnként feltép, és a fájdalom újra és újra elkísér. Mindez az idő, az emlékezet és a lelkiismeret olyan hármasa, amely veled van, amely, ha kell, ébresztőt fúj, vagy igazol, helyesel, vagy megint, figyelmeztet. Hallgass ezen intelmekre, belső hangokra, saját énedre. Tartsd életben és tisztán belső világot. Hidd el, ha így teszel, nem kell hátat fordítani annak a bizonyos tükörnek, éjszaka nem kell forgolódnod ágyadban, nem ver ki a hideg veríték, hogy ki, mikor fog rájönni a turpisságodra.

A lelkiismeret tükör. Nézz bele, tartsd tisztán. Nem üvegből van, ezért nem tudod eltörni és újat venni. A másét sem igen használhatod. Ez egyedi, rád szabták, csak a Tiéd. Elkísér egy életen át, hozzád tartozik, nem cserélheted le. Nem dughatod el, nem teheted, hogy nem hallgatod meg, nincs gombja, hogy lekapcsolhasd. Az más kérdés, hogy engedelmeskedsz-e a jobbik énednek vagy sem. A lelkiismereted az egyetlen, igaz, befolyásolhatatlan tanú az életedre, minden jó és rossz cselekedetedre, gondolatodra. Ha eltévedsz, az élet sodrásában kérj tőle tanácsot.

Élj békében, harmóniában, lelki tisztaságban és elnyered álmaid nyugalmát. Erre törekedj, mert a sok-sok álmatlan éjszaka nem tesz jót az egészségnek.

A lelkiismeret prédikátora a belső hang. Ha elülnek a zajok az élet forgatagában, ha képes vagy egyedül, csendben létezni, rájössz, hogy mégsem vagy egyedül. Ahogy nézed a távoli hegyeket, a tenger, vagy az óceán mérhetetlen energiát adó hullámain, amikor megérezed a füves rét felejthetetlen illatát, amikor hallod az erdő suttogását, megszólal egy hang, amely kihasználja a lehetőséget, hogy egyedül lehet veled.

E hang csendes, bölcs, érvekkel bíró, ugyanakkor kritikus, őszinte, mentes minden érdektől. Érdeke csupán egy, és az a Te épülésed, gyarapodásod támogatása, tevékenységed górcső alá vétele és tükör tartása Éned elé.

E hang nem kímél, de nem is bánt. Inkább int, figyelmeztet, helytelenít, utat mutat, ötletet ad. Ez is Te vagy, mégpedig a belső rejtett, elrejtett Éned, akivel lehet, hogy nem szívesen találkozol. Pedig ez nem más, mint a lelkiismereted, ami vezérel, ami együtt

cselekszik veled, vagy éppen tiltakozik tetteid miatt. Mindig hallgasd meg, kérdéseit válaszold meg, intéseit tedd megfontolás tárgyává, s beszélgetések eredményét ne dobd sutba. Ez az a belső hang a valódi, a Te élő lényed, ami adott esetben mutatja a helyes cselekvés határait, int a benned lévő értékekre.

Lehet erre legyinteni, lehet ezt másképp értelmezni, elhessenteni, szembe fordulni vele, hiúságból keménynek látszani, mutatni a tántoríthatatlant, a vagányt, a mindent jobban tudót.

Ne feledd, ha nem hallgatsz a belső őszinte, igazi és helyes Énedre, az élet pofonokkal, kudarcokkal fog minderre emlékeztetni. Ezt az utat is járhatod, hiszen a Te utad. De számolj mindazzal a következménnyel és felelősséggel, amit nem háríthatsz másra, viselned kell. Így kerülsz csendes csapdába a lelkiismeretteddel, és nem tudod a balhét ráverni, nem ő áll a pulpituson, hanem Te.

A lelkiismeret egy belső iránytű, egy mérce, egy érzelmi alapú értékcsomag, amely a felelősségérzet másik – belső – fele. A lelkiismeretesség nemes tulajdonság. Ott is helyes magatartásra indít, ahová a jog paragrafusai már nem érnek el. A lelkiismeret sok-sok helyes és empátiát tanúsító cselekedetre sarkall, ott is, ahol mások észre sem veszik, hogy emberileg lenne tennivalójuk. A lelkiismeretes ember munkájában alapos, precíz, önellenőrző, csak maga által is tökéletesnek tartott munkát ad ki a kezéből. Az ilyen személyek megbízhatóak, titoktartók, szabálykövetők, állandóan arra vigyáznak, hogy bajt, hibát ne okozzanak.

Környezetükben törekednek elérni, hogy mások is kövessék példájukat. Meggyőzően érvelnek az egyszer és jól elvégzett, körültekintő munka mellett. Minden apró momentumra képesek figyelni. Koncentráló képességük kiemelkedő. Jól teljesítenek szinte minden területen, de kiválóak abban is, ha valakinek a bűnösségét, vagy vétlenségét kell kideríteni. Mindent megtesznek a tények tisztánlátása érdekében, semmi nem kerüli el figyelmüket. Megingathatatlanok az igazság, a múltbeli események minél teljesebb körű feltárásában. Megértők, méltányosak, de nem könnyű ellenfelek.

Sok jó tulajdonságuk követésre méltó. Magatartásuk, munkájuk, eredményeik mindig megvédik őket a nemtelen támadásoktól. Nincsenek emberi, szakmai tartozásaik. Éppen lelkiismeretük segít abban, hogy kiválóan végezzék munkájukat, amit vállaltak azt teljesítsék. Mindez azért van így, mert életük, a munkájuk, és a hivatásuk közé szinte egyenlőségjel tehető. Számukra a munka kevésbé teher, inkább rendre megoldandó kihívás és értelmes időtöltés. A sikert rendre belülről élik meg, akkor is, ha nem kapnak dicséretet. Pontosan tisztában vannak értékeikkel, a szervezetért, a munkatársakért tett erőfeszítéseikkel és lelkiismeretük igazolja vissza a helyes cselekvéseiket.

Bizonyára vannak olyan – egyébként lelkiismeretes munkatársak – akik kevésbé élvezik a munkájukat.

LELKI, FIZIKAI, SZAKMAI, ÉRZELMI EGYENSÚLYRÓL

Az egyensúly egy olyan elviselhető helyzet megközelítése, amely lehetővé teszi, hogy időben, teljesítményben, érzelmekben és szellemiségben, egészségben, a munka és a magánélet közötti viszonyrendszerben uralkodó legyen, a megfelelő arányosság, a kellő prioritás és ezáltal a célok teljesítése könnyebbé váljon.

A harmónia, az egyensúly megbomlása, az elsőbbségi célok aránytalansága, egymáshoz való kapcsolatuk és rangsoraik szétesése, felborulása szinte ellehetetleníti az azokban a szerepekben elvárt teljesítést. A feladatokban való elveszés ellenére az érintett sehol nem képes eleget tenni, adott esetben még a maga által kitűzött céloknak sem. Ez az egyensúlyvesztés – főleg, ha tartósan bizonyul – az egyén elfáradásához, „széteséséhez” vezethet, amelynek egyenes következménye a teljesítmény csökkenése és a minőség visszaesése. Ezzel párhuzamosan nemegyszer a magánélet mérlege is megbillen, és alig-alig állítható vissza.

Az egyensúly békét, nyugalmat, egyenletes terhelést biztosít. Képesek vagyunk minden területen az elvárt igényeknek megfelelően végrehajtani a ránk bízott feladatokat.

Mindez nem jelenti azt, hogy adott esetben, és időlegesen nem szükséges a mérleg nyelvének elbillentése, hiszen lehet, hogy a családi élet vagy a munka átmenetileg igényli a fokozottabb odafigyelést, a megfeszített tevékenységet. E kilengések – ha helyreállnak – nem okoznak nagyobb problémát.

Nemegyszer megfigyelhető azonban, hogy rabjaivá válunk a feladatnak, a munkának, a sikerek legyezgetik hiúságunkat és az újabbak hajszolása elvonja törődésünket más területektől. Remélhetőleg ritkán, de előfordul, hogy a család kényszerei elől valaki a munkába menekül, vagy fordítva, a munkahelyi konfliktusok arra készítetik, hogy minél többet legyen távol a kollégáktól. E magatartások természetesen az érintett területen cselekvési űrt alakítanak ki, melyek későbbi kezelése ugyancsak az aránytalanságok előidézőjévé válik. E fizikai, szellemi libikóka végül is mindenhol vesztesre ítéli a személyt, és a helytállása mindkét helyen kétségessé válhat.

Ahhoz, hogy ez ne következzen be, naponta, tudatosan, kellő arányérzékkel és előkészítéssel kell törekedni az egyensúlyok megtalálására. Tudom, bölcs mondatok, szép betűk és szavak, de az élet tengerén vannak hullámok, amelyek betérítenek. Igen, vannak. Mi is sokszor vettünk nagy levegőt, kollégáimmal együtt, és a vihar elültével kerestük a megfelelő megoldásokat.

Nagyon fontos az egészség megőrzése, a családdal való foglalkozás, a gyerekek nevelésében való részvétel. Az ifjú kor még megengedi, hogy család híján az ember többet dolgozzon, tanuljon, szórakozzon. Az egyensúly mérlegében még csak Te méred önmagad. A család alapítása, az otthon megteremtése azonban már megosztja az időt, a felelősséget, a gondoskodást, a tennivalókat. Ekkor érkezik el az arányosság és az egyensúly korszaka. E többváltozós rendszerben kell navigálni tudni, úgy, hogy mindenre jusson elég idő.

Nem könnyű megtalálni azokat a kritériumokat, határokat, kötelezettségi köröket, amelyek alapján az időt, a teret, a felelősséget, a feladatot képesek legyünk úgy osztani, hogy ne keletkezzen sehol sem cselekvési, érzelmi, fizikai űr. Na, ezt kell, kellene

megtanulni! Ez az élet napi játéka, amiben nem állsz jól, ha mindig vesztesre állsz valahol. Bízom abban, hogy meg fogod találni a helyes utat. Mindehhez szükség van jó munkahelyi csapatra és vezetőre, megértő, türelmes családra, adott esetben segítő barátokra, munkatársakra. Szükség van a Te szorgalmadra, akaratodra, beosztási képességedre, az üresjáratok csökkentésére, a tudás és tapasztalat alapú, gyors és jó döntésekre és cselekvésekre.

És leginkább az egészségre van szükséged. Vigyázz, ezt nem lehet a boltban megvenni, és az összejt program sem teszi lehetővé, hogy egészen előről kezd. Ezért arra az egy egészségre kell vigyázni, ami van. A cukorbetegség, a magas vérnyomás, a koleszterin nem fog számodra szolgálati jegyet írni, hogy részt vehessen az életedben. Csak csendben és lazán betársul sejtjeidbe, és ha nem figyelsz, évek múlva állapotják meg, hogy bocs, de magának legalább három féle gyógyszert kellene szednie, súlyából tíz kilogrammot adjon le, naponta fusson 30 percet, két naponta kerékpározzon 1-1 órát, és vegye át a kutyasétáltatást a család többi tagjától. Ja és járjon el úszni, és menjen el a szemészetre szemfenék – és nem más – vizsgálatra. Választhatsz és dönthetsz, hogy az említett 3 tesóval (gyógyszerrel) élsz együtt, ameddig bírod – mert ők bírják –, vagy beszállsz a versenybe és legyőződ őket. Ajánlom, szállj be a ringbe. Ez szentelenül személyes, de igaz és ettől hiteles.

LEGYENEK SAJÁT SZABÁLYAID

A gyarapodó értékeidet, a saját magad által betartandó tilalmakat, a magadtól elvárt viselkedést öntsd saját átlátható, következetességgel bíró házi szabályokba. E szabályok megalkotása önmagadnak felállított cselekvési sáv határait jelölik ki. Ezek tudatos végiggondolása, mögéjük érvek, tapasztalatok sorrendbe állítása egy olyan belső rendet teremt, ami csak a javadra válthat.

Az önmagunkkal szembeni követelményeink keletkeznek, terebélyesednek, elérik fénykorukat, majd az idő múlásával újabb elvárásokkal egészülnek ki vagy lecserélődnek. Mindez akkor következik be, amikor az önnevelés eredményeként a korábbi igényből, a napi gyakorlatban betartott viselkedés, cselekvés természetessé és mindennaposá válik. A különböző élethelyzetek tanítanak meg e szabályok megalkotására és betartására. A jelzett íratlan és követendő magatartások alapja a tapasztalat, melynek ereje élteti azok érvényesítését.

Természetesen a szabályok csak akkor tekinthetők szabályoknak, ha betartásuk következetes, eredményes, megóv a hibáktól, a könnyelműségektől, segít az egyes élethelyzetekben és alkalmazásuk kellő védelmet, túlélést, sikert, magabiztosságot hoz magával. E saját magad teremtette láthatatlan háló az egészséges önvédelem része, minden cselekedet tudatos végiggondolása, a körültekintő mérlegelés viszonyítási alapja.

A szabályok tárgyai összefügghetnek az egészséges életmóddal, a viselkedéssel, a munkához való viszonyal, annak egyes részleteivel, a jövőd építésével, a munkatársakkal és a vezetőkkel való kapcsolatokkal, a mindennapokban való helytállással, a család és a rokonsággal való bánásmóddal, a párkapcsolatok kezelésével, a hagyományok ápolásával, és további területekkel.

E követelmények alkalmasak arra, hogy erősítsék önfejlődésedet, magabiztosságodat, megkönnyítsék döntéseidet, választásaidat, hogy biztosítsák karakteredet, kiteljesítsék jellemedet, előmozdítsák hitelességedet, megbízhatóságodat, követhetőségedet. A belső igények e köre hasonló egy cselekvési karanténhoz, amely hozzájárul az életed folytatásához, elképzeléseid megvalósításához, céljaid eléréséhez. E megoldás lehet az egyik út, ami elvezet a tökéletesebbé válásodhoz.

A szabályok annyit érnek, amennyit betartasz belőlük. A szabályok egyben tükrözik tapasztalataid halmazát, önismereted szintjét, s garanciát is nyújthatnak önvezérlésedhez, önmagad korlátozásához, ha kell legyőzéséhez. Ez utóbbiak olyan erények és erősségek,

amelyek egyszerűen nélkülözhetetlenek az élet éléséhez. Légy önmagad törvényalkotója, alkalmazója és betartója, s példává válsz az arra figyelőknek, a követőidnek.

A leírtak mellett bizonyára tisztában vagy azzal, hogy nem mindenre lehet szabályokkal felkészülni. Az élet nagy rendező, mindig szolgál meglepetéssel, új és újabb kihívásokkal. A szabályok szülőanyja nem egyszer éppen a tapasztalatok azon köre, amelyekkel kapcsolatosan az emberi magatartások megfelelő mederbe terelése kívánatos. Ezért a Te életed saját szabályai sem mindenhatók és nem is örök érvényűek, változnak, változol Te is, és egyaránt mozgásban vannak a körülmények. Ugyanakkor nagy valószínűséggel a szabályok kellő száma segít egy újabb helyzet jó megoldásában is.

A LOJALITÁSRÓL

Itt vagy. Te választottad a köz és a jog szolgálatát, a rendőrséget. Amikor esküd szövegét elmondtad - tudatosan vagy sem -, sok minden egyebet is vállaltál. Vállaltál azonosságot a szervezettel, felkészültél arra, hogy elfogadod e testület értékeit, beilleszkedsz írott és íratlan szabályai közé, tudásoddal gazdagítod, gyarapítod a szervezet értékeit. A testület és tagjai, valamint a munka iránti tisztelet, hűség és bizalom mind-mind velejárói a lojalitásnak.

E lojalitás ugyanakkor arra is kötelez, hogy tegyél az egyes rendőr és a szervezet hibái ellen, légy kreatív kritikusa a munkának, ha kell, példákkal ösztökélj a pozitív változásokra.

Nem lehetsz intrikus, nem rombolhatsz a szervezet tekintélyét, nem engedheted meg magadnak, hogy veszélyeztesd a testület működését, nem foglalhatsz állást a jogszabályokkal szemben, nem lazíthatod a szolgálati rendet és fegyelmet. Elvárható tőled a feltétlen engedelmesség, a kapott parancsok legjobb tudásod szerinti végrehajtása, a szakma szabályainak legmesszebb menőkig történő betartása, a szervezet tekintélyének erősítése, a testület egészére vonatkozó döntések tudomásulvétele.

Ha szíved, értelmed, szakmai tapasztalatod szerint és azok okán mégis ellent kell mondanod, vagy véleményedet feltétlenül indokoltnak tartod közölni, tedd ezt kulturáltan, visszafogottan, mások heccelése és magad mellé állítása nélkül. Észrevételeidet, általad jogosnak vélt kritikádat a megfelelő szolgálati út és igénybe vehető fórumrendszer segítségével gyakorolhatod.

Ha szolgálatod során hited meggyengül, s elpártolóban vagy esküdtől, vagy más, ehhez kapcsolódó értéktől, végy búcsút. Ekkor sem engedheted meg magadnak azonban, hogy véts a lojalitás szabálya ellen. Ha az élet történései majd téged igazolnak, újra helyet kell, hogy kapj a szervezetben.

A törvények, a jogszabályok és a szakma szabályainak szolgálata, és esküd betartása nem teszi lehetővé, hogy egyének, csoportok, pártok érdekei és elvárásai szerint végezd munkádat. Ha ma behódolsz bárkinek, holnap már be kell hódolnod bármiért. A rendőri szervezettől pártatlanságot, pártoktól való függetlenséget, befolyásolhatatlanságot várnak el az állampolgárok, az igazságban bízók, a közt szolgáltók tisztelői.

Ha a szervezet gerince megroppan, úr keletkezhet az emberek, a szervezet és az állam közötti működési bizalomban. E bizalom pedig elengedhetetlen kovásza és alapja a társadalom és az állam kapcsolatának.

A LECKÉRŐL

Az iskola nyelvén az élet nem más, mint megoldandó leckék sorozata. Közös bennük, hogy mindkettőből tanulni illik, vagy kell. Csupán apró különbségekre szeretném a figyelmet felhívni. Az iskola leckéi a könyvekben, előadásokban érhetőek utol és általában e helyeken a válaszok is rögzítésre kerültek.

Az élet nem ilyen egyszerű. A sors leckéi sokszor váratlanok, kiszámíthatatlanok, s a választ számtalan esetben az azt átélőnek kell megadnia. Az élet leckéit nem lehet félvállról venni. Ha nem tanulunk belőlük, újra és újra elszenvedőivé válunk. Az iskola a

felkészületlenséget a megfelelő érdemjeggyel honorálja. Az élet leckéinek megoldatlansága, vagy a nem megfelelő válasz, évekre kiható következményekkel bírhatnak. Az iskolák arra valóak, hogy a jövőre készítsenek fel. De minden igyekezet ellenére erre teljes körűen a négy fal között nem lehet elég ismeretanyagot összegyűjteni.

Ahhoz, hogy e leckéztetéseket elkerüljük, kiemelkedő a tudatosság, a szabályok, követelmények, elvek, elvárások ismerete, elfogadása és az a szerinti cselekvés. Még ezek mellett is próbára tehetnek az események. Ezek mögött állhatnak véletlen egybeesések, tévedések, váratlan kedvezőtlen történések, felcsillanó lehetőségek, újabb életcél kitűzése, a nagy felismerés életünk tartalmát érintően. Nemegyszer kell megvívunk csatáinkat az emberi rosszindulaton, áskálódáson, irigységen alapuló beavatkozásokkal, önérzetünket sértő magatartások miatt, és nem utolsó sorban saját hibáinkból eredően.

A leckék sora tanít, illetve tanulásra alkalmas. E tanulás elkísér, ha akarod, ha nem. Veled van az úton, hordozza palástodat, szabályodat, nemesebb esetben tolladat, vértedet. A tapasztalat a te igaz barátod, és fegyverhordozód. Ne felejtsd el döntéseid előtt méríteni belőle.

Az iskola a bizonyítványosztással általában véget ér. A sors az élet bizonyítványát életed utolsó szakaszában mutatja meg. Törekedj arra, hogy a köztes rossz jegyeket, ha lehet, javítsd ki, míg van rá erőd, időd, lehetőség.

A LÉNYEGLÁTÁSRÓL

Az ember minden felelősségét félretéve számtalan esetben szemetel, mocskot hagy maga után. Van, aki udvarát teríti be mindenféle lommal, vannak, akik az óceánjárókról dobálják műanyag flakonjaikat a vízbe, vannak, akik a város körül védvonalként szeméthegeket építenek, sajnos nem egyszer büntetlenül. E felelőtlenség mélységes tiszteletlenség a többi emberrel szemben, jogsértés az egészséges környezethez való joggal szemben és nem utolsó sorban a természet körforgásának méltatlan befolyásolása.

Sajnos nincs ez másképp a szellemi termékeket illetően sem. Hasonlóan fertőzötté vált az internet világa, és az információs óceánok egyaránt. A jövő egyik egyéni és kollektív harcmezeje éppen az információkkal való csata helyszíne lesz. A szellemi szemétként való eligazodás, turkálás, válogatás nélkül nem lehetséges. Az erre szükséges idő nemegyszer kioltja energiáink egy részét és emiatt alig marad idő a lényeg felkutatására, megismerésére, elsajátítására. Miután a jövő a tudás, az ismeret, a felkészültség, a gyors és rugalmas alkalmazkodás időszaka, megnő annak jelentősége, hogy hogyan vagyunk képesek eligazodni a bennünket ért hatások, benyomások, információk, ismeretanyagok között.

Ahhoz, hogy időt nyerjünk, hogy energiáinkat kellően tudjuk hasznosítani, elengedhetetlen a kellő lényeglátás, a szelektáló képesség, a különböző lényeges és lényegtelen dolgok elválasztásának képessége, gyorsasága, alapossága.

Sok dolognak két oldala van. Számtalan eset bizonyítja, hogy az árnyék csak a fény mellett nyeri el jelentőségét, nincs egyik a másik nélkül. Összetartoznak, elválaszthatatlanok, kölcsönösen adják meg egymás értékeit, tulajdonságait.

A helyes és a kevésbé helyes dolgok is együtt járnak, mint az ikrek az iskolába. Így kézen fogva közlekedik a jó és a rossz, a lényeges és a lényegtelen.

Mindig meg kell fontolni, hogy számunkra az élethez, munkához, a feladathoz mi a lényeges, a fontos és mi nem az. A lényegtelen dolgok lehet, hogy zavarók, kedvet szeghetik, bánthatnak, de okozhatnak örömet is. A kérdés, hogy melyek azok a körülmények, célok, feladatok, értékek, amelyek a lényeg, a valódi tartalmat, az élet értelmét adják. Melyek azok a mozzanatok, melyekből építőkövek, cölöpök készülhetnek életed várának, piramisának elkészítéséhez. Ezek a követni való mozzanatok, a többi csupán elhanyagolható részletkérdés.

Ugyanakkor az sem tagadható, hogy a lényegtelen és aprónak tűnő dolgok is lehetnek meghatározott körülmények között fontosak, előremozdítók, ötletet, megoldást adók. Ezért van szükség a tudatosságra, az információk súlyozására, az összpontosításra, a

lényeglátásra, az összefüggések felismerésére, a cél, a célok pontos kijelölésére, az út meghatározására, és az ahhoz szükséges eszközök, módszerek, feltételek biztosítására. E szempontok, már segítséget nyújtanak az érdemi ismeretek kiválasztására.

Elkalandozhatunk a lényegtelen dolgok táborában. Bújócskának jó, haszna alig, az idő viszont döntően haszontalanul múlik. A legnagyobb hátrány, hogy elfecséreljük szellemiségünket, energiánkat, hagyjuk szétzilálni figyelmünket, engedjük fellazítani koncentráció képességünket és ezáltal nem marad időnk a lényeges kérdések, tények információk ellenőrzésére, kellő mélységű kimunkálására, az azzal kapcsolatos feladat, döntés előkészítésére és végrehajtására.

Számunkra az élet egy lehetőség, a keret. Annak tartalmát maga az ember tölti ki. Ezt sokféle módon teheti. Hajlott korban, amikor akarva, akaratlanul mérleget készítünk, szembesülünk, hogy mit is tettünk, hogyan tettük életünk során. Ekkor nemegyszer rádöbbenünk, hogy mit rontottunk el, mit kellett volna másképp csinálni, mit hagytunk ki, miből kell még „bakancslistát” készíteni. Mi az, ami még pótolható, helyrehozható. És nyilvánvaló, hogy kellő visszafogottsággal látjuk életünk eredményeit. Sokszor akkor jövünk rá az élet lényeges tartalmi szigeteire, amikor már nem jut idő és energia oda hajózni.

Az életnek számtalan értelme lehet, hiszen mindenki a maga uraként utazik, és mindenki másképp látja saját sorsának csomópontjait. Talán a lényeg, az élet tartalmát az jelzi igazán és egyértelműen, hogy a gyermekeinket sikerült-e helyes pályára állítani, vagy általuk választott irányt támogatni, hogy sikerült-e a szakmában eredményeket elérni, sikerült-e tudásunkat átörökíteni, hogy milyen szellemi örökséget tudunk átadni, hátrahagyni. Képesek voltunk-e helyes értékek mentén élni, másokat gyámolítani, felemelni, ha kell, számukra hitet adni, tudtuk-e a bennünket körülvevő közösségeket szolgálni, hasznos tagjai voltunk-e a különböző szakmai közösségeknek? Súlyos kérdések, és vajon milyenek lesznek a válaszok.

A válaszok remélhetőleg sokaknak elégedettséget adnak. Belátjuk, hogy ennyire tellett. Reményeink egyike, hogy ha kapunk egy második esélyt az életre, majd jobban csináljuk. Téged azért arra biztatlak, hogy már az első fordulóban is légy körültekintőbb, hogy ne kelljen egy második esélyben bíznod.

M

A MÚLT AZ IDŐSEKÉ, A JELEN MINDENKIÉ, A JÖVŐ A TIÉD

Az élet és az idő apró igazsága az, ami a címben megfogalmazódott. De a cím választása nem egészen véletlen. Nem könnyű feladat az idő síkjait és szereplőit egy palettán kezelni. Főleg nem az az ifjabb nemzedéknek. Igen, igazad van, a korábban születetteknek sem. Pedig össze vagyunk zárva. Egyelőre csak egy glóbusz van, hová is mehetnél. Ha veszed a fáradságot és 20-30 évre előre látod magad életed tükrében, amikor felcsúszik a homlokod, amikor szemüveg van az orrodon, amikor zsebpénzedet a gyerekek és az unokák meseszerűen zsugorítják, rájössz, hogy egyszer Te is leszel nagyszülő. És bizony ezzel együtt jár a korosodás. Ha hátranézel, ott az újabb és ifjabb nemzedék, melynek nemrég még Te is tagja voltál, s akik most tapossák a sarkadat. Talán ekkor megérted, hogy ez nem más, mint az élet körforgása, az egymásból eredés és az egymás követés megváltoztathatatlansága.

E felvillantott kép remélem, hozzájárul, hogy egy kicsit elnézőbb, türelmesebb légy az idősebb korosztállyal. Az idősebbek lehet, hogy sok mindent megéltek, szemük gyengébb, lépésük lassabb, a fizikai felmérőnek többször nekirugaszkodnak, de hordozzák az évek emberi, szakmai tapasztalatait, arcuk ráncai tanúi az utcai szolgálatnak, a szabad ég alatti helyszíni szemléknek, de szívük, lelkük a munkáé, a feladaté, és fáradhatatlanok. Látnod kell, így alkotunk egy csapatot. A szakma idővonala hasonlóan fémjelzi, hogy a múlt eszközei és módszerei nélkül aligha fejlődne a jelen rendészeti technikája. A korábbi eszközök használatának tapasztalatai azok, amelyek rávilágítottak a fejlesztés útjaira, módjaira. Így rakódik egymásra a múlt és a jelen. Mindez bölcsője a jövő jobb, hasznosíthatóbb eszközeinek. Az említett folyamat ugyanaz, mint a tudás és tapasztalás szervezeti piramisa.

A korosztályok döntően és alapvetően ugyanazokban az emberi viszonyokban dolgoznak, hiszen azok változása alig észrevehető. Ugyanakkor a különbség is jelentős. Ez nem más, mint a technikai háttér, az informatika, a rendészeti technika széles körű terjedése, és a civil technikai igénybevétele. Ebben – részben érthetően – az idősebb korosztály kevésbé jártas. A fiatalok lappal a kezükben hagyják el a szülőszobát, így nem véletlen hozzáértésük, fokozott érdeklődésük, ami elvezeti őket a hasznosítás fogásainak gyors és kézenfekvő elsajátításába.

Azt azért szem előtt kell tartani, hogy a technika – mint az ember által készített eszköz – nem jelenthet törésvonalat ember és ember között. Tudom, hogy nem csak a technika a törésvonal. Ide tartozik, tartozhat a beszéd, a szleng, a ruházat, a viselkedés, a munkához való viszonyulás, a szabadidő eltöltésének különbözőségei.

Azt gondolom, hogy egymás megmértetésének fontosabb szempontjai a szakma, a tudás, a felelősségvállalás, a munka minősége, a helytálló tapasztalat, az emberség, a csapat tagjaként való viselkedés. Talán, ha e dimenzióban keressük azokat a területeket, amik összekötnek, és nem elválasztanak, akkor jobb a megközelítés fókusza, és a közös munka ráncai is csökkennek.

A jövő a Tied. Teljes egészében. Csak addigra korosabb leszel, és dohognatsz a fiatalokkal. Látod, az idő vonala nem csak egyenes, hanem körbe is jár. Korábban Te voltál az ifjú kezdő, most közelítesz az nyugdíjkor eléréséhez.

Töretlen hittel bízom abban, hogy életed kisebb és nagyobb álmai valóra válnak, hogy az egészség végig útitársad lesz. Remélem, ha leteszed a lantot és nyugdíjba vonulsz, akkor a búcsúvacsorán vagy ebéden könnyekkel küzdve köszönöd a lehetőséget, az éveket, bátorítod a fiatalokat, és ajkaidat nem hagyják el a panaszokkal járó sóhajok. Talán ezt követően lehetőséged lesz többet foglalkozni a családdal, az unokákkal, a kedvenc hobbiddal, több időd marad az élet mindennapi szépségeit észrevenni és gyönyörködni bennük.

A MÚLT MINT A JELEN ÉS A JÖVŐ BÖLCSŐJE

A múlt a jelen és a jövő nyoszolyája. A jelen – ha létezik – azonnal múlttá változik, ahogy a kimondott szó elhangzása után sem módosítható. E szakaszok az idő egymást követő rétegei, melyet az ember érzékelni képes. Életünk a múltban gyökeredzik és a jövő felé tart, amit rendszeresen és folyamatosan átélünk, azt tartjuk a jelennek.

A múltbéli életünk elkísér bennünket, ha akarjuk, ha nem. A gyermekkori emlékek hol felélednek, hol elhalványulnak, a szülőkkel való együttlét minden rezdülése bennünk van, példát ad, boldog gyerekkort idéz, vagy éppen tagadásra int, arra késztet, hogy mi csináljuk jobban, mint ősünk.

A múltunk megváltoztathatatlan. Megtörtént, nincs mit tenni. Lehet róla ábrándozni, lehet dicsőíteni, lehet példaként kezelni és követni, lehet új utakat keresni és találni. A természet láthatatlan rendje és minden szülő álma és vágya, hogy a gyermekei vigyék többre, jobbra. Éljenek számukra kedvező életet, teljesüljenek vágyaik, álmaik. Sok szülő erre teszi fel életét, ezért küzd, ezért érvelnek, ezért „rágják a fülünket”, ezért ösztönöznek tanulásra, fejlődésre, továbblépésre.

Életünk előrehaladottabb állapotát elérve már magunknak is van saját történetünk, múltunk. Ebben helyet foglalnak sikerek, kudarcok, jó és rossz döntések, sérelmek, kellemes időszakok és hullámvölgyek, sok-sok ismerős, barát, munkatárs, vezető, szomszéd, alkalmi kapcsolat, tanulás, iskolák, élet és munkatapasztalatok garmada. Mindenkitől és mindenből tanulunk valamit, akkor is, ha az nem tudatos, nem végiggondolt tapasztalatszerzés.

A múlt érzékelése, átélése az emlékezéssel lehetséges. Az egyéni létünket megelőző kor, korok történéseit, az azokról szóló dokumentumokból ismerhetjük meg. A régmúlt felé tartó időutazás során szerzett ismeretek segíthetnek, abban hogy képesek legyünk formálni a májt és a holnapot, elkerülve azokat a buktatókat és hibákat, amelyeket eleink

vétettek. A tanulmányozott példák, történetek, igazságok, a kikristályosodott tapasztalatok, körültekintő és figyelmes vizsgálata számtalan gondolatot szülhet, és megoldási mintával szolgálhat, vagy éppen elkerülendő veszélyekre figyelmeztethetnek.

A múlton állandóan rágódni, elkövetett hibáinkat visszamenőleg kijavítani nem mindig lehetséges. Lehet, hogy önmagunk okoztunk kárt, saját életünket érintően. Ilyenkor a felelősség és annak terhe egyedül a miénk. Ami beláthatóan megváltoztatható azon fáradozni kell, ami már helyrehozhatatlan, azt jobb elengedni.

Ha mások sérelmére cselekedtünk, és az élet lehetőséget ad, akkor éljünk a bocsánatkéréssel, a tévedések tisztázásával, a rossz döntések korrigálásával, az okozott bánat enyhítésével.

Aki sokat néz hátra, az lehet, hogy tanul is, de lehet, hogy hamarabb orra is esik. Aki a jelent a jövőt takaró felhőkön át kémleli, az vélhetőleg nem látja a fától az erdőt. Ezért jártadban nézz a lábad elé, s ha megállsz, láss át az időn, hogy vajon mit tartogat a jövő. A célt messziről is látni kell, de az apró lépéseket azért meg kell tenni, ha lehet botlások nélkül. A jövő bámulása közben ne ess hasra a jelenben, mert nem érsz oda.

A tudatosan elkövetett hibákkal egyaránt terheljük a jelent és a jövőt. Az élet hátizsákja egyre nehezebb, ezért törekedni kell arra, hogy az mindig cipelhető és vállalható maradjon.

A múlt sajnós számos sérelem, kellemetlen helyzet, bántság, kudarc időtemetője is. Kérdés, hogy ezekre meddig érdemes emlékezni, kell-e őket melegen tartani, vagy a jelent és a jövőt hívjuk orvosnak, vagy gyógyírként, hogy gondoskodjon a felejtésről.

Vigyáznunk kell, mert a kellemetlen emlékek kosara hamar megtelhet és felidézésük elveszi a mától és a jövőtől az időt, az energiát, a kedvet, és lehúzza az ismeretlen fenekű időmocsárba.

Ahogy az idő telik, úgy kell tudni túllépni a múlt grádicsain, úgy kell az új és pozitív tartalmú cselekvéssel, eredménnyel, előrejutással csökkenteni a régi, nem kívánatos történetek súlyát. Sajnos vannak súlyos emlékek, amelyek ettől függetlenül velünk

maradnak, akkor is, ha szeretnénk elfelejteni őket. Talán ezen emlékek sorsa, hogy figyelmeztessenek, hogy óvjanak, hogy adott esetben határt mutassanak, megálljt parancsoljanak, és hogy létezésük árnyékában érezzük eredményeink, jó tetteink, cselekedeteink fényét. Mindez furcsa játéka az elmének, amely összefogva az idővel bennünk él, velünk van, mint láthatatlan élettárs, kísér utunkon.

Ne légy haragtartó. A megbocsátó mindig a nemesebben gondolkodó. A megbocsátás nem gyengeség, hanem emberi nagyvonalúság, egy gesztus, amitől lehet, hogy Te jobban érzed magad, mint az, akinek megbocsátottál. A harag, az előítélet, a sértettség felbukkanása, netán a bosszú vezérelte cselekvés messzire vezet, és újabb bűnök elkövetésére sarkall. Ne tedd ezt magaddal. Enged, hogy az emlékezet rostján ezen emlékek, érzések kihulljanak a semmibe, vagy váljanak súlytalanná, teret engedve az új szebb, jobb, tartalmasabb, értékesebb emlékeknek.

Tiszteld múltadat és tanulj belőle, éld a jelent és hozd ki belőle a legtöbbet, és készülj a holnapra, a holnaputánra, az újabb kihívásokra. Állandóan készülj, hogy élni tudj, hogy legyen tartalmas a jelened és biztos a jövőd. Ez már a Te korod, a Te akaratod, a Te döntéseid terméke kell, hogy legyen. Akaratod, döntéseid, szorgalmad, fejlődésed a saját magadban hordozott garanciák önnön életedhez.

A MEGFELELÉSRŐL

Senki sem különálló sziget, nem vagy egyedül, társas lénynek születted. Persze megteheted, hogy megválogatod az időt, a helyet, a közösséget, ahol megjelenesz, megszólalsz, szerepet vállalsz. Így megkeresheted a Neked megfelelő és alkalmas kommunikációs közeget, ebben az esetben Te választhatsz, hogy ki vagy kik a Neked megfelelő személyek, partnerek. Vajon ugyanúgy cselekedhetsz-e ha rendőr leszel? Talán részben, és szabadidődben így tehetsz, de a korlátok száma nem kevés.

Rendőrként már nem Te döntöd el, kivel szemben intézkedsz, és kivel szemben nem, erre jogszabályok köteleznek. Nem válogathatsz helyet, időt, személyt, kiket és mikor vonsz eljárás alá, hanem be kell tartanod az ide vonatkozó szabályokat. Ahhoz, hogy megfelelj – úgy tartalmilag, mint formailag – lényedet, gondolatvilágodat, addigi magatartásodat alakítanod, igazítanod kell.

A megfelelés ugyanakkor nem jelenti teljes Éned feladását, de annak egy része kell, hogy igazodjon az általad választott körülményekhez. Ha erre nem vagy képes, az azt jelenti, hogy nem vagy képes bizonyos értékeket, magatartásformákat, kötöttségeket, magatartásmintákat elfogadni és közvetíteni. Mindezek következményeként konfliktusaid száma nőtön nő, és előbb-utóbb egy adott közösség ilyen vagy olyan céltáblájává válsz.

Szüntelenül igazodnod kell a munka, a szervezeti, és a szervezetben dolgozók szakmai kultúrájához, ami azonban nem jelenti annak kritika nélküli elfogadását. Ha ismereteid, tapasztalataid alapján valamit jobban, hatékonyabban tudsz csinálni, annak adj hangod.

Intézkedéseid során nem hagyhatod figyelmen kívül az állampolgár körülményeit. E körben megfelelésed, tárgyilagosságot, elfogultság-mentességet, törvényességet, szakszerűséget, emberségességet, empátiát, méltányosságot jelent.

Másokkal közös munkában a megfelelés együttes gondolkodást, önfeláldozást, segítségnyújtást, bajtársiasságot, közösségi szellemet, sikerorientációt, kreativitást, hatékonyságot, a társak védelmét is jelenti. Parancsnokaiddal szemben a megfelelés tiszteletet, pontos feladat-végrehajtást, fegyelmezettséget, kölcsönös védelemnyújtást jelent.

A csak példálódzó felsorolás tehát azt jelenti, hogy megfelelő akkor leszel, ha szellemeddel, személyiségeddel, tevékenységeddel, azaz az Éneddel építed a szervezet iránti bizalmat, szolgálod az állampolgárokat, sikeresen és hatékonyan együtt dolgozol másokkal, s ezek végső eredményeként elnyered szűkebb és tágabb közösséged feltétlen, tiszteletreméltó bizalmát.

A MEGJELENÉSRŐL

Ugye jól eső érzés egy csinosan felöltözött nő, vagy egy elegáns férfi után megfordulni, akiből sugárzik a kacérság, a hódításra várás? Lehet, hogy darócban is elbűvölő, de valószínű, hogy senki sem fordul meg utána.

Az egyenruhától és annak viselőjétől többet és mást várnak az emberek. Az egyenruha megkülönböztet. Ezért azt úgy kell viselni, hogy szövetét az emberek elismerése, megbecsülése erősítse. Az egyenruha azonosíthatóságot, határozottságot, segítőkészséget és segítő képességet, azaz a bajbajutottaknak mentőövet kell, hogy jelentsen. Úgy kell viselkedned, hogy megóvd és erősítsd az egyenruhát képviselő testületet! Az egyenruhának pedig olyannak kell lennie, hogy kellően szolgáljon feladataid teljesítése során. A ruhád tehát minden esetben legyen előírászerű, tiszta, rendezett. Ne legyen kopott, szakadt, kifénylett. Legyen testre illő.

Kevés szomorúbb látvány van, mint a több számmal nagyobb, vagy éppen egy kihízott egyenruha. Ha így jelensz meg egy intézkedés helyszínén, helyzeti előnyödet is elveszítheted. Ha külsőd rendezett, nagyobb lesz irántad a figyelem és a bizalom. Ha rendezetlen vagy, az állampolgár kételkedővé válhat tudásod és intézkedésed iránt.

Frizurád legyen egyenruhához illő. Nem lehetsz borostás és testszagú. Így aztán tényleg nem lehet megfordulni a darócba bújt nő után sem! De egyenruhában ez nem is illik. Fárasztó, de a cipőd sarkára is ügyelned kell, s nem csak azért, mert az intézkedés során néha a sarkadra kell állnod! Csupán azért, mert az is Te vagy, és hozzád tartozik.

Ha már nyomozó vagy, e szabályok akkor is érvényesek. A jó megjelenés bizalmat, tiszteletet ébreszt. A jól öltözöttség és a határozott, udvarias fellépés fél siker lehet. Fontos az első benyomás! Igazolványod és fegyvered nem fedik el otromba hibáidat, sőt ellenedre fordulhatnak. Az állampolgár tőled vár segítséget, ötletet, megoldást, tanácsot, intézkedést és problémájában eredményt. Teljesítsd igényét! Segít a munkában, ha ápol

vagy és bizalmat ébresztően jól öltözött. Ezzel elnyerheted a polgárok szimpátiáját, csökkentheted előítéleteiket, feloldhatod féltékenységüket és tartózkodásukat, segítheted a közös kommunikációt. Végül soron, ily módon is hozzájárulhatsz ahhoz, hogy feladatodat eredményesen oldd meg.

Ha nem vagy a magad ellensége a ruhád is tét. Tekintsd úgy öltözetedet, mint beruházást a bizalomba és a munkádba, amely egy idő után számodra tőkévé válik, s duplán kamatozik.

A MIKROFONRÓL

Ha nyilatkozol, a hallgatókat tiszteled meg azzal, hogy igazat szólsz. Nyilatkozatod legyen rövid, egyértelmű, tényszerű, szakmai zsargonoktól mentes. Kerüld hipotézisek, nyomozási alternatívák, verziók, többlépcsős következtetések közzétételét. Vigyázz arra, hogy az általad közzétett információ ne hátráltassa a nyomozást, és ne segítse az elkövetőt. Az elmondottak legyenek többszörösen ellenőrzöttek.

Ne feledd, nem nyilatkozatokkal kell nyomozni, hanem a nyomozás eredményéről kell a nyilvánosság számára információt szolgáltatni. Közölni mindig csak annyit és akkor kell, amikor az nem veszélyezteti, vagy nem veszélyeztetheti a büntetőeljárást, vagy bármely más rendőri intézkedést.

Nyilatkozatod legyen szerény, visszafogott, szabatos! Ha lehet, készülj fel előre! A hatáskörödbe nem tartozó kérdésről ne nyilatkozz. Nyilatkozatoddal senki személyiségi jogát, adataihoz fűződő érdekét nem sértheted. A rendőrség belső ügyeiről csak akkor szólj, ha erre előjáród engedélyt adott.

A tetteket nyomozással és bizonyítékokkal kell megfogni. A legszebb nyilatkozat sem alkalmas arra, hogy bizonyítékokat pótoljon. Akkor meg bánj vele körültekintően.

Ne feledd, a nyilatkozat nem Rólad, hanem a munkádról, a szervezetről szól. Ne akarj a központban lenni! Ha eredményről beszélsz, sohasem feledd mindazok munkáját,

akik együttesen hozták létre azt, amiről esetleg éppen Neked van szerencséd szólni és szerepelni. Ne sajátítsd ki a sikert, és ne hárítsad másra a kudarcot! Légy korrekt módon és szerényen részese az eredménynek és felelősséggel viseld a kudarcból rád eső részt.

Ha nyilatkozol, légy képes - ha szükséges - elnézést kérni, tévedést beismerni, részvétet kifejezni. De ne siránkozz, ne arról beszélj, mit és hogyan, vagy miért nem lehet megoldani. Szólj arról, hogy mit, miért, milyen eredménnyel végeztetek el, és kitől, milyen segítséget kaptatok. Ne fecsegi a hogyanokról, az eszközökről, a módszerekről, mert csendben kiárulod a nyilvánosságra nem tartozó taktikai fogásainkat, részleges titkainkat, melyek még jók lennének a következő tettek felderítéséhez.

Ha ugyanabban az ügyben már mások is nyilatkoztak (ami alapvetően nem helyes) ismerd meg a korábbi személyek nyilatkozatait. Az egymásnak ellentmondó vagy réseket nyitó nyilatkozat a rendőrség egészéről állíthat ki bizonyítványt.

Légy hiteles, őszinte, megnyerő, egyértelmű. Fogalmazd meg előre mondandódat. Készülj fel a téma tágabb összefüggéseire, hiszen az érdeklődő ilyen kérdést is feltehet. Ha nem készültél fel egy-egy kérdésre, csak akkor rögtönözz, ha a válaszban biztos vagy, egyébként kulturáltan kérj időt a válasz megadására.

Ha vezetőként nyilatkozol, nem engedheted meg magadnak, hogy másnap kiderüljön, nyilatkozatod pontatlan volt. Ez esetben nem csak a saját, hanem a testület tekintélyét is csorbítod. Erre pedig általában soha senki nem ad felhatalmazást.

Ha saját személyedről kérdeznak, ne ess a buta hiúság csapdájába. Erényeid és eredményeid mindig csapatmunka eredményei, ezt nem illik elfelejteni. Sok-sok rendőr végzi tisztességesen és eredményesen a munkáját, csak őket nem kérdezik. Ha a szerencse Téged talált meg, örülj, de ne feledd, el is hagyhat.

A MUNKA MINŐSÉGÉRŐL

József Attila írja egy helyütt, hogy „dolgozni csak pontosan szépen, ahogy a csillag megy az égen, úgy érdemes”. Mily rövid költői sor, s benne van talán mindaz, amiről mostanában oly sok szó esik, s amelyet oly sokan, oly sokféleképpen nem egyszer feleslegesen tudományoskodóan adnak elő. Pedig a minőség nem más, mint az embert és a tevékenységét jelző színvonal. Kérdés persze, hogy e színvonal megfelel-e az adott emberi tevékenységgel kapcsolatos általános, különös és egyedi elvárásoknak, vagy sem. Nyilvánvaló, ha a munka színvonala az elvárás alatti, akkor, az nem elégíti ki az adott célközösség igényét.

A rendőri munka is csak akkor vált ki társadalmi megbecsülést, elismerést, ha az olyan színvonalú, hogy az állampolgárok igényeit kielégíti, s elvárásaikkal egybeesik.

Munkád tehát döntően és alapvetően akkor megfelelő, ha azt törvényesen, szakszerűen, eredményesen, hatékonyan, az állampolgárok meglegedésére végzed. E minőségéhez hozzátartozik a Te belső elégedettséged is.

Igazi minőséget akkor teremtesz, ha a feladatok teljesítésével folyamatosan hozzájárulsz a rendőri munka elismertségének növekedéséhez, a szakmai kultúra és szakmai intelligencia fejlődéséhez, ha szolgálatod során közvetlenül és közvetve betartod rendőresküd betűjét és szellemét.

Ahhoz, hogy az elvárásoknak megfelelj és folyamatosan fejlődj, állandóan fejlesztened kell önmagad, és lankadatlanul figyelemmel kell kísérned, hogy milyen új követelményeket támasztanak munkáddal szemben. Ennek meghatározása adott esetben a parancsnok dolga, de Te magad is az állampolgárokkal való kapcsolat során érzékelheted és tapasztalhatod, hogy mi az az igény, amelynek teljesítését leginkább elvárják Tőled.

A munkád minősége meghatározza a helyedet az adott rendőri vagy lakossági struktúrában. E helyütt azonban a minőség nemcsak a munkádra, hanem a magatartásodra

és életviteledre is vonatkozik. Nem eshetsz a „bort iszik és vizet prédikál” csapdájába. A minőségben együtt vannak a formai és a tartalmi elemek. Ha udvariatlan, ha goromba, ha fennhéjázó vagy, de betartod és betartatod a törvényeket és a szakma szabályait, az általad elvégzett tevékenység nem fog másokban felhőtlen és aggálytalan örömet okozni. És ez fordítva is igaz. Lehetsz bármilyen udvarias, előzékeny és eredményes, ha a szabályok semmibe vétele, a paragrafusok megkerülése és a jogszabályokban meglévő kiskapuk kihasználása jellemez, elismertséged nem kétségek nélküli.

Mindebből láthatod, hogy személyiséged, egyéni életed, magatartásod, munkád, a rendőri és állampolgári közösségbe való beilleszkedésed akkor lesz előre vivő és harmonikus, ha mindezen mozzanatokra figyelve és köztük korrekt egyensúlyt teremtve cseleksz.

Legyen önigényességed! Mindez jelenjen meg a munkád minőségében. A Te minőséged a szervezet minősége, a szervezet minősége a Te minőséged. Egyéni teljesítményed igazán akkor lesz elismerésre méltó, ha a szervezet társadalmi megbecsültsége általad is növekszik.

Ne feledd! Munkád minősége mindig követni fogja az elvárásokat, ha azt szívvel-lélekkel, odafigyeléssel és szakmai alapossággal végzed szüntelenül.

MINDENKITŐL TANULJ, LESD EL A KÜLÖNBÖZŐ FOGÁSOKAT

A szervezetben élés, munkálkodás, egy munkakör betöltése mellett számtalan lehetőség nyílik más munkaterületek megismerésére, egyéb, a szervezetet, a működést bemutató információk megismerésére, más szakterületeken alkalmazott munkamódszerek, intézkedési taktikák megfigyelésére, az abban való részvételre. Ahhoz, hogy egy-egy munkakör betöltésének súlya, szerepe, eredményessége ténylegesen elhelyezhető legyen a működési rendben, szükség van más hasonló, vagy kapcsolódó területek munkájának ismeretére. A konkrét feladat ismétlődő végzése nem jelenthet zárkózottságot, befelé

fordulást. Éppen fordítva, a nyitottság, a befogadás, a megismerési igény kielégítése, a szervezetben elfoglalt hely súlyának növelése együtt jár az állandó ismeretszerzéssel, a kapcsolatok bővülésével, más munkaterületek megismerésével, a máshol jobb gyakorlatok elsajátításával.

A mindennapi életben a lakosok, a környezet számtalan kérdésben kikérhetik véleményedet, javaslatodat. Ahhoz, hogy ezekre megközelítőleg pontos választ adhass, többet kell tudnod a szervezet működéséről, mint amennyi a munkakörödhöz szorosan tartozik. Ezért a rendőri kultúra, a szervezethez való tartozás kötelez a tekintetben is, hogy ismereteid, tudásod alapján bizonyos kérdésekre, felvetésekre megfelelő válaszok adására legyél képes. Ha azonnal nem is tudsz választ adni, légy képes utánajárni és a helyes választ visszacsatolni. E magatartás erősíti azt a hitet, hogy a rendőr képes kellően tájékoztatni, segíteni, vagy segítségre alkalmas személyeket bevonni. Az ilyen magatartás növeli a szervezet pozitív megítélését, a segítő tiszteletét.

A különböző fogások, munkafázisok megismerése, az irántuk tanúsított érdeklődés mindenkor jól jöhet a szakmai karrier során. Soha nem tudni előre, hogy e szervezetben hol található olyan terület, amelyben való részvétel gyümölcsözőbb, szimpatikusabb, érdekesebb kihívásokat tartalmaz és nagyobb önfejlődési lehetőségeket biztosít.

A MUNKAVÉGZÉSRŐL

Munkád, munkavégzésed szolgálat is egyben. Munkád lehet egyhangú, de változatos is. Gyakran rajtad múlik, hogy megtalálod-e benne a változatosságot, az újat, a mást, az élmény nyújtót. E munka alapjában véve talán az egyik legváltozatosabb feladatot kínálja számodra. Hiszen nincs két egyforma ügy, nincs két egyforma sértett, egyforma elkövető, egyforma körülmény. A rendőri munka az idő, a tér, a hely, az esemény, az ok és okozatok, a szereplők sokdimenziós megszámlálhatatlan variációt jelentő eseménysora, amelyek megoldása mindenkor változatosságot jelent és biztosít.

A kreatív munkavégzés annál inkább adott számodra, minél inkább gyűlnék tapasztalataid, minél inkább el tudsz mélyedni a feladat megoldásában, minél inkább gyarapítod ismereteidet, s ezáltal kellően felismered mozgásteredet, cselekvésed határait.

Ha a feladatodat nem végzed el eredményesen, az visszahat Rád. Előbb-utóbb kudarcaid lesznek úrrá rajtad. Ezt ne engedd! Tégy eleget a szakmai, taktikai elvárásoknak, akard az eredményt, határozd meg jól a célravezető lépéseket, légy következetes és állhatatos. Eredményed egyszerre egyéni és közösségi, mint ahogy felelősséged is az.

A munkád mindig legyen alapos, körültekintő és tisztességes. Légy önmagad bírója és kritikusa. Hidd el, hogy ez még mindig hálásabb szereposztás, mintha más bírál, vagy kritizál. Ítéld meg ténykedésed, és fejleszd erényeidet. Kerüld el a már elkövetett hibáidat. Ne aggódj, fogsz még sokat elkövetni. Egyre ügyelj: ugyanazt ne kövesd el ismét.

Szokták mondani, hogy szép lehetsz, de okos nem. Ez a rendőri munkára különösen igaz. A ma felderített tíz tettes után nem következik, hogy holnap meg lesz a tizenegyedik is. A jó rendőr apró sikerekből kovácsol tőkét, sok tapasztalatot szintetizál, kerüli a kudarcot és keresi a jobbnál-jobb megoldásokat. A mégis bekövetkező kudarcot nemcsak eredménytelenségként, hanem tapasztalatként is megéli. Úgy, ahogyan a boldogtalanság tanít meg értékelni a boldogságot, a kudarc élményéből képződik a sikerhez szükséges igazi fegyver.

Légy profil! Ne a közészerűségre, hanem a kiválóságra törekedj, hiszen közészerűek oly sokan vannak már. Légy elkötelezett munkád, eredményeid iránt! Légy jó csapattag és légy jó vezető, ha kell egyszerre.

A bűnelkövetőnek légy társa a bizonyításban, légy gyóntatója a kihallgatáson, légy forgatókönyvírója a bizonyítási kísérleten, a szembesítésen, légy védője, ha a tények mellette szólnak, de ne légy bírója, ne légy ítése, ne légy morális tükre.

Igazi fegyvered a szó és a tett. Kommunikálj, hogy megismerhesd azt, akivel „ügyed” van. Ne ígérj, s ha ez mégis elkerülhetetlen, csak olyat ígérj, amit be is tudsz tartani.

Higgy abban, hogy amit ma teszel, az a holnap szárba szökkenő zöldje, s a holnapután valódi termést adó gyümölcse. A változó világ ezért néha javul is, még ha olykor nem is hagyja magát alakítani. Te azon fáradozz, hogy a holnap jobb legyen. Jobb és biztonságosabb életfeltételek teremődjenek embertársaidnak. Az úton közlekedők mindegyike hazaérjen, s aki vét, az ne bújhasson el a megérdemelt erkölcsi, jogi, közösségi ítélet elől. Ez a Te dolgod, s nem is kevés. Ha hited nem hagy el, munkád mindig közmegelegedést fog kiváltani.

A MUNKAMÁNIÁRÓL

Sokan vannak, akiknek az élete egy rendszerben történő stabil munkavégzés. A sikeres, eredményes, élményeket okozó tevékenység olyan inspirációkkal szolgálhat, ami a feladatot helyezi a középpontba és az egyén minden egyébét ennek rendel alá. A sorban másodlagossá vagy harmadlagossá válik a család, a gyerekek, nem egyszer még maga az önfejlesztés is. Az így végzett munka kitölti az egyén életét, „fürdik” a tevékenységben, abban érzi jól magát, abban magabiztos, abban találja meg az emberi, szakmai boldogságát.

E munkavállalók szinte naponta megfeszítik magukat, de ez számukra természetes, hiszen kiélhetik vágyaikat, fontosnak érezhetik magukat, és azt, amit csinálnak. Túlteljesítenek és még így is néha azt érzik, hogy nem végeztek mindennel. E személyekre jellemző a pontosság, a részletekben való elmerülés – ami nem egyszer az azokban való elveszéshez is vezethet –, a fegyelmezettség, a belső önfegyelem, az önkontroll, az állandó készenlét, a bevethetőség, a feladatra való alkalmasság. Egyfajta megszállottság, munkamánia észlelhető, ami a közösség számára egyszerre lehet jó és terhes is. E személyek követelményrendszere teljes és magas szintű, mások által aligha utol érhető.

A kialakult távolság a környezetben részben frusztrációt okoz, részben bizonyos értetlenséget hoz magával, és nemegyszer a formai igények meghaladják a tartalmi elvárásokat, amelyekkel a munkatársak nem biztos, hogy egyetértenek.

Elismerve, hogy a szervezetben szükség van ilyen példát mutató, húzó emberekre, hiszen pozitív mérceként szolgálhatnak másoknak, ugyanakkor ismét másoknak a feltételeik és körülményeik nem teszik lehetővé annak autentikus követését.

Az ilyen személyek körében jelenik meg általában az elfáradás, erőik felélése, egészségük megingása, a monotónia, a kiégés, a motívumok erejének csökkenése. Belső hitük, belső motiváltságuk, akaraterejük sok-sok éven át képes vezérelni őket, míg nem számukra is meglepő módon, szakmai és egyéni életükben érthetetlen változások állnak be, melyek általában nem kedvezőek.

Sajnos az élettapasztalat szerint e munkamániások a munka oltárán majdnem mindent feláldoznak. Szenvedője lehet a család, a gyermekekkel való foglalkozás, a közös meghitt családi rendezvények csökkenése, elmaradása. Próbára teszi a régi barátságokat, főleg akkor, ha azok nem szakmai alapúak, szinte nem jut idő a szomszédokra, a környezetben élők megismerésére, új barátságok kialakítására.

Ez egy beszűkült, szakma uralta világkép és tevékenységsor, amikor a mással való foglalkozás századrangúvá válik, a befogadókészség sávja mérséklődik, a szakmai újdonságok kivételével másra alig jut idő. Tévedés ne essék, ez az állapot az egyénnek nem biztos, hogy ellenére van. Nagy valószínűséggel megtalálta önmagát, a helyét, a szerepét, számára ez jelenti az önmegvalósítás szellemiségét.

E szakmai uralom azonban a számtalan pozitívum mellett magában hordoz veszélyeket is. E veszélyek körében megjelenhet a fékezhetetlen maximalizmus, a mindent „jobban tudás”, a csálhatatlanság érzése, a külső kontroll távortartása, a „magányos harcos” jellegű megvalósítás, a vezetés, az irányítás egyre nehezebb tőrése.

Az egyébként rendkívül hasznos szakmai tevékenység a teljesíteni kevésbé tudók, még tapasztalatlanabb kollégák szemében a tisztelet mellett kialakíthatja az utolérhetetlenség, a követhetetlenség érzését, a távolságok növekedését. E személyek körében szerencsére ritkán észlelhető a szakmai ismeretek szándékos leplezése, átadásának mellőzése. Az a képzetük alakul ki, hogy a szervezetnek csak addig értékesek, amíg valami

olyat tudnak, amit mások aligha. Ez nemegyszer a vezetőknél is előfordul, ahol az információ kezelésében rejtőznek el e momentumok.

Akad olyan szakember is, aki szinte már szándékosan vonja meg az információkat a hasonló területen, vagy mellette dolgozó kollégától azért, hogy ne válhasson gyarapodó tudásával riválisává. E magatartása előbb-utóbb a munkatársat elriasztja és munkahelyváltásra kényszeríti. A vezetőnek ilyen esetben javasolt beavatkozni és meggyőzéssel, beszélgetéssel, javaslatok tételével kísérletet kell tenni az emberi, szakmai viszonyok rendezésére. Ha ez nem történik meg, lehet, hogy mindenkit elveszít. Ez a probléma jellemzően a csak kevés ember, munkatárs által művelt szakmai vagy egyéb területeken jelenik meg. A szakmai féltékenység, a rivális kiiktatása sajnos már számtalan nemtelen lépésre indította a feleket.

Ezek észlelése és a szakmai, emberi ráncok kisimítása fontos feladata a vezetőnek. Ő ugyanis nem vesztheti el a húzó és azért szakmailag becsülendő emberét, de a munkatársakat sem. A megoldás egyik lehetőségét a megfelelően finomra hangolt kommunikáció teremtheti meg, amikor helyet, időt, alkalmat teremt arra, hogy a személyek közösen beszéljék meg a feladatokat az ő jelenlétében. A húzó emberben javasolt felébreszteni a tudásának, tapasztalatának átadási igényét, a pedagógiai hajlamait, a tapasztalatlanabbak segítségét, gyámolítását, tanítását. Lehet, hogy eredményre vezet, ha tudását, elismerését hangsúlyozva a vezető nyilvánosan kéri fel mentor vagy részvezetői feladatok végzésére. Szerencsés, ha először csak egy-egy feladatot érintően teszi ezt a vezető.

A MUNDÉR VÉDELMÉRŐL

Érhetnek igaztalan és jogos kritikák, melyek Veled, vagy ténykedéseddel kapcsolatosak. A panaszok jó része nem minősül megalapozottnak, de így is marad jó néhány, ahol felelősségünk vagy az egyes rendőr felelőssége kisebb vagy nagyobb mértékben megállapítható.

Védheted a mundért, hiszen magadat is véded, s ehhez jogod van. Téged is megillet számtalan jog, melyet jogszerűen érvényesíthetsz. De a mundér védelme nem jelenthet álnokságot, nem jelentheti a más megillető igazság szőnyeg alá söprését, nem jelentheti mások jogainak csorbítását. Lehet, hogy mégis megteheted ideig-óráig, de számolnod kell azzal, hogy a közvélemény, a szűkebb vagy tágabb közösség előbb-utóbb pőrére vetköztet Téged és a testületet egyaránt. Tudnod kell, hogy nem állhatsz az igazság útjába. S ha mégis ezt teszed, akkor esküd ellen cseleksz. Ha hibáztál, ne bújj el a szervezet és a társaid háta mögé.

Vállald a felelősséget. Hidd el, a jogaiban megsértett is megbocsát, ha látja őszinte megbánásodat, s nem esik le a korona a fejedről, ha bocsánatot kérsz, és jóváteszed, amit még lehet. Az ilyen viselkedés, nem hogy gyengítene, hanem erősít, felemel, és visszaszerzi az elveszett bizalmat is.

Az esküjét szegő rendőr kikezdi a testülettel szembeni bizalmat, megbecsülést, rombolja annak jó hírét, megingatja a polgárok hitét a közszolgálat tisztességében. Ezért magatartása e távoli következmények tükrében sokszorosán kárt okozhat.

A MAGAMUTOGATÁSRÓL

Az ember egy közösségbe, az emberek végeláthatatlan közösségébe született. Ugyanakkor minden személy önálló, szuverén egyéniség, egyedi képességekkel, készségekkel, érzelmekkel, belső tudattal. Mindenkinek megvannak az egyediségéhez tartozó megfontolásai, magatartásai, érzelmi élete, intim viszonyai. Az egyes személyeknek van belső, csak rá tartozó életsávja, gondolatai, érzései, élményei, ami alapvetően csak őreá és nem másra tartoznak.

Napjainkban e belső tudati rész egyre gyakrabban jelenik meg a nyilvánosság előtt, amire korunk technikai adnak kiváló alkalmakat.

Az internet lehetőségei, mint a Facebook, Instagram, TikTok mind-mind alkalmas a magamutogatásra. A képek, a szövegek, a helyek és idők együtt és külön-külön is adott esetben beazonosíthatók. Ennek okán a nem jó szándékkal megáldott embereknek tág lehetőséget biztosít ezen információk elferdítésére, felhasználására, s nem utolsósorban jogsértések elkövetésére. Az intim szféra attól intim, hogy tartalma egyedi és csak szűk körben, vagy csak egy személy által ismertek. Ezek közzététele szinte egyenlő kihívással, és felhívás a keringőre. Az információ már vissza nem rendezhető, így annak letöltésére és esetleges nem kívánatos felhasználására éppen az adott személy teremtett lehetőséget. Javasolt ezek elhagyása.

Lehet, hogy örömeink, gyászaink, élményeink megosztása egyfajta tehermegosztás, hasonló jó érzések, élmények keltése, a kíváncsiság felkeltése, az utánzás motívumainak erősítése. E kitárulkozás azonban mást is jelenthet. Jelenthet exhibicionizmust, olyan mértékű magamutogatást, amely talán nem minden esetben szerencsés. E körben a képek, a helyszínek, a történések közzététele a magamutogatás eszközeként járhat mások irigységével, jelenthet dicsekvést, okozhat feszültséget. A kockázattal járó mutatványok nyilvánossá tétele az arra alkalmatlanokat felelőtlen utánzásra sarkallhatja.

Vajon nagyobb lesz-e az öröme annak, aki élete rezdüléseit így megosztja. Vajon nem válik-e adott esetben sérülékennyé az, aki mindezt közzéteszi? Ennek mértéke olyan lehet, ami a magánélet címszó alatt érthető magatartás felbomlását jelentheti. Az életben nem csak jóakarók léteznek, köztünk élnek olyanok is, akik ezen információkat másként használják fel, mint ahogy azt mi előzetesen gondoltuk. E magatartás az egyént lemezteleníti, védtelenné teheti. Tisztelni kell mindenkinek a saját egyéni életét. Ha valaki mégis a nyilvánosság színpadára lép, akkor nem csak a tapssal, hanem a fütyüléssel is kell számolnia.

Tévedés ne essék, lehet ez üzenet a hozzátartozóknak, a szűkebb környezetnek, de nem garantált az információk ilyen körben maradása.

Ha a közt szolgálod, akkor e magatartások igazán nem kívánatosak, egyes esetekben tiltottak, helytelenítés alá esnek. Kíméld magad, véd meg magad azoktól a nemtelen támadásoktól, pletykáktól, közszájon forgástól, ami a későbbiekben nem lesz kedvező számodra. Ne teremts rést magánéleted fürkészésére, légy tisztességes önmagaddal szemben. Az élmények, a történetek résztvevője Te vagy. Amit átélsz tudatosan, érzelmileg, azt a képek és a szövegek egyébként sem tudják teljesen reprodukálni. Annak belső része csak a Tiéd lesz. Óvd e szép pillanatokot vagy szomorú eseményeket, élményed, szomorúságod a Tiéd marad.

A MAGÁNÉLETRŐL

Szolgálaton kívüli magatartásod nem választható el Tőled, a rendőrtől. Ezért magatartásod mindig legyen szélsőségektől mentes, kiegyensúlyozott és mértéktartó, ne sértse a közerkölcs és a jó ízlés íratlan szabályait.

Viselkedésedre legyen jellemző az udvariasság, a szerénység, a szolgálatkészség, tartózkodj szolgálati tevékenységeddel kapcsolatosan nyilatkozat tételétől, a szervezet belső életének, tevékenységének szükségtelen részletezésétől.

Mindenkor tartózkodj minden olyan magatartástól, amely másokban megdöbbenést, rosszallást, riadalmat vált ki, vagy amely méltatlan hivatali állásodhoz. Nem folytathatsz italozó életmódot, nem jelenhetsz meg elhanyagoltan, nem lehetsz ízléstelen. Nem használhatsz durva bántó hangnemet. Nem tehetsz semmi olyat, amely mások elítélését vonja magával, vagy alkalmat ad arra, hogy a rendőrség iránti bizalom gyengüljön.

Kerülnöd kell a felelőtlen eladósodást, a családi élet önhibából eredő rendezetlenségét, a kétes személyek társaságát, erkölcsileg hitelüket vesztett emberekkel való kapcsolattartást, és minden olyan élethelyzetet, amely veled szemben kétkedésre ad okot, vagy olyan befolyással bír döntéseidre, intézkedéseidre, amely összeegyeztethetetlen

esküd szellemiségével. Rendőri mivoltodat a magánéletben saját előnyödre, vagy mások előnyére, illetve kárára nem használhatod. Hivatali státuszod nem jogosít fel különböző előnyök igénybevételére. A rendőrséghez tartozásod és a köz szolgálatának szükségtelen hangsúlyozásával ne követelj magadnak társadalmi és egyéb elismertséget, mert az visszatetszést vált ki.

Mindenkor tekintsd kényes és fontos kérdésnek a rokonokkal, barátokkal kapcsolatos tevékenységedet. E személyek sem befolyásolhatnak rendőri szolgálatodban. A velük szembeni intézkedésedet jelentsd vezetődnék és maradj távol az ügyük intézésétől!

N-NY

A NAIVITÁSRÓL

A naivitás egy őszinte, tiszta érzelmű, minden és mindenki felé bizalommal forduló, feltétel nélkül segítségére kész, jóindulatú, jóhiszemű, részben vagy egészben tapasztalatlan, az élet dolgaiban még járatlan, rosszat fel sem tételező embert jellemző fogalom. Szinte gyermeki és egyúttal szűzies állapot, amit az élet még nem fricskázott. Ilyen az, aki védelmezett, óvott, puha érzelmi, szellemi, fizikai párnák közt éli életét. Mily boldog és kiegyensúlyozott korszak! De vajon meddig tart?

A naivitás a hétköznapiakban is működhet, ha az információk, az azt közvetítők megbízhatóak, hitelesek, egyenesek, őszinték és alkalmasak arra, hogy a feltétlen bizalom érvényesülhessen velük szemben. E kapcsolatban nincs szükség ellenőrzésre, a mondottak kétségbevonására, nem veszélyeztet a hazugság, a szándékos félrevezetés, a szellemi vívás. E kapcsolat általában akkor tartalommal teli, ha kipróbált, bejártott, visszatérően fennáll, és egyik fél sem él vissza a kialakult helyzettel. Az ilyen együttműködés általában feltételezi a több éves, vagy huzamosabb ideje fennálló nyílt, egyenrangú, kölcsönös kapcsolatot, együttműködést, egymás ismerését, a kétirányú tiszteletet, megbecsülést, és nincs helye, oka a kétkedésnek, az aggályoskodásnak, a kapcsolatot érintő rossz érzéseknek.

Most már csak az a kérdés, hogy mikor és hol kezd meg az ember megtanulni, hogy a látszat nemegyszer csal, hogy a színpalak mögött a játék egészen más, hogy az emberek magatartását érdekek, pénz, kapcsolatok, törtetés, mások kihasználása, álnokság, esetenként jellemtelenség, hazugság és még sok minden más is jellemzi. Ez bizony keserű ébredés. Egyes történések, a felismerések beleégnek az ember lelkébe, szívébe, feledhetetlen emlékként villognak a múlt sötétjében.

Sajnos ezeket nem lehet mindig kikerülni, nem lehet megelőzni, adott esetben képtelenek vagyunk védekezni. Az élet ezzel jár, tisztelet a kivételnek, tisztelet azoknak,

akik megőrzik emberségüket, tisztességüket, őszinteségüket. Sajnos évszázados tapasztalat, hogy e naiv, hiszékeny emberek rendre áldozattá válnak, leginkább a csalóknak, a kölcsönkérőknek, az ígéretetőknek, a jellembajnokok ármányának.

Előbb-utóbb a hiszékeny ember is megtanulja a leckét, saját keservén. Remélhetőleg Te is hamar túl leszel e tűzkeresztségeken, edzetté válsz, megtanulod a továbblépés, az ilyen helyzetekben tanúsítandó magatartás helyes sorrendjét, módszereit. Egyesek helytelen és nemkívánatos viselkedéséből lehetőleg ne vonj le általánosító következtetést. Ne engedd, hogy általános előítéletességed megakadályozzon barátságok, szerelmek, kapcsolatok létesítésében.

E viszonyok nélkül az élet egyik felét – ha nem a nagyobb részét – elveszítéd. Akkor inkább kalkulálj egy-egy csalódással, mintsem lemondj minden emberiről, minden boldogságot, kiegyensúlyozottságot, harmóniát jelentő viszonyról. Ha mégis ezt teszed, életed torzóvá válik. Eluralkodik rajtad a félelem, a kiszolgáltatottság érzése, a bizalmatlanság, a mindenkitől távolmaradás, és csendesen nyomodba szegődik az üldözési mánia. És hová is tudnál menekülni?

Tanuld meg a matematikát. Amit mondanak, oszd el négygel, amit látsz, felezd meg, amit pletykálnak, suttognak, annak sokszor a tizede sem igaz. Válaszolj a feltett kérdésre, de ne lepjen meg, ha a válaszra igényt sem tartanak. Egyes információk úgy híznak, mint a húsvéti malacok, hiszen mindenki hozzátesz, de lehet, hogy elvesz belőle. A kommunikációnak hátat fordítani nem lehet, de lehet ellenőrizni, szelektálni, egy ideig raktározni, majd törölni, és a felejtés gondjaira bízni.

Járj nyitott szemmel és füllel. Minden magatartásodat és cselekvésedet légy képes kontroll alatt tartani. Figyelj minden olyan mozzanatra, amely számodra kellemetlen helyzetet, károsodást okozhat. Nézd meg az árusnál visszaadott pénzt, tekintsd meg a megvett árut, szavatossága nem járt-e le, annyiba kerül-e, mint amennyiért árulják. Ellenőrizd lakásod, kocsid lezárását. Különös figyelemmel közlekedj, ha autós vagy azért, ha gyalogos vagy, még jobban. Bízatsz az ismeretlen autós figyelmében, de mi van, ha

nincs neki, mert ivott, mert pont most vezett össze párjával, mert kórházba rohan, mert beteg szüleihez siet. A zebrán ne telefonálj, ne olvass vagy küldj sms-t. A napi hajszában sokaknak lankad a figyelme, ezért a feltétlen bizalom oltárán már sok emberélet sorakozik, és számtalan gyertya ég a templomokban és sírokon üdvözülésük érdekében.

Ne bizlmaskodj idegenekkel. Ne tévesszen meg a segítség kérése, a házról házra járó kéregetés, a különböző ürüggyekkel lakásodba betérni szándékozók magatartása. Arra azért intelek, hogy igyekezz a valóban rászorulókon segíteni, úgy, hogy a végén ne Te legyél a kifosztott, becsapott, átvert, baleknak nézett, óvatlan, túlzottan hiszékeny, akit jó szíve sodor veszélybe. Szüntelenül vigyázz értékeidre, személyes adataidra, dokumentumaidra, okirataidra, a különböző kódjaidra. Igyekezz, hogy jólelkűségedet párosítsd figyelmeddel, körültekintésseddel, és ne adj okot az áldozattá válásra.

Ezért ne légy naiv, készülj fel – ha erre fel lehet készülni – az emberi gyarlóságra, azok felismerésére, feldolgozására, adott esetben annak elkerülésére. Légy körültekintő, apró jelekre figyelő, az észlelteket komplexen elemző és értékelő, bírd egészséges önbizalommal, gyakoroldj önkontrollt, légy jó emberismerő, csiszold és ápdold kapcsolataidat, vedd észre a nemkívánatos fejleményeket, változásokat. Az élet tanít, okít, edz, számtalan példát szolgáltat, sokszor állít próba elé, megtanít küzdeni, talpra állni. Légy jó tanuló!

A NYILVÁNOSSÁGRÓL

„Dobbal nem lehet verebet fogni.” Neked sem fog mindig sikerülni. Ha rendőr vagy, feladatod a nyomozás, a tettes felderítése, a bizonyítékok összegyűjtése és még sok más. E munka természete és sikerének záloga a munka tisztessége, konspiráltsága, a fair play betartása és az állandó diszkréció. Ahhoz, hogy sikeres légy, tettek és eredmények kellenek, és nem nyilatkozatok. Ha mégis elkerülhetetlen, hogy nyilatkozz, sose a jövő történéseiről, hanem arról szólj, hogy mit tettél és mit értél el, s nem árt, ha a szavakkal

ekkor is fukarkodsz. Ne feledd, amikor nyomozol, a múltat kutatod. Ha nincs elég adat, információ és bizonyíték, a hiányzó láncszemeket ne fantáziáddal töltsd ki, mert tévedhetsz.

A közterületen szolgálatot teljesítők ma már rendre ki vannak téve az emberek kritikáinak, a tevékenységük technikai eszközökkel való rögzítésnek, a nem megfelelő vagy botrány szagú intézkedések többek általi fotózásának, videóval való felvételének. Nincs menekvés. Csak az védhet meg a nyilvánosság kritikájától, ha minden esetben szakszerűen, tisztességgel, az emberi jogokat, a szakma szabályait és a törvényességet betartva cselekszünk. A rossz hír gyorsan terjed, a tisztességes munka természetes.

A nyilvánosság nemcsak népszerűsít, hanem számon is kér. Számon kéri hibáidat, eredménytelenségedet, tévedéseidet, elhamarkodott vagy utóbb megalapozatlannak minősíthető kinyilatkozásaidat. Mindig az alapfeladatodra koncentrálj, s ha azt jól és cáfolhatatlanul végrehajtottad, akkor szólj, de akkor is csak akkor, ha az elkerülhetetlen.

Kerüld el, hogy a nyilvánosság eszközévé válj, de ha érdeked úgy kívánja, a nyilvánosságot, mint eszközt Te tudatosan, előrelátóan, általad kiszámítható módon vedd igénybe, s ehhez minden partner bizalmát érdemeld ki.

A nyilatkozatok – bármily ékesszólók – sem pótolják az eredményeket. A nyomozás a gyanúsított, a védő, az ügyész, a sértett és a nyomozó magánügye. A magánügy és a közügy összekeverése, a nyilvánosság sérti vagy sértheti a nyomozáshoz oly gyakran elengedhetetlenül kapcsolódó intimitást.

O-Ő

AZ ÖNFEJLESZTÉS

A tudás-piramisod szilárd építmény, de nem sérthetetlen. Az idő teszi a dolgát, és lehet, hogy hullik a vakolat, lehet, egyes elemek elrepednek, egyesek kiválnak a falból és alá hullnak.

Mindez nem más, mint a változás, a fejlődés örök érvényű körforgása. A múlt már megtörtént, ezért megváltoztathatatlan. A jövő maga az alakulás, az átalakulás, a forrás. Ezt a tudományos eredmények, a normák, az ismerethalmazok sem kerülhetik el. És így van ez a rendvédelmi munka környezetével, az azt szabályozó rendszerrel, a feltételek alakulásával is. Mind-mind mozgásban vannak, csendes vagy robbanásszerű átváltozást érnek meg.

Már biztos tudod, hogy mindez befolyásolja a Te tudásod szintjét, aktualitását, frissességét. A változás, a fejlődés Téged is magával ragad. Ha kimaradsz, vagy nem veszel tudomást róla, lemaradsz. Aki lemarad, az előbb-utóbb nem lesz elég felkészült munkájának elvégzésére.

Azért, hogy képes legyél lépést tartani a változásokkal, bizony át kell menni újra „diákba” és tanulni kell az új anyagokat, követni kell a változásokat, igazodni kell a technikai fejlődéshez, nyelveket kell tanulni és karban tartani, részt kell venni a szervezett továbbképzéseken, jól tervezett és módszeres önfejlesztést kell végezni. Mindez azt is jelenti, hogy nincs olyan felkészültség, olyan tudás, ami végleges és megmásíthatatlan. A tudás szekerére mindig felfér egy villával. Ennek okán tudomásul kell venni, hogy az iskolapad nem csak az oktatási intézményekben létezik, hanem ott van az élet nappalijában és még sokszor le kell ülni mellé, hogy eleget tegyünk az élethosszig tartó tanulás követelményének és realitásának.

Az önfejlesztés kérdéskörében kiemelt fontosságú a munkakörhöz szükséges ismeretek bővítése. Erről részletesen a következő pontban szólunk.

Az önfejlesztés nélkülözhetetlen a beosztási létrán való előmenetelhez, a fejlődéshez, az ismeretek bővítéséhez, a szakma mélyebb megismeréséhez, a magasabb beosztásra való alkalmasság eléréséhez.

A fejlődéshez, a változáshoz való igazodás sok-sok szakma, hivatás sorsa, amelyek nem maradhatnak le a társadalmi, jogi, technikai, gazdasági mozgásoktól, előrelépéstől. Ha lemarad, nem lesz képes teljesíteni az adott kor feltételeinek megfelelően, s mindez elvezethet a társadalmi ellehetetlenüléshez. Ezt a rendvédelmi szervek nem engedhetik meg maguknak, és az abban szolgálók sem nézhetik tétlenül a követelmények megváltozását. Az esküben nincsenek határidők, az abban vállaltakat ugyanakkor a legjobb tudás mellett kell végrehajtani. Ahhoz, hogy ez megvalósítható legyen, visszatérően szükség van különböző képzésekre.

A nyelvek tanulása ma már nem csak kedvenc időtöltés, vagy az utazásra való felkészülés. Napjaink különleges értéke, szükségszerűsége, hogy az ifjú korosztályok tanuljanak nyelveket. A világ egy részének megismeréséhez hozzátartozik a nyelvismeret. Ne feledd, minden nyelv ismerete külön-külön emberré tesz. A szakmákhoz, a hivatásokhoz tapadóan, ma már elengedhetetlen a más országok tapasztalatainak konkrét megismerése, a kutatások eredményeinek felhasználása, a kommunikáció közvetítés mentes gyakorlása, a félreértések, félrehallások hatékony kiküszöbölése. Ezért kell nyelvet is tanulni.

Ne sajnáld rá az időt. Ahány nyelvet tanulsz, annyi kultúra, annyi más világ ablaka, ajtaja nyílik ki előtted. A világot látni, érteni, más hazák tájait bebarangolni, az ott élőket megismerni, tudásukat, tapasztalataikat átvenni igazi huszonegyedik századi emberi magatartás, és egyben a lehetőségek tárháza is. Tanulj nyelveket, hogy utazhass, hogy láss világot, hogy legyen összehasonlítási alapod életed irányításához, hogy alkalmassá válj nemzetközi szervezetekben is munkát vállalni. Néhány diploma megszerzéséhez már nem

kell nyelvvizsga, hidd el, hogy az illetményed mellé azért jól jön a havonta folyósított nyelvvizsga pótlék. Törekedj a biztos alapokon nyugvó idegen nyelvismeretre, mert nyelvtudás nélkül az élet minden szegletében hátránnyal indulhatsz, és gyors előmenetelre aligha számíthatsz.

A továbbképzésekkel a rendvédelmi szervek kiemelt figyelmet fordítanak az állomány ismereteinek bővítésére. E továbbképzéseken vegyél részt, légy szorgalmas tanuló, hiszen e tudás nemcsak a szervezetnek előnyös, hanem saját érdekeid is ezt diktálják. Készülj e képzésekre, gyűjtsd össze a kérdéseket, kérj azokra pontos választ, légy a konzultációk hasznos tagja. Ne tekintsd mindezt tehernek, vedd úgy, hogy újabb lehetőség a fejlődésedhez, a szellemi gyarapodásodhoz. Csak tudd, a munkaköri leírásodban rögzítésre kerül, hogy milyen feltételekkel kell bírnod annak betöltéséhez, s ha annak nem felelsz meg, elmozdíthatóvá válsz.

A távoktatás, az e-learning, és a hasonló rendszerek kényelmes, tér és időbeli korlátozás nélküli hozzáférést biztosítanak különböző anyagokhoz, annak tanulmányozásához. A ma nemzedéke már a digitális világba született, amit már a szülőszobában is tapasztalhattál volna, ha éppen ébren vagy. Az e rendszerben való részvétel számtalan információt biztosít. A Nemzeti Jogtár is hozzáférhető, ahol a jogszabályok nyomon követését naprakészé teheted.

Az egyetemen több olyan rendszer működik, aminek használata számodra is lehetőség, nemegyszer pedig kívánatos. A működtetett rendszerek lehetővé teszik az előadások élőben való követését vagy visszanezését, a kérdezz-felelek megoldások alkalmazását, a vizsgáztatást és további funkciók teljesítését. Ezeket minél hamarabb ismerd meg és alkalmazd.

Csak bátorkodom felhívni a figyelmedet, hogy a technika csodás, korszerű, csillog, villog, elkápráztat. Az előnyei mellett azonban számolj azzal, is hogy kiiktatja a közvetlen tanár-tanítvány kapcsolatot, távolságot tart, az elhangzottak rögzítésre kerülnek, nem kis részük természetüknél fogva, konkrét időpontokhoz kötött. Sajnos hozzájárul az emberi

kapcsolatok beszűküléséhez is. Vannak persze előadások, amelyek megismerése nem valós időhöz kötött. Mindez kifejlesztését igazán a pandémia motiválta, jól hasznosíthatóan. E technikai rendszer egy lehetőség, a kihasználása Tőled függ, ha hátrányait képes vagy kezelni, nagy segítséget jelent az ismeretszerzésben, az időgazdálkodásodban egyaránt.

AZ ÖNKÉPZÉS RŐL

A munkakörre való mindenkor alkalmasság biztosítása a munkakört betöltő általános felelőssége. A munkakör betöltése kötelez. Neked, mint munkavállalónak kötelezettsége a munkakör céljának, céljainak, feladatainak, előírásainak maradéktalan, állandó és megújuló ismerete. Tartalmilag az önképzés is önfejlesztés. Ugyanakkor a munkaköri beosztásra való alkalmasság fenntartása érdekében végzett tevékenység inkább tekinthető önképzésnek, míg a szervezetben való előrelépés érdekében kifejtett ismeretbővítés önfejlesztésnek. Az önképzés kötelező és az előírt feltételek biztosítását célozza, az önfejlesztés lehetőség és általában egyéni döntésen alapul, vagy kivételes esetben a szervezeti érdek érvényesítése során kerül végrehajtásra.

A munkaköri feladatokat is érinthetik változások, módosítások, amelyek lehetnek jogszabályok által meghatározottak, technikai jellegűek, nyilvántartást, jelentési kötelezettséget érintők egyaránt. Ezek naprakész ismerete nélkül a munkakör teljes igényű betöltése aligha lehetséges. Ezért számodra közvetlen felelősség, hogy kövesd mindazokat a változásokat, amelyek munkádat, tevékenységedet érintik. A jogi- és a belső normákban foglalt új ismereteket el kell sajátítani, képesnek kell lenni azok alkalmazására, részt kell vened a területedet érintő oktatáson, eligazításon. Ha kell, kérj segítséget a szakirányító szervtől, a vezetőtől, más hasonló beosztásban dolgozó munkatárstól. Folyamatosan olvasd a munkaterületedet érintő szakirodalmat, belső körleveleket, utasításokat, módszertani útmutatásokat, egyéb fellelhető írásos dokumentumokat.

Ha a munkaköröddel közvetlen összefüggésben lévő egyéb munkakörök feladatainak és a végrehajtás módjainak ismerete is szükséges – helyettesítésnél –, akkor azon szabályok elsajátítása is nélkülözhetetlen. A munkakörrel kapcsolatos minden olyan további ismeret szinten tartására is kötelezett vagy, amelyeket nem napi gyakorisággal, hanem évente, vagy más alkalmakkor kell igénybe vened, alkalmaznod. Ilyenek lehetnek az egyenruhával, a lő ismeretekkel, a fegyverkezeléssel kapcsolatos tennivalók.

Előfordul, hogy mint munkavállalónak nem csak a saját munkakörödet, hanem a társ-munkakört is be kell tanulnod, arra az esetre, ha a kolléga lebetegszik, szabadságra megy, stb. E megoldás különösen akkor indokolt, ha ketten vagy hárman dolgoztok együtt és a helyettesítés elengedhetetlen.

E körülményt általában a saját munkaköri leírásod tartalmazza, amelyben rögzíteni kell, hogy milyen munkakört kell ellátnod helyettesítés címén és milyen feltételekkel. Ebből következik, hogy adott esetben a Te helyettesítésedre is van kijelölt személy.

AZ ÖSSZEFÉRHETETLENSÉGRŐL

Az esküd, a vállalt kötelezettséged, az egyenruhád nemcsak jogot jelentenek. Meghatározott esetekben jelentenek jogról való lemondást, bizonyos jogok gyakorlásának a mellőzését, vagy jogok csak engedéllyel történő gyakorlását. Mint rendőr nem tanúsíthatasz számtalan olyan magatartást, amelyet az állampolgárok megtehetnek.

Az összeférhetetlenség mindazon jogok, kötelezettségek térben, időben, személyben, tevékenységben való egybeesésének tilalmát – nem kívánatosságát – jelenti, amelyek sértik vagy sérthetik az elfogulatlanság, a tárgyilagosság, a befolyástól mentesség elveit.

Összeférhetetlenség kérdései közé tartozik mindazon, a rendőri munka szellemiségében és ahhoz tartozó társadalmi és rendőri önképpel össze nem egyeztethető

magatartás, tevékenység, mulasztás, amely nem méltó a rendőrhöz, sérti az egyenruha tekintélyét, kikezdi a testület és tagjaival szembeni közösségi, illetve állampolgári bizalmat.

Meg kell értened, hogy szabadidődben nem végezhetsz olyan szervezetnél, személynél munkát, nem fejthetsz ki olyan egyéb tevékenységet, és nem tanúsíthatsz olyan magatartást, ahol munkaidődben ellenőrzést, felügyeletet vagy intézkedést kell foganatosítanod. Az e helyeken történő elkötelezettség, illetve kritika alá vonható magatartásod úgy szakmailag, mint a külső szemlélő szemében kétséges, és tisztességes eljárásod esetén is támadható. Erről szól a mondás, „nem elég tisztességesnek lenni, hanem annak is kell látszani”. A Te személyedet illetően a látszatnak és a valóságnak egyeznie kell.

A vonatkozó rendelkezések szerint nem politizálhatsz, nem vehetsz részt ilyen rendezvényeken, mert az összeférhetetlen a rendvédelmi szerveket kötelezően jellemző pártatlansággal.

ÖNMAGADRÓL

Mindig légy önmagad, vállald apai, anyai, rendőri, bajtársi és egyéb szerepeidet, de mindegyikben a valódi éneddel szerepelj. Persze pózolhatsz, mutathatsz mást, mint ami vagy a mindennapokban, megjátszhatod magad, felvehetsz hozzád nem illő szerepeket. Igen, teheted mindezt, de meddig? Az élet apró vagy nagyobb próbái és a szürke hétköznapok, de a kudarcok és a sikerek is mind-mind fellebbenthetik a fátylat, s betekintést engednek Rólad másoknak. Tudd, a farsangnak egyszer vége van, s az álarc lekerül. Ne feledd, akinek nincs kritikusa, csak helyeslője, az hamis tükörbe néz.

AZ ÖNBIZALOMRÓL

Az élet megtanít arra, hogy legyen önismereted, önértékelésed, képes légy önvezérlésre és természetesen legyen önbizalmaid, ami kell ahhoz, hogy higgy magadban. Az önbizalom olyan hit, ami akkor működik jól, ha szinkronban van az egyén képességeivel, ismereteivel, cselekvéseivel, magatartásával. Ha mindezek összhangban vannak, akkor az egyén számtalan helyzetben jó döntést hoz, magával, feladataival, vállalásaival kapcsolatban.

A kellő önbizalom iránytű és kijelöli azt a terepnumot, amelyben a cselekvés tartalmilag, formailag helyes, eredményes, sikeres. Ugyanakkor vannak körülmények, amelyek az önbizalom tartalmát és mértékét eltérítik a szokásostól. Ezek körében sok esetben megjelenhet az önismeret hiánya, a pénz, a siker, az ideiglenesen jó hullámon való szörfözés, a közösségi rivaldafény. Ezek a naggyá válás érzületét, a mindent megoldók képzetét teremtik meg, és azt súgják, hogy ez mindig így marad.

A mindennapokban azonban születnek, keletkeznek olyan helyzetek, amikor túlságosan bízunk magunkban, és olyanok is, amikor kishitűek vagyunk. A pénz elfogyhat, a tegnapi sikere nem biztosíték a holnap eredményére, a tengeri szél irányt változtathat. E helyzet felismerése hiányában bizony az elbizakodottság jelenik meg, és azt hisszük, hogy a szerencse, vagy valaki más majd segít és továbbra is megy minden a korábbi útján. Vigyázz, nem mindig vannak kiegészítő alternatívák. Ezért az önvizsgálat és a körülmények ismeretének birtokában át kell tekinteni az aktuális helyzetet és azt össze kell vetni önmagunk felkészültségével. Ha változtatni kell addigi tevékenységünk tartalmán, akkor azt tegyük meg.

Igyekezünk önmagunk értékeivel, gyengeségeivel tisztában lenni és minden tevékenységünkben hasznosítani a legtöbbet. A túlértékelés neveltség tárgyává teheti cselekedeteinket, elbotlunk a fűszálban, nem vagyunk képesek eleget tenni a vállaltaknak.

Az önismeret másik vége a kishitűségünk, amely gyámoltalanná, kellő öngondoskodásra, önvezérlésre tehet alkalmatlanná. Minden emberben számtalan érték lelhető fel, és nincs, akinek nem lenne hibája. Az értékek erősítésével, fejlesztésével, a hibák csökkentésével el lehet és el kell érni, hogy az életben két lábon járjunk a földön. Meg kell keresni a helyünket az életben és meg kell vetnünk a sarkunkat az adott helyen. Ehhez persze kell a korrekt mérlegelés, az elszántság, önmagunk meggyőzése és legyőzése.

A kishitűség nem egyszer összefügg a munkatársak, a munkahelyi vezető nem kívánatos magatartásával, vélemény nyilvánításaival, a teljesíthetetlen feladatok túlzásba vitelével, a munkaköri feladatoktól eltérő feladatok rendszerszerű megkövetelésével is. E helyzetben nem biztos, hogy Te vagy az önismeret híján, hanem a körülötted lévő vezetők és munkatársak nem veszik, vagy nem akarják figyelembe venni a feladatok teljesíthetőségének határait.

Ekkor is fontos az egyensúly megtalálása, fenntartása, érvényesítése, megvédése. Nem állítható, hogy mindez könnyű. Napjainkban a munkavállalók nem kis hányada újra és újra más munkahelyet, lehetőséget keres. És miért? Mert a megbomlott egyensúly helyreállításán dolgozik. Az egyensúly elengedhetetlen része a munka eredményének, sikerességének függvényében annak megfizetése, a munkavállalót megillető biztonság szolgáltatása. Ennek hiányában megjelenhet a munkavégzés robot jellege, a kiszolgáltatottság érzése és gyakorlata, a munkahelyek közötti megállíthatatlan és nagy károkat okozó vándorlás.

AZ ÖNVÉDELEMRŐL

Nem vagy egyedül. Körül vesznek rokonok, barátok, munkatársak, egyéb ismerősök és ismeretlenek egyaránt. Egy életút számtalan közösségben nyer megmérettetést. Sok-sok helyen kell helyt állni, eleget tenni az adott környezet elvárásainak. Sokszor kell bizonyítani alkalmasságunkat, nemegyszer új pályát és fejezetet kell nyitni életünkben, és abban is meg kell találni a kapaszkodókat, a biztos tudást, a helyes cselekvést. A változatosság gyönyörködtet, de fáraszthat is. Mindenkinek megvan a maga útja, kinek simább, kinek göröngyösebb, kinek kedvezőbb az indulási tőkéje, kinek csak egy szülői intelem jutott: „állj meg a helyed az életben fiam/leányom/, ne hozz a fejemre szégyent”.

Az élet útja kacskaringós, s van, ahol a kilométerköveket is ellopták, a keresztutakat rosszul címkézték, így aztán a régi ösvénynek nyoma sincs. Ekkor jön el az idő, hogy a saját utadat járd, taposs új ösvényt, keress más, adott esetben jobb megoldásokat a régieknél. Vedd kézbe saját életed irányítását. Ez azzal is jár, hogy védelmedről előbb-utóbb önmagadnak kell gondoskodni.

Mindez nemcsak a fizikai önvédelemről szól, hanem ide tartozik a szellemiség, az erkölcsösség, az érzelmi világod, a szakmai éned és az egészséged, valamint további érényeid megvédési képessége is. A Téged ért támadás sokféle lehet. Ezek kikezddhetik egészségedet, becsületességedet, jó hírnevedet, kétségbe vonhatják szellemi, szakmai tudásodat.

Az úton sok baráttra, segítő társra teszel majd szert, akik védelmükbe vesznek. De eljön az idő, amikor nem csak segítőkkal leszel körbevéve, hanem megjelennek a gáncsokodók, a rossz híredet keltők, az irigyek, az áskálódók, az ellenfelek és még az

ellenségek is. Az örömteli pillanatokban könnyen társat találsz, de ne feledd, a bajban jobb, ha csak magadra számítasz.

Az élet harc és küzdelem, s ez óhatatlanul így van. Ezt érteni, érezni kell, és nem árt felkészülni olyan bajvívásokra, amelyeket csak Te vagy képes megvívni. Senki nem képes vagy nem akar segíteni. Egyedül vagy a sokmilliárd ember között. Sokszor nem is tudod, miért támadnak, miért akadékoskodnak, miért bántanak, vagy miért akarnak ellehetetleníteni.

Ennek számtalan oka van. Ezek azok az esetek, amikor nyilvánvaló és ismert ok szolgál a konfliktus alapjául. Az ilyen nézeteltérések, félreértések ellen lehetőség van tisztességgel védekezni. A létező, de nem ismert okok sokszor csak vélelmezhetőek, gyaníthatóak. Éppen ismeretlenségük, és titkolódzó személyi forrásaik rejtett tevékenysége az, ami nem nyújt korrekt válaszadási, önvédelmi lehetőséget. E küzdelmek, támadások okai között fellelhető az irigység, a tudás-és székféltés, egyszerű rosszindulatú pletyka, a karrier lépcsőn való előrehaladásod, a szorgalmad, a sikered és még sorolható lenne az emberi lélek és az értelem felbuggyanó szennyének számtalan változata.

Sajnos nem hagyható figyelmen kívül az sem, ha olyat hibázol, ami mások vagy más érdekeit, értékeit sérti vagy veszélyezteti. Lehet, hogy ekkor jobb belátni a hibát és kijavítani, sem mint harcba szállni.

Nem ritka, hogy úgy érzed, igaztalanul bántanak. Ha önvizsgálatot tartva is arra a következtetésre jutsz, hogy igaz, egyenes, tisztességes utat jársz, senki érdekeit, értékét nem sértetted, akkor fel kell venni a földre dobott kesztyűt és megtalálni a küzdelem helyes eszközeit, módját, taktikáját. Ha hátrálsz, önmagad értékeit adod fel. Ha megijedsz, az ellened indított támadás felerősödik. Ha tovább járod helyes utadat, a bántások elhalnak. Ha türelmesen kivárod a válaszlehetőséget, nyersz. Ha visszatámadsz, bedarálnak, és még jobban összefognak ellened. Fontos, hogy sérelmed súlyát ne becsüld se felül, se alul. A nemtelen, minden alapot nélkülöző támadásokkal való foglalkozás lealacsonyító. Ha kikerülheted, ne végy részt benne.

És hogy mit tehetsz mégis? Sok mindent. Ne gyárts szándékosan ellenségeket. Munkád, magatartásod legyen tiszta, igazságos, emberséges, másokat segítő, előrelendítő, céltudatos, hittel teli, kreatív. Törekedj barátokat, azonos gondolkodású és cselekvő munkatársakat keresni, találni és velük együttműködni. Légy a szervezet hasznos, példamutató tagja. Érzékeld a szervezet lüktetését, az állomány hangulatát, a cselekvés ideális pillanatait, a jobbító gondolatok közlésének helyét, módját.

Küzdhetsz. Azonban ha olyan helyzetben találsz magad, amikor úgy érzed, hogy egy szál tollal kell alagutat fúrni a kínai nagy falba, gondolkodj el. Ekkor jön el a pillanat, hogy félre kell állni. Ekkor érezheted, hogy a harc eredménytelen, hozzád méltatlan, nem abban a környezetben létezel, amelyik elfogad, felismeri érdemeidet. Megbomlott valami összhang, egyensúlytalan viszonyok vesznek körbe. Vagy Te nem érted el a megfelelő magasságot, vagy a szervezet, illetve annak jelen képviselői nem érettek és nem érdekeltek a melléd állásban. Menj, keress másik utat, lelj másik, számodra kielégítőbb életösvényt, és azon haladj tovább. Csak ne feledd a korábbi tapasztalataidat. Azok azért vannak, hogy hasznodra váljanak. Élj velük!

AZ ÖNELLENŐRZÉSRŐL

A szabályok mennyiségének és minőségének gyarapodásával, a feladatok sokasodásával, a tevékenység számítógépes és egyéb eszközökkel való támogatottsága, a jelentéstétel rendjének folyamatos változása, a kommunikációs eszközök egyre gyakoribb igénybevétele, a leterheltséggel, a rövid határidőkkel együtt az egy-egy feladatra jutó egységnyi idő szűkösségét eredményezi.

Mindez óhatatlanul járhat a hibázás lehetőségével, a véletlen elírással és más mulasztással. Természetesen mindenki törekszik „tökéletes” munkát kiadni a kezéből, de soha nem zárható ki egy-egy tévedés, kisebb-nagyobb pótlásra szoruló anyag.

A fentiek miatt célszerű és szerencsés, ha úgy a munkatárs, mint a vezető önellenőrzést gyakorol saját munkája felett. E tevékenység nem más, mint önmagunk ismételt ellenőrzése, a feladat, a határidő, a minőség, a végrehajtás anyagainak egybevetése, ismételt áttekintése és indokolt esetben történő korrigálása.

Az önellenőrzés alapvetően és döntően a feladat tartalmi részét kell hogy érintse, de nem hagyhatók figyelmen kívül a formai elemek sem.

A tartalmi elemek körében fontos, hogy a végrehajtás lefedje-e az utasításban, feladatban meghatározottakat. A végrehajtás valamennyi meghatározott szempontra, kérdésre, körülményre választ ad vagy sem. A végrehajtás nem egyszer meghaladja a feladatszabást, hiszen menetközben egy sor új tennivaló is felmerülhet, hiszen azok nyilvánvalóan összefüggenek az alapfeladattal. Miután ezek egységet, logikai láncolatot képeznek, és a vezető további döntéseit meghatározó adatokat tartalmazhatnak, ezért azok rögzítése elengedhetetlen. A tartalmi ellenőrzés elvei köréből kiemelendők: a konkrétság, a mások általi ellenőrizhetőség, az objektivitás, a ténytudás, a pontosság, a források tételes rögzítése, a valós idejű rögzítés, és annak módja.

Fontos a tények, adatok elválasztása a készítő általi következtetésektől, verzióktól, benyomásoktól, esetleges intuícióktól, megérzésektől, ezek külön részben való jelölése indokolt.

A formai önellenőrzés térjen ki az irat azonosító adatainak megfelelőségére, /szám, hivatkozási szám, dátum, aláírás/ a címzés, a megszólítás, az adatok, a számok pontosságára, a számítások helyességének áttekintésére, a helyesírásra, stb. A figyelmesség próbája a címzett pontos feltüntetése, rendfokozatának, tudományos címének rögzítése, a megszólítás megfelelősége. Ugyancsak kiemelt figyelmet érdemel az írásos anyag tömörsége, szakszerűsége, egyértelmű fogalmazása, kellő szerkesztése, lényegre törése, az esetleges észrevételek, javaslatok megalapozottsága. Külön figyelmet kell fordítani a számokra, az adatokra, a számítási eredményekre, mert ezek fokozottabban elvethetők.

A vezető kettős ellenőrzést kell, hogy végezzen. Egyrészt át kell tekintenie a munkatársa által készített anyagot. Más vezetőnek történő továbbküldés esetén elemeznie szükséges a korábban felsorolt tartalmi és formai szempontok meglétét vagy hiányát. Ezek ismeretében vagy kijavítja az anyagot és úgy adja tovább, vagy a javításokkal visszaadja a készítőnek korrigálásra. Ha a saját javításaival küldi tovább, akkor annak végrehajtását követően önmagát is ismételten ellenőriznie kell.

Minden jó szándék mellett a javítások során is keletkezhetnek elírások, s ezekkel számolva e mozzanat ekkor sem mulasztható el. A vezető aláírása – láttam, egyetértek, felterjesztem – a felettes vezető számára ugyanaz, mintha a vezető készítette volna az anyagot. A vezetői szignálás, aláírás, rájegyzés az olvasó számára egyenértékű az anyag elfogadásával, tartalmi azonosulással, az abban foglaltakkal való egyetértéssel. A vezető által ily módon tovább küldött anyag már nem csak a készítő, hanem a vezető konkrét felelősségét érinti.

Az önellenőrzés fontos területe a munkavégzés. Ne várd meg, míg más mondja meg, hogy mit és hogyan hibáztál. Mielőtt a munkát kiadod a kezedből, Te vedd alá vizsgálatnak, annak érdekében, hogy minőségében, tartalmában, formájában az elvárásoknak maradéktalanul megfeleljen. Azért, hogy az igényességeden, hiúságodon csorba ne essék, visszatérően ellenőrizned kell öltözetedet – főleg, ha egyenruhát hordasz –, az elvégzett munkádat, az irodád, a szekrényed rendjét.

Az általad készített írásos anyagok megőrzik tudásod, viselkedésed, hozzáállásod, pontosságod valamennyi jegyét, és lehet, hogy az irattár, a számítógép, az elektronikus irattár évekig tárolja azokat. E dokumentumok fémjelzik az igényességedet, és ha akarsz, ha nem, mind egy-egy bizonyítványa szakmai életutadnak, s lehet, hogy fontosabbak, mint az iskolában szerzett diploma. Minden általad készített iratot átadás, elküldés előtt ismét tekintsd át, olvasd el, a számokat ellenőrizd, a címzett személyét pontosítsd, ellenőrizd a jogszabályi hivatkozások pontosságát, az esetleges helyesírási hibákat javítsd ki. Gondolataidat véd meg érvekkel, tényekkel, adatokkal.

Az aláírást ne add könnyen, és olvasás, ellenőrzés nélkül semmit ne írsz alá, hiszen aláírásoddal igazolod, hogy Te vagy a készítő, a hitelesítő és a felelősséget vállaló egy személyben. Az aláírás és az aláírt irat sok mindent elárul rólad. Az aláírásod legyen olvasható. Ellenőrizd a dátumokat, ha nyomtatványt töltesz ki, az legyen értelemszerű, levelezésben tűnjön ki a hivatkozási vagy egyéb azonosítást szolgáló adat vagy ügyszám, az az előírt határidőre készüljön el, és törekedj korrekt, érdemi választ adni. Ma már az elektronikus iratkészítés és levelezés, ügyirat előállítás korát éljük, de ne hidd, hogy ez felment a felsorolt kötelezettségek alól. Persze egyszer-kétszer lehet hivatkozni a gépre, a programra, a gép lefagyására, működési zavarokra, csak egy dolgot nem lehet, a gépet felelősségre vonni. Neked sem fog sikerülni.

Vezetőként a nevedhez, beosztásodhoz, rendfokozatodhoz nem méltó, formailag vagy tartalmilag hiányos írásokhoz aláírást ne add. Amit kézjeggyel elláttál, az azt jelenti, hogy azt megismerted, egyet értettél, azt tudomásul vetted, magadénak ismered el, és az hűen és pontosan tükrözi az álláspontodat. Később ostoba védekezés, hogy a sok irat miatt nem volt időm elolvasni, megbíztál a készítőben, nem vettél észre valamit, stb.

Ezek lehetnek magyarázatok, okok, szépítések, de nem mentenek fel az alól a felelősség alól, amit az aláírásoddal vállaltál. Amit aláírsz, azt meg kell tudnod védeni, az abban foglaltak mellett érvelned kell, el kell tudni fogadtatni, adott esetben előjáródat meg kell győzni annak helyességéről. Kérdés, ha nem olvastad, ha nem figyeltél a részletekre, ha nem ellenőrizted, ha nem konzultáltál a készítővel, hogyan tudod sajátodként képviselni az adott anyagot. Ez utóbbi esetek különösen a vezetői beosztásban dolgozóknál kiemelt jelentőségűek.

Mindenki a saját munkájáért, az aláírásával ellátott anyagokért, és döntéseiért teljeskörű, önálló, erkölcsi, emberi és szakmai felelősséggel tartozik. Ez megmásíthatatlan követelmény, és nincs felmentés. Ha lenne felmentés vagy kiskapu, a rendszer egésze válna kezelhetetlenné. Felelősség hiányában nem létezhet szervezett és koordinált munkavégzés.

Ellenőrizned kell az önmagad által készített és kezelt minősített iratokra vonatkozó szabályok betartását, fegyvered állapotát, meglétét, a rád bízott eszközök üzemképességét, igazolványaid, kódszámaid, jelszavaid meglétét és a frissítés elvégzését. Sajnos nem egyszer okoznak ezek a mulasztások súlyos eseteket, mint végtelen lövés, irat elvesztés, mások hozzáférése jelszavas gépedhez, stb.

Soha ne mulaszd el az előírt dokumentálási kötelezettséged naprakész elvégzését, számtalan későbbi kellemetlenségtől óvhatod meg magad. Ne sértsd meg a biztonsági előírásokat, persze ennek előfeltétele, hogy ismerd meg őket. Különös figyelemmel vegyél részt a közlekedésben, az igazolvány a zsebedben nem véd meg a sérüléstől, és elsőbbsége annak van, akinek megadják. A társad a barátod, a munkatársad, felelősséggel tartozol érte és viszont, hallgass rá.

A kifejtettek alapján látható, hogy az önellenőrzés olyan eleme a mindennapi munkának, amely megvéd a tevékenység során elkövethető hibáktól, megalapozhatja a felelősséget, óvhat a könnyelmű, felelőtlen munkavégzéstől, gördülékenyebbé teszi a munkatársak és vezetők kapcsolatát, biztosítja, hogy mindenki elvégezze a saját feladatait, és ne másnak kelljen az utómunkálatokat elvégezni.

P

A PÉLDAKÉPEKRŐL

Számtalan ember – lehet, hogy már gyermekkorában – talál olyan embert, olyan életutat, olyan követni való magatartást, amelyet a későbbiekben másolni, megismételni szeretne, vagy arra vezérlő cselekedetként kíván tekinteni.

A család, a rokonság, az ismerősök köre, az irodalom, a filmek, a történelem sok-sok jó és kevésbé jó példát mutat, amelyek általad való megismétlése, újra élése vágyaddá, életcéloddá nemesedik. Ne felejtse el, hogy egy másik korban mások voltak a feltételek, a lehetőségek, a körülmények, lehet, hogy a megvalósító különleges képességekkel bírt, vagy szerencséje volt, netán jókor volt jó helyen. Az élet történéseit gyakran alakítják a véletlenek, az idő, a kedvező szituációk, körülmények. E személyek közül is vannak olyanok, akiknek szintén volt példaképük, követendő értékeik, markánsan kitűzött céljaik.

Követni lehet személyeket, életutakat, mások által elért célokat, magatartásokat, eredményeket. A követés elhatározása azonban aligha elégséges. Fontos megismerni a részleteket, a végigjárt utat, a leküzdött nehézségeket, a kitartás, az akadályok elhárításának módozatait, az utat járó önfejlesztését, szorgalmát, tehetségét, tulajdonságait, indíttatásának motívumait, érzelmi, szellemi, fizikai alapjait. Ezek ismeretében, tudatos birtoklásában, feldolgozásában, és saját énkre való formálásában van az az ösvény, amelyen képesek lehetünk végigmenni, és céljainkat elérni. Sokak szerint mindenkinek megvan a saját útja. Neked is. Ahogy kétszer nem lehet ugyanabba a folyóba lépni, vélhetőleg minden életút is más és más.

Sokat tanulhatsz a példaként tekintett személy magatartásából, a céljai elérését segítő eszközök, módszerek, taktikák alkalmazásából. Mindegyik mögött határozottság, következetesség, sok munka, még több tanulás, érdeklődés, kíváncsiság és nemegyszer a világ jobbá tételének végső célja is felsejlik.

Az életutak követése mellett vannak olyan látható, érzékelhető cselekvések, momentumok, tettek, megoldások, szakmai fogások, mindennapi helytállások, amelyek étleteddel párhuzamosan vannak jelen, csak figyelned, érdeklődnöd kell, csak rá kell érezni, hogy az általad is követhető helyes példa tanúja vagy.

Ugyanakkor lehetnek nem kívánatos példák is, amelyek követése, ismétlése nem szerencsés. A példaképek között is lehetnek olyanok, akik nem a megfelelő példát mutatják. Igen, ők is emberek, így a hiba náluk sem kizárt. Nem is ettől példaképek, hanem attól, amit jól, hasznosan, erénnyel, tisztességgel, becsülettel véghez vittek.

Az előtted felvillanó, vagy létező követendőkből szerencsés vagy, ha képes vagy a jókat, a tartalmasakat, az értékkel bírókat kiválasztani. Mindig tanulsz jót vagy rosszat. Rajtad múlik, mit és hogyan használsz fel, milyen következtetésekre jutsz, és mindezt hogy használod étleted lépcsőfokainak kialakításában.

Számtalanszor új utakat jársz, de a részletekben ott bújik meg a múltban kikerült megoldás, amely még számodra is alkalmas lehet egy-egy probléma kezelésében. És lehet, hogy sok kérdésre már magad is ismered a választ. Ekkor már a saját étleted pillanatai válnak önmagad számára példává, követendő mintává. Így gyarapodik tudásod, gyakorlati kérdésekben való jártasságod, e módon nyered ki étleted folyamából azokat az aranyrögöket, amelyek felfénylenek majd, ha hasonló helyzetben kell alkalmazni őket.

Sorsod sokféleképpen alakulhat, de étleted csak egy van. Az időd véges, azt nem uralhatod, de az étleted értelmét, célját tartalommal töltheted meg. Törekedj hát arra, hogy Te is válj példaképpé, legyenek, akik felnéznek rád, akik merítenek tudásodból, akik tőled tanulják az élet egyes rejtett titkait. Légy eminens a magad és a szervezet érdekében. Add át emberi, szakmai ismereteidet az arra éhezőknek. Szeresd, amit csinálsz. Az ebben való hit, az akarat, a szorgalom, a tudás eredménye sikert szül, belső és külső egyensúlyt biztosít. A környezeted és személyed összhangja, együttműködése nemes célok végrehajtására tesz alkalmassá, papír és vér nélküli szerződés híján is.

Így épülnek egymásra életünk állomásai a múlttól, a jelenen át a jövőbe tartóan. Mindez alkalmat ad a kőműves szakma gyakorlására, amelynek célja nem más, mint az élet építése. Építkezz!

A PARANCS TELJESÍTÉSRŐL

A parancs egy döntés, egy munkautasítás, amelynek kötelező ereje köti az azt végrehajtót. A parancs kiadója felel a parancs jogszerűségéért, végrehajthatóságáért, megalapozottságáért. A parancsot kapó és végrehajtó pedig felel a végrehajtás szakszerűségéért, pontosságáért, taktikai megvalósításáért.

A parancs teljesítése nem jelent semmi másra tekintettel nem lévő vak végrehajtást. A parancs – a döntés – egy adott időpontban az adott személy – a parancsot kiadó – számára rendelkezésre álló információk alapján született. A parancs és a végrehajtás közötti időben – főleg, ha hosszabb időről van szó – bekövetkezhetnek olyan változások, amelyek módosíthatják vagy módosítják az eredeti döntés alapjául szolgáló tényeket, körülményeket. Ezért tehát a végrehajtás megkezdésekor és annak során egyaránt vizsgálni kell a döntés jog- és célszerűségét, teljesíthetőségét. Mindezt a döntéshozó tudomására kell hoznod.

A parancs a rendvédelmi szervek egyik, jogszabályokon alapuló, a végrehajtásban alapvető szerepet játszó irányítási, vezetési eszköz. Munkádban az egyéni felelősség növelésével, a parancs mellett egyre nagyobb szerepet kell kapnia a jognak, a szakmai előírásoknak, az elemi taktikai szabályoknak, a célszerűségnek, a logikai összefüggéseken alapuló öntevékeny magatartásnak. E kívánt vagy elvárható önállóság az emberi természet velejárója is egyben. Ugyanakkor vállalni kell az ezzel járó jogi, szakmai, erkölcsi, anyagi felelősséget is. Az önállóság, a jogosultság, valamint a felelősség édestestvérek.

A végrehajtás során légy pontos, szakszerű és parancsszerű. Tudásoddal, tapasztalatoddal, kreativitásoddal, leleményességeddel erősítsd a parancsot, vagy korigáld úgy, hogy még hatékonyabb legyen.

Vigyázz! Más is kap parancsot! E parancsok sokszor egymásra épülnek, egymást erősítik, logikai láncolatot képeznek. Ha Te nem megfelelően jársz el, figyelmen kívül hagyva a parancsot vagy annak egyes részeit, nemcsak ezért, hanem az azzal kapcsolatban másnak adott parancs végrehajtását is akadályozhatod, és mások munkáját is tönkretetheted.

Ha valamivel valamiért nem értesz egyet, vagy nem érted, akkor kérdezz, amikor arra még lehetőség van. A parancstól önkényesen eltérni – megfelelő ok és indok nélkül – nem megengedhető. Vannak feladatok, amelyekben a fegyelem és a parancs meghatározó. Vannak feladatok, amikor lehetőség van az észszerű másként gondolkozásra, de csapatmunkában az utólagosan módosított és mások előtt nem ismert, eltérő végrehajtás már számtalan kudarc forrása volt. Ezért ily módon ne légy mások eredményeinek elrontója, vagy semmibe vevője!

Ha döntés rád vár, mindig dönts körültekintően, adj feladatot pontosan, teljesíts másokra is tekintettel, szakszerűen és kreatívan. A jó csapatmunka elengedhetetlen feltétele a pontos és egymásra tekintettel lévő végrehajtás. A kalózok, az egyéni lovagok, az információrablók és a mások eredményeit elhappoló vitézek kora lejárt. Ha mégis így teszel, vállalnod kell az esetleges kudarc minden velejáróját.

A PARANCSNOKI GONDOSKODÁSRÓL

Ha vezető vagy, voltál, vagy leszel, akkor tudod, vagy megtanulod, hogy neked két családod van. A másodikban nem mindig tartanak keresztelőt, de az emberről sokszor leszedik a keresztvizet. Mint vezetőnek számtalan jogot és kötelezettséget adtak a jogszabályok. Neked ezek erdejében olyan döntésekre, cselekvésekre van szükséged,

amelyek naponta igazolják beosztottjaid szemében, hogy azért vagy vezető, mert te vagy a legalkalmasabb. Azért vagy parancsnok, mert átérzed az ezzel járó feladatokat, az ezzel járó terheket. Lámpásod legyen tehát az emberségesség, az empátia, a következetesség, az egyenlő követelmény támasztás, a fegyelmezettség, a példamutatás.

A jó vezető a munka vásznát a fiatalok lendületéből és szívéből, az idősebbek bölcsességéből és tapasztalatából, s a tennivalók racionális megszervezéséből szövö minden áldott nap.

Jusson idő beosztottjaidra! Vedd észre, ha bántja őket valami! Kérdezd meg, hogy tudsz-e segíteni! Lehet, hogy a kérdés, a meghallgatott válasz is sokat segíthet kollegádnak.

Mindig adj! Csak nagyon ritkán és többszörösen indokoltan vegyél el bármit, bármilyen kedvezményt. Ne alamizsnát adj! Ha adsz, azt tedd teljes szívedből, meggyőződésből, mosolyogva.

Teremts egyensúlyt! Teremts egyensúlyt a munkában, a terhekben, a felelősségben egyaránt. Miután nincs két egyforma ember, nincs két egyforma munka, ezért nincs egyforma teljesítmény sem. Tudnod kell, hogy nemcsak Te méred a beosztottakat, hanem a beosztottak is mérik egymást. Hosszú távon, büntetlenül nem teheted meg, hogy a kollegák egymás iránti mércéjét figyelmen kívül hagyva egyenlőként íteld meg munkájukat és eszerint kapják az elismeréseket is. Ha így teszel, az sérti egyesek igazságérzetét, s akadályát képezheti a tudás, az alkotás, a munkálkodás kiteljesedésének.

Szeresd, tiszteld, tanítsd és óvd a fiatalokat! Szavazz számukra bizalmat! Meglátod, a többség meghálálja. Hosszú távon úgysem lehetsz úgy vezető, hogy ne érjen utol a beosztottak esetenkénti hálátlansága, vagy támadása, vagy magatartásukat lelked mélyén ne így éreznéd. Parancsnokként mindig a többség érdekét tartsd szem előtt, de vigyázz, mert az egyesnek is lehet igaza! Légy képes befogadni az újat! A fiatalok lendülete hajtsa a tapasztaltabb kollegák vitorláját, s te kormányozz szinte észrevétlenül.

Becsüld meg az idősebb korosztályt! Lehet, hogy munkabírásuk nem a régi, lehet, hogy lendületük alább hagyott, lehet, hogy egészségük megkopott, de lebegjen szemed

előtt, hogy övék a tapasztalat, a felhalmozódott tudás, mindaz a sok munka, melyet előtted elvégeztek, ők azok, akik számtalan élethelyzetben ezt a testületet és ezt a munkát választották, s akikre, mint cölöpökre mindenkor biztosan építhetsz.

Teremts csapatot! Ne csak a munka közösségét teremtsd meg, hanem teremtsd meg a munkatársak közösségét is! Légy úttörője és kezdeményezője minden olyan rendezvénynek, amely lehetőséget ad egymás életének, szokásainak, örömeinek és gondjainak megismerésére, az egymás iránt fűződő kapcsolatok terebélyesedésére, a munkából adódó esetleges súrlódások, feszültségek elsimítására. Engedd megtartani a névnapot, születésnapot! Osztozz az elismertek örömeiben!

Tiszteld a magánéletet! Régi igazság, hogy jó rendőr csak az lehet, akinek biztos családi háttere van, akinek a munkahelyén nem a családi gondjaival kell foglalkoznia. De vajon ez mindig és mindenkinél megvalósítható-e? Ugye a Te válaszod is az, hogy nem. Ezért a parancsnoknak időnként a kevésbé kellemes kötelezettségei közé tartozik a kollegák ilyen irányú segítése is. De ez a kötelezettséged nem hatalmaz fel indiszkrécióra! Ha lehetőséged van, várd meg, míg munkatársad megtisztel bizalmával, és elmondja – lehet, hogy csak szívét könnyítendő – problémáját. A legnehezebb pillanatok ezek. Hisz jó tanácsot sokszor adhatsz, segíteni kevészer tudsz. Ilyenkor talán leginkább úgy járulhatsz hozzá a problémája megoldásához, ha irányába nagyobb türelmet tanúsítasz, ha kellő empátiával rendelkezel. Sose feledd, a jó szót, és az őszinte, korrekt jó tanácsot semmi sem pótolhatja!

A PÉLDAMUTATÁSRÓL

Nem vagyunk egyformák, habár lehet, hogy egyenruhánk azonos. Vannak közöttünk felkészültebbek, etikusabbak, s találhatók sorainkban kezdők, az életet és a szakmát még kevésbé ismerők, s az etikai normákat nem mindig hűen követők.

A szervezet a társadalomban akkor találja meg önmaga kívánta helyét, ha az általa szolgált polgárok közösségének a javát akarja, számukra követhető mintát teremt, az egyes állampolgárnak példát szolgáltat.

Ahhoz, hogy a szervezet egésze a célt elérje, először el kell érnie, hogy tagjai egyként és mintát adó módon cselekedjenek. Ezért a jóknak és elől járóknak mindig segíteniük kell a lemaradókat, s támogatni az arra érdemest. Tartsd be a szabályokat. A szabályok betartását csak azok követelhetik, akik azokat maguk is betartják!

Azt élet iskoláját már sokan kijárták, s nem mindenki kapott kitűnő bizonyítványt. A rendőrtől – így tőled is – elvárható, hogy példát mutass társaidnak, az állampolgároknak egyaránt. Minként tudsz e követelményeknek eleget tenni? Igazán jó és követendő rendőr akkor leszel, ha benned legbelül rend, békesség, harmónia és tisztesség honol. Ahhoz, hogy példád követendő és kétség nélküli legyen, gondolataidnak, szavaidnak és tetteidnek egységet kell alkotnia. Példád legyen érthető és megérthető, hogy követni tudjanak.

Magatartásod akkor lesz követésre méltó és hiteles, ha nemcsak néha-néha, hanem a szürke hétköznapiak mindegyikében, magyarázkodások és követhetetlen okfejtések nélkül hű vagy a valódi, előre vivő emberi értékekhez. Ha e tudatosság áthatja magatartásodat, szakmai munkádat, a társaidhoz való viszonyodat, az egyéni életedet, az állampolgárokkal való együttműködésedet, az intézkedéseidet, s ez mások által mindig tetten érhető, igen, akkor jó példával jársz elől.

Erkölcsei tartásod, hited és teted minden ékesszólóan megtartott beszédnél többet ér, mert nemcsak tanít, hanem nevel is. Ha vezető vagy, erre kétszeresen gondolj, mert példád kövezte úton így válik csapattá beosztottjaid hada.

A PONTOSSÁGRÓL

Az egyes szervezetek akkor képesek jól és eredményesen teljesíteni, minőségben kifogástalan terméket előállítani, ha a szervezet és tagjainak tevékenysége összehangolt,

pontos, fegyelmezett, egyen szilárd, és minimalizált a hiba lehetősége, a minőséget veszélyeztető mulasztások száma.

Ahhoz, hogy a szervezeti termék méltó legyen magához a szervezethez, céljaihoz, feladataihoz, a szervezetben dolgozók számára elengedhetlenné teszi a pontosságot.

E pontosság tartalma a szakszerű munkavégzés, az előírások maradéktalan figyelembevétele, a közösségi tevékenységből az egyénre háruló feladatok maradéktalan és aggálytalan elvégzése.

Az egyes pontatlanságok egész munkafolyamatot tehetnek tönkre, nem kis anyagi és adott esetben erkölcsi kárt is okozva. A tevékenység összehangoltsága csak akkor biztosítható, ha megfelelő és komplex a munka és a feladatok megszervezése, a felelősségek telepítése, ha térben, időben egymáshoz igazodnak az egyes teljesítési részletek.

A pontosság biztosítása magával hozza a minőség ellenőrzését szűrőpróbaszerűen, vagy teljes körűen. A nagy hibaszázalékkal dolgozó szervezetek előbb-utóbb kénytelenek az átlagosnál több energiát fordítani azok kiszűrésére, megszüntetésére. Mindez duzzaszthatja az ellenőrzési tevékenységet, az oktatási időtartamokat, a vezetői munkát, stb.

A pontosság a fentiekén túl jelenti a határidőkre történő teljesítést, az iratok rendezett összeállítását, a különböző időpontok betartását, a feladatoknak a meghatározottak szerinti elkészítését. A pontossághoz szükség van az aprólékos, gondos tevékenységre, a figyelemre, az önellenőrzésre, a kapcsolódó feladatok ismeretére.

Az írásos munkák, jelentések, értékelő-elemző anyagok támaszkodjanak a tényekre, az adatokra, az ellenőrzött információkra. A tevékenység, az elkészített dokumentumok legyenek megbízhatóak, aggályoktól mentesek, valamennyi felmerülő kérdésre választ adók. Ne tartalmazzanak ellentmondásokat, disszonanciákat. Ha ez utóbbiak mégis fennállnak a beszerzett adatok, információk alapján, akkor azokat hitelesen kell rögzíteni, felhívva a figyelmet az ellentétekre, és javaslatot célszerű tenni a feloldásuk feladataira.

A pontosság kísérő jelensége mindennapi életünknek. A pontosság a tisztelet jele is. Mégis milyen az, ha a randevún várakoztatod a leendő párodat. Hogy mutat a születésnap vacsorán, ha elkésel a nagypapa 70. születésnap megemlékezéséről. A pontatlanság messze vezet. Lekésed a közlekedési eszközöket, az ügyed intézésére kijelölt időpontot, a főnököd által tartott értekezletet, a barátokkal megbeszélte összejövetelt, nem érsz be az órára az egyetemen, stb.

A pontatlanságot lehet tekinteni bohémságnak, kisebb fegyelmezetlenségnek, széteső magatartásnak, időszakos szervezetlenségnek. Tartós esetben jelenthet tiszteletlenséget másokkal szemben, Te viszont megbízhatatlanná válhatsz mások szemében. Nem gondolnám, hogy ez a célod. Találj ki jobbat.

R

A RENDRŐL

Ha "REND" lenne, nem lenne ránk szükség. De azért ne örülj a rendetlenségnek. A rend őrének léte már meglévő rendet feltételez. De jól tudod, sajnos nem így van. Törekszünk a jobbra, a szebbre, az értékek valódiságára, az egyenlőségre, a szabadságra, a jólétre, a demokráciára, az emberi élet kiteljesedésére. E soktényezős egyenlet megoldása csak a távlatokban lehetséges. Nem vagy más, mint egy átalakuló, változó világ egyede, aki a rend körül serénykedik, s teszi, teheti ezt kisebb vagy nagyobb sikerrel.

Az aktuális rend naponta változó. A szabályok alkotásának harsány lüktetését az emberek tudata lassabban érti meg és követi. Ezért kell nem csak intézkedned és büntetned, hanem tanítanod, felvilágosítanod mindenkit, akire e szabályok vonatkoznak. Ha magadba nézel, és őszinte vagy, tudod, hogy Te sem tudsz minden szabályt, hiszen mindet megismerni alig lehet. Előnyöd, hogy Téged oktatnak, ezen anyagokkal ellátnak, s munkavégzésednek is alapfeltétele ezek mielőbbi elsajátítása. De hol van mindehhez a falvak előregedő lakosságának, a városi rohanásban elfáradt átlagembernek a jogi ismerete?

A rendet többen szeretik, mint ahányan hajlandóak önként tenni érte. Sokan csak óhajtják, és másoktól elvárják, míg magukra nézve nem feltétlenül tartják kötelezőnek. Ahhoz, hogy e "rendben" mindenki, mások zavarása, akadályozása nélkül háborítatlanul élhessen, napjainkban még szükség van egy közbülső erőre, ténykedésre és szervezetre, amely felhatalmazottságánál fogva képes és alkalmas – ha azzá teszik –, hogy e küldetését betöltse, betölthesse.

A ma rendetlensége, a holnap káosza és a holnapután elviselhetetlen közérzete a szabadság és a demokrácia sírkertjévé válhat.

A rend és biztonság édestestvérek, de csak akkor, ha mindenki számára egyet jelent, s nem csak kevesek kiváltsága. A rend ma még nem magától valósul meg, ezért szükség van annak folyamatos és tudatos megteremtésére és fenntartására. Ebben kell részt vened, ehhez kell segítséget adnod, ezért kell tenned és intézkedned. Ha így teszel, azon kevesek közé tartozhatsz, akik nemes és tiszta célú küldetése mindenki javát szolgálja.

Tudnod kell a rendet mindenki, mindig, addig és ott kívánja, ahol és ameddig ő nem érintett. A rendért kiáltó a rend ellen emeli fel szavát, ha éppen rá kerül a sor. Ezzel számolnod kell.

Nem mosolyog az, kit éppen reguláznak. A másnak, a hatalomnak, a jognak, az erőnek való engedelmesség a nyolcadik napon születhetett, mert senki sem igazán kedveli. Igába önként senki sem hajtja fejét.

S

A SIKERRŐL

A siker senkinek nem rokona, mégis van időszak, amikor elkísér, és számodra úri társaságot ad. A sikerért lehet, hogy sokat kell dolgozni, s az is lehet, hogy váratlanul meglátogat.

A rendőrnek a siker csak az egyik üzenet. Az az üzenet, hogy eredményt értél el, hogy megbecsültebb vagy a többiekénél, hogy jó passzban vagy. De vigyáznod kell, hogy a siker hozadékát fel ne éld. Különösen igaz ez a rendőri munkára.

Ha már megismerted a kudarcot, megtanulod megbecsülni a sikert. Figyelj arra, amikor sikeres vagy! Kutasd okát, hogyanját, hogy megismételhesd, hogy az egyéni és csapatmunka eredményeinek szolgálatába állíthatod. De vigyázz, egyet ne tégy! Ne bízd el magad! A nagyvonalú, a pökhendi, az üresfejű, a mindent tudó, a mindenre jó vagy rossz magyarázatot adó rendőr lehet, hogy egy ideig sikeres, de aztán jön a domb másik oldala, a lejtő. A siker szerény megélése tesz még elismertebbé, önmagad és mások előtt egyaránt. Igazi mértékké ez annak válik, aki reális, valódi értékek mentén tesz és gondolkodik.

Sáfárkodj jól a siker által kapott belső és külső energiáiddal. Gazdálkodj vele úgy, hogy az esetleges kudarcok folyóján legyen erőd áttevezni és a lélekvesztőn átjutni az újabb eredményhez.

Siker, ha hosszú hónapok nyomozása után megvan a tettes. Kudarc, ha adott esetben nem tudjuk bizonyítani bűnösségét. Siker, ha megszólal a több hónapi előzetes letartóztatásban lévő gyanúsított, de kudarc forrásává válhat, ha vallomását elnagyoltan rögzítjük, nem támasztjuk alá tárgyi bizonyítási eszközökkel. Siker, ha találunk egy tárgyi bizonyítékot, de kudarc okává válhat, ha ezzel megelégedve nem törekszünk a még felkutatható többi bizonyíték megszerzésére. Siker a felkutatott tárgyi bizonyíték, és bizonyítási vesszőfutáshoz vezethet, ha a bűnjelkezelés szabályait megszegve a vonatkozó

eljárási cselekményeket hiányosan végrehajtva magunk járulunk hozzá, hogy bizonyító ereje elvesszék. Siker a sorozatgyilkos, vagy betöréseket sorozatban elkövető személyek felderítése. De tudnod kell, hogy a korábbi ügyek kudarcai is benne foglaltatnak e sikerben, s lehet, hogy több ember halála vezetett ahhoz, hogy a tettes ismertté váljon. Az ilyen sikerek kettős arcúak. A nyilvánosság természetesen felderítési bravúrként kezeli, de Neked, mint szakembernek érezned kell, hogy szakmailag valóban sikerként értékelhető-e, vagy az elkövető vétett oly szarvashibát, amely segítséget adott leleplezéséhez.

A siker el is ronthat Téged. A siker sötét arca könnyelművé, elbizakodottá, pontatlanná tehet, mely láthatatlanul szövi a munkád újabb kudarcainak hálóját. Ezért minden eredményt, minden sikert kezelj higgadtan és mértékletességet tanúsítva. Ha e bölcs szakmai tükör azt mondja neked, hogy ez a Te, vagy ez a Ti igazi erőfeszítések gyümölcse, akkor lehetsz igazán felhőtlenül boldog, s birtokosa, tulajdonosa a sikernek így leszel.

A siker gyógyír számodra. Ha a hozzá vezető utat Te vagy Ti tapostátok ki, és minden centiméterét ismered, akkor válik e tapasztalat és felvértezetttség újabb sikerek forrásává.

A rendőrt, a nyomozót a siker persze véletlenül is utolérheti. Ebben is lehet szereped. De figyelj arra, hogy ebben nemcsak a Te, hanem a más tudása is benne van, vagy éppen a bűnöző figyelmetlensége, mulasztása sikered kovácsa. A bűnöző és bűnüldöző így talál egymásra. A sikerben bűnöző és bűnüldöző megtalálják egymást, a kudarcban pedig találkozásuk a homályba vész.

A siker, a dicsőség és a beosztás azonban a legmulandóbb dolgok e világban. Nem azt mondom, hogy ne próbáld ki és ne tégy meg mindent elérésükre! De vigyázz, és ne lepődj meg, ha évszakok nélküli lágy szellő is elfújja, mint a párkány porát.

A siker és társai nem barátaid, hanem irigyeid számát növeli, ha nem vagy kellően visszafogott és szerény. Ezért a sikert, és ami mögötte van, mindig együtt vedd szemügyre. Ne feledd az utat, ne feledd a találkozásokat, ne feledd a barátokat, a segítőköt, a

kollégákat, akik bármilyen módon hozzájárultak a Te előrejutásodhoz. Sikered akkor igazi, ha jómagad is kovácsa vagy mások sikereinek, dicsőségben való részesítésének.

Tanuld meg és ne feledd, hogy mindenért meg kell dolgozni és küzdeni. A küzdelem erősít, bátorít, újabb tettekre sarkall. A szerencse ritkán látogat meg érdemtelenül, ne erre alapíts. Sikered tudásodon, szorgalmadon, s kisebb részben szerencséden múlik. A szerencse nem vak, s ha mégis az lenne, nem biztos, hogy retúr jegye van hozzád. Ezért, ha elér, bánj vele tisztességesen. Langyos nyári estén, vagy zord tél hidegét feledtető meleget adó kandalló előtt kortyold csendesen szerencséd italát! Ne habzsold, oszd be, élj vele mértékkel!

A SEGÍTSÉGNYÚJTÁSRÓL

A rendőri szolgálat nem kis részét azok a feladatok jelentik, amelyeknek célja az állampolgárok, az egyes szervezetek segítése, támogatása, s a jogkövetés felvilágosítással, tanítással történő előmozdítása.

Szolgálatot vállalnál. A szolgálat mások segítségét jelenti. Ez az egyik legnemesebb emberi magatartás. Légy Te is ennek részese! Ne érezd tehernek, ne érezd megalázónak, sem szolgálagnak. Mindig tudd, hogy nemes ügyet szolgálsz.

Érezned és tudnod kell, hogy a társadalom tagjainak a szemében Te vagy az az ember, akihez bármikor, bármilyen helyzetben feltétlenül és bizalommal fordulhatnak, ha segítségre, életmentésre vagy bármi okból szükségük van. Lehet, hogy a tényleges segítség orvos, tűzoltó vagy más dolga lesz, de Neked elemi kötelességed ezek riasztása, igénybevétele, értesítése is. Lehet, hogy ahhoz, hogy segítséget nyújts, elég egy telefon, egy felvilágosítás, de lehet, hogy gyermeket kell kimentened megvadult apja karmaiból, lehet, hogy elsősegélyt kell nyújtanod közlekedési baleset sérültjeinek. Mindebből láthatod, hogy segítséged sokféle lehet. Lehet, hogy feladatod csupán az, hogy másokat kérj fel segítségnyújtásra.

Amíg erős és egészséges vagy, nem szorulsz mások gyámolítására. Emiatt kevésbé ismered azt a kiszolgáltatottságból eredő belső feszültséget, amit az ilyen helyzetben lévő érez. Empátiád, emberséged tegye lehetővé e helyzetek felismerését és helyes cselekvésséget. Mások oltalmazása és gyámolítása ne essék nehezedre! Segíts a gyermeknek és öregeknek átkelni az úttesten, emeld meg a piaci kosarat a buszra felszálló idős asszonynak, légy megértő az egyel több pohárral elfogyasztó jó szándékú polgárral, csitítsd az ifjonti feszülő indulatokat a bálban vagy a buliban, szép szóval intsd az utcai hangoskodót, beszélj az egyedül élő idős emberrel, legyen gondod megkérdezni, segíthetsz-e valamiben.

A segítséget nem tagadhatod meg! Erre mindig késznek, alkalmasnak és felkészültnek kell lenned.

A SORFALBAN

A demokratikus jogállam egyik legfontosabb szabadságjoga a véleménynyilvánítás joga. A Te dolgod védeni a véleménynyilvánítás és a gyülekezés jogát. Nem azért véded, mert azonosulsz. E jogokat pártatlanul, előítéletek, és elfogultság nélkül kell biztosítani.

Napjaink új és újabb megválaszolatlan jogalkalmazási kérdéseket vetnek fel. Az egyes rendőri intézkedések mellett egyre gyakoribb, hogy a rendőrség tagjai kötelékben hajtanak végre intézkedéseket, biztosításokat. E tömeges rendőri fellépésre döntően közterületen kerül sor. A demonstráló emberek és a rendőrség konfliktusa számtalan okból kialakulhat, s ezek későbbi megítélése sok-sok később is nyitva maradó kérdést, véleményt hoz felszínre. A válaszok, a magyarázatok számtalan esetben eltérőek, a nézőpontok, az álláspontok különbözőek, nemegyszer áttételesen megfogalmazottak.

E helyzetben számodra is kérdés, hogy miként, hogyan, mikor, milyen eszközök igénybevételeivel intézkedj, vagy éppen türelmet tanúsítva tartózkodj az intézkedéstől. Az ilyen intézkedések során óhatatlanul keverednek az egyébként jól leírt alapelvek, a

pillanatnyi szituáció, a kiadott parancsok igényei, követelményei, elhatározásai, s nemegyszer konkurenciát jelentenek egymás számára. Az egymással „vitakozó” jogok kavalkádjában megkerülhetetlen feladat számodra a helyes döntés meghozatala.

Lehet egyenruhád, egyensisakod, egyenpajzsod, lehet arcodat eltakaró maszkod, cselekedhetsz kötelékben, de egyenruhád nem tesz oly mértékben egyenlővé és anonímmá, hogy ne maradjon meg egyéni emberi, szakmai önállóságod és ezzel párosuló felelősséged. Az egyenruha nem jelenthet menedéket, nem oldozhat fel egyéni felelősséged alól, és nem jelenthet cselekedeteid következményeitől való szabadulást. A sorfalban vagy a kordonban is megmaradsz önálló cselekvő embernek, arcod és belső humanizmusod a sisak alatt is ugyanaz marad, nem vagy személytelen és nem válhatsz robottá.

Óvakodj minden túlkapástól, óvakodj és tartsd magad távol az érzelmek viharjai következtében elszabaduló indulatoktól. A rád bízott eszközöket csak úgy használd, hogy azzal a lehető legkisebb kárt és sérülést okozd. Tevékenységedet nem irányíthatja személyes sérelem, felkorbácsolt érzelm, annak határait jogszabályok és a szakma szabályai rögzítik. E határok átlépése az addigi jogszerű intézkedést jogszerűtlenné teheti.

Való igaz, hogy az ilyen kiélezett helyzetekben a félelem, a túlerő, az érzelmek okán elmosódnak a határok, és a feszültséget gerjesztő megnyilvánulások jelentős befolyást gyakorolnak, gyakorolhatnak gondolkodásodra, magatartásodra egyaránt. Vitathatatlan az is, hogy ilyenkor nemegyszer kevés lehetőség nyílik a gondos mérlegelésre, az arányosság, a differenciálás, a szakszerűség patikamérlegben történő kimérésére. Ezzel együtt nem szabad teret engedni a féktelen indulatoknak, az ellenőrizetlen és indokolatlan közbeavatkozásnak, a haragnak vagy a megtorlásnak. Ha valamikor rászorulsz pontos parancsokra, szakszerű végrehajtásra, testi épségedet és szakmaiságodat védő bajtársiasságra, akkor ez a helyzet az, amikor nemcsak az intézkedés alá vont tömegeket, hanem önmagunkat is fékezni, korlátozni kell. Talán segít a helyes arányok megtalálásában, ha arra is gondolsz, hogy a szembenállók között lehetnek vétkesek, lehetnek gyerekek,

lehetnek arra tévedt öregek, lehetnek megtévesztettek, akikkel szemben a teljes szigor és a kemény fellépés, később aránytalannak minősül.

A tömeggel szembeni intézkedés lélektanában óriási szerepe van az önuralomnak, a higgadságnak, a türelemnek, a határozott intézkedésnek és adott esetben akár, a tehetetlenségnek tűnő visszafogottságnak is. Soha ne feledd: a cél minden esetben a konfliktus békés rendezése.

Ha az erőszak spirálja kirobban, örvényként fog belerántani minden szereplőt az indulatok kavargásába. Harccá válik a szembenállás, fizikai küzdelembe fordul a véleménynyilvánítás, és a felek már csak győzelemben vagy vereségben képesek gondolkodni. Ez azonban nem mérkőzés, a cél nem a másik fél legyőzése, hanem a jogszerű állapotok helyreállítása. Minden demonstráció valójában a véleményüket hangoztatók és a vélemények célzottjai közötti érdekkonfliktus. A rendőrség tehát nem küzdő fél, hanem „játékvezető”, akinek elsőrendű feladata a szabályok betartatása, a szabálytalanságok büntetése, és csak végső esetben a „kiállítás”.

E sorokat könnyebb leírni, mint megvalósítani. E betűket könnyebb papírra vetni, mint egy váratlan, kiszámíthatatlan helyzetben döntéseket hozni. Tudom, hogy nincs biztos recept, műleírás, akcióterv, intézkedési terv, modellezés, amely alkalmas arra, hogy felkészüljünk minden várható szituációra, és mindig és minden esetben úgy járjunk el, hogy bennünket se jogi, se morális kritika ne érhessen. Ez szinte lehetetlen. Ugyanakkor egyaránt fontos ezen intézkedésekre való parancsnoki, csoportos és egyéni felkészülés. A sokirányú felkészülés és felkészítés, a kellő szervezés, az egyén emberi és szakmai felvértezettsége nagy segítséget jelenthet a leghelyesebb és legcélravezetőbb tevékenység végrehajtásában.

Igazad van, ha vitába szállsz velem, és azt mondod, hogy oly nehéz megkülönböztetni a tényleges és határozott intézkedést kiváltó elkövetőket, a véletlenül odatévedőktől, vagy az arra járó kíváncsiaktól. A mondatodat végigmondva érved igazolhatja-e azt, hogy minden jelenlévővel szemben egyformán lépsz fel? Ha

belegondolsz, a válaszd csak „nem” lehet. Vannak persze érvek, amelyek jól hangzanak és bármikor elővehetők, de igazolják-e ezek az érvek a tehetetlen ember bántalmazását, a segítségnyújtás elmulasztását, az esetlegesen szakszerűtlenül használt eszközök által okozott sérüléseket? Ha belegondolsz e kérdésekbe, válaszd ugyancsak egy lehet. Nem!

Amikor a tömeggel szemben állva el kell viselned az általad képviselt szervezetet és esetleg Téged is érintő szidalmakat és becsmérést, sok mindenre gondolsz. Agyadban cikáznak a gondolatok, keresve az értelmes megoldást, tested megfeszül, szíved hevesebben dobog, tenyered izzad, és parancsra vársz. Ilyenkor oly nehéz elválasztani az embert és a rendőrt, a rendőrséget és a rendőrt, mindenki egyszerre a testület tagja és önálló személyiség egyaránt. Talán az utcai konfrontációnak is van etikája. De ez nemcsak rajtad múlik. A játékszabályok mindkét félen múlnak. Neked viszont kötelességed az arányosság, a fokozatosság betartása, a jogszerű állapotok helyreállítására való törekvés. Értékteremtő pajzsod a józanság, a higgadtság, a tömeg tájékoztatása, felszólítása, a türelem, a konfrontáció messzemenő kerülése, fegyvered a valódi rendbontók kiemelése, a károkozások megakadályozása. Csak végső eset lehet a tömeges intézkedés, netán a kényszerítő eszközök bevetése, melyek következménye adott esetben kiszámíthatatlan, ellenőrizhetetlen.

Fontos szabályként kerüld a konfliktust, az erőfitogtatást. Tanúsíts türelmet, higgadtságot és méltóságot. Mindezek kedvezően befolyásolhatják a szembenállók magatartását. Ne provokálj, és ne hagyd magad provokálni! A sértések és a becsmérések határai kitolódnak. Talán arra is kell gondolnod, hogy nem Rád haragszanak, nem Téged akarnak bántani, csak véleményüknek akarnak nyomatékosan hangot adni. Jelenléted egyidejűleg szolgálja a véleménynyilvánítás szabadságát és a jogos érdekek védelmét! Megnyilvánulásaid és magatartásod óvjon mindenkit a jogsértések elkövetésétől!

SZ

A SZAKMAI INTELLIGENCIÁRÓL

Szaktudás is szakmák ötvözete, tudományok és tudományos eredmények kereszteződésében, a jog erdejében, bonyolult feladatrendszerrel ellátó és abban ténykedő szervezet, szervezetrendszer. Te most éppen valahol vagy, majdan valahol leszel ebben a nem kis szervezetben. Az állampolgár joggal azt feltételezi Rólad, hogy tisztában vagy a rendőri munka minden szegletével, a szervezet minden feladatával. Ezért számtalanszor Tőled kér tanácsot, Téged kérdez meg, általad vár útmutatást és segítséget ügyes-bajos dolgaiban.

Téged hiteles személynek érzékel, s úgy gondolja, Te minden rendőri – sőt nemcsak rendőri – kérdésben korrekt választ tudsz számára adni. Nem okozhatsz csalódást! Ezért szűkebb és tágabb munkaterületedet egyaránt ismerned kell, és tudnod kell a szervezet feladatait, az egyes ügyek elintézésének helyét, módját, a főbb, az állampolgárt alapvetően érdeklő, érintő kérdésekre adandó helyes válaszokat.

Felvilágosításodnak ezért hitelesnek, korrektnek, aktuálisnak kell lennie. Ha valamiben nem vagy biztos, ne emlékeidre hagyatkozz, hanem járj utána a helyes megoldásnak, és azt követően adj választ.

Ismerned kell a Rendőrséget, a rendőröket és munkájukat érintő változásokat. Folyamatosan figyelned kell környezetet és a rendőri munka összefüggéseire, egymásra hatásuk okaira és következményeire. Speciális szakmai és a szervezet egészét érintő ismereteidet ezért állandóan bővítened kell.

Szaktudásodat érintő nemzeti és nemzetközi híreket, új információkat, új megoldásokat, különösen az új jogszabályokat, belső rendelkezéseket, kifejezetten illik, sőt elengedhetetlen, hogy ismerd. Lehet, hogy egy szűkebb környezetben Te vagy az, aki viszi a jogi lámpást is. Tedd hát magad alkalmassá ilyen jellegű szituációk megoldására. Ne

feledd, lehet, hogy egy jó és korrekt felvilágosítás többet ér, több elismerést vív ki, mint tíz igazoltatás.

A Rendőrség ereje nemcsak a magatartási korlátok felállításában és az intézkedések sokaságában mérhető, hanem a polgárok felvilágosításában, segítségében is. A köz igazi biztonsága nem az intézkedések számán, hanem a polgárok felvilágosult, helyes, jogkövető magatartásán múlik alapvetően, s ha ezért teszel, munkád eredménye hosszabb távon gyümölcsözőbb és eredményesebb lesz.

A közérzet, a közrend tartós pillére az önkorlátozó, normakövető emberi magatartás és nem a fenyegetések hatása alatti megjuhászodó, vagy annak látszatát keltő tömeges magatartás. Ez utóbbi csak időleges és egyre nehezebben kezelhető jelenség marad, és jól belőle kijönni sohasem lehet.

A SZAKMAI GYAKORLAT

Hallgatói életed során már kinyílik a kapu, hogy részt vegyél a gyakorlati munkában. Ez rálátást ad a szakmai való világra, az ott és akkor cselekvések mikéntjére, hogyanjára. Jó lehetőséget ad az elméleti ismeretek és a gyakorlat összevetésére, egyeztetésére, az összefüggések és az esetleges ellentmondások, másságok megállapítására. Ne lepődj meg, ha nincs mindenben egyezés és azonosság.

Az elmélet összegez, szintetizál általános következtetéseket állapít meg. A számtalan tapasztalat, információ értékeléséből generális megállapításokat tesz, elveket, követelményeket közvetít, oksági folyamatokat ragad meg.

A gyakorlat az élet sokszínű forgatagában kell, hogy lépten-nyomon helyt álljon. Ott és akkor, adekvát válaszokat kell adnia a felmerülő kérdések eldöntésére, megoldására. Az intézkedések során tekintettel kell lenni a szabályokra, az intézkedés alávontak jogaira, az élet védelmére, az emberi jogok érvényesítésére, a közérdekre, a köznyugalom fenntartására, a terület biztonságának megóvására, és még sok minden másra.

Az intézkedőknek rendelkezniük kell megfelelő türelemmel, higgadsággal, határozottsággal, meg kell védeniük a potenciális áldozatokat, ügyelniük kell saját testi épségükre, a megkezdett intézkedést be kell fejezni, és méltányos eljárást kell lefolytatni, miközben nem hagyhatják figyelmen kívül a különböző eljárásokban érvényesítendő bizonyítás szempontjait sem. Ugye nem is olyan egyszerű. Ekkor még nem esett szó az időjárásról, a napszokról, a jelenlévő tömegről, a fontoskodó közbelépőkről, az intézkedők sértegetéséről, és adott esetben bizonyos feltételek hiányáról.

Mindez csak ízelítő a két terület különbözőségéből. Talán e felvillantott kép elégséges annak bemutatására, hogy nem mindig a könyv lapjai a legmegfelelőbbek a helyzet kezelésében. Ne hidd, hogy az elmélet szükségtelen, csak azt akarom érzékeltetni, hogy a valóság színesebb, változatosabb, gyors reagálást igénylő és általában halaszthatatlan. Ez az időbeli szorultság és az intézkedési trauma, adott esetben a felmerült eseményben való járatlanság, vagy éppen a nem elég tapasztalat, bizony teremt olyan helyzetet, hogy egyszerre nem lehet, vagy nem sikerül, valamennyi követelménynek ott, és azonnal eleget tenni. Nem lehet úgy egy feltételt teljesíteni, hogy ne sérüljön részben egy másik követelmény. Van persze intézkedési prioritás és protokoll, aminek meg kell felelni.

A felsoroltakat érzékeltetve talán érthetőek az eseti eltérések okai és körülményei. Tévedés ne essék, vannak olyan intézkedési hibák, amelyeket az események említett alakulása nem befolyásol. Vannak szabályok, amelyek sérthetetlenek. Ezek figyelmen kívül hagyása nem maradhat észrevétlen. Előfordul, hogy a gyakorlat egy nem kielégítő rutint alkalmaz, amely ugyancsak helytelenítendő, és nem hagyható szó nélkül.

Rendkívül fontos, hogy a letisztázott elméleti tudáshoz, annak szempontjait érvényesítendő, az intézkedés feltételei, az intézkedők létszáma és felszereltsége mindenkor tegye lehetővé az elvárt minőségű esemény kezelést. Mindennek egyensúlyban kell lennie. Ha ez az egyensúly hiányzik, gyakran az intézkedés sínyle meg. Valamennyi

intézkedésnél pontosan kell biztosítani valamennyi résztvevő és érintett jogait, és érvényt szerezni kötelezettségeinek.

Ha az éves szakmai gyakorlaton vagy és ilyen, vagy hasonló intézkedésben veszel részt, Te leszel a híd az elmélet és a tapasztalt gyakorlat között. Légy jó megfigyelő, lesd el a szakma követhető és előrevivő fogásait, jegyzetelj, kérdezz, tanulj, beszélj az intézkedőkkel vagy az azt irányítókkal. Egy - egy jelentősebb intézkedés számtalan tapasztalat forrása, amely minden alkalommal más és más. E körben légy aktív és ne passzív megfigyelő, kérj feladatot, kérj segítséget, tarts számot arra, hogy felvilágosítást kapj a miértekre, a hogyanokra. Csak ezek birtokában lesz lehetőséged az elemzésre, az értékelésre, a tapasztalásra, az addig megszerzett ismeretekkel való összevetésre.

Légy szerény, tisztelettudó, udvarias, szüntelenül érdeklődő, pontos, megbízható, kellően felkészült, és természetesen fegyelmezett. Ha indokolt és megalapozott, tégy javaslatot, de arra körültekintően kerüljön sor. Ne fitogtasd tudásodat, lehet, hogy még nem állja a versenyt a már bevált gyakorlattal. Ne feledd, a helyszínen egy dolgozó vagy, aki gyakorlaton vesz részt, sem több, sem kevesebb. Ha észrevétellel élsz, légy körültekintő, halk szavú, a kritikai jelleg mellőzésével, pontos, érvekkel rendelkező, a jobbítás szándékával szóló. Ha kikérik a véleményedet légy megfontolt, ha lehet, kérj időt annak megfogalmazására, végiggondolására, és közlésére. Ne kapkodj, ne ess a fontoskodás csapdájába, vigyáz, ha éppen vizsgáztatni akarnak.

A gyakorlat alkalmával tégy szert munkakapcsolatokra, netán alakuló barátságokra. Vegyél részt minél több esemény kezelésében. Beszélj sokat, ha kell hallgass bölcsen, figyelj odaadóan a válaszokra, és kerüld az elhamarkodott véleménynyilvánítást. Törekedj az intézkedési, cselekvési és a mindennapi légkör, hangulat, hozzáállás megismerésére, átértékelésére. Légy megértő, türelmes, ha van idő és lehetőség találd olyan személyt, akihez minden kérdéssel, bizalommal fordulhatsz. Kérdezz sokat és jól. A válaszokat ne feledd el. Ha már van a diplomamunkáddal kapcsolatos elképzelésed, használd ki az időt, a helyet, az anyaggyűjtésre is.

Ne feledd, a gyakorlat érted szól, neked ad muníciót, számodra segítség a leendő beilleszkedéshez, a már dolgozók körülményeinek megismeréséhez. E helyeken tapasztalatokat szerezhetsz a jövőbeni viselkedést, intézkedési kultúrát illetően is. Keresd, mindazokat az információkat, mozzanatok, eset megoldásokat, melyek visszaigazolják az addig megtanultakat. Figyelj fel azokra az ellentmondásokra, amelyek a tanultak és a gyakorlat között kialakultak. Kutasd ezek okát, természetét, az ellentmondások feloldásának lehetőségeit. Szert tehetsz döntési képességeid kipróbálására. Figyelj a munka megszervezésére, a feltételek biztosítására, amely még jól jöhet számodra. Megtapasztalhatod a szomorú vagy éppen veszélyes helyzetek kezelését is. Fel kell készülnöd a balesetek, gyilkosságok, áldozatok látványára, a rendőri munka gyötrelmes részeire is. Nem ijesztgetni akarlak, csak figyelmeztetni, hogy ezzel is szembe kell nézned, mert mindez nem áll messze a valóságtól.

A gyakorlaton végzett tevékenységed is értékelés alá kerül. A változó helyek és változó ellátandó feladatok, forgószínpadszerűen lehetőséget adnak több munkaterület megismerésére. Az itt szerzett ismeretek újabb információkkal járulnak hozzá a rendvédelmi munka egyes területeinek megismeréséhez és tovább csiszolhatják elképzeléseidet, a jövődet érintően.

Látom, kissé unod az intelmeket. Teszem ezt azért, mert sokat dolgoztam a gyakorlatban és az elméleti tevékenységből is kivettem a részem. Személyes tapasztalatom, hogy sokszor a kétféle nézet között a középen van az igazság, vagy a megoldás. Ifjú koromban bizony én sem nélkülöztem a forrófejűséget, ami nem igazán vált az előnyömre. Viszont ezekből az esetekből jócskán tanultam. Téged csak meg akarlak óvni, védeni az ifjonti heveség ártalmaitól, az első szakmai törésektől. Fontold meg, amit írtam, elmondtam, nem kell elfogadni, csak tartsd elmédben.

A SZERVEZETHEZ TARTOZÁSRÓL

Az életben már bizonyára sokszor választottál. Választottál barátot, barátnőt, munkatársat, szomszédot, stb. Hol nyertél, hol vesztettél, a válás vagy az elválás magánügyed maradt. Most is választottál. Sok út állt előtted. A hármas elágazónál döntöttél. Az út a Rendőrségre vezetett. Már itt vagy. Választásod egy életre szól, vagy csak átmeneti? Lehet, hogy még te sem tudod. Rendőr lettél. Döntésed, életed, munkád immár nem csak magánügy. Vállaltad a szervezetet, de tudnod kell, hogy a szervezet is vállalt téged. Érezned kell, hogy a szervezet fontos alkotóeleme vagy, tevékenységed eredménye a közös kosárban gyűlő elismerésre méltó cselekedeteket gyarapíthatja.

Elkötelezted magad. Munkád és magánéleted egybeforr. Ettől kezdve a láthatatlan egyenruhát lelkesen levehetetlenül kell viselned! Akkor is, ha szolgálatban vagy, ha magánemberként utazol, ha barátok között beszélgetsz, ha régi cimborákkal találkozol, vagy ha a szomszédoddal beülsz egy sörre valahová.

A szervezetért kell élned és nem a szervezetből. Meg kell ismerned és el kell fogadnod a szervezet rendjét, rendszerét, hierarchiáját, írott és íratlan szabályait, függelmi viszonyait. Hinned és képviselned kell a szervezet céljait, óvnod kell a szervezet jó hírnevét, örködnöd kell magad és bajtársaid erkölcsi és szakmai tisztaságán. Szolgálnod kell az embert, és emberséggel alkalmaznod a jogszabályt. A szervezet információi rád tartoznak és nem a civil környezetedre. Hűségesen és kitartóan kell végezned munkádat.

Tisztelned kell a szervezet értékeit, tradícióit! Be kell tartanod munkádra vonatkozó valamennyi normát. Tevékenységed minden mozzanata segítse és támogassa a szervezetet céljainak megvalósításában. Élj békében a szervezettel! A szervezet által nyújtott biztonság hasssa át az intézkedéseidet!

Folyamatosan tégy a megújulásért, az általad feltárt és szervezetet romboló jelenségek felszámolásáért. Légy őszinte és korrekt kritikusa környezetednek! Legyenek

javaslataid a hibák kiküszöbölésére! Vitatkozz, érvelj, védj az igazad! De fogadd el mások a Tiédnél jobb és igazabb érveit! Ha kell, mutass példát a jobb és hatékonyabb munkavégzésre, ha kell, bátoríts másokat hasonló cselekedetekre! Tudd, hogy a szervezet megbecsülése rajtad is múlik, s annak káros megítélése alól Te sem húzhatod ki magad.

Sorsközösséget vállalj a többi rendőrrel, a testülettel. Ha a bajtársaidat és a szervezetet, illetve a szervezet céljait elfogadod, akkor egy család tagjaként igenis jogod és kötelességed a család tagjának kijáró módon részt venni életének, tevékenységének alakításában. Ha cserben hagyod bajtársaidat, s a kudarokat másra hárítod, az örömmünnepeknek pedig lelkes tagja vagy, nem vagy jó és korrekt csapattag.

Maradnod nem kötelező. Lehet, hogy rosszul döntöttél, és lehet, hogy számodra nem ez az igazi munkahely. Az is lehet, hogy tévedtél. Ha mindezt mérlegelted, életeddel egybe vetted, és úgy döntöttél, hogy maradsz, akkor „életed a szervezeté”, s a szervezet Te vagy magad.

Nincs jogod szégyent hozni a szervezetre! Nincs jogod cserbenhagyni bajtársaidat! Nincs jogod tönkretenni kollegáid munkáját! Nincs jogod bármi olyat tenni, amellyel a szervezet megbecsültségét sérted, vagy veszélyezteted! Nincs tehát jogod megingatni az emberek bizalmát a szervezettel szemben!

Kérded, hogy mihez van jogod? Sok mindenhez. Jogod van tanulni, szolgálni tisztességgel, emberséggel. Jogod van jó zsarunak, jó bajtársnak, jó vezetőnek lenni.

Életed kirakatban zajlik, ezer szempár figyel, s jó zsarú akkor leszel, ha e szempárok mindig elismeréssel tekintenek rád. Hűséged és lelkiismeretes munkád jutalma legyen a szervezet elismertsége, a megsegített állampolgár rebegő köszönője, bajtársaid kézfogása, családod megértő türelme és odaadása, gyermekeid munkád iránti őszinte kíváncsisága és rajongása.

A SZERVEZETRŐL

A Rendőrség, mint szervezet, a társadalmi igazgatás és öngazgatás speciális jogosítványokkal felruházott egysége. Fő funkciói közül kiemelendő az igazságszolgáltatási feladatokban való előkészítő jellegű végrehajtás, az egyes, hatáskörébe utalt államigazgatási eljárások lefolytatása, továbbá más hatóságok feladatainak segítése.

A szervezet feladatai és társadalmi megítélése a különböző történelmi szakaszokban más és más. A szervezet külső képe akkor válik kedvezőbbé, amikor a szervezet szolgáltató jellege erősödik, az erőszak elemei háttérbe szorulnak, az igazgatással szemben az öngazgatás támogatása válik dominánssá, s fokozottan előtérbe kerül a szervezet segítőkész, felvilágosító jellege.

A szervezet önképét javítja, ha a jogszabályokban meghatározott többlet jogosítványokat, különösen a kényszerítő jellegű intézkedéseket, továbbá az emberi jogok és szabadságok korlátozásával járó tevékenységeket csak ott, azokkal szemben, és csak a szükséges mértékben és ideig alkalmazza, ahol, és amikor harmadik személyek érdekei sérülnek, vagy azt az állam büntetőjogi igénye kifejezetten indokolja.

A szervezet tehát úgy tart egyensúlyt intézkedései között, hogy a szolgáltató, védő, felvilágosító, segítségnyújtó tevékenysége párosul a bűnözőkkel szembeni határozott és következetes fellépéssel. A szervezet nagyságát és erejét az abban dolgozók szellemi tudása, emberi tartása, fegyelmezettsége, szakmaisága, törvénytisztelete adja.

A szervezet életét, működését és biztonságát, s a tőle elvárt feladatok teljesítésének színvonalát nagyban befolyásolja társadalmi megítélése, elfogadottsága és a társadalom által adott feltételek biztosíthatósága. A szervezet irányában megnyilvánuló állampolgári, jogalkotói bizalom fokmérője a különleges jogosítványok köre és tartalma.

A szervezet léte, állapota függ tőled, a szervezet tradíciójától, az állampolgári elismertségtől, a biztosított, és rendelkezésre álló jogi, pénzügyi, anyagi, politikai függetlenségtől, és további, az optimális működést megalapozó feltételektől.

A szervezettel szembeni követelmények a befolyásolás mentesség, a pártpolitikai semlegesség, az állandó működőképesség, elérhetőség, reagáló-képesség, valamint a biztonságnyújtási képesség fenntartása.

A rendőri szervezet, mint a jogállam része, legyen áttekinthető, ellenőrizhető, kellően nyitott, elszámoltatható, érvényesítse a teljesítmény elvét, állandóan fejlessze a munka minőségét, legyen képes az innovációra és a bürokrácia minimalizálására, működjön együtt mindazokkal, akik törvényes eszközökkel segíthetik feladatai ellátását, biztosítsa a közösségi és egyéni érdekek összhangját, az egyén egzisztenciáját és a megérdemelt karrierjét.

Igazi biztonságot az a szervezet és a szervezet azon tagja képes nyújtani, amely, illetve, aki maga is biztonságban tudja magát.

A szervezet tagjai erejüket és felhatalmazottságaikat a törvényekből, jogszabályokból és a szervezetből merítik. A szervezet biztonságot kell, hogy nyújtson tagjainak, amelynek része az egyén anyagi, egzisztenciális és jogi biztonsága. A szervezet tagja ezzel szemben a szervezetnek lojalitással, fegyelmezettséggel, pontos munkavégzéssel, a feladatok szakszerű és törvényes végrehajtásával tartozik.

A szervezetnek olyan szervezési és szervezeti kultúrát kell kialakítania és fenntartania, amely biztosítja a változó világhoz való folyamatos igazodást, amely képes megújulni, amely kellő tartalékokkal rendelkezik arra, hogy fiatal munkatársait tanítsa és a jó ügy szolgálatába állítsa, amely képes kezelni a feladatok hullámzásszerű alakulását, amely rendelkezik az egyenlő teherelosztás képességével és módszerével.

A szervezetnek vállalnia kell tagjait, a tagnak vállalnia kell a szervezetet. A szervezet legyen képes és elég erős, nyílt és átlátható ahhoz, hogy megvédje tagjait az alaptalan támadásoktól, és ahhoz is, hogy megváljon azon személyektől, akik

helyrehozhatatlanul méltatlan állapotot teremtve a szervezeti és emberi értékeket megsértve ténykedtek. A szervezet kommunikációjában legyen nyitott és őszinte. A testület, a mulasztó vagy a felelőtlen tagja magatartásának következményeiért álljon helyt erkölcsileg és anyagilag egyaránt.

A szervezet alakítsa ki belső rendjét, működési mechanizmusát, munkálja ki tagjai iránti elvárásait, és azt következetesen kérje számon. A szervezet egyként cselekedjen. A szervezetnek úgy kell szerveznie életét, hogy a belső feszültségek, időleges ellentmondások, egyéb problémák a szervezet által kezelhetők és megoldhatók maradjanak.

A szervezetnek igazodnia kell más külső szervezetekhez és azokkal összhangban koordináltan kell a közös feladatokat megoldani.

Te is e szervezet tagja vagy, ezért a felelősséged a szervezet felelőssége is. Mindig légy építő tagja annak a szervezetnek, szervezeti egységnek, amelyben dolgozol, ötleteiddel, előremutató kritikáiddal és eredményes munkáddal gyarapítsd a szervezet értékeit. Becsüld meg a szervezetet és fogadd el értékeit. A szervezetről a szervezetben mondd véleményed, és ne kívülállóknak. Ha a szervezet nem működik rendesen, lehet, hogy Te is oka vagy, ha sikeres, vélhetőleg rád is esik annak sugaraiból. Nem vagy tehát külön világ. A szervezet közösség, a közösség emberekből áll, akik jók, rosszak, hibátlanok vagy hibásak. Azon légy, hogy te magad mindig tegyél eleget kötelezettségeidnek és szorgalmazd, hogy környezeted tagjai is ekképp tegyenek.

A SZERVEZETI TOLERANCIA

A rendőri szervezet inkább kockás, mint gömbölyű. Ezzé teszik a célok, a feladatok, a normák, a szükséges korlátok, a hagyományok, a törvény betűjének betartása, megkövetelése. Ennek számtalan előnye és hátránya egyaránt érzékelhető. E szervezetet sok olyan tulajdonság különbözteti meg más szervezetektől, amelyek alkalmasak annak

egyben tartására, a munka kontinuitásának biztosítására, a szakmai tudás átadására, az önfejlesztés fenntartására.

A változások körében nem hagyhatók figyelmen kívül, az újként érkező generációk, korábbiaktól eltérő ismérvei. E körben a bekerülő ifjabb korosztályok megváltozott igényeiről, szokásairól, technikával szembeni hozzáállásról, viselkedéséről, koráról, élet és szakmai tapasztalatairól, a vezetőkkel szembeni elvárásairól illik szót ejteni.

Minden szervezet, minden vezető, ha akarja, ha nem, egy kicsit szülő, egy kicsit pedagógus, egy kicsit tanár, egy kicsit barát is egyszerre. Ez az emberi viszonyok kikezdehetetlen, normális rendje. E szerepek belső jellemzője a tanítás, a nevelés, a türelem tanúsítása, a megbocsátás eleganciája, a tapasztalatok átadása, a fejlődés segítése, támogatása, az emberi értékek finomítása, gyarapítása, a szakmai előmenetelről való gondoskodás, az anyagi, a szellemi, foglalkozásbeli biztonság fenntartása, az önmegvalósításhoz való hozzájárulás.

A hagyományos és kevésbé rugalmas szervezeteknek is tanulniuk kell a rugalmasságot, a változásokhoz, a módosuló feltételekhez való igazodást, az új generációk megjelenésének kezelését, az állomány megtartásának fogásait és még sok minden mást.

A kérdések egyike, hogy milyen türelmet, toleranciát érdemes, kell és lehet biztosítani azoknak, akik nevelése, fegyelmezése, a hibáik kiküszöbölésének folyamatai nem fejeződtek be.

Az ember, a munkatárs tanult, értékekkel bíró, szereti azt, amit csinál, csak időnként felemás cipőt hord, túl rövid a középső ruhadarab, hiányzik az óra és a naptár ismerete, több szabadidőre vágyik, mint, ami a munkahelyen megadatik. Chipje nem egyszer törli a szabályok, az előírások egy részét, azaz hibázik, téved, mulaszt, csak éppen nem dugja ki a nyelvét. Ha mint hasonló személy mosolyogsz, megértem, ha vezető vagy gondolom, bólogatsz, ha nagyobb vezető vagy, vagy leszel, aggódsz és amellet, hogy sok mindent megértesz és humánus vagy, nem tudod, hogy a fenti problémákat, hogyan lehet krétával körberajzolni, a határait kijelölni. Megnyugtatlak, nem is egyszerű.

E határok kijelölése közös együttműködés terméke kell, hogy legyen. Részt kell benne venni a vezetőknek, a közösségeknek, az egyénnek, az egyén barátjának, a barát barátjának, a mondatot befejezve mindenkinek.

A határok próbakövei, a jogszabályok, a morális megfontolások, a kollektíva szellemi, etikai fejlettsége, a szervezettel szemben támasztott külső elvárások, a megbocsájthatóság, a szervezeti elviselés ütköző pontjai, a szeretet, a megértés, a humanizmus gyakorlása, a célok, a feladatok eredményes teljesítésének biztosítékai.

A határok között helyet kell, hogy foglaljon a szervezet társadalmi megbecsülésének sérthetetlensége, az emberek szervezetbe vetett bizalmának megtartása, a munkatársak között kialakult, becsülendő és követendő értékeinek szövete, a szervezet belső elemi rendje, felbomlásának megakadályozása, az egyenlő mérce biztosítása, az állomány megtartása, az érdemtelenül elküldött vagy eltávozott munkatársak védelme, számuk csökkentése. A döntések szigorúsága vagy enyhésége ne teremtsen olyan példát, kivételt és gyakorlatot, amely nem vihető végig, s ami több kárt okoz, mint hasznot.

Sok a figyelembe veendő körülmény, aspektus, de csak annyira amennyire maga a téma is színes, sokrétű és ahány eset annyi megoldás és döntés. Talán fontos, hogy legyünk türelmesek, adjunk időt egymásnak, adjunk lehetőséget a gyors tanulásra, tapasztalásra, beilleszkedésre, legyünk be – és elfogadók, lépésről, lépésre haladjunk a korral, bízunk az érintettek akarásában, megváltoztathatóságában, a türelem bölcsességében, a második vagy netán a harmadik esély adásának erejében, példájában, a közösség pedagógiai tapasztalataiban.

Vélhetőleg a felemás cipőt hordó munkatársaknak is vannak értékei. Lehet, hogy jó szakember, jó bajtárs, a közösség megbecsült tagja, eredményei nem kifogásolhatók, vannak ötletei, javaslatai, újításai, van megfontolandó véleménye, őszinte és a balhét is elviszi. Csak néha kileng az ingája, ami túlér a határon. Lehet, hogy meg kell tanítani arra, hogy a cipőt párban kell és illő viselni. Mindez arról szól, hogy mindenkinek vannak

erényei, eredményei és hibái. Gondos mérlegelés tárgya, kell, hogy legyen, hogy hol, mikor, miért, milyen következményekkel haladja meg a hibák tömege az erények erejét, súlyát.

A következő kérdés, hogy hol a türelem, a tolerancia, a megbocsátás határa, mert annak is lennie kell. E határok talán ott húzódnak meg, ahol az érintett sokszori intésre, adminisztratív intézkedésre is érzéketlen marad. Ahol az egyén magatartása hosszabb időn belül nem javul, ahol érdemben kibontakozik annak képe, hogy a személy személyisége részben, vagy egészben nem megfelelő, az alkalmazkodásra, a fegyelemre, a változásra, ott döntést kell hozni a továbbiakról. Ilyen mezsgye, ahol a közösség tűrés határa kirajzolódik, ott, ahol a kifogásolt körülmények veszélyeztetik a szervezet, az adott kollektíva egységét, munkamorálját, pozitív értékrendjét. Határkő lehet e negatív példák erősödő megjelenése, ahol a tűrés nem rendet eredményez, hanem átfordul cinkosságnak értelmezhető magatartásba, netán megalkuvásba, a népszerűtlen döntések halasztásába és mindez a rend kárára történik.

A SZERVEZETI ÉRTÉKEK ELFOGADÁSÁRÓL

A szervezeti értékek elfogadása, illetve annak alapvető és igényelt mértéke és minősége elengedhetetlen bármely közösségekben való működéshez, az abban való tevékenységhez. Talán nyilvánvaló és egyértelmű, hogy az egyén nem azokat a közösségi tereket keresi, amelyekkel valamilyen okból nem ért egyet, hanem olyanokat, amelyek szimpatikusak, amelyek tagjai hasonlóan gondolkodnak és cselekszenek, mint ahogy azt a csatlakozó tag szereti.

E körben példaként nem kell valami különös dologra gondolni, elég a sör- vagy fröccspartira járók, a rendszeres kerti rendezvényeket szervezők köreire vonatkozó íratlan szabályokra utalni. Nyilvánvaló, hogy e „csapatokat” a közös érdeklődés, a barátság, a közös munkahely és még bármi más „összeterelheti” egységbe forraszthatja. E csapatokban óhatatlanul kialakulnak szokások, elvárások, az elfogadott magatartás és

annak határainak kijelölése. Illik a meghívást viszonzni, elengedhetlen az egyenlő teherviselés, a rendezvényekhez való azonos hozzájárulás, egymás segítése, támogatása. Mindaz a magatartás, cselekvés gyakorolható, amit az adott közösség ereje, teljesítőképesége, etikai érettsége megenged vagy elvisel.

A csak általánosnak nevezhető megközelítés mellett a szervezethez való tartozásnak vannak mélyebb és átfogóbb tartalmi elemei is. Ezek száma és megközelítése számtalan lehet, és természetesen függ a szervezet jellegétől, nagyságától, feladataitól, a szabályozottságtól, a külső elvárásoktól.

Ahhoz, hogy a szervezethez tartozni akaró érdemben legyen képes dönteni a választásának helyességéről, több feltételt, elemet kell megismernie. Ilyen a szervezet külső és belső értékei, szabályozottsága, a szervezetben való tevékenységgel együtt járó kötelezettségek és jogok, a szervezeti és magánélet viszonyrendszere, a szervezet általános elvárásai és követelményei, a konkrét munkahely közösségének belső értékei, szokásai, igényei. A fentiek megismerése után javasolt megismerni ezen értékek és követelmények mikéntjét, kialakulását, belső logikáját, a vonatkozó szabályozások miértjét.

Az adott közösség generális igényei mellett minden, a nagy szervezeten belüli kisebb szervezetnek, szolgálati ágának is megvannak a sajátos szempontjai, ezen belül pedig az egyes munkaközösségeknek is léteznek egyedi együttélési, együttműködési szabályai, szokásai, tradíciói. Mindezek megismerése, feldolgozása, áttekintése, megértése és elfogadása szükséges ahhoz, hogy a szervezetben való elhelyezkedés és munkavégzés, a legkisebb feszültséggel, stresszel járjon. A rendészeti, rendőri szervek főbb belső elemei a rend, a fegyelem, a magánélet és egyes jogok részbeni korlátozása, az egyenruha kötelező viselete, a mélységében szabályozott tevékenység, a honos szervezeti kultúra, a szolgálati út, az alá-fölé rendeltség, az utasítás, a parancs.

Fontos szempont lehet az, hogy az egyén e szervezetben hogyan, miként tudja érvényesíteni saját életét szolgáló érdekeit, értékeivel hogyan tud hozzájárulni a szervezet

értékeihez, miként nyílik mód és lehetőség az önmegvalósításra, a kreativitásra, a bátor kezdeményezésekre.

A szervezetbe érkező és a benne élőknek több alternatívája van a szervezetbe történő integrálódás során.

Egyik lehetséges megoldás a konformizmus. Az értékek egy része az igazodásról, a fegyelemről, a rendről szól, az értékek másik része a tevékenység végrehajtásának mikéntjét mutatja be.

Az értékek további része közvetíti a közösség és a tagok, a munkatársak és a vezető, valamint a szervezet és a munkatársak közötti viszonyokat, követelményeket, elvárásokat, elveket.

Az értékek megkerülhetetlenül közvetítenek egy igazodási kényszert, egy asszimilálódást, egy határozott szintű elfogadást, és azok mentén való cselekvést. Ez a szolgálat ellátási és az ahhoz szorosan kapcsolódó közösségi konformizmus. A közösségi konformizmus nem jelent teljes körű emberi konformizmust, hiszen mindenki egyedi, mindenkinek vannak saját értékei, gondolatai, kezdeményezései, meglátásai, észrevételei, jobbító ötletei.

Az egységesség, az állampolgárok megkülönböztetés nélküli szolgálata, a rend, a fegyelem, a működési hatékonyság és biztonság, a biztonság minden irányú szolgáltatási kötelezettsége másképp nem teljesíthető, csak úgy, hogy mindenki összehangolt módon vesz részt a végrehajtásban.

Az önfeladás, a konformizmus olyan, teljes és minden tekintetben történő alkalmazkodás, amikor az érintett mindenben rábízta magát a szervezetre, a vezetőre, a munkatársakra. Megvárja, hogy minden pillanatban megmondják, mit, miért, hogyan, milyen határidőre készítsen el. Ezzel elégedett, megspórolja a saját gondolatait, önállóságával együtt járó kínokat, a döntési felelősséget és annak esetleges következményeit. Ennek oka sokféle lehet, a munkahely elvesztéstől való félelem, az önbizalom esetleges hiánya, a szellemi környezet magasabb és általa kezelhetetlen szintje,

a teljes beletörődés, és mindenáron a békére, a nyugalomra, a konfliktus mentességre való igény és törekvés. Nagy vezetői kérdés, hogy e munkatársak meddig és miben alkalmazhatóak a feladatokat illetően. Az észrevétlen maradók, a közösségben „eltűnők” ugyan nem okoznak megoldandó kérdéseket, de javaslataikkal, észrevételeikkel nem is járulnak hozzá a közös gondolkodáshoz. Lehet persze, hogy az már önmagában nagy érték, hogy a rájuk bízott feladatokat mindenkor rendben végrehajtják, és e példászerű munka jó kihatással van a munkatársakra is. Általában ritkán szólnak, de akkor figyelni kell rájuk, döntően jókat és megszívlelendő dolgokat mondanak.

A szervezetnek való mélységi megfelelés jelenti a tradíciókhoz, hagyományokhoz, a kollektíva életét szabályozó szokásokhoz való igazodást, alkalmazkodást, a munkavégzés szabályainak megismerését és az a szerint való cselekvést, a vezetői igények, követelmények, elvárások megismerését és teljesítését.

A szervezetbe való besimulás sokszor nem könnyű és nem problémamentes. Ennek oka az ismeretek, feladatok, kötelezettségek, íratlan szabályok terjedelmes köre. A besimulás és a szervezeti szocializáció eszközei és módszerei körében kiemelő az írásos dokumentumok széles körű megismerése, megértése, elfogadása, a korábbi munkatársakkal megfelelő kapcsolatok kialakítása, fenntartása, azok tisztelete. A közösségben való részvétel útját egyengeti, ha bizonyos rendezvényeken, összejöveteleken – születésnap, névnap stb. – az újonnan érkező részt vesz, ahol könnyebb emberi és szakmai barátságokat kötni és ápolni. E fórumok kiváló alkalmat adnak az érkezőnek, hogy elfogadtassa magát, hogy lehetővé tegye tulajdonságainak bemutatását, hogy teret engedjen azoknak a személyét érintő javaslatoknak, gondolatoknak, felajánlásoknak, amelyek hozzájárulhatnak szakmai fejlődéséhez, a közösség általi elfogadásához.

Jó tudni, hogy a befogadó közösség kíváncsi az érkező tulajdonságaira, szakmai hozzáértésére, emberi magatartására. A csapat igyekszik meggyőződni az új munkatárs megbízhatóságáról, önállóságáról, karizmatikusságáról, kezdeményezőkézségéről, felelősségvállalásáról, döntési, helyzetfelismerési képességéről. Ezt nem szabad sértésnek

venni, inkább őszinte érdeklődésként, törődésként kell kezelni. Bízzál magadban. Tisztességességed, becsületességed, fegyelmezettséged, munkában elért eredményeid, sikereid mind-mind melletted szóló érvekké válnak és igazolnak. Mindez nem megy egyik napról a másikra. Ehhez türelemre, kitartásra, naponta érzékelhető fejlődésre van szükség. Az eredményt az fogja jelezni számodra, hogy elkezdenek figyelni szavaidra, ötleteidre, javaslataidra, véleményedre, rád bíznak más érkezőket. Hasonló ki nem mondott, de nagy elismerés, ha a vezető ad olyan feladatokat, amelyek kifejezetten szolgálják fejlődésedet, erősítik lényeglátó képességedet, és alkalmas nyílik egyre több összefüggés megismerésére. Mindez a feléd irányuló bizalom, tisztelet jele.

Az emberi önállóság bölcsője az emberi tapasztalat, a szakmai tudás, a fejlődés. Az ember egyedi lény. Mindenki más-más test, lélek, tudatosság, más és más célokkal, felvértezettségekkel, hajlamokkal, képességekkel, önértékeléssel megáldott személy. Sok az eltérő jellemző, de létezik egy rejtett, szunnyadó igény az önállóság, az önmegvalósítás, az álmok és a realitások világának szűk ösvénye, amin mindenki saját maga szeretne végig menni, kipróbálni önmagát, az erejét, akaratát, tehetségét, elérni sikereket, elkerülni vagy leküzdeni kudarokat.

A saját útját az embernek tisztelni kell. Ez elidegeníthetetlenül az övé, veleszületett joga. Erről, vagy annak rész jogosítványairól csak ő mondhat le. Ezt a belső erőt, igényt, hitet, láthatatlan világot nem lehet – legalábbis hosszú távon – igába hajtani, megsemmisíteni, robottá tenni. Ha erre kerül sor, az egyes ember éppen egyediségét, önállóságát, önmegvalósíthatóságát, emberségességét veszti el és belép vagy bele kényszerül egy általa nem alakítható, vezérelhető szférába, ahol már önkontroll nélkül, mások igényei szerint irányítottan, „vakon” cselekszik.

A tudatosan, értelemmel élő ember inkább marad egyedi. Ez nem jelenti a másokhoz való igazodás tagadását, egy közösséghez való tartozás kötelezettségének vállalhatatlanságát. Csupán azt jelenti, hogy az egyéni és közösségi érdekek, célok mindkét fél számára kiegyensúlyozottnak, elégségesnek tekinthető állapotban léteznek egymás

mellett, kölcsönös tiszteletben, megbecsülésben, érdekeik közös nevezőn való érvényesítésben.

Ezért kell számtalan kérdésben teret hagyni az önállóságnak. Ezek területei a gondolkodás, a véleménynyilvánítás, a kezdeményezőkézség, a javaslattétel, az emberi viszonyok szellemi, érzelmi, erkölcsi igényeinek kielégítése. Ugyancsak nélkülözhetetlen a megbecsültség, a „szükség van rám”, a „szeretem a munkámat”, „nem vagyok cserélhető alkatrész”, „nem vagyok eldobható, gyűrött zsebkendő”, érzés. A munkám a szervezetben lehet, hogy kis szelet, de számomra nagy feladat, egész embert igénylő tevékenység, s úgy tartozom a szervezethez, mint vízcsepp a tengerhez. Az egész mindig a kis részletekből rakható össze, melyek fontosságára mindig a hiányuk hívja fel a figyelmet.

Az önállóság szülője az önbizalomnak, a felelősségnek, a bátorságnak, a döntési képességnek, a kreativitásnak, a nyitottságnak, az együttműködésnek, az elfogadásnak, a megértésnek és még sok minden másnak.

Az önállóság megfojtása, kritikus szint alá szorítása, amellet, hogy előnyeit felszámolja, felébreszti mindazokat a negatív folyamatokat, amelyek láthatatlan módon kezdhetik ki a közösség belső kohézióját. Ezek körében megjelenhet az intrikusság, a szabályok negligálása, az emberek, a beosztottak és vezetők közötti egyensúlyi viszonyok megbomlása, a félelem, a hiteltelenség, a bizalomvesztés, az érdekek konfliktusa, a fluktuáció, a szervezet rossz hírének keltése, az együttműködési szférák beszűkülése.

Természetesen vannak szervezetek, vannak helyszínek, időtartamok, helyzetek, amikor a közösség ereje nem az egyediségben és az önállóságban mérhető, hanem a megbonthatatlan egységben, közös tevékenységben, egységes megítélésben, azonos elvek és utasítások alapján való cselekvésben. A közösségnek ilyenkor, minden más kisebb és nagyobb konfliktust félre kell tennie, és a szervezeti célok és érdekek mentén szervezeten, erőt mutatva kell az előtte álló feladatokat végrehajtania.

A SZERVEZET, A KÖZÖSSÉG FORMÁLÓ EREJÉRŐL ÉS HATÁSAIRÓL

A belépés, a beilleszkedés kezdeti idejét követi a mindennapi tanulás, igazodás, asszimiláció, a munkatársak, a vezető közelebbi megismerése, szokásaik, jellemzőik megfigyelése. A csapat tagjai körében a tudás és a tapasztalat szinte a közlekedőedények elve alapján kiegyenlítődik. A már tapasztaltabbak a mindennapos gyakorlat, a fiatalabbak a számítógép, a technika alkalmazásában, az elméleti ismeretek frissességében jobbak, melyek a közös munka során részben helyet cserélnek. Így válik naponta egyre homogénebbé, egységesebbé a munkatársak közössége, ami adja a szakmai erőt, a szervezet önbizalmát, az egymásra támaszkodás, kétségmentességét.

E folyamat mindenkit akarva-akaratlanul érint és hatással van rá. A közös és együttes összerendeződésnek mindenki része. A vázolt közösségi fejlődés a kölcsönösségen, a tisztességen, a becsületességen, a szakmai tudáson, az együvé tartozáson, a bizalmon, az egymás iránti tiszteleten nyugszik. A fentiekből látható, hogy az egyén alkalmazkodik a közösség többi tagjához és a közösség egészének értékeihez egyaránt. A hatás akkor egészséges, ha ez mindenkit érint, és senki nem gondolja azt magáról, hogy neki nincs kihez és mihez alkalmazkodnia.

A szervezeti szocializáció tehát nem egyszeri aktus, hanem egy integráló, kohéziót teremtő és fenntartó állandó kölcsönhatások rendje, amelyek összhangban vannak a szervezet céljaival, feladataival, az egyéb elfogadott igényekkel.

A SZOLGÁLATI ÚTRÓL

Ez az az út, ami nem kövekből és aszfaltból áll, mégis gyakran végig kell menni rajta. A szolgálati út egy szervezési elv, egy munkamódszer és egy információs rendszer egyszerre. Olyan, mint otthon a falépcső. Ha rosszul lépsz, szálka megy a talpadba.

Szükséges? Nélkülözhetetlen? Igen az. Minden szervezet szervezeti, szervezési kultúrája más és más. Az egyes egységek közötti kapcsolat és a hatékony működés záloga a rendőrségnél - többek között - éppen a szolgálati út. Tudod, ez Téged csak addig nem érdekel igazán, amíg Te vagy a lépcső alján. Meglásd, ha feljebb kerülsz, már közelebbről láthatod hasznosságát, célját.

A hatáskörök, feladatkörök, vezetői szintek korrekt egymásra épültsége, egymásra tekintettel történő működtetése a szolgálati út nélkül elég nehezen képzelhető el. Ez adódik a rendőrség, mint szervezet tagoltságából.

A szolgálati út hiánya káoszhoz, információs vákuumhoz vezethet. E nélkül a felelősség és döntési szintek egyre magasabbra kerülnének. Szabály pedig, hogy a döntést ott és azon a szinten kell alapvetően meghozni, ahol a legtöbb információ áll a rendelkezésre. A felelősség és a döntések „felfelé tolása” nem biztos, hogy a várt eredményt hozza magával. Minél magasabb szintű a döntés, annál nehezebb és körülményesebb a módosítása.

A szolgálati út egyfajta rendet, felelősség láncolatot, bizalmi elvet, munkaszervezési megosztást is magába foglal. Megkerülése kivételes esetekben lehetséges és szükséges, azonban ok nélküli kihagyása általában nem dicséretet von maga után.

T A TUDÁS ÚTJÁN

Az életben nagyon ritkán vagy egyedül. Körülvesznek rokonaid, munkatársaid, barátaid szűkebb és nagyobb köre. Mindig keress olyan munkatársakat, barátokat, ismerősöket, támogatókat, segítőköt, akik képesek érdekek nélkül tanítani, akik képesek ismereteidet, tapasztalataidat gazdagítani. Ők azok, akik ötleteikkel, gondolataikkal palléroznak, aggályaikkal óvnak a helytelen lépésektől. Tőlük nem szégyen ellesni fogásokat.

Az iskolák sok mindenre felkészítenek, de nem mindenre. A szakma, a hivatás, az élet kisebb-nagyobb rejtelmét, fogásait, a hétköznapi gyakorlatát csak az úgynevezett nagybetűs ÉLET tanítja meg számunkra. E láthatatlan, könyvekben aligha olvasható ismeretek összegyűjtése egyéni vállalkozásban történik. Sokat segíthet a megfelelő példaképek megkeresése és kiválasztása, az egyes fogásokban jártas személyek figyelemmel kísérése, az idősebbek, a tapasztaltabbak meghallgatása, kikérdezése, válaszaik feldolgozása. Meg kell keresni, hogy kitől, mit, mikor és hogyan sajátíthatunk el a magunk hasznára.

Ne fecsérelj drága idődet olyan dolgokra, amelyek csak az idő múlását segítik, minden haszon, új érték nélkül, és nemegyszer meggondolatlan cselekedetekbe sodorhat. Meg kell ismerned a tartalmas létezés mibenlétét.

Eltöltheted életed nagy részét a semmittevéssel, a csak „létezéssel”, a „vegetálással”, de megvalósíthatod értékek begyűjtésével, teremtésével, szellemi és egyéb gyarapodással, előrelátással, tervezéssel is. Élhetsz a mának és várhatod, hogy valaki vagy az élet megoldja helyetted a problémáidat. Baj csak akkor van, ha nincs senki, aki segíteni tudna.

Élhetsz tudatosan, egyre inkább felkészülten, mindenben mértékletességet tanúsítva. Biztosított számodra a tanulás, az ismeretszerzés számtalan formája és lehetősége. Dönthetsz, élsz vele vagy sem. A döntés a tiéd és a felelősség is.

Becsüld magad, őrizd és gyarapítsd értékeidet, légy kész a változásokra, a szakma, a hivatás és az élet kihívásaira. Szerezz megfelelő immunitást az élet éléséhez. Ne akadj fenn minden részleten, légy képes kockázatot vállalni, törődj a jövőddel, légy képes utat törni, ha kell, a még nem járt úton is haladni, légy önmagad. A sok választás, döntési kényszer és lehetőség közül mindig megfontoltan, előrelátóan, higgadtan válassz és dönts.

Minden nappal legyél több, értékeesebb, tapasztaltabb. Ne hagyd abba a tanulást, az ismeretek begyűjtését még akkor sem, ha pillanatnyilag nem látod a hasznát. Valahol, valamikor mindig hasznát veszed mindannak, ami már ismeretben, rutinban a Tiéd, amit már csináltál, amit már kipróbáltál. E felkészülési gazdagság tesz igazán alkalmassá a több lábbon állásra, a helyzetek jó kezelésére, a jövőt érintő helyes döntésekre, a rugalmasságra, a változásokhoz való alkalmazkodásra, érdekeid kellő súlyú képviselőjére. E fejlődési fázisok kiképeznek, és alkalmassá tesznek a kellő mérlegelésre, a szükséges óvatosságra, bölcsőjét képezik megfontoltságodnak, bölcsességednek.

Légy fegyelmezett, a tudásra éhes és befogadó tanonc. Aki tanul, az mindig egy kicsit diák és ezáltal fiatal. A diák dolga a tanulás. A diák joga mindig kérdezni, ha nem ért valamit. A diák még hibázhat, de van lehetősége következmények nélkül ismételni, javítani. A diákévek nemcsak a fiatalság évei, hanem az életre való készülődés fontos időszaka.

Érdekeljen minden utadba kerülő kérdés, probléma. Foglalkozz vele önállóan, tedd fel a kérdéseket és add meg magadnak a választ. Minden gondolat, minden ismeret, minden tapasztalat egy-egy ablak a világra, a szakmára, a hivatásra. Az ablakok nemcsak kitekintést engednek, hanem egyúttal lehetőséget adnak további ismeretgyarapításra. Tanuld mindenkitől azt, amiben profi, amiben a legnagyobb tudásanyagot képes közvetíteni számodra.

Légy tanító! A szakmai utad előbb-utóbb ellát annyi ismerettel, hogy a tanoncból tanítónak válhatsz. Taníthatsz leendő kollégákat, átadhatod számukra az általad ismerteket. Ha tanítasz, egyúttal Te is tanulsz. Ne sajnáld az időt mások szellemi gyarapítására, felkészítésére. Emlékezz arra, hogy Téged is tanítottak, gyarapítottak. Légy tehát önzetlen, nyílt, őszinte, érdek nélküli mestere mindazoknak, akik rászorulnak.

Légy szakértője munkádnak. A szakértelem a szakmai tudás koncentrált, szintetizált rendszere, amely részben felette áll az átlagos szakmai ismereteknek. A sok-sok ügy, problémamegoldás, helyzetfelismerés, eredményesség mentén kialakul egy olyan tudásrendszer, ami csak kevesek privilégiuma. A hosszú évek során felgyülemlett ismerethalmaz speciális képességek kialakulásához járul hozzá. Ez lehet, hogy egy szűkebb terület, de annak minden rezdülése, minden fogása, minden történése uralhatóvá válik.

E tudáshalmaz olyan speciális tudástár, amelyből az azzal rendelkező képes rendre segíteni mindazoknak, akik hasonló kérdésekkel foglalkoznak. A tudástár lehetővé teszi a komplex látásmódot, az ötletek körének bővítését, a váratlansági tényezők szálankénti bemutatását, az oksági folyamatok lekövetését, a legvalószínűbb megoldások felvázolását. A tudástár hozzájárul az önkontroll szükséges feladatainak meghatározásához, a munkaszervezéshez, a végrehajtás részletes taktikai elemeinek kidolgozásához, sorrendjük felvázolásához, ügy- vagy személyiség profilok készítéséhez, az összefüggések kereséséhez és feltárásához.

Mint a kérdés szakértője hagyd, hogy ellessék fogásaidat, megismerjék gondolatmenetedet, összegyűjtsék ismereteid morzsáit. Tudásodban légy önzetlen, adakozó. Ne féltsd a tudásodat. A tudás és tapasztalathalmaz önző megtartása urnába zárt ismeretek befalazottsága. Tudd, hogy annyit érsz, amennyit átadsz ismereteidből másoknak, amire megtanítod őket, amit hagysz, hogy tanuljanak Tőled. A tudás a Tiéd, a tanulás lehetősége másoké. A Te tudásod is mások tudásából építkezett és fejlődött. Te is a szervezeti tudás részese vagy, ezért ismereteid alapvetően a szervezet ismeretei is.

A TANULÁSRÓL

Sohasem elég a tanulás, az ismeret. A természet, az emberi természet, az emberiség felhalmozott tudása olyan mértékű, hogy ma már egy ember által átfoghatatlan, szinte megismerhetetlen. Mindez ne tántorítson el, ne légy bátortalan, hanem igyekezz minél többet elsajátítani e halmazból. Kérlek, arra figyelj, hogy a tudás akkor válik magabiztossá, ha az talán kevesebb, de mélyebb, alaposabb, az összefüggések minden csínját-bínját bíró. A több, de felszínes tudás és ismeret megtévesztő lehet, még a Te számodra is.

Ha holnap több akarsz lenni, mint ma voltál, tanulnod kell. Világunk, s benne a rendőri valóság sok, és egyben bonyolult szabállyal terhes. Eligazodni bennük nem kis feladat. De tehetsz-e mást? Lemondhatsz-e az önképzésről, a fejlődésről, az előrevivő cselekvésről? A válasz kézenfekvő.

Tanulnod kell jogszabályokat, nyelvet, pszichológiát és még számtalan tananyagot. Tanulnod kell magadért, a családotért, a rendőri megbecsülés erősítéséért, az önnön karriered kiteljesítéséért. Tanulnod kell, hogy szakmaiságod erősödjön, önbizalmad növekedjék. Hagyd, hogy tanítsanak az élet példái, a kollégák tapasztalatai, az állampolgárok panaszai, a bűnelkövetők furfangja. Rohanásodban állj meg időnként, és vizsgálj meg tenmagad. Mit tettél jól, és mit rosszul, mit tehetnél volna jobban, szakszerűbben? Mit kell tenned, ismételned, hogy ne ess ugyanabba a hibába? Ha ezt teszed, gyarapodsz ismeretben, tudásban, tapasztalatban.

Sikered alapja a tudás, eredményességed sarokköve a tett, jövőd záloga a szorgalom. Tanulj, tégy, légy igyekvő! Szorgalmas mindennapjaid magabiztossá, derűssé, könnyeddé, bizakodóvá és sikerorientálttá tesznek. Egyre nagyobb az esélyed arra, hogy elkerüld a kudarcot, s ha ez mégis megtörténik, eredményeid segítenek elviselni azt. Tudásod azonban párosuljon szerénységgel, s annak tudásával, hogy bajtársi kötelességed másokat tanítani, gyarapítani.

Légy specialista, válassz számodra kedves témát, munkát, és abban képezd magad. Publikálj! Lehetőségeidhez képest vegyél részt konferenciákon, vetélkedőkön, pályázatokon, olvass állandóan szakirodalmat, légy tájékozott a világ dolgaiban.

Munkád során mindenkitől tanulj. Tanulj a falu papjától, az egyedül élő Pista bácsitól, a nyiladozó értelmű fiattól egyaránt. Az ő világuk megértése a Te munkád sikerének záloga is lehet.

Tanulj az eljárás alá vontaktól. Tanulj a tanútól, a sértettől, a gyanúsítottól. Igazi bűnüldözővé akkor válsz, ha a bűnöző fortélyait megismered, s ezt leginkább magától a bűnelkövetőtől tanulhatod meg. Ő is ember! Ha ügyes vagy, hiúsága beszélgeti, dicsekvése elárulja titkait, magatartása leleplezi szándékait, gyengeségeit. Te csak figyelj!

A természet tudja a dolgát. Tavasszal csicsereg, gyermeki mosollyal az arcán az egyre melegebb Nap felé fordul, nyáron érleli a bőséges termést, ősszel lehetőséget ad a megérdemelt javak begyűjtésére és felkészülést biztosít a hosszú, didergő télre. Tégy Te is így! Fiatalon fordulj a tudás, a tapasztalat fényesen ívelő korongja felé, szakmai életed delén érleld és engedd kiforrni önmagad. Később pedig kezd átadni az ifjabbaknak éned jobbik felét, s légy Te magad az utat mutató napsugár. A tél jelentse számodra a pihenést, s tanulóból válj tanítóvá, válj szakmád mesterévé. Mint mesterhez pedig nem illik más, mint a szüntelen ismeretátadás, a példákkal való tanítás, a jobbra, többre, tökéletesebbre való nevelés.

Tanulj az élet és a szakma apró, s nagyobb jeleiből. A tudat olyan, mint az ejtőernyő, csak akkor működik jól, ha nyitva van. Légy hát mindig minden jóra és újra fogékony és befogadó, ez ismereteid gyarapodásának igazi kulcsa.

A TELJESÍTMÉNYRŐL

A jövő a tudásról, a teljesítményről szól. A tudásból nem feltétlenül következik a teljesítmény, de teljesítmény kevésbé képzelhető el tudás nélkül. E kettő együtt maga az

ember és lényege. A teljesítmény hozzájárulás a választott szervezet közös kosarába tartozó értékek gyarapításához. A teljesítmény jellemez Téged, a tudásodat, az akaratodat, a szorgalmadat, a kreativitásodat, az eredményeidet. Tedd lehetővé, hogy mérhetővé válj, és ne találtass könnyűnek.

Teljesítményed tartalmi és formai elemeinek másokkal való egybevetése igazolhat, önbizalmat adhat, számodra értékorientációt jelenthet és alkalmat ad arra, hogy lásd helyed, szereped, súlyod egy adott szervezetben. De ne hidd, hogy ez az egyetlen mérési lehetőség. Nem egyetlen, de elengedhetetlen.

Teljesítményed egyszerre legyen egyéni és csapatmunka. Elfogadottságod azzal növelheted, ha eredményeidet közös tevékenység következményeként fogod fel, és mutatod be. Ez nem jelenti, hogy nincs egyéni teljesítmény, de ügyelj arra, hogy egyéni sikereid fényét soha ne árnyékolja be mások indokolatlanul figyelembe nem vett erőfeszítése. Tudnod kell, hogy nincs két egyforma ügy, két egyforma ember, és nincs két egzakt módon összehasonlítható és azonos teljesítmény sem. Tarkítja mindezt a felkészültség, a rutin, a szerencse, a tapasztalat, a gyakorlat és a megérezés.

A teljesítményed lehet kiváló, de gondolnod kell arra is, hogy ennek gyümölcsét igazán akkor élvezheted, ha veled együttműködők is elismertek, megbecsültek. Ezért sikered kulcsainak egy részét illik átadni, tanítás, segítség, csapatmunka képében. Közös siker és eredmény részese csak így lehetsz.

A TANULÓPÉNZRŐL

A tanulópénz egy fizetség, amely sohasem a valóságos pénzt jelenti, és nem is biztos, hogy a bugyellárisban találsz. Talán egy kivétel mégis csak akad, nevezetesen ha a pénztárcádból lopták el a pénzedet óvatlanságodat kihasználva. A tanulópénz az az új ismeret, tapasztalás, baklövés, amelynek során az adott személy saját hibáiból tanul.

A hibák elkövetését általában nem a dicséret, hanem a korholás, a nemtetszés kinyilvánítása követi. A tanuló pénz átvitt értelmében a vétkesnek a keserű tapasztalatok megszerzését jelenti. Jelenti azt is, hogy adott esetben mindez elkerülhetővé válna, némi körültekintéssel, előregondolással, odafigyeléssel.

Aki nem képes cselekedeteinek sorsát, következményeit felmérni, az az elkövetett hiba során kénytelen tudomásul venni a cselekvése, a magatartása, és a viselkedése határait. A határok, szabályok, elvárások, követelmények figyelmen kívül hagyása adott esetben értékelhető etikai véttségnek, munkahelyi mulasztásnak vagy tettnek minősülhet, s adott esetben elérheti a büntetőjogi felelősség határait is. A folyamatos helytelen cselekedet kérdéssé teszi az alkalmasságot, a megfelelést egyaránt.

Amennyiben a kisebb hibák során alkalmazott felelősségre vonások nem bírnak józanító erővel, könnyen a súlyosabb következményekkel is számolni kell. Vannak, akik szinte keresik a bajt, majd lebukásuk után igyekeznek kimosakodni. Tévedés ne essék, mindenki hibázhat, vétkezhet. Amennyiben valaki képtelen saját hibáiból tanulni, az egyre kirívóbb elítélésnek teszi ki magát, és előbb-utóbb nem lesz annyi pénze, hogy kifizesse tartozását.

A TISZTELETADÁSRÓL

A tiszteletadás kellően körülbástyázott viselkedési, köszönési, magatartási rend. Talán kevésbé vitatható, hogy elég katonás jellege ma már az újabb generációk által kevésbé üdvözített. A szabályok nagy része olyan korban íródott, amikor sokkal nagyobbak voltak a távolságok a különböző beosztást viselők és azok iskolai végzettsége között. A katonás rend és fegyelem mindenáron való fenntartása megkövetelte a szabályok betartását és betartatását. A parancsok, utasítások teljesítésének – különösen háborús helyzetben – alapvető feltétele volt a parancsnok elfogadása, feladatszabásainak azonnali végrehajtása. Ő volt az a személy, aki a beosztottnál jobban átlátta a helyzetet,

ennél fogva a parancsnok volt abban a helyzetben, hogy képes legyen döntést hozni, amely egyúttal kötelezettsége is volt.

A parancsnok tisztelete magába foglalja az általa kiadott utasítás, parancs tartalmi tiszteletét is, továbbá az abban foglaltak maradéktalan végrehajtását, és a hiánytalan engedelmességet egyaránt.

Napjainkban a „vak fegyelem” helyére már nemegyszer beléptethető az érveken, meggyőzésen, kommunikáción keresztül érvényesített, de leginkább érvényesülő tisztelet. Mindez még nem jelent tiszteletlenséget. Az is nyilvánvaló, hogy a tisztelet és a tiszteletadás nem ugyanaz. A tiszteletet bárki kiérdemli a tudásával, emberi hozzáállásával, tisztességével, viselkedésével, mások segítségével.

A tiszteletadást a tisztelgéssel lehet a másik személy tudomására hozni. A tisztelgés az üdvözlés, a köszöntés sajátos módja. A tisztelgés olyan egyértelmű fizikai megnyilvánulás, cselekedet, mozdulat, amely előírt, megkövetelt, és viszonzásra kötelez. A tisztelgéssel való tiszteletadás kijár a beosztásnak, a rendfokozatnak, az előjárónak, az azonos rangúaknak egyaránt, és további az ide vonatkozó szabályzatokban foglalt személyeknek.

A belsőből fakadó tiszteletben benne foglaltatik a barátság, a kölcsönös segítség kötelező ereje, az egymás, és egymás körülményeinek, munkájának, tevékenységének, erőfeszítéseinek, sikereinek és kudarcainak ismerete. A belsőből fakadó tisztelet kiérdemléséhez empátiára, közös gondolkodásra, együttes cselekvésre, igazi, érdek nélküli segítség gyakorlására, a másik meghallgatására, gyámolítására, támogatására van szükség. E kölcsönös egymásrautaltság, egymás elismerése, a másakra való felnézés, a büszkeség, hogy ismerősünknek, barátunknak tudhatunk valakit, hogy tanulhatunk tőle, hogy bármikor kétségek és aggályok nélkül, bizalommal és biztonsággal megbeszélhetjük vele minden problémánkat. Valahol itt kezdődik a tisztelet, csupa nagybetűvel.

A tiszteletet ki kell érdemelni, számos jelét kell adni a megérdemeltségének és megadásának. E tisztelet lehet az alapja az igazi barátságoknak, a munkatársi

kapcsolatoknak, a vezető és a munkatárs közötti korrekt viszonyok fenntartásának. A tisztelet nem tűri el a bizalmatlanságot, az árulást, a kétszínűséget, a hamisságot. Az emberi kapcsolatok egy nemesebb szintjét, egy tartalmi rendszerét, az élet sodrásában való együvé tartozást jelenti a ki nem mondott, de élő tisztelet.

A TITOKTARTÁSRÓL

A Rendőrség, mint szervezet és a rendőri munka, a rendőri magatartás elengedhetetlen velejárója bizonyos információk titokban tartása, ha kell hosszú évekig. Egy szervezet egyik erőssége éppen abban leledzik, hogy tagjai mennyire képesek a sajátos szervezet, sajátos működésével összefüggő sajátos titkokat megőrizni, és semmi másra, mint a még hatékonyabb munkavégzés érdekében való felhasználásra fordítani.

A rendőri szervezet kohéziós elemeinek egyike éppen a titkok megtartásának képessége. A Rendőrség egy sajátos információ gyűjtő, értékelő, feldolgozó rendszer, amelyben bizonyos információk védelme, kezelése kiemelt jelentőségű.

Az egyre tarkább és összetettebb bűnözési, bűnüldözési helyzetben a feladat akkor teljesíthető eredményesen, ha egy része a nyilvánosság elől elzártan kerül végrehajtásra. A rendőri információ ma már érték a bűnözők szellemi piacán, és adott esetben védekezésüket vagy az ellenérdekű felek kiiktatását szolgáló elengedhetetlen termék.

Még nem festették meg a „Fecsegő rendőr” című képet, nem úgy, mint az „Ásító inas”-t. Ne légy ilyen képnek Te sem modellje. Lehet, hogy a festőt magát sem vinné rá a lelke, hogy ilyet fessen. E kép nem hiányzik senki faláról, s ha mégis készülne, az csak a csúfságok táborát erősíthetné. Védj hát mindazt az információt, ami tudomásodra jut.

Oktalan és felesleges locsogásod – lehet, hogy tudtodon kívül – sok kellemetlenség, kudarc, eredménytelenség és még tragédia forrása is lehet, nem szólva arról, hogy az arra érdemtelen elkövetőnek biztosíthat menedéket.

A titkos munka a rendőri munka része. Ezt ma már mindenki tudja, s valahol el is fogadja, ha megérti, hogy a titok, a titokban tartás az ő érdekét is szolgálja. Ne légy hát fecsegő, jól értesült, sejtelmes megjegyzéseket tevő, bonyolult okfejtéseken át információt kiszivárogtató. Ha ez vagy, elárulod a szakmát, a társaidat és önmagad. Nem becsültre fogsz szert tenni két pohár ital között, vagy meghitt társaságban, hanem méltatlanná válsz mindarra, amit rendőri szakmának, hivatásnak neveznek. Az áruló a titokra igényt tartó ellenfél szemében is áruló marad.

Az állampolgárok és a média információéhségét ne Te csillapítsd! Az információ átadása hamis előnyt biztosít számodra a valóságos büntetés konkrét veszélyével. Ne vállald! Ha szerény maradsz, és nem traktárod környezetet ilyen fecsegéssel, hidd el, nem leszel kevesebb, de megbecsültebb igen.

A TÜRELEMRŐL

Az idő, a feladatok, a határidők, a változások forgatagában a türelem mérhetetlen kincs. Az élet sodrása napjainkban gyorsabb, mint az emberi természet igazodási képessége. A ma késlekedése garancia a holnap elvesztéséhez, az igazodás rokona az infarktusnak és az agyvérzésnek. A rohanó világ, a megfelelési kényszerek naponta emészti az egészséget, erodálják a kapcsolatokat, mérséklük az időt, amit szereteteinkkel szeretnénk tölteni. Az egyén életében nemegyszer az önmaga teremtette életcél felváltja a kényszerűség, a családi élet területeit elfoglalja a feladat, a munka, a szórakozás és pihenés idejét kurtítja a munkahely.

A nap nem más, mint rohanás, adott esetben hibák halmaza, kisebb-nagyobb kudarcok, rossz érzések tárháza, a folyamatosan dagadó fáradtság órái. Hajszoljuk a sikert, küzdünk a tegnap elkövetett hibákkal, óhajtuk az eredményt, az előremenetelt, a pénzt, az újabb és újabb beosztásokat, a kisebb vagy nagyobb hatalommal járó előrelépéseket. A célok mindig csak előttünk lengedeznek, s ritka kivétel, ha egyiket vagy másikat beérjük és

megvalósítjuk. Ennek kísérő jelensége a fáradtság, az enerváltság, a cinikusság, a kiégés, az egészség egyensúlyának megbomlása.

Az idő, a feladat nem türelmes. De vajon nekünk nem kellene méltányos türelmet tanúsítani saját magunkkal szemben? Nem lenne-e szerencsésebb kivárni azt az előléptetést, a magasabb beosztást, a fizetési előresorolást? Talán meg kellene próbálni. A két végén égetett gyertya gyorsan elfogy. Meg kell tanulni megállni, pihenni, türelmesnek lenni, kivárni a dolgok alakulását. Tudom, a sok-sok példa arra int, hogy fel kell venni a versenyt. De mindenáron?

A türelem jó tanácsadó. A türelem és a mosoly a bölcsesség, és a mértékletesség kapuja. Menj át alatta. Hiszen türelmesnek kell lenni gyermekeinkkel, vezetőnkkel, munkatársainkkal, a hivatalok ügyintézésével szemben és még sok mindenben. A türelem hiánya a csend és a pihenés ellehetetlenülése.

Az önmagunk diktálta ritmus idézi elő a túlhajszoltságot, a feladatok végelethetetlen sorát, és elvezet a csömörhöz, a kilátástalan küzdelem érzéséig. Mindez magával hozhatja a munka értelmének elvesztését, a lendület megtörését, a hibák elkövetését, az egyensúlyunk megbomlását. Ez az a helyzet, amikor az önmagunk hajszolása következtében adott esetben alkalmatlanná válunk a feladatok elvégzésére. Ezért kell a türelem, az okos idő- és energiaelosztás, a pihenés és munka arányainak helyrebillentése.

Az értelmes és hasznos türelem, a figyelmes, érdeklődő hallgatás, a belső egyensúly által biztosított befogadókészség, az empátia, az információ megismerésének, a tudás megszerzésének, a tapasztalatszerzésnek az alapja.

Tudomásul kell venni, hogy az időnek nem lehet parancsolni. Az idő uralma és a természet körforgása az emberi közösségekre, a munkahelyre, a családra is vonatkoztatható. A gyerek attól nem fog gyorsabban nőni, ha jobban etetjük, a munkatársak érkezésünk másnapján nem minket akarnak vezetőnek, az emberi

közösségekben való helyünk, szerepünk megtalálására lehet, hogy hónapokig, évekig kell várni.

Külön kérdés lesz számodra, ha vezető leszel, kivel, mivel, meddig kell, lehet türelmesnek lenni, mikor nincs helye a türelemnek, és mi vet véget a türelemnek. Az indokolatlannak tűnő türelem gyakorlásának oka lehet: a vezetői megalkuvás, a bölcs, higgadt magatartás, a vezetői felkészületlenség, a bátortalanság, a népszerűtlen feladattól való menekülés, a hiba vagy a probléma fel nem ismerése, az élni és élni, hagyni filozófia érvényesítése, az érdektelenség, a vezetői gyeplő bedobása.

Mely magatartások jelentik a türelemmel való visszaélést? Ilyenek azok a megbeszélések, ahol többszörösen kerülnek terítékre azonos témák, miközben semmi érdemi döntés nem születik a kérdések rendezésére. Ilyen az időt rabló kérdések özöne, melyekre a megfelelő anyagokban a válasz megtalálható. Ilyen a hanyagul elvégzett munka újra és újra történő elvégzése, ilyen a fegyelem fenntartását és az illendő magatartás tanúsítását érvényesíteni akaró felhívások tömege, a visszatérő hibák kijavítására igénybe vett tér és idő.

A türelem gyakorlása idővesztés. A türelem ugyan bölcs dolog és nem egyszer a megoldások egyike, de korunk forgatagában szűkül az az időszáv, amit e célra képesek vagyunk biztosítani. Ne élj vissza senki türelmével, de legyél méltányos, emberséges az arra rászorulóval, ha megérdemli. A türelem értéket is teremthet, alapja lehet korrekt kapcsolatoknak. A vezető részéről biztosított és mindenki által méltányolható kivárási nyugalom, békességet, kiegyensúlyozottságot teremthet. Ha vezető leszel, ne feledd a türelem és a bölcsesség egységét.

A TÖKÉLETESSÉGRŐL

Micsoda szép, nemes tartalmú, festményekre, szobrokra sokszor jellemző idilli fogalom. A nagy kérdés, hogy mit vagy kit is lehet e fogalommal, szóval illetni. Ha

nekiállsz a keresésnek, tarts magadnál megfelelő mennyiségű hidegéllel. A másik kérdés, hogy ami tökéletes, az egyúttal igaz-e, valóságos-e, vagy csak látszat, pillanatnyi állapot, jól játszott szerep? A harmadik kérdőjel arról szól, hogy aki tökéletesnek hiszi magát, vajon belül boldog-e, egyensúlyban van-e? Kezd több lenni a kérdés, mint a válasz.

Ha minden tökéletes lenne, nem lenne viszonyítási alapunk, nem lehetne mércét készíteni, egysíkú, kihívások nélküli világban élnénk. Talán éppen a tökéletlenség, a hiba, az esetenkénti kudarc az, ami megtanít bennünket a jobbra, a másra, a kreativitásra, a helyes cselekvés és minőség megtalálására.

Igen, lehetnek tökéletes dolgok és tárgyak, gyönyörű festmények, költemények, versek, a természet szinte meghatározhatatlan szépsége. A tökéletesség olyan harmónia, amelynek megisméltése, jobbra tétele aligha lehetséges. A tökéletes az, amiben nincs, vagy nem találunk hibát, kivetni valót. A szépnek tetsző azért szép, mert van csúnya is.

És vajon mi van velünk, emberekkel. Mi tudunk-e tökéletesek lenni? Ha igen, azt ki dönti el? Hol vannak a mércék, az értékpontok, a viszonyítási alapok? Ezt érezzük, vagy mások mondják meg, vagy éppen hallgatnak róla, mert nincs mit kritizálni. Nem tagadható, hogy lehetnek tökéletes pillanataink, lehetnek tökéletes cselekedeteink, eredményeink, sikereink. De ettől mi magunk nem biztos, hogy megfelelünk a tökéletesség fogalmának.

És, hogy miért kell a mérce? Talán azért, mert az embert, a teljesítményét, az eredményeit illik ismerni és honorálni. Talán azért, hogy arra szakmailag, emberileg alkalmas személyek kapjanak irányító szerepet. Talán azért, hogy a mérés legyen objektív, tisztességes, alkalmazható, áttekinthető és elfogadható. Talán azért, hogy igazolni lehessen az értékesebb, felelősséggel telibb, a fokozott kockázat vállalással járó, a kiemelkedő fizikai és szellemi igénybevételt követelő munkát megillető eltérő javadalmazást. Talán azért, hogy csökkenjenek a bérezés körüli konfliktusok, mérséklődjön a munkaerő-vándorlás, vagy éppen az elvándorlás. Mindezt a szervezeti motivációs rendszerként kell úgy működtetni, hogy reprezentálja a nagy többség akaratát, egyetértését.

A ma embere – köztük Te is – annyi szabálynak, követelménynek, elvnek, elvárásnak, trendnek, más emberek kívánságainak kellene, hogy megfeleljen, aminek teljesítése, rendszerszerű megvalósítása hosszú távon egyszerűen nem lehetséges. Sajnos meg kell elégednünk a szerényebb jelzővel, nevezetesen, hogy sokszor nem vagyunk jogosultak e fogalmat magunkra vonatkoztatni, azaz nem vagyunk tökéletesek, hibázunk, vétünk, elbotlunk, amiért furdal a lelkiismeret, a bűntudat, bosszant bennünket mulasztásaink sora. Igen, ilyenek vagyunk, ettől vagyunk emberek és nem robotok.

Hibáink felismerése, beismerése, feldolgozása azok a lépcsők, amelyek garantálhatják, hogy a jövőben jobban, helyesebben fogunk cselekedni.

A tökéletlenséget el kell fogadni. Aki ezt nem képes tudomásul venni és feldolgozni, az előbb-utóbb frusztrált, ideges, hajszolt állapotba kerül és aztán pont ezek miatt még rosszabbul teljesít, mások és önmaga előtt egyaránt. Ez igaz a beosztottra, a kisebb-nagyobb vezetőre is.

Ha mégis törekszünk a megfelelésre, az elvártak teljesítésére, és minden erőnket erre áldozzuk, ne csodálkozzunk, hogy személyiségünk előbb-utóbb atomizálódik, szétesik, elveszítjük önmagunkat, értékeinket, szolgálóvá válunk, veszélybe kerül az önállóságunk, az önmegvalósításunk, és nem teszünk mást, mint robot üzemmódban hajszoljuk saját magunkat. Különösen így van ez, ha mindez külső behatásokra való reakálás eredménye.

Lehet ez normakövetés, vezetői igényeknek való megfelelés, kényszer, kollégák igényeinek teljesítése, a megélhetés érdekében tett erőfeszítés, az éppen aktuálisnak és sikkesnek nevezett értéként hajszolt és elvárt szokások, magatartások stb. És lehet ez önként vállalt engedelmesség, alkalmazkodás, beilleszkedés, önvezérelt magatartás, munkafilozófia, belső meggyőződésen alapuló cselekvés. Lehet ez kritikátlan majmolás, követés is.

A tökéletes katona csak a filmekben létezik. Az emberek nem kis része esendő, hibákkal bíró és azt elkövető, önmagával szemben is következtelen, saját érdekeit, értékeit

nehezen felismerő. Sokan alig tanulnak hibáikból, az élet asztalán feltálat traumákból, kudarcokból, sikerekből. Talán ez összefügg azzal, hogy az élet sodrása erősebb, mint az önálló akarat, és az önmegvalósítás ösztöne. A saját belső értékrend vezérlő ereje nemegyszer széthullik a külvilág teljesíthetetlen igényeinek hullámtörőin.

Meg kell tanulnunk, hogy mindig, mindennek és mindenkinek nem tudunk megfelelni. Aki mindenkor meg akar felelni, az végül sehol sem lesz teljes értékű. Aki minden erejével a tökéletességre törekszik, az előbb-utóbb saját korlátjaiba ütközik. A külső kényszereknek való állandó megfelelés átírja a személyiség forgatókönyvét, s csak azt vesszük észre, hogy megváltoztunk, és azt sem tudjuk, mikor, miért és hogyan. E jelenségek következménye a fizikai, szellemi, érzelmi egyensúly és harmónia végleges megbomlása, melynek felismerése és helyreállítása embert próbáló feladattá válik.

Mi hát a megoldás? A megoldás ott van az emberben, az egyediségében, a tudatosságában, a következetességében, az életcéljaiban. Tudomásul kell venni, hogy a környezet elvárásaihoz bizonyos mértékig célszerű alkalmazkodni. Ennek módja, mértéke függ attól, hogy mennyire vagyunk képesek önmagunk irányítására, önálló életvitelre, képességeink milyen mozgásteret biztosítanak.

Ha önállóságunk gyenge, mások fognak dönteni helyettünk, ha önérzetünk hiányzik, mások fognak irányítani, és alárendeltként, netán szolgaként bánni velünk. Ha mindezt tudatosan látjuk, elfogadjuk és követhetőnek tartjuk, akkor nem a saját, hanem a környezet diktálta életet éljük. Ez is egy élet, csak nem célá, hanem eszközzé válunk. A felvetettek súlyos dilemmákat jelentenek. A kérdésre adott válasz azon dől el, hogy mi döntünk és tudatosan tesszük, amit tenni kell, vagy külső kényszerek, félelmek veszik át felettünk a hatalmat.

Ha e gondolatok megérintenek és számodra befogadhatóak, talán kellő alapot adnak annak mérlegelésére, hogy mi mikor rossz vagy jó, vagy mikor igazságos valami vagy miért nem.

Az ezekben való eligazodás nem nevezhető egyszerűnek. Az élet azonban nemegyszer követeli, hogy dönts ezekről, vagy legyen véleményed a történekekről. Adott esetben sem a döntést, sem a véleményt nem kerülheted el. A köz szolgálójaként bizony képesnek lenni e kérdések megválaszolására, hiszen esküd is arra kötelez, hogy szolgálj az embereket, a jogot. Mindezt csak leülepedett, kiforrott értékrend alapján van lehetőség akadálymentesen kezelni. Az utcán intézkedés közben nincs kitől jó tanácsokat kérni, ott cselekedni kell, melynek az alapja a saját döntésed kell, hogy legyen. Nos ezért oly sokszor emlegetett a tanulás és a tapasztalás, mert elérkezik az idő, amikor egyedül kell helyt állnod.

Ha tudásod, értékrended segít eligazodni e kérdésekben egyúttal birtokába kerülsz egy olyan a kulcsnak is, ami megnyitja Neked, annak kapuját, ami mögött képes leszel helyén kezelni a sikert, az eredményt, a belső elégedettséget, a külső elismerést és rájössz, hogy a világ változatos, kavargó, forrongó mezején merre visz a számodra megfelelő út.

A tökéletességre való törekvés nemegyszer belső vagy külső gyengeségeink sugallata és igénye. Lehet, hogy a környezet diktálta elvárás, kapcsolatainknak való jobb megfelelés, vállalt feladatainknak magasabb szintű végzésének szükségessége, ébreszt bennünk motivációkat. A tökéletlenség érzése lehet hamis is, hiszen az emberek közötti versengés is ébreszthet bennünk olyan késztetéseket, melyek tükrében lemaradónak tekintjük magunkat, és amit nehezen viselünk el adott esetben.

A helyes út talán az, ha állandóan törekszünk a tökéletességre vagy a tökéletesebbre. Ennek érdekében naponta, hetente, havonta javítsunk ki egy-egy hibánkat, szabjunk belső követelményeket magunknak, figyeljünk arra, amit teszünk, cselekszünk, ismerjük azokat az elvárásokat, amelyek betartása elemi érdekünk. A tanulás létrájának teteje alig látható. Minél feljebb érsz, annál többre leszel képes, annál messzebb fogsz látni, annál több ismeretre, tapasztalatra teszel szert és annál több igény kielégítésre válsz alkalmassá. Ne késlekedj, tedd a lábad az első lépcsőfokra.

A TÉKOZLÁSRÓL

Milliárdosnak születted, már ami a másodperceket illeti. Remélhetőleg egészségesen láttad meg a napvilágot. Szüleid minden reményének, meg nem valósult álmának hordozója vagy. Előtted tárulkozik ki a jövő, a lehetőségek sokasága, az élet sokszínűsége, az ismeretszerzés végtelen óceánja, az önmegvalósítás ígérete, a választások szabadsága és felelőssége, a vágyak, az álmok világa. Te vagy a mindenség megismételhetetlen egyede.

Sok minden múlik a kezdeteken, a körülményeken, de a legtöbb rajtad áll, a Te döntésed, válaszaid következményeként lesz kísérő társad. Ifjú vagy, gazdag vagy időben, megszerzhető képességekben, felismert lehetőségekben, jobbnál jobb döntésekben. De ne feledd! E gazdagság nem végtelen sem időben, sem térben. E gazdagsággal élni kell és nem visszaélni, gyarapítani fontos és nem eltékozolni, nem habzsolni, hanem mértékletességet kell tanúsítani.

Lehet, hogy élmény a pénzszerzés, lehet, hogy örömet okoz a virtuskodó, könnyelmű magatartás, lehet fittyet hányni a fröccsök mellett az egészségre, lehet könnyen venni a betegség első jeleit, lehet csupán jóságból odaadni az utolsót is, lehet vagányságból útra kelni, elindulni a vakvilágba és mindent hátrahagyni. Igen, sok mindent megtehetsz.

De elérkezik az idő, amikor azon kapod magad, hogy nincs elég pénzed, nincs hol laknod, állandóan mások jóindulatának vagy kiszolgáltatva, s nem tudod e segítség meddig tart ki. Ekkor jössz rá, hogy valamit elszúrtál, valahol elvesztetted az élet józanságát, kicsúszott kezedből a szerencse gyepelője és már aligha vagy képes újraépíteni életed és önmagad.

Lehetsz bohém, vagány, nagyvonalú, készséges, segítőkész haver, barát vagy ismeretlen adakozó. De mindig érezned, tudnod kell, hogy hol a határ. E határ a saját életed biztosítottsága. Hajlott korodban már nem lesznek meg a régi cimborák, anya vagy

apa nem tud kihúzni a csávából, már nem lesz, aki értékelje ifjúságod érdemeit és emiatt segíteni tudjon.

Napjaidat a szomorúság, a magány, az elesettség, a kiszolgáltatottság, a betegség váltakozó rendje jellemzi. Sajnos az emberfia nemegyszer még akkor is erre a sorsra jut, ha mindig igyekezett életét a normális kerékvágásba terelni.

Ne tékozz el életedet, pénzedet, légy képes takarékoskodni, ne herdáld el anyagi, szellemi javaidat, őrködj egészségeden, vigyázz tisztességedre, becsületességedre, magatartásod ne sértse indokolatlanul mások érdekeit, értékeit, érzéseit. Ne erodáld önmagad, őrizd erényeidet, hadakozz hibáiddal.

Az élet színpadán nemegyszer adódik lehetőség ismétlésre, újabb szerepek felvételére. A sokszor játszott darabnak azonban lehet, hogy egyszer csak elfogy a közönsége. A nézőtér üres, a színpadon egyedül állsz és nincs kinek játszani, nincs, aki meghallgasson. Ne törekedj erre!

Élj mértékkel, beosztással, tanulj, képezd magad, őrizd egészséged, ne fecsérelj idődet. Legyenek támaszaid. Legyenek barátaid, érzelmi, szellemi, anyagi tartalékaid. Légy képes az életet végig élni, gyarapodni, légy alkalmas arra, hogy környezeted elismerjen, hogy általad legyen jobb adott emberek sorsa, hogy tevékenységed értelmet, céljaid megvalósulást nyerjenek. Tölts minden időt hasznosan. Beosztással, előrelátással, óvatossággal kerüld el az élet hullámtörőit, holtpontjait, érzelmi, szellemi hullámvasútjait, csapdáit. Legyen tartalék erőd felállni, újrakezdeni, a keserű pirulákat megemészteni.

Ne vigyél semmit túlzásba. Ne okozz olyan helyzetet, amelynek egyensúlyát nem tudod megtartani. Ne hajszold agyon magad. Mindenben légy képes érzékelni a határokat. Tudom, hogy vannak napok, időszakok, amikor szabadnapot kell adni az Énnek. De vigyázz ilyenkor is arra, hogy az ünneplés, a jókedv, a szórakozás nem tarthat örökké. Ekkor sem tehetsz olyan, amit később inkább visszacsinálnál, vagy szeretnéd, ha nem történt volna meg.

Mindig oszd be idődet, energiáidat. Az idő végtelen, a Te időd véges. Lehet többször újrakezdeni, de ennek is lejár az ideje. Az idő múlása lassan elvezet életed deléhez, az érettebb korba lépéshez, a képességek csökkenéséhez, az idősebb kor küszöbéhez. Nem maradunk örökké fiatalok, erőnk mérséklődik, szívünk lehet, hogy fiatal marad, ráncaink, erőnlétünk azonban jelzik a változást. Erre is fel kell készülni. Tudom, hogy e gondolatok Tőled még fényévnyi távolságra vannak, de meglátod, hogy az „élet elillan, eliramlik”, s egyszer csak ott állsz a mérleg előtt és remélem, annak nyelve középen marad.

Életed mérlege minden bizonnyal mutatja, hogy megérte végig csinálni, amit kellett, amit választottál. Visszaemlékezve el tudsz számolni őseid felé is, hogy álmaikból, vágyaikból vagy saját elképzelt utadat bejárva mit sikerült megvalósítanod. S ha a szülők, ezt megélik biztosan mosolyogva nyugtázzák, hogy „Ő a mi fiunk”, „Ő a mi leányunk”. Őrködj azon, hogy szüleid büszkesége ne keveredjen könnyekkel, szomorúsággal.

TUDJ PIHENNI, KÍMÉLD MAGAD

Vigyázz magadra. Vigyázz belső értékeidre, ne akard habzsolni az életet, mert az élet fal fel téged.

Ne engedd, hogy a benned égő és hajtó erőként működő értékeid, belső energiáid, szorgalmad és akaratod, a munka szeretete, az annak szükségességébe vetett hit ellenségeddé váljon, belülről láthatatlanul romboljon, kikezdje egészségedet, eltávolítson másoktól, felőrölgjön, és elvezessen a kiégéshez, a motivátlansághoz.

A pihenés megállást jelent a rohanásban, a feladatok, határidők egyvelegében. Ilyenkor zárj ki mindent a gondolataid köréből. Helyükre kerüljön az Én. Légy önmagad, barátod legyen a magány és önmagad. Beszéljess magaddal nyíltan, őszintén. Adj időt a csendnek, az elmélyülésnek, a gondolatok sarjadásának, új hajtások szárba szökkenésének.

Ápold őket, gondozd őket, hiszen a Teid. Engedd, hogy fáradt lelked felfrissüljön, szellemi energiáid megerősödjenek, egyensúlyod visszanyerjed.

Ha úgy érzed, foglald el magad valami mással. Írj. Írj verset, írd ki magadból gondolataidat. Rajzolj, fess, vess csalit a halaknak és bámuld a kapást. Csinálj valami egészen mást. Utazz, változtass környezetet, műveld a kertedet, ha van. Vesd bele magad mohón és vágyakozva, figyelmedet átirányítva valami másra, számodra kedvesre. Légy képes és foglalkozz magaddal is, teremts rá időt.

Fontos a munka, a magánélet rendezett egyensúlya, de ez nem áll be magától, ebben neked kell ügyelni az arányokra, fenntartani mindazt, ami biztosíték arra, hogy hosszú távon légy képes feladataidat ellátni. Neked kell felismerni azokat a határokat, amelyeket büntetlenül nem léphetsz át, azokat az érzelmi, szellemi, fizikai jeleket, amelyek közlik veled a pihenés, a kikapcsolódás idejét. Ezt sok év tapasztalata alapján, jó előre is el lehet dönteni és a szabadságot ehhez igazítani.

A te pihenésed a szervezet és a vezető érdeke is. Szervezeti hasznosságod, eredményességed, munkavégzésed akkor lesz hatékony, ha arra felkészült vagy minden tekintetben. A fiatalok több esetben nem érzik a pihenés igényét, a sikerek, az eredmények hajtják őket. Egy bizonyos korig talán működik a kevesebb pihenés, de eljön az időszak, az az életszakasz, amikor tudatosan kell törődni a munkát felváltó pihenéssel, kikapcsolódással. A szervezeten kívül igény tart rád a családot, a gyerekek, a szüleid, a barátaid. Ezt ne feledd.

Sokszor legyintünk az egészség megőrzésére. Tesszük ezt annak ellenére, hogy számtalan munkatársunk alig éli túl a nyugdíjas kor kezdetét. Az élet része a munka, de nem az egyetlen. Lemondhatsz sok mindenről, és számtalan dolog elé helyezheted a munkát. Egyet nem tehetsz, nem mondhatsz le önmagadról és az egészségedről. Az eleinte könnyelműségnek tűnő magatartás hosszabb távon súlyos büntetést hordozhat. S utóbb, amikor rájössz, hogy tévedtél és visszafordíthatatlan egészségromlást szenvedsz, akkor teszed fel a kérdést, hogy megérte-e? A betegség napjai és fájdalma felégeti szakmai

örömeidet, megkeserít, és eltölt a tehetetlenség érzése. Ne kerülj ilyen helyzetbe. Ezért vigyázz magadra, légy saját magad egészségőre.

TUDJ NEMET MONDANI

Az élet szótára szinte végtelen. Az a szó is szerepel benne, hogy „nem”. Nem a legszebb szó és már számtalan szomorúságot is okozott sokaknak. Mégis szükség van rá. Aminek eleje van, annak vége is van. Az igennek a vége a nem, és ez talán fordítva is igaz. Az igenek az anyakönyvvezető előtt illedelmes válasznak minősülnek, míg a nemek a valóperi tárgyaláson követelnek tartós álláspontot.

Nem kellemes érzés nemet mondani. Ez általában elutasítást, tagadást, valaminek a végét jelenti. A jelentés bővebb értelmezése azonban elvezet oda, hogy a nem kimondásával sok mindentől megvédhetjük magunkat, sőt másokat is. A nem egy védekező álláspontot is jelent. Aki nem tud nemet mondani, az vélhetőleg könnyen befolyásolható, érdemtelenül kihasználható, talán kevésbé karakteres jellem, vagy a kérés belső tartalmát nem kívánja kritika alá vonni.

Az igenek mögött valójában sok olyan vállalás van, amit az elígérkező személy nem tud, vagy netán nem is akar teljesíteni, csak megkerüli a nem kimondását, mert azt nem tartja barátságos lépésnek.

Az ezt követő magatartása, a vállaltak csendes elfelejtése, elhanyagolása, a határidők tologatása, a kifogások sorozatos keresése. Mindez azt jelenti, hogy nem is kívánta teljesíteni ígéretét. De mivel nem mondott nemet, hanem időt nyerve csak úgy tett, mintha vállalkozna, ezért a várakozót félrevezetve, egy türelemre játszó, a mellébeszélő és ellenőrizhetetlen indokokat hangoztató ember benyomását kelti. Ettől lényegesen őszintébb, emberibb a nemet kimondani és nem ültetni senkit az idő hintájába. Ebből a szempontból az igen, nemegyszer félrevezető, és nagyobb kárt okoz egy kapcsolatban, mint a karakteres nem kimondása.

Számtalan helyzet van, amikor tudni kell nemet mondani. A nem téged is véd, amikor nem lehet több feladatot vállalnod, mert nem lesz módod teljesíteni. Nem lehet szétesni, nem lehet tartósan stresszben létezni, ismerned kell fizikai, szellemi határaidat. Ha ennek biztosítása azt igényli, hogy bizonyos dolgokra nemet mondj, tedd meg.

Az élet, a szakma nem követelhet többet, mint ami részedről hitelesen és szakmailag kifogástalanul teljesíthető. Ha az igények és az általad teljesíthető feladatok, tennivalók közé préselődsz, egyre nehezebb a kiút. Ennek köszönhetően a munkád minőségét nem leszel képes tartani, amit viszont belső értékrended nem visel el. És kész az a csapda, amelyből nehezen lehet kijönni sérelmek, rossz érzések nélkül.

Azért a „nemekkel” vigyázni is illik. Mint testületi tag bizonyos körülmények között nem mondatsz nemet, legalábbis következmények nélkül nem. Ekkor jönnek a csendes kibúvók, kifogások, amelyek talán illedelmesebbek, de a végeredmény ugyanaz.

Nagy szerepe van az újabb feladat kiadójának, hiszen igazából részéről várható el az a körültekintés, hogy melyik munkatárs terhelhető, melyik nem, kinek milyen alapfeladatai vannak, azok félre tétele nem okoz-e nagyobb kárt, mint az új feladat azonnali végrehajtása. Az ő felelőssége a munkaterhek kiegyenlítése, és nem mindig a többre képesek állandó és fokozottabb terhelése. Ez egy idő után részben visszaüt, hiszen a kifizített munkatempó kikezdheti az érintett teljesítményét, egészségét, eredményességét.

Itt kell érvényesíteni a munkaszervezést, a leterheltség korrekt vizsgálatát. Itt kell áttekinteni, ki vagy kik azok, akik rendre mérsékelt távolságot tartanak a feladatoktól, míg mások feladata nőttön-nő. A vezetőnek ezért kell az állomány képzésével állandóan foglalkoznia, hogy lehetőleg valamennyi munkatársa közel azonos felkészültséggel, terhelhetőséggel rendelkezzen, és ne kelljen egyeseket éppen hozzáértésük okán rendre többre sarkallni.

U

AZ UTÁNPÓTLÁSRÓL

A világmindenség egyik bölcsessége, hogy az idő mindenki felett egyre múlik. Feletted is eljár. Lehet, hogy már azon gondolkozol, hogy mit teszel nyugdíjas napjaidon, mire tanítod meg unokáidat, hogy műveled meg az elhanyagolt kertedet, és hová utazol el, hogy kipihend hosszú-hosszú évek felgyülemlett fáradságát. De ha arról is cikáznak fejedben gondolatok, hogy a szervezetnél megérte dolgozni, megérte a sok éjszaka és nappal, számodra a munka és a szervezet megbecsülést, sikert hozott, s ennek végén felmerül a szervezetért való aggodás, akkor igazi rendőr voltál.

Részedről a szervezet igazi megbecsülése a fentiekén túl az, ha életeddel, munkásságoddal, magatartásoddal sikerült szűkebb vagy tágabb környezetben olyan példát mutatni, amely e nehéz szakmát vonzóvá tette egy vagy több fiatalnak.

Talán hegyi-beszéd e gondolat, hogy a Rendőrség egy nagy- család, de aki életének nem kis részét itt töltötte el, annak felelőssége túlmutat önmagán. Tiszteleted és megbecsülésed a szervezet felé akkor igazán emberi, ha hozzájárulsz az e munkára alkalmas, becsületos, tisztességes, tanulni és dolgozni akaró fiatalok felkutatásához.

A szervezet iránti elismerésed koronája tehát nem más, mint ahhoz való hozzájárulás, hogy legyen utódod, aki beül a járőrautóba, aki megnézi a tükör előtt, hogy hogyan áll rajta az egyenruha. Legyen, aki nyomozóként éppen a Te aktáidat veszi elő, hogy ellesse szakmai fogásaidat. Legyen, aki esetleg fiatal rendőrlányként a szürke hétköznapi forgalmat irányít, aki szóvivőként őszintén és hittel sugárzó szemmel tudja meggyőzni az állampolgárokat a rendőri munkáról.

Meglátod, amikor ilyet láatsz, hallasz vagy tapasztalsz, azt fogod érezni, hogy sok-sok évtizeddel ezelőtt jól döntöttél. Azt fogod érezni, hogy érdemes volt e testülethez

tartozni, s nyugdíjasként nem kell hallgatnod a szervet és a rendőri munkát kritizáló véleményeket. Tégy hát ezért Te is!

Ha vezető vagy, nyilván körülvesznek idősebbek és fiatalabbak egyaránt. Az idősebbekkel a múltból lehet anekdotázni, az ifjabbakkal pedig a jövőt célszerű tervezni. Az idősebbekkel a régmúlt közös emlékeiről váltasz talán szívesebben szót, míg a fiatalban keresed régi önmagad, s elképzeled, hogy „talán ez a fiatal szebben és jobban fogja azt csinálni, amit most Én teszek”, és reá ruházod mindazt az ismeretet, amely segíti a jövőbe vezető úton.

A fiataloknak tehát légy egy kicsit apja-anyja, ha kell, légy vele szigorú vagy engedékeny. Adj neki bizalmat, szorítsd állandó tanulásra. Közvetítsd a szervezet tradicionális és előrevivő értékeit. Tanítsd meg dolgozni. Vedd észre, ha eredményes munkát végzett és folyamatosan növel a vele szemben támasztott követelményeket. Igyekezz példakép lenni számára. Tudj tőle elnézést is kérni, ha Te tévedsz. Tanítsd őt arra, hogy a rendőri munka alapvetően és döntően csapatmunka.

Ne feledd! Amikor megkaptad az első kinevezésedet és rendfokozatodat, Téged is várt valaki a kapitányság, vagy az őrs bejáratánál. Nagy valószínűséggel Neked is volt egy idősebb főnököd, aki lehet, hogy az apád lehetett volna. Téged is tanítottak, beültettek egy irodába, adtak melléd egy társat, Téged is bemutatnak a kollégáknak, és lehet, hogy Téged is szeretettel és tisztelettel fogadtak és apránként ismertették meg veled a szakma fortélyait, és kíméletesen készítették fel azokra az intézkedésekre, amelyeket tragikus események helyszínein is le kell tudni folytatni. Ha türelmet, bizalmat és megértést kaptál, lehet, hogy az számodra egy életre szól.

Van tehát okod másként cselekedni most? Ha az előbbieket szerint bántak veled, akkor nincs okod azt megtagadni. S ha mégsem így fogadtak volna, akkor pedig nincs jogod így folytatni. Ha a pályád elején sok kudarc ért, felejtse el! A kudarcokkal úgysem vagy egyedül, hiszen e szakma a kudarcok szakmája is. Te a sikerekből indulj ki! Nem azért élsz, hogy elbukj, hanem azért dolgozol, hogy sikeres légy! Ezt közvetítsd, hisz erre

van szükség, ez az emberibb, ez az előremutatóbb. Ha így teszel, a fiatalt valódi szakmai örökösöddé jelölöd, s lelkében e tanításod pályáján elkíséri.

AZ ÚT VÉGE

Ha lassan eljön az idő, amikor leteszed a lantod és nyugdíjad összegét kezded számolni, készíts mérleget. E mérleg úgyis szép lesz, hiszen az alkotó gondoskodott arról, hogy az emlékezet kiválogassa az arra érdemest. Hagyj örökséget a maradókra! Ha van miről, írd könyvet! Ha megteheted, jelöld meg utódodat, és készítsd fel tudásod legjavát átadva. Bátoríts tettekre, tanítsd meg a szakmai fogásokra.

Simíts el minden ráncot körülötted, és békével a szívedben vedd át nyugdíjas igazolványod. Ne nézz vissza haraggal, irigykedve, bosszankodva! Gondolj arra, elvégezted mindazt, ami általad elvégezhető volt, és mindazt, amire a feltételek esélyt teremtettek. Kerüld el, hogy bárkit bármiért hibáztass. Hivatásos utad végére értél, s tudod jól, aminek eleje van, annak vége is kell, hogy legyen. Erre készülj fel lelkileg, fizikailag, anyagilag, egzisztenciálisan egyaránt.

Az úton, amelyen eddig végigmentél, elkísértek szabályzatok, parancsok, határidők, eligazítások, szolgálatban töltött fárasztó éjszakák, számtalan túlóra, s mindezekről megírt sok-sok jelentés és kihallgatási jegyzőkönyv, és még sok minden más. Most mindezeknek számodra vége. Eddig szolgáltál. De ha vége van, lehetsz-e más, gondolkozhatsz-e másképpen, cselekedhetsz-e olyat, amit eddig talán büntetned kellett? Élheted-e további életedet egy olyan másik értékrend szerint, amelyet jó magad is korábban helytelennek tartottál? Azt gondolom, hogy nem, s remélem, erre semmilyen körülmény nem kényszerít, s Te soha nem tartozol majd a jogot megkerülőkhöz.

Tudod jól, hogy szolgálatod felvértezett mindazzal az igényességgel, önismerettel, tudással, tapasztalattal, döntési képességgel, amelyet, mint örökséget Te kaptál a szervezettől, s amely megvéd a civil életedben is a buktatóktól és a kísértésektől.

Engedd, hogy a szervezet és tagjai büszkék lehessenek arra, hogy Veled együtt dolgozhattak, Te pedig fogadd el megmaradó barátságukat, tiszteletüket.

V

A VERSENY, A VERSENGÉS

A versengés, a verseny, a ki az erősebb, ügyesebb, bátrabb, gazdagabb, okosabb – és folytathatnám a sort – egyidős az emberiséggel. A küzdők szabályokkal tűzdelt módon igyekeztek kiválasztani maguk közül a legjobbakat, a legeredményesebbeket. Ennek célja döntően önmaguk szórakoztatása mellett a példaképek teremtése, az általuk helyesnek ítélt, követendő magatartások bemutatása, becsületbeli ügyek tisztázása volt.

Napjaink nemes megmérettetései bajnokságokon, olimpiákon, világ- és egyéb versenyeken zajlanak. Az ember maga alkotta nemes küzdelmet azonban maga az ember az érdekek, a pénz mentén meg is rontotta, korrupcióval, doppingszerek használatával és még számtalan egyéb módon. A hitelességből, a nemes versenyből hiteltelenség, nemtelenség, kudarc fakadt. Szomorú, hogy bajnokoktól veszik vissza az elismerést, mert bebizonyosodik, hogy nem játszottak tisztességesen. Ez már nem ember-ember nemes küzdelme, hanem néha a „vegyi üzemek” egymással vívott csatája. E versenyek tisztasága nemegyszer megkérdőjelezhető. Az erőfeszítések, a sok-sok szabály még mindig kevés e nemtelen magatartások kiküszöbölésére.

A versengés, a verseny, a hatalmi fölény biztosításának aktusai mind-mind megtalálható az országok, a közösségek között is. Ennek területei gazdasági, politikai, vallási, etnikai vetületei egyaránt észlelhetők. A versengések vége nemegyszer háborúban, világégésekben realizálódott. Ezek, mint katarzisok egy időre megtisztulással, józan gondolkodással párosultak, majd mérsékeltébb formában újra megjelentek és velünk léteznek.

A versengés, a verseny átszövi a mindennapjainkat. Hol károsan, hol építően, hol értéket teremtően, hol pedig értékrombolóként. A versengés ma már nemegyszer messze van annak nemes tartalmától. Egyre inkább céllá válik, a ki kit győz le, ki kit semmisít meg

vagy tesz lehetetlenné, ki tud a reklámmal nagyobb haszonra szert tenni, ki mivel tudja a rajongók, a vásárlók táborát magához láncolni, ki tudja a kiváló szakembereket megfizetni, melyik munkáltató és milyen juttatásokkal képes munkaerőt toborozni és megtartani.

A versengés egy része inspirál, kreatívva tesz, motivál, értelmet, példát ad, alkalmas tapasztalatszerzésre. Másik része haszontalan, fárasztó, felesleges, hajszoiságot, kifáradást hoz magával, oktalan és helytelen cselekvésekre ösztönözhet. A versengés nem egyszer hamis értékekre, pillanatnyi hóbortokra, trendekre épül. Tévedés ne essék, van, akinek ez kell, ebben érzi jól magát, a győzelem mámore elfedi számára az értéktelenséget.

A verseny, a versengés a gyermek és a felnőttkor velejárója, az évekkel csupán a tétet nőnek. Más a verseny, a versengés és a harc. E megnevezések kijelölik a résztvevők megnevezését is. A játékosokból, ellenfél, az ellenfélből ellenség válhat. Ez utóbbi már a ki-kit győz le vagy semmisít meg. Míg a verseny, a versengés buzdít és nemesít, felszabadítja a kreativitást, a harc már a legyőzésről, megsemmisítésről krónikázik.

Az életünk mindennapjai is kisebb-nagyobb versenyekből állnak. Versenyben vagyunk az idővel, a feladatokkal, a vizsgára készüléssel a hátralévő oldalakkal, a munkatársakkal, hogy ki az eredményesebb. A lényeg a becsületességen, a tisztességességen, a fair play-en van. A verseny addig verseny, amíg mindenki azonos szabályok szerint játszik. Ha nem így van, akkor inkább hasonlít a nemtelen küzdelemre, érdemek nélküli dicsőségre, a döntnök megtévesztésére. Játssz a szabályok szerint, küzdj nemeshez illó módon, veszi emelt fővel, ha kell. A következő győzelem a Tiéd.

A verseny alól nem vonhatod ki magad, nem kerülheted el, nem maradhatsz ki. Ha nem hirdetik meg, akkor is van. Ha nem hirdetnek eredményt, akkor is dönthetnek, és rangsorolhatnak. Az élet egy sokszereplős játék és Te ennek vagy részese és egyik játékosa, ha akarod, ha nem. Játssz! Minél hamarabb megtanulsz játszani, annál hamarabb érheted el a győzelmet. Az élet számtalan versenyét már önbecsülésed okán sem adhatod fe.

Légy versenyző. Versenyezz tudásban, ügyességben, előrejutásban, gyarapodásban, emberi magatartásban, kitartásban, szorgalomban, állhatatosságban. A győzelem mámore

azonban ne vakítson el. A ma győzelme a mának szól, holnap a kocka fordulhat. A győzelem előrelendít, önbizalmat ad, kielégíti a hiúságot, közösségi elismerést jelent, követőkre találhat, lehetőséget teremthet az előrelépéshez, közelebb vihet az élet következő versenyéhez.

Aki versenybe száll, annak állandóan készülnie, fejlődnie kell, mindig a legjobbak között kell maradnia, és ha úgy alakul, tudnia kell az élre állni is. A versenyben mindig maradj tiszta, nemes, segítő, fair play. Legyen első győzelmed önmagad meggyőzése, hogy a versenyt nem kerülheted el.

A verseny ott van a tanulásban, a viselkedésben, a munkában, az öltözködésben, a másik nem hódításában, a vezető elismerésének megszerzésében, az előrejutás feltételeinek megteremtésében, az önfenntartásban, a családi életben, az autó- és lakásvételben.

E versenyek során azonban ne engedd meg magadnak, hogy a verseny, a versengés céllá váljon, tartsd meg az eszközök körében. A versenyek építsenek, adjanak értelmet, tanulj meg küzdeni, szerepelni, önállóan helyt állni. Tudd élvezni a részvételt és a győzelmet egyaránt. Azt már biztosan tudod, hogy az Élet is verseny. De ne feledd, nem győzhetsz mindig. A győzelem hiánya ne jelentse számodra a veszteséget, a lemondást, az alkalmatlanságot. A lemaradás arra figyelmeztet, hogy még jobban fel kell készülnöd. A verseny attól verseny, hogy többen szerepelnek benne. Ebben benne van, hogy esetleg vannak jobbak is nálad. Ha nem így lenne, nem lenne értelme a versenynek.

A győzelem akkor igazi, ha az tiszta, emberi, valódi értékek mentén lezajlott, korrekt a mérlegelés, a döntés, az eredmény. A nemtelenül elért győzelem a rivaldafényben is nemtelen marad, ha tudnak róla, ha nem.

Légy győztes. Ehhez készülj, tanulj, vegyél részt pályázatokon, megmérettetéseken, gyarapodj fizikailag, szellemileg egyaránt, ismerd és hasznosítsd erősségeidet, kerüld gyengeségeidet, cselekedj tudatosan, előrelátóan, légy képes az önállóságra.

Egy igaz és nemes versenynek nincsenek veszesei, csak helyezettei. Aki első lett, örül ennek, akit a teljesítménye hátrébb sorolt, az tapasztalatot szerzett a felkészültségéről, a nála jobbakké sikereinek okáról, és arról, hogy hol, hogyan, milyen módon kell formálnia, edzenie magát, hogy a dobogó legfelső fokát kibérelhesse. Ha akarsz, beszállok a bérleti díjba! Én szurkolok Neked és bízom abban, hogy többször állsz a dobogó tetején, mint versenytársaid.

A VEZETŐHÖZ VALÓ ALKALMAZKODÁSRÓL

A munkahelyi csapatban való tevékenység kiemelendő része a munkatárs és a vezető kapcsolata. A munkatársaknak egyenként is, és közösségként is van egy viszonyrendszere a vezetővel és fordítva. A vezetők számtalan dologban élen kell, hogy járjanak. A példamutatás, a feddhetetlenség, a felelősség vállalása, a döntések súlya, a munkatársakkal való foglalkozás vezetőnként más és más lehet. A vezetési stílus, a használt eszközök és módszerek, a szokások, az egyes beidegződések, az időgazdálkodás, a feladatsűrűség, a leterheltség, a kollégák száma és felkészültsége, a feltételek rendszere hatással vannak a vezető és a munkatárs viszonyára is.

E körülményeket a munkatársnak célszerű ismernie, figyelembe vennie. Ahhoz, hogy harmonikus viszonyba kerülj a vezetővel, indokolt kiismerni és megismerni. A tevékenységének, magatartásának, szokásainak, elvárásainak, követelményeinek megismerése elengedhetetlen a hozzá való igazodási magatartás kialakításához. Lehet, hogy kicsit szükség van a vezető helyébe képzelned magad, annak érdekében, hogy teljesítésed, feladat-végrehajtásod minél pontosabb, szakszerűbb legyen, és a vezetőnek ne okozzon visszatérően gondot az elfogadás, a kijavítás, az ellenőrzés stb.

E kölcsönös emberi és szakmai figyelem az alkalmazkodás alfája. A vezetőnek is figyelembe kell vennie, nemcsak a csapat egészét, hanem annak egyes tagjait érintő körülményeket is. A személyes információk ismerete nélkül aligha lehetséges

megvalósítani az egyénre szabott foglalkozást, a terhelést, a kiadott feladatok mennyiségét és minőségét. Ily módon itt is alapfeltétel a kölcsönösség a figyelmességben, a tiszteletben, az elismerésben, a kommunikációban, a szakmai és emberi viszonyokban.

Vannak vezetők, akik élnek-halnak a határidőkért, a percre adott pontosságért, vannak, akik az öltözködés rabjai, léteznek, akik mindene a helyesírás, vannak, akik kényesek a formai dolgokra, az apró, ám véleményük szerint fontos mozzanatokra. Sajnos gyakoribb a formai követelmények hajszolása, mint az érdemi kritika gyakorlása.

Ennek oka, hogy a formai kényszerek könnyebben számon kérhetőek, bizonyíthatóbbak, és kiválóan szolgálják a vezetői kritika tárgyát. E hibák – egyébként jogos – kergetése nem mindig viszi előre az ügyek tartalmi részét. Az érdemi észrevételekre, mintha egyes vezetőknek nem lenne ideje, ereje, ezért a formai okból történő helyesbítéssel nemegyszer elintézettnek látják a saját érdemi kontrolláló kötelezettségeiket. A helyeselhető megoldás a tartalmi és a formai követelmények arányos figyelembevételére és betartatására.

Lehet, hogy egy nyomozó vagy járőr nem az írás művésze – nem egy Jókai Mór –, és mégis eredményes, agilis, rátermett a munkára. Őt visszatérően a formai kérdésekkel irritálni nem szerencsés. Az ő erőssége a szakmai munka érdemi elvégzése. Napjaink mindent elöntő gépiesítése a számítógép elé szögezi a végrehajtó állomány nagy részét.

A korábbi egyensúly megbomlása azzal jár, hogy a végrehajtó állomány a munkaidő nagyobb részét kezdi az adminisztrációra fordítani, nem pedig az érdemi tevékenység sikerességét növelni. E folyamat azonban elindíthat egy érték-átrendeződést, ami a tényleges munkáról az adminisztráció teljesítése felé tereli a gyakorlatot. Ez utóbbiba bármikor bele lehet kötni, számon lehet kérni, stb. Így a tevékenység új célpontja a tökéletes, hibátlan, aktuális adminisztráció. Kérdés az, hogy ki, mikor, hogyan fogja tudni ellenőrizni a valóságos munka tartalmi részeit.

A munkatársak persze előbb-utóbb kiismerik a vezető már említett kényes pontjait és e szerint cselekednek. Ennek megismerése tehát nem nélkülözhető, és nagymértékben

csökkenthető ezáltal a vezető és a munkatárs közötti konfliktusok száma. A vezető formai hibákra való fókuszálása ugyanakkor nem ment fel senkit az alól, hogy az érdemi rész szakmai tartalma, pontossága, megalapozottsága sérelmet szenvedjen.

A VEZETŐ ÉS A BEOSZTOTT KAPCSOLATÁRÓL

Ez az a viszony, ami számtalanszor nehezen kezelhető, és sohasem lehet kijelenteni, hogy minden tekintetben felhőtlen. Vannak persze időszakok, időpontok, amikor a megértés, a közös öröm, az eredmények feledtetik a nehézségeket, és ilyenkor az újabb és újabb pozitív töltés kedvezően hat a vezetőre és beosztottra egyaránt.

A vezetőnek folyamatosan egyensúlyozni kell a szakmai követelmények, az előljárók elvárásai, a jogszabályok előírásai, az emberség, a szakmai és egyéb barátság, valamint a beosztottak, a kollegák kívánságai, tudása, kreativitása, alkalmassága és egyéni problémái között. Egyszerre kell betartanod a szakmai követelményeket úgy, hogy emberséges is maradj. Úgy kell eredményt elérned, hogy a diktált munkatempó ne váltsön ki ellenállást. A csak szigorúság, a csak engedékenység, vagy csak a beosztottak érdekeinek figyelembevétele egyenlő az egyensúlyvesztéssel, és vélhetőleg a munka rovására megy.

A jó viszony két dolgot feltételez. Egy ideális vezetőt és egy még ideálisabb beosztottat. Olyan színdarab ez, melyben mindenkire előre kiosztott szerep vár. De e szerepek nem örök érvényűek, nem kőbe vésettek.

A jó kapcsolat alapja magában a közösségben rejlik. Ha belső íratlan szabályok kialakultak és mindenki által elfogadottak, továbbá kellően tükrözik a szakmaiságot, a követelmények ismeretét és az eredménnyel és a minőséggel kapcsolatos szempontokat, akkor a vezetőnek nem kell parancsolgatnia, hanem csak koordinálnia és a feltételeket megteremtenie. A vezetőt a jó beosztottak teszik igazán jó vezetővé. A vezető igazi feladata az egyenlő elbírálás, az egyenlő teherelosztás, az érdekek harmonizálása, a beosztottak segítése, támogatása, védelme és megóvása az alaptalan vádakkal szemben.

A vezető mit sem ér kollektíva nélkül, s a közösség sem nélkülözheti a vezetőt. Egymásra utaltságuk alapja a tisztesség, a tisztelet, az egymás erősségeinek és gyengeségeinek ismerete és figyelembevétel. Lehet-e, kell-e nevelni egymást? Lehet-e, kell-e hatással lenni egymásra? Be kell-e tartani az együttműködők között kialakult értékrendet? Azt gondolom, hogy a helyes válasz mindegyik kérdésre, igen.

A csapat kohéziós elemei a pozitív értékrendhez való igazodás, az eredményekhez való közös hozzájárulás, az egymás észszerű és korrekt védelme, az egységesség, a bajtársiasság, a támogatás, segítség, tanítás elvének érvényesítése, a kudarcok közös viselése.

Vezetőként feladataidat önmagad végezd el. Alkalmazz olyan mércét, és válassz olyan értékrendet, amely élenjáró, legyen olyan szemléleted, amely erősíti a rád bízottak erejét. Légy képes határozottan és következetesen fellépni mindazon jelenségekkel szemben – fegyelmetlenség, szakszerűtlenség, lógás, képesség alatti teljesítés, egyéni érdekek közösségi érdekek fölé helyezése, intrika stb. – amelyek rombolják az egység eredményeit, emberi viszonyait, erkölcsi tartását, s kikezdi az egységességet.

Az együtt dolgozók legyenek képesek az önkritikára és nyitottak az észrevételekre, az építő, előre vivő kritikákra egyaránt. A sokáig elfojtott sérelmek, vélemények, egyet nem értő gondolatok szárba szökkenése elfertőzi a szellemiséget és egységességet. Az egymáshoz való viszony legyen képes biztosítani a problémák megbeszélését és a gondolatok cseréjét.

Minden csapat életében vannak nehéz pillanatok. Oka lehet ennek a klikkesedés, a jó és a kevésbé jó konfrontációja, a megnövekedett és kellően nem lereagálható munkateher, egyes tagok által jogaik túlhangsúlyozása, a családi, egyéni megoldatlan élethelyzetek gyakorivá válása, az egyes személyek teljesítménye közötti jelentős különbségek kialakulása, az egymásra vagy a parancsnokra várás, a felelősségtől való menekülés gusztustalan megnyilvánulásai, az eredménytelenség esetén a bűnbak keresés irracionálisai.

A jelzett problémákat csak kölcsönös tisztelettel biztosított megbeszéléseken lehet megkísérelni rendbe tenni. A jó és őszinte beszélgetések, a célok, feladatok, az együvé tartozás újrafogalmazása, az elhatározások kialakítása, a hibák megszüntetésére való elkötelezettség sokat segíthet a szakmai, az emberi és a szellemi élet rozsdafoltjainak eltávolításában. Az állandóan együttdolgozók ereje igazán akkor mérhető, ha képesek e belső nehézségeket kezelni és azon úrrá lenni.

Vezetőként élj együtt a beosztottakkal, de döntéseidet neked kell meghoznod. Az irányítást, a célok megvalósítására való mozgósítást önállóan kell megoldanod, melyet nem adhatsz fel, mellyel nem bízatsz meg mást, s nem bújatsz el a csapat mögé sem.

Az ideális beosztott határozott, karakteres, szakmailag magasan képzett, emberséges, kellő bizalmat adó és tanúsító vezetőre vágyik. Az ideális vezető pedig csupán ideális beosztottakat és kollektívát kíván. Ha ez ilyen egyszerű lenne!

A VIZSGA, MINT A TUDÁSSZERZÉS ÁLLOMÁSA

A vizsga nem öröm azoknak, akik hiányosan készülnek, akik utolsó pillanatra hagyják a tanulást, mert előtte minden más fontosabb volt. A vizsga egy mérő eszköz az ismeretszerzés folyamatában. A vizsga és annak minősítése visszacsatolás a tanulóhoz, hogy az általános mércével mérve hol tart az elsajátítandó anyagban. Az eredmény Téged is minősít. Az érdemjegy nem biztos, hogy tükrözi felkészültségedet, hiszen egy pillanatnyi zavar elég ahhoz, hogy rosszabb teljesítményt nyújts, mint amit a felkészültséged érdemel. És így van ez fordítva is, lehet, hogy egy kevesebb tudás jól tálalva és beágyazva többet mutat, mint kellene.

Sokszor elhangzik, hogy nem a vizsgára kell tanulni. Sokszor hallani, hogy az élet majd megtanít. Számtalan esetben filozófia, hogy majd, ha kell, bepótoljuk. Egyébként is oly gyakran változnak bizonyos szabályok, hogy aligha érdemes azokat magolni, majd elővesszük az aktuális anyagokat, ha szükség lesz rájuk. Eszmefuttatások, hamis

önfelmentések, melyek csak féligazságokat tartalmaznak, szellemi menekülő pályák a kötelezettségek alól.

Nem biztatlak, hogy e tételeket vedd alapul és ekként szelektálj a tanulmányaid során. Ehelyett arra kérlek, hogy tanulásod legyen rendszeres, módszeres, folyamatos, egymásra épülő, következetes, és kísérje az önellenőrzés folyamata. Tudnod kell, hogy az anyagok terjedelme sokszor meghaladja – főleg vizsgaidőszakban – az elsajátíthatósági mértéket. Aki nem követi az előbbi intelmeket, az a vizsgaidőszakban aligha képes utol érni önmagát, majd érveket keresve a kudarcra, a tananyagokat, a kérdéseket, vagy éppen a vizsgáztatót hibáztatja.

A vizsga egy állomás az ismeretszerzés során, ahol pillanatfelvétel készül a felkészülés állapotáról. A módszeres tanulás lehetőséget ad az elmélyedésre, a vázlatok készítésére, az összefüggések keresésére, az ismeretek leülepedésére, a gondolkodásra, a bevésésre, a memorizálására, a rögzítésre.

Lehet persze minderre legyinteni és beérni szerényebb jeggyel, vagy éppen puskázni. Ne feledd a csalással elért minősítés csak pillanatnyi láng, és a végállomáson még történhetnek meglepetések.

A vizsgán légy kiegyensúlyozott. Ne engedd magad a sírósan távozókJajveszékelése által lehangolni. Az előadásod legyen összeszedett, legyen felvezetés, legyen eleje, közepe és vége, az adott kérdést helyezd el a nagyobb anyag rendszerében. A beszéded legyen érthető, kimért, pontos. Ha zavarba kerülsz, kérj kiegészítő kérdést. Készíts jegyzetet, amely legyen áttekinthető, követhető, kellően tagolt, és előadásodat segítő.

Miután a vizsgaidőszak nem egy vizsgát takar, – ha és amennyiben – több vizsgára kerül sor, jól kell gazdálkodni az idővel és azt arányosan kell elosztani az egyes vizsgák és megtanulandók, pontosabban ismétlendő anyagok között. Mindezt jól kell végiggondolni és e szerint bejelentkezni.

A jól sikerült vizsgák eredménye szellemi doppingszer, míg a kevésbé sikerültek kedvetlenséget okoznak, erősítik az elfáradás folyamatát. A készülés rendezettsége és az

eredmények Téged minősítenek. Tükröt tartanak szorgalmad, kitartásod, összeszedettség, felkészültséged, előrelátásod minőségéről, állapotáról. Tiszteld meg önmagadat azzal, hogy nem adsz teret a saját mulasztásod okán a lelkiismereted lázadásának, és nem kell saját magadat levadásznod, ha bűnbakot keresel.

Minden vizsga, beszámoló, zárthelyi és egyéb szintfelmérés egy – egy tudáskocka szellemi piramisod építésében. E kockák között a szilárdságot Te magad adod, Te vagy az összekötő elem. Kívánom, hogy e piramis legyen időtálló, kedvedre való, bírjon kellő alappal, legyen megfelelően magas, és tudd, hogy melyik kockában tudásod mely szeglete rejlik.

Nem akarok a tenyeredből jósolni, de mondhatom, hogy később, amikor ezen ismeret szeletekre szükséged lesz, és fel tudod őket idézni, képes leszel arra támaszkodva cselekedni, jóleső érzés fog ellepni. Ekkor érted meg, hogy mi a tudás hatalma, tartalma, időt állósága, és haszna.

A VÁLTOZÁSRÓL, A VÁLTOZTATÁSRÓL

Szakmádban, a munkaterületeden légy profi, légy az első, légy a legjobb! Találd meg a helyed, azt a területet, amelyben legjobban megtalálhatod örömeidet, amihez legnagyobb az affinitásod, amiben sikeres vagy belül és kívül egyaránt. Ha kell, ennek érdekében változtass. Minden változás tavaszt ígér munkádban, gondolkodásodban, ténykedésedben, szellemiségedben. Az új kihívás feldob, serkent, izgat, bizonyítási kényszert teremt, önbizalmadat erősíti, s ezáltal mindazt hozza magával, ami a sikerhez, az elismertséghez vezet, vagy vezethet.

Vállalhatsz beosztást pénzért, rendfokozatért, hiúságból, becsvágyból, „majd én megmutatom”, „én ezt megérdemlem”, és még sok más okból. De ne feledd, ha a szíved, a lelked, a tehetséged erre nem tesz alkalmassá, az előbb-utóbb úgyis kiderül. Ezért az élet és a szakma létráján megfontolva haladj előre. Az átugrott, átlépett lépcsőfokok előbb-

utóbb képletesen kérdőre vonnak. Szakmaiságodban tudásod komplexitásában űr támadhat, olyan űr, amire lehet, hogy a későbbiekben nagy szükséged lehet. Tapasztalataid rendszerében rések keletkezhetnek, melyeket később helyzetnedél fogva már nem igazán tudsz pótolni.

Lehet gyorsan magasra jutni, de ne feledd a mondást „Üres kalász fenn hordja a fejét!”, nő magasra, mert sem terhe, de termése sincs, s ezáltal haszna sem sok.

Önmagaddal szemben is légy határozott és következetes. Tudd, hogy mit bírsz, mire van elég erőd, akaratod, leleményed. Ha vállalkozásod nem sikerül, külső kudarcod egy belső meghasonulással párosul, aminek édestestvére az önbizalmad csorbulása, s ha nem vigyázol, mindenkit okolsz, csak tenmagadat nem.

Védd hát ki életed ilyen természetű buktatóit! Ismerd meg magad, tudd, hogy mit akarsz, és mit tudsz megoldani. Céljaid, lehetőségeid, képességeid harmóniáján őrkdj, s ha így teszel, egy sor csalódástól megóvod magad. Ettől belső egyensúlyod töretlen marad, esélyeid pedig megnőnek. Így kalauzold magad, hiszen mindenki saját sorsának kovácsa és kormányosa.

Kerüld a kudarcot úgy is, hogy változtatsz, persze megfontoltan, higgadtan, mérlegre téve jót és rosszat, előnyt és hátrányt egyaránt. Ha kell, változz és változtass, újulj meg, ha kell, kezd előlről másképp, kérj tanácsot, talájl segítőtársakra. Ne feledd, a változatosság a szakmában is gyönyörkdtet.

Ne engedd magad kiégni! Ne süppedj a rossz rutin ingoványos mocsarába! Időben pihenj, vegyél ki szabadságot, adj teret egyéni hobbidnak, keress új és újabb elfoglaltságot! Ne hódolj be a fáradtságnak, fásultságnak, érdektelenségnek! Tudnod kell, munkahelyednek és munkatársaidnak szükségük van rád, a munkádra, az eredményeidre.

VÁLTOZTASS A VILÁGON

Sokan sokszor úgy érezzük, hogy a világra, a környezetünkre semmilyen hatással nem bírunk. Úgy érezzük, hogy rólunk mindig mások döntenek. Azt érzékeljük, hogy láthatatlan kezeknek és elméknek, íratlan és láthatatlan követelmények garmadának kell megfelelnünk.

Sokszor csak lézengünk, imbolygunk utunk során, visszatérően keressük a kapaszkodókat, a biztos pontokat. Az elveszettség, a kiszolgáltatottság érzése lehangol, fásulttá tesz, passzivitást eredményez. S mindez miért? Mert azt hisszük, hogy tehetetlenek vagyunk, azt hisszük, hogy nincs befolyásunk semmire, azt hisszük, hogy az élet egyetlen ajándéka, hogy élünk. Az életnek nem lehet virágot adni, hízlegni, sokszor nehéz egyéb úton is befolyásolni.

Szeretnék megnyugtani. Már azzal változott a világ, hogy megszületted, hogy tagjává váltál egy családnak, vagy csak gyermeke egy anyának. Már azzal is változik a világ, hogy gyermekeket nemzel, felneveled őket. Ahogy Te igazodsz a környezetedhez, úgy azok tagjai is igazodnak hozzád. Ahogy eltanulod a közösség követelményeit, úgy mások lehet, hogy követik az általad képviselt elveket, értékeket. Lehet, hogy a Nagy Világon nem tudsz érzékelhetően változást előidézni, de szűkebb környezeted bizonyára megbecsüli és tiszteletben tartja helyes, előrevivő gondolataidat, cselekvéseidet. E kölcsönhatás mértéke az a mérce, ami mutatja, hogy milyen hasznos és előrelendítő tagja vagy egy közösségnek. Cselekedj helyesen, nézz előre és láss, kémleld a jövőt, találd meg a cselekvés, a változtatás réseit, legyenek meggyőző érveid.

A változtatás sok-sok apró mozzanattal is elérhető. Mindig adj többet másoknak, mint amennyit kapsz, senkinek ne maradj adósa. Építs érzelmi, szellemi, életútbeli megállókat, kisebb-nagyobb épületeket. Úgy építkezz, hogy a legkisebb kárt okozd,

rombolásod esetleges kárát mindig többszörösen haladja meg építkezésed értéke. Ne sajnáld ötleteidet, ültess el maradandó, követhető, megvalósítható gondolatokat társaidban, családtagjaidban, vezetőidben.

Érveidet jellemezze a hitelesség, pontosság, követhetőség, elfogadhatóság, a gondolkodásra késztetés, az esetleges változtatási igény felkeltése.

Ötleteid, gondolataid legyenek megfontoltak, kiérlelték. Várj türelemmel azok szárba szökkenésére, megfogalmazására, az érvek hozzárendelésére. A gondolatok nem határidőre születnek, a kérdések, a problémák felfedése, megfogalmazása és a megoldásukra való törekvés, az innovációs érdeklődés és hajlam az igazi bölcsőjük. Ringasd e bölcsőt.

UTÓSZÓ

Ennyi futotta belőlem. Elkészültem a betűk, szavak, mondatok kéréivel és kazlával. Mondatok, jók s rosszak, megérthető, elvethető, s maguktól értetődők. Ha találtál akárcsak egyet, vagy többet is közöttük, amellyel egyetértesz Tisztelt Olvasó, már megérte megírnom a többit is.

Elolvastad? Csak egyszer? Minden oldalt áttekintettél? És kinek adtad tovább? Hisz megígérted a könyvnek, hogy a kerítője leszel! Vagy nem érdemli meg? Változott a véleményed? Lehet, hogy túl tömény voltam? Közben többször bevágtad a sarokba a papírköteget, azzal, hogy ez nem így működik, a való élet egész más, ez az ideák világa, a mai magyar rendőri valóság másról szól! Igazad van, ha mindezt kimondtad, vagy gondoltad. És én máris elértem a célomat. Fel akartalak rázni, hogy a naponta döcögő valóságot szembe állítsam azzal, amivé, ahová fejlődni kellene, a szervezetnek, az egyénnek, az embernek.

Ha olvastad betűim kusza halmazát, bizonyára számtalan kérdés fogalmazódott meg benned. Ezek között vélhetőleg felmerült, hogy aki mindezt leírta, mindezt megélte-e, betartotta-e?

Nos, magamról csak annyit, hogy végigjártam a szakma és az élet számlátrádját. Eddigi életutam során sok baráttra és nem egyszer ellenfélre is szert tettem. Mindenkitől próbáltam tanulni. A leírtakban visszaköszön és megjelenik számtalan kollégám, főnököm, barátom és el nem fogyó kritikusaimnak hangulata, tapasztalata, tisztuló bölcsessége. Engem is főnökeim, barátaim, kollégáim alakítottak. Ilyenre sikeredtem. Én is erényekkel, hibákkal, eredményekkel és kudarcokkal éltem eddigi szakmai életemet. Sosem voltam és ma sem vagyok hibamentes. Ez alól az sem mentesít, hogy állandóan törekedtem jobb és jobb lenni. Nekem sem sikerült minden helyzetben a legjobb döntést meghoznom. Ért is ezért számtalan kritika, melyek nagy részét jó szándék, megalapozottság jellemzett.

A megismert sorok rávilágítanak arra, hogy vizsgálóként, bűnügyesként, majd jogi diplomát szerzőként, tanárként, vezetőként több évtizedet dolgoztam a Rendőrségen. E gondolatoknak nem vagyok kizárólagos tulajdonosa, s nem is akarok az lenni. Bízom abban, hogy a leírtak Téged is megerősítenek a hitedben, a véleményedben. Hiszem és tudom, hogy a kudarcok okán neked is volt számtalan átvirrasztott éjszakád. És volt, amikor a siker önfeledt ünneplést tett lehetővé. A keserű szájjú elemzés és a jókedvű pillanatok Téged is egyaránt majdan sok-sok tapasztalattal gazdagítanak, melyek felvérteznek hittel és tudással.

Azt kívánom, hogy a hit, a tudás és az akarat ringassák minden intézkedésed bölcsőjét, s kísérője legyen emberséged, az emberben lévő ember tisztelete. Tudd, hogy az értelem eleganciája a türelem. Légy hát Te is türelmes, s ezzel emberi és szakmai intelligenciád győzelemre visz.

Lehet, hogy most legyintesz, mosolyogsz, vagy éppen nyomdafestéket nem tűrő kijelentést teszel. És hozzáteszed, hiszen a hófehér tisztaság oly ritka, mert árnyékot vet a bűn, a hazugság, a jellemek hibái, az emberi kapcsolatok időnkénti posvány íze, a valódi emberi értékek fényévnyi távolsága. Ha így érzel, bizonyára okod van rá. Mégis töretlenül hinned kell a szó becsületében, az igazság létében, az emberi kapcsolatok nemességében, tisztaságában, mint ahogy hiszel a szerelem tisztaságában, a mező, virág és föld illatában.

Azt mondod, mindez lírai és az ideák világa? Nem tudom, hogy képes vagyok-e eléggé védekezni érveid ellen, de azt gondolom, hogy attól, hogy sokan sokféleképpen és nem mindig az egyébként áhított és kívánt elvek szerint gondolkodnak, cselekszenek, attól még léteznek igazi és mindenkit szolgáló emberi és egyetemes értékek, érdekek.

A hamis érdekeket szolgáló, értéknek tűnő dolgok előbb-utóbb üressé, nemtelenné, a többség érdekeit sértővé válnak, s remélhetőleg ez válik vesszőfutásuk okává.

Az a küldetésed, hogy a valódi vagy ahhoz egyre közelebbi emberi értékeket szolgálj, melyhez támpontot a paragrafusok és az emberi tisztesség adhatnak. Rendőrként szüntelen feladatod a jogszabályok elvárásai, az erkölcsi irányelvek és az emberek

tömegének naponta tanúsított magatartása közötti távolságok csökkentése. Ezért légy türelmes, tanítsd embertársaidat és mutass példát. Hacsak ennyit teszel, sokat vállaltál és szolgálatból jelest érdemelsz.

Munkád igazi ítése az élet, az emberek véleménye és bizalma, s egyre formálódó magatartása.

Sóhajtozol, hogy túl sok a javasolt magatartás. Sajnos igen. Életünk és magatartásunk egyre bonyolultabb, jogszabályaink egyre szerteágazóbbak, feladatainkat egyre több követelmény között, és jól kell elvégezni. Ezért a javasolható, elvárható magatartások száma nem csökken, és gyarapodásuk sem ad okot a felmentésre.

Nem akartam semmit rád erőszakolni, nem akartam tételesen megmondani mit csinálj, csak alternatívákat kínáltam. Választhatsz jó és rossz, az etikus és etikátlan, emberséges és embertelen, tisztességes és tisztességtelen, a szakszerűség és szakszerűtlenség, végezetül a társadalom, a kisebb közösség elismertsége, megbecsülése és megvetése között.

Hogyha tovább lapozol, találsz egy-két üres oldalt, s mivel magam is tudom, hogy az intelmeknek még koránt sincs vége, ezért arra kérek: folytatd!

A Szerzők

TARTALOM

Ajánlom magamat	3
A szerzők előszava	4
Nyílt levél a Kedves Olvasóhoz	6
A.....	13
Ars poetica	13
Az adminisztrációról.....	14
Az állhatatosságról.....	15
B.....	17
A bajtársiasságról	17
A bizalomról	18
A be- és elfogadás képességéről.....	21
A beilleszkedésről	25
A belső egyensúlyról	27
A bűnügyes naplójából (A bűnjelkamra).....	28
A bűnügyes naplójából (Egy életes töprengése)	29
C-CS.....	32
A csendről és az egyedüllétről	32
Csak arra vállalkozz, amire képes is vagy.....	37
D	42
A diszkriminációról.....	42
A dokumentálásról.....	43
A derékhad.....	46
E.....	48
Az ellenőrzésről.....	48
Az egészséges, tiszta környezetről.....	49
Az egyetem falai között.....	49
Az együttműködésről	51
Az elszámoltathatóságról.....	52

Az emberségről	54
Az erőszakról	55
Az értékekről	56
Az értékek feláldozhatóságáról.....	60
Az élet céljáról.....	62
Az elengedésről.....	65
Az emberségesség parancsairól.....	68
Az érettséged jelei	70
Az emlékek tánca	71
F	74
A felelősségről.....	74
A felelősség tartalmáról.....	75
A felelősség vállalásáról	76
A felelősség határaitól	77
Felelősség a döntéseidért	78
A fegyelmezettségről	79
A főnökről.....	81
A felszerelésed védelméről.....	82
G-GY.....	84
A gondolatokról	84
H	86
A hatalommal való visszaélésről	86
A hallgatói közösség.....	87
A házirend	89
A hallgatói fegyelem	90
A hallgatói magánélet	92
A hivatali hatalomról.....	94
A hiúság próbája	96
Hagyj szellemi örökséget az utódokra	97
A határidőről	99
A humorról.....	100

I.....	104
Az ismeretszerzés /tudásszerzés/ rögzös útja	104
Az internet.....	112
Az iskola mint a rendörség kapuja	114
Az információról.....	115
Az információ szervezeten belüli áramoltatása, ...	117
az azzal való ellátottság, „gazdálkodás”	117
Az intézkedésről.....	118
Az italozásról	121
Az iskolában	123
Az igazságról.....	130
Az ígérgetésről	131
Az időről	132
Az idő kihasználásáról	135
J.....	137
A jó rendőr	137
A jó vezető.....	138
K.....	140
A kollégium	140
Kötelességtudat	141
A kommunikációról	142
Kihívások a XXI. században.....	147
A karierről.....	149
A képzésről.....	150
A kezdőkről	151
A kisebbségekről	153
A küldetésről	155
A konfliktusról	156
A konspirációról	158
A korrupcióról	159
A következetességről	161

A kockázatról.....	163
A kudarcról.....	167
A küzdésről és a talpra állásról	168
L.....	171
A lelkiismeretről és a belső hangról.....	171
Lelki, fizikai, szakmai, érzelmi egyensúlyról.....	174
Legyenek saját szabályaid	176
A lojalitásról	178
A leckéről	179
A lényeglátásról.....	180
M	184
A múlt az időseké, a jelen mindenkié, a jövő a TiÉd.....	184
A múlt mint a jelen és a jövő bölcsője	186
A megfelelésről	188
A megjelenésről	190
A mikrofonról.....	191
A munka minőségéről	193
Mindenkitől tanulj, lesd el a különböző fogásokat.....	194
A munkavégzésről.....	195
A munkamániáról.....	197
A mundér védelméről	199
A magamutogatásról.....	200
A magánéletről.....	202
N-Ny.....	204
A naivitásról	204
A nyilvánosságról	206
O-Ő	208
Az önfejlesztés	208
Az önképzésről.....	211
Az összeférhetetlenségről.....	212
Önmagadról	213

Az önbizalomról	214
Az önvédelemről	216
Az önellenőrzésről.....	218
P.....	223
A példaképekről	223
A parancs teljesítésről.....	225
A parancsnoki gondoskodásról	226
A példamutatásról	228
A pontosságról	229
R.....	232
A rendről	232
S.....	234
A sikerről	234
A segítségnyújtásról	236
A sorfalban	237
SZ.....	241
A szakmai intelligenciáról	241
A szakmai gyakorlat	242
A szervezethez tartozásról	246
A szervezetről.....	248
A szervezeti tolerancia	250
A szervezeti értékek elfogadásáról	253
A szervezet, a közösség formáló erejéről és hatásairól	259
A szolgálati útról	259
T.....	261
A tudás útján	261
A tanulásról	264
A teljesítményről.....	265
A tanulópenzről.....	266
A tiszteletadásról	267
A titoktartásról.....	269

A türelemről.....	270
A tökéletességről	272
A tékozlásról.....	277
Tudj pihenni, kíméld magad	279
Tudj nemet mondani.....	281
U	283
Az utánpótlásról.....	283
Az út vége.....	285
V.....	287
A verseny, a versengés.....	287
A vezetőhöz való alkalmazkodásról	290
A vezető és a beosztott kapcsolatáról	292
A vizsga, mint a tudásszerzés állomása	294
A változásról, a változtatásról.....	296
Változtass a világon.....	298
Utószó.....	300